9
10-F
31

9
2 M
23

Qu. f. F. 31

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DIODORI SI-culi ſcriptoris græci libri duo:

Primus.

De Philippi Regis Macedoniae: Aliorumq; quorundam Illu-ſtrium Ducum: Alter de Alexandri Filij rebus geſtis.

Utrunq; latinitate donauit Angelus Coſpus Bononienſis.

Alexandri regis vita: quam Graece ſcriptam a Joanne Monacho Angelus Coſpus vertit in noſtram linguam.

✠

¶AD MAXIMILIANVM CÆSAREM AVGVSTVM IMPERATOREM DES. ANGELI COSPI IN LIBROS DIODORI PRÆFATIO.

HISTORIAM RERVM: QVAS MAXI-
mas duo ætatum omnium præſtantiſſimi Reges Alexan
der & Philippus: ille animi ac corporis robore: hic inge-
nio & ſolertia geſſerunt: uerſam a nobis e græco in latinũ
ſermonem tibi dicauimus Princeps Optime. Sit enim co
gnomentum id tibi gentilitium ac peculiare. Vſurparunt
ſibi Imperatores ac Reges pleriq; ueteres felicis: inuicti
ſapientis: pii: atq; alias uoces: per quas iam tempore tan-
to mẽtimur Dominis: eo cõſilio: ut luxũ: ĩpotentiã: fraudes
& ignauiam teterrimas gentium ac populorum peſtes: ſpecioſis illis appellationib9
obducerent. Tibi uero adulationis omnis contemptori ſumma continentia: mens
integerrima: Iuſtitia ſemper ad æquitatem prona non tamen diſſoluta: Magnitudo
animi digna Cæſaris nomine eam merito conceſſerint prærogatiuam: ut: qua uo
ce ſupremum Iouis numen: innumeras Traiani uirtutes Romani ſignificarunt: Op
timus a cunctis mortalibus appelleris. Huius autem librorum inſcriptionis pluſculæ
fuerunt cauſæ: præcipueq; illa quod inſignium adeo rerum deſcriptio haud alii: quã
Maieſtati tuæ: decenter offerri poſſe uidebatur. Illud nanq; conſtanti hominum opi
nione: ac monitis diuinis receptum uidetur: magna magnis duntaxat conuenire. Ita
Sabinus quiſpiam eximiæ magnitudinis bouem auentinenſi Dianæ Oraculi iuſſu
ſacrificauit: & menſam auream deprehenſam a piſcatoribus ſapientiſſimo donari
uoluit: Apollo Delphicus: Alexãderq; p̄cioſiſſimũ ſcriniolũ Poetæ maximi libris ſeruã
dis deſtinauit: ne ut tenuia reſpuamus: pomum magnitudine inſigne ſemel & iterum
Theodoſio romano Imperatori donatum eſt: tanquam priuati hominis fortuna rei
etiam uilis excellentiam non caperet. Iuſtiſſime igitur a nobis factum eſt: ut non ar-
chitecturæ: ſicuti Victruuius Auguſto: nõ grãmatices: ut Cõmodo Pollux: aut piſciũ
quẽadmodũ Oppianus Antonino. Sed prudentiæ ac uirtutis: qbus maximis Reges
duo præditi fuerunt: libros ampliſſimo nomini tuo cõſecraremus. Adiuuatur hæc ra
tio noſtra & eo: quod non pauca in his Regibus cõmẽdata ita tibi ineſſe cognoſcũ
tur: ut ad eorũ præſcriptum uitam tibi inſtituiſſe uidearis. Miſſam faciemus tẽ milita
rem: cui celebrandæ longiori ſublimiq; magis oratione: quã ſit hæc noſtra: opus fue
rit. Morum elegãtia: ac ſermonis comitas tantopere laudata in Philippo nõne hac
tẽpeſtate tua adeo agnoſcit: ut oĩbus adeuntibus admirabile plurimũ uideat: ſum-
mũ Imperiũ tanta manſuetudine: uirtutẽ maximã lenitate & clementia tanta eſſe cõ-
ditã: nec qſpiã reperiat: cuius expectationẽ ingenii tui ſuauitas longe non ſuperet:
aut q̃ ex tuo colloqo triſtis recedere cogat? Animi ſane munera hæc ſũt: At corporis:
algorẽ æſtuſq; iuxta pati: in negotiis obeundis primũ ꝑiculis ſe offerre: Vbi otiũ ſit:
ne mẽbra torpore uti ferrum ærugine fiant deteriora: equitationi: itineribus lõgis: ue
nationi operã dare: qs oĩb9 magnus Alexãder ita ſe exercuit: ut facilius ſit annorũ &
menſiũ qb9 uixit: q̃ rerũ ab eo geſtarũ rationem inire. Tu quoq; belli & pacis tempo
re: labores diſcrimina: difficultates omneis ſubeũdo & corporis ualetudinẽ bene fir-

maſti: &

maſti:& ſtrenuitatis fortitudiniſq; nomen ingens comparaſti: ne cuipiam facile per/
ſuaderi poſſit:in hac ætate tantum tibi eſſe uigoris & alacritatis: rurſuſq; tot illuſtria
tua feciora haud magno annoꝝ numero cõprehẽdi. Accedit:quod ſicuti Alexander
ſummæ gloriæ acquirendæ cupidiſſimus Achillis:Cyri aliorumq; ueterum Ducum
nomini candidiſſime fauit: Tu comparata tibi uirtutum omnium opinionem · bene
adeo ſentis & loqueris de iis: qui famæ diuturnitatem merent: ut ueriſſimũ illud eẽ
oſtendas:eum:qui ſuæ laudi fidat:alienæ non inuidere. Plurima ſunt huius animi tui
exempla: Sed memorandum atq; inſigne maxime:quod·audito Cæſarum:qui Ro
mæ aut Byzantii regnarunt:hiſtoriam græce ſcriptam eſſe a Ioãne Monacho·in eã
ueniſti ſententiam:uti illam latinitate a quopiam donari ſtuderes: Verbumq; illd̃ no
bile protuleris. Cupere te omnibus uiribus inſtaurando Romano Imperio opitula/
ri: Sed:quoniam malignitate temporum id fieri uix poſſet:non defuturum:quin diu
turnitati nominis eorum:qui ante te imperarunt:optime cõſuleres. Facilius multo re/
perias:qui innumeras hoſtium copias profligare: Vrbes euertere:ac periculis omni
bus cap ıt obiectare non uereantur:quam coercere qui audeant affectus immodera
tos:quorum peſtilentiſſimus lateq; fuſus eſt inuidiæ atq; obtrectationis morbus: dũ
homines aliena bona identidem carpunt:quo ſua reddant gratiora. Vexauit pluri/
mũ hæc tabes Imperatorem Caligulam:qui uirorum Illuſtrium ſtatuas ſubuertit·ra
tus gloriam in ſaxo aut ære uiuere:& de maximi uatis Homeri carminibus abolen/
dis cogitauit:ut inde non minus quã ex cognatorum:ciuium & aliorum cædibus:di/
reptionibus & neſandis ſtupris:deteſtandum eum omnes iudicent. Eſt igitur iter ani
mi tui clariſſima ornamenta præcipuũ hoc ſtudium propagandæ principum Roma/
norum memoriæ:quod ego quãprimum accepit:ut ſanctiſſimæ huic tuæ uoluntati
inſeruirem:aggreſſus ſum prouinciam arduam & prolixam:ſed cui plurimum uolu/
ptatis & emolumenti ſit:uertendi eam ipſam Monachi hiſtoriam in ſermonẽ noſtrũ
Quantæ utili atis eiuſmodi res futura ſit:non facile ante: quã perſpiciatur:æſtimari
poteſt. Si nanq; Ro. Imperii tempora exacte nouiſſe aliquibus ſtudium eſt:non ui/
deo:unde plenius deſyderio ſuo poſſint ſatiſfacere. Licet multorum:qui elegantiſſi/
me:& qui ſecus Cæſarum uitas ſcripſerunt:monimenta habeamus: eſt tamen uari/
us ille narrandi modus:ac parum concors ſtilus:ita moleſtus plerunq;: ut a legendo
ſtudioſi deterreantur magis: quã uoti compotes dimittantur. atq; ſi inueniamus nõ/
nullos perditi ſtomachi:quos difficultates:mendæ aut barbaries non retardent: hi
ſaltem poſt Heraclei tempora quid memoratu dignum comperiant non uideo: ne
non cogamur:præter fide & elegantia ſumma cõtinuatæ hiſtoriæ beneficium:rerum
quæ annis fere trecẽtis quinquaginta ab Heracleo ad Alexium uſq; Comneni geſtæ
ſunt:cognitionẽ. Io. Monacho acceptã referre. Supereſt maioris longe ponderis ra/
tio. Neſcio q ıo caſu ſiniſtro factum uidemus:ut ueterem ſcriptoꝝ perpauci honeſta
mentione chriſtianam religionem proſequuti ſint: ſed aut ſilentio eam prætereant:
aut eleuandi ſtudio Deum noſtrum Chriſtum Ononychitin: Chriſtianos aſinari/
os:ſemiſſios & ſarmentarios probroſis appellationibus aliqui nuncuparint:quæ res
effecit:ut miraculorum:quæ confirmandæ fidei a uiris ſanctiſſimis quãplurima facta
ſunt: Calamitatum & ſuppliciorum:quibus Illuſtres noſtræ religionis Martyres ul/
tro ſe obtulerunt: Hæreſum:quæ nõ paucæ iſtar belli inteſtini multis modis Chriſtia
nam rempub. labefactarũt:ac Decretoꝝ a ſacroſanctis conciliis aduerſus prauarum

opinionum Duces promulgatorum non digna ſatis extet memoria. Sed enim diligéter: diſtĩcte: grauiterq; adeo oĩa hæc a Monacho recẽſcent̃: ut ignoremus quid obiter: quid pcipue: Romanoꝝ principũ res: an Chriſti eccleſiæ multiformẽ ſtatũ ſibi ſcribẽdũ ſumpſerit. Q uãtæ igit̃ populi Chriſtiani ſalus unicuiq; curæ eſt: tanto is ſtudio debet deſyderare: uti q̃primũ monimẽta hæc pretioſiſſima in lucẽ prodeant. Ego quidẽ nõ magis cõparãdi nominis: q publici uſus gratia: atq; ut tibi Imperator Max. gratum facerẽ: negotio tanto me accixi: Voluiq; uires experiri in his duobus Diodori libris: non Iucunditate: aut rerum magnitudine: ſed religionis ueræ memoria ei cedentibus hiſtoriæ: ut iam nũc tuæ Maieſtati operam meam ea conditione in futurum laborem obſtringam: ſi grauiſſimo iudicio: quo res arduas belli & pacis moderaris: editum recenti fœtura opus hoc feciſſe ſatis itellexero.

❡ INDEX EORVM QVÆ HOC LIBRO CONTINENTVR.

Q VOMODO Philippus Amyntæ filius regnum Macedoniæ acceperit.
Vt idem Argeum regno ſuo iſeſtum ſuperauerit.
Q uomodo Illyriis & Pœnibus debellatis Imperium ſuũ ad eum ſtatũ reduxerit in quo erat maiorum ſuorum tempore.
De ignauia iunioris Dionyſii: & Dionis fuga.
Tauromenii extructio in Sicilia.
RES in Eubœa geſtæ: & de bello ſociali.
Amphipolis inita a Philippo oppugnatio: & captiuitas.
Vt Philip. Pydnæis in ius ſuum compulſis fodinas auri conſtruxerit.
Q uemadmodum Dion & Syracuſanos in libertatem uendicauerit: & Dionyſium ipſum profligauerit.
Vt idem pulſus ex patria iterum e manibus hoſtium eam receperit.
Finis belli ſocialis.
Trium regum conſpiratio aduerſus Philippum.
Q uẽadmodum phocenſis Philomelus Delphos & Oraculum occupauerit, ex quo facto bellum ſacrum ſit exortum.
De antiqua Oraculi delphici inuentione.
Philomeli phocenſis clades & obitus
Onomachi pro impetrãdo pricipatu diligẽtia: & apparatus ad bellũ cotinuandum.
Bœotos auxiliis ad Artabazum miſſis regios ſatrapas profligaſſe.
Athenienſes Cherroneſi potitos colonias eo deduxiſſe.
Philippum captam Methonem diruiſſe.
Eundem uictos ab ſe Phocenſes pepuliſſe ex Theſſalia.
Q uẽadmodũ Onomarchus ſuperatũ Philippũ in maximũ uitæ periculũ coniecerit.
Vt idem Bœotos deuicerit: atq; occupauerit urbem Coroneam.
Vt idem prælio cum Philippo & Theſſalis cõmiſſos uictus & ſuſpenſus ſit: ſui autẽ utpote ſacrilegi demerſi fuerint.
Phayllum ſucceſſiſſe in Phocenſium principatum: & ſtipendiis auctis magnam mercennariorum militum multitudinem coegiſſe.

Eundem

Eundem afflictas multum res Phocenſium redegiſſe in ſtatum meliorem.
Quo modo Phayllus largitione & ciuitates: & earum magiſtratus corrumpens magna ſibi comparauit auxilia.
Pheræos: qui prius ſe Philippo dediderant: tranſiſſe ad Phocenſes.
Phocenſium & Bœotorum conflictus ad Orchomenon: & Phocenſium clades.
Eorundē prælia duo alia. ad Cephiſum: & Coroneam ſemper Phocēſib9 ꝓfligatis.
Phayllum motis caſtris in Locridem pleraſq; urbes ibi occupaſſe.
Quemadmodum Phayllus morbo correptus tabifico per ſummos dolores uitam finiuerit.
Vt Phalæcus in principatum ſuccedens: dum parum ſtrenue belli rebus prouidet: cladem acceperit.
Ciuitates Peloponneſi ortis ſeditionibus motum feciſſe.
Quemadmodum Artaxerxes cognomento Ochus Ægyptum: Phœniciam: & Cyprum recuperauerit.
Philippum ſumpta expeditione contra Chalcidēſes inſignem ualde urbem euertiſſe
Inquiſitio ſacræ pecuniæ ablatæ: & animaduerſio in eius raptores.
Phocenſes quingentos: qui in templum Apollinis confugerant mirabiliter igni abſumptos eſſe.
Quomodo Phocenſi bello finis impoſitus ſit.
Vt omnes ſacrilegii Phocenſium participes diuina quadam operatione puniti ſint.
Timoleontis nauigatio in Siciliam: ibiq; res ab eo geſtæ uſq; ad finem uitæ.
Philippi ad Chæroneam cōmiſſum cum Athenienſibus prælium: atq; horum clades.
Philippum a græcis Imperatorem gerendi belli cauſa fuiſſe electum.
Quemadmodum Philippus tranſmiſſurus in Aſiam interfectus fuerit.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

A ante B
Abulitus præfectus. 55
A ante C
Aceſines fluuius 46
Acuphis 55
A ante D
Ada 17 29
Adagium 48
Adamante munitum 2
Admeti mors 35
Admirabilis caſus prælii 19
A ante E
Aeacides 18
A ante F
Affectus Alexādri erga Hephæſtionem 51
A ante G
Agalaſſes 46
Agatocles Imitatus Alexandria 29
Agis eiuſdēq; uirtus 15 39
Agmē extraordinariorū 43
A ante L
Aleuadæ 4
Alexandri origo 18 21 23
Alexander uulnere periclitatur 55
Alexan. dux græciæ 25
Alexā. cōtra Thebanos 26
Alexā. in aſiā ꝓficiſcit 28
Alexander naufragio periclitatus 47
Alexander coactus retrocedit 40
Alexāder rupes ſuſias ui ſupetat 43
Alex. aſiatico luxu uſus 42
Alexander egrotat 31
Alexandri copiæ 26
Alexandri uirtus in pugna cheronenſi 21
Alexan. animus firmus 29
Alexandri clementia 54
Alexandri Munificentia in græcos 40
Alexan. comis prudētia 24
Alexan. ſuſpicio iuſta 44
Alexandri obitus 52
Alexan. ux. 43 49 51
Alexandriæ ſitus & magnitudo 36
Alexan. prudentia 53
A ante M
Amphyctionum legatio 35
Amphipolitani populi 3
Amyntæ conat⁹ & obit⁹ 35
A ante N
Anaxarchus 51
Andreſtæ populi 45
Animaduerſio in Tarquinenſes 11
Aīaduerſio ī Egyptios 13
Animaduerſio diuina in ſacrilegos 14
Antredon auis 42
Antrum Promethei 43
A ante O
Aornos Petra 44
A ante P
Aphices dux indorum 44
Apollo phil alexander 35
Apophthegma 13 56
A ante Q
Aqua nonacridis ſaxi 56
A ante R
Arachoſia urbs 43
Arbela 36
Arbores ingentes 45
Arbores melliſluæ 42
Archidami mors 15
Arx Thetidi & oceano poſitæ 49
Argyraſpide 37
Arymaſpi euergetæ dicti: cur 43
Ariſtander 55
Ariſtagantes 12
Armis pugnantes auro expugnati 13
Arſes rex 25
Artabazus 8
Artaxerſis copiæ 10
Artaxerſis geſta 10
A ante T
Atrox pugna Alexandri cū exercitu mercē. 44
Attalus Rex 24
Attali mors 25
A ante V
Auaritia mortalibus in. 8
Audacia incredibil. Alexā. 35 47
Audacia Alexādri in ſeditioſos milites 50
Aure altera obſtructa alexāder cauſas audiebat 55
Auro q̄ armis auctū magis imperium 13
Auro expugnari reſiſtentes armis 13
B ante A
Bagiſtamen 50
Bagoas eiuſq; inge. 12 25
Ballomini fortuna 35
B ante E
Bellum ſociale 2
Belli ſocialis apparatus & finis 5
Belli ſacri finis 15
Beſſ⁹ rex eiuſq; exit⁹ 41 43
B ante R
Brutiorum origo 4
B ante V
Bucephalas equ⁹ alex. 42
Bucephalea ciuitas 46
C ante A
Calanus philoſophus & ei⁹ mors 49
Caldei 51
Calliſthenes 4
Candys Velamē pſicū 42
Canes excellētes ac pertinaces 46
Cari pagi 50
Cartha. expe. ī Siciliā 19
Carthag. copiæ 16
Cartha. nouus apparatus 18
Carthag. clades miſa 19
Cartha. animi fracti 19
Caſpium mare 41
Caſtra alex. occupata 37
Cathari populi 45
Caucaſus q & peropa. 43
C ante E
Cedroſſia regio 49
Cedroſſi populi 43
Celonæ 50
Cephalus 20
Certamina Ioui muſiſq; facta 28
Cæſorum numerus 32 38
C ante H
Charidemus ꝓſtātiſſim⁹ & eius mors 31
C ante I
Cyprium bellum 10
Cyrus primus rex pſaꝝ 40
Cyri Epitaphium 55
C ante L
Clades ex cur. ſalcatis 37
Clarus fieri qūo qs poſ. 23
Clearchus necatur 9
Clitus & eius mors 29 55
C ante O
Cōcubinæ Ale. 365. 42
Conditiones pacis Carthagi. datæ 20
Conflictus uarius 30
Conflictus magn⁹ ad If. 31.
Conflictus magnus Darei & Alexandri 37
Cōſiliū boni imꝑatoris 29
Conſilium ferum 30
Conſpiratio in philippū 6
Conſpiratio in Alexan. 42
Conſultatio ducū pſaꝝ 28
Cōtinentia maior fortunæ in Alexandro 54
Copiæ magnæ 36
Corona iſthm. ex Apio 19
Corthacaua urbs 42
Corui genus teli 34
Corui itineris duces 36
Corui 54
Coſſei 48
C ante R
Craterus 51
Crateri ſtatus ap̄ Ale. 55
C ante V
Cupiditas pſā ſp affe. 40
Currus ſalcati 36
D ante A
Danaus ægyptius 36
Danielis liber 56
Dareus Rex perſarum 25
Darei fortitudo 25
Darei apparatus 36
Darei copiæ 31 33
Darei diſcrimen 32
Darei uotum 54
Darei & alex. maximus cōflictus 37
Darei mors 41
D ante E
Decreta contra Phoceñ. 15
Decretū Syracuſanorū pro Timoleonte 22
Demades 21
Demadis conſilium 28
Demophon uates 47
Demophilus 4
Demoſthenes 13
Demoſthenis ſententia 20
Demoſt. efficacia ī perſua. Iuit. perſuaſit. redit. 20
Demoſthenis uerba 21
Demoſth. timiditas 25
Deſperat ale. expug. titi 35
D ante I
Dictum generoſum 37
Dictū egregiū Bñmeretem malo audire 54
Difficultas expeditionis in gangaridas 46
Dii depulſores 52
Diyllus 4 18
Dimnus regis amicus 42
Dimicatio A'e. & Spi. 29
Diogenes pħs 53
Dionis uirtus mirifica 2
Dionis trāſitus in Siciliā 3
Dionis modeſtia 5
Dionis inſigne facinus 5
Dionis mors 9
Dionyſius iunior Rex 2
Dionyſii regis uires 3
Ditreptio miſan. Thei. 27
Diuina aīaduerſio in ſacrilegos 14
Diuinæ iuſticiæ uis mag. 15
D ante O
Dolus nefandus 48
Donatiū militibus datū 39
D ante V
Duelles athleta & mi. 48
Duellum Ducum 48
E ante C
Ecbatana 50

Echecrates 7

E ante P

Ephialtis ducis eruptio 30
Ephorus 18
Epiſtola 14
Epiſtolæ Alexã. ad Ariſt. 53

E ante T

Ethefie uenti 36

E ante V

Euagoras 11
Euboeorum motus 2

E ante X

Exẽplum memoria Dig. 39
Exercitus mixtus obſequentior 50
Expeditio phi. i Illyrios 2
Expeditio philiſti in ſiciliã 4
Expeditio Alexandri contra Thebanos 26
Expeditio in Coſſeos 50
Exultatio popularis 3
Exulum reſtitutio 50

F ante A

Facinus indignum 22
Facinus furioſum 53
Familiæ Darei ſtatus 32
Famulatus Iouis O.ỹ. 17
Fan uim redarguentes odorat Alexander 52

F ante E

Foedus Ro. & Cartha. 17
Foelicitas Alex. obſequẽs 54
Foeminaꝝ cap. miſabuſ. 32
Foeminarum audacia 44

F ante I

Fidei exemplum 54

F ante L

Fluminis Tralci modus 37

F ante O

Fons ſolis 36
Fortunæ uariantis exẽ. 17
Fortuna ſecunda: ut graue onus 33

F ante V

Funeris apparatus 51
Funeris impenſa. 12000. talẽta 52

G ante A

Gangaride populi 46
Gaza urbs 35

G ante E

Gedroſia regio 48

G ante L

Glycera ſcortum 50

G ante R

Gratia authica 21
Græciæ motus contra Alexãdrum 50

H ante A

Halicarnaſſus 29
Halicarnaſſus oppugna, & cap. 29 30
Hammonis ſignũ 36
Harmata ciuitas 48
Harpali lux⁹ & mors. 49. 50

H ante E

Hecateus 24
Hecatomphylos 41
Hephæſtio philalexã. 51
Hephæſtioni tãq̃ Deo imolant. 52
Hephæ. ſtat⁹ apud Alex. 55
Herculis poculum 52
Hermias 13
Hermocrates 22

H ante I

Hyala urbs 48
Hyphaſis fluuius 46
Hyrcania 41

H ante O

Ho. ſapiens archite. 7. 54

H ante V

Humanitas Alexã. erga Dareum mortuum 55
Humanitas Alexandri erga foemi. captiuas 32

I ante B

Ibi populi 46

I ante D

Idei Dactyli 26

I ante G

Ignis ſacer 51

I ante M

Imperator Alexan. 25
Impietas Barbara 30
Improb. opes miſſa. 15

I ante N

Inſidiæ cõtra philip. 22
Inſidiæ detectæ 43
Inſtitutum miꝝ Cartha. 45
Inuentum miꝝ ad bellũ 34

I ante O

Ioad pontifex iudæorũ ab Alexan. ueneratus 56

L ante A

Laudatio Ale. egregia. 33
Legatio Da. ab Alexan. 36
Lega. multoꝝ ad Alexã. 51
Leoſthenes athenië. 50
Leucus 8

L ante I

Liberalitas Alexan. 29 44
Liberalitas Alexãdri erga milites 48
Libe. Alexã. erga Mop. 44
Libe. Alex. erga Porũ. 45
Liberi patris feſtum 49
Licurgus orator uehẽ. 21
Lynciſtes Alexander 31
Luxus harpali 49

M ante A

Machinæ mira. artis 34
Magorum prædictio 53
Magnanimitas Alexandro genuina 41
Malli populi 43
Mare Caſpium 41
Marmares populi 30
Maſſani populi 48
Mauſolus 9
Mazeus 37

M ante E

Medius Theſſalus 52
Melephori populi 37
Memnon Dux 26 30
Memnonis caliditas 29
Memnonis æquitas 30
Memnonis mors 31
Mentoris calli. po. geſta. 13
Methonæ 8

M ante I

Mileti oppugnatio 29
Militarium ordi. inſtau. 39
Mira de monte Ida 26
Mira in oceano inuenta. 49
Miraculum 14 16

M ante N

Mnaſcas 10

M ante O

Modus traiiciẽ. fluminis 37
Mons regius 41
Mophis Rex 44
Mors Dionis 8
Mors Alexandri 52
Mors Truculenta 55
Mors charidemi 31
Motus in pelopõneſo 10
Motus græ. ꝯtra Alex. 25. 58

M ante V

Mulieris conſtantia 63
Munificentia Alexandri erga miſeros 40
Muſicanus Rex 48

N ante E

Nectanebi co. & fu. 12. 13
Neoptolemus trage. 22
Neoptholemus Dux 30

N ante I

Nicea urbs 46
Nicoſtratus 12
Nypſius 5

O ante C

Ochi mors 25

O ante L

Olynthus 3 13

O ante M

Omen 19

O ante N

Onomachus imperator & eius mors 8 9

O ante P

Opera Siciliæ ampla 20
Opes apol. delphi. dicatæ 14
Opes maxĩe ex perfide 55
Opiniones de morte Alexãdri 52 56
Optio Alex. ad Dioge. 53

O ante R

Oraculum 7 22 26
Oraculi delphici origo 7
Orbitæ populi 48
Ordinatio copiaꝝ ad granicum & pugna 28
Ordinatio copiaꝝ Ale. 37
Ordo reſpõdendi legatis 51
Oritaꝝ inſtitutũ Bellu. 49

O ante S

Oſtentum 7 26 33

O ante X

Oxathres perſa 32

P ante A

Pagi fortunati 41
Pammones 8
Panſades 13
Parmenii nex 43
Paropamiſſadæ populi 43
Partitio exercitus perſaꝝ 12
Pauſaniæ mors 22 23

P ante E

Pædens uerbũ oraculi 54
Peluſium: & eius dedi. 12
Periculum ſummũ Ale. 47
Perynthi ſitus & opp. 18
Perſarum ſtatus 25
Perſarum reges habenas tãgere non decet 32
Perſarum fuga 32
Perſas leui cã in fugã uti. 37
Perſæ mulieres e maritos in bellum ſequuntur 32
Perſepolis re. & eius dire. 40
Perſicus delectus Alexã. 49
Petra ſuſades 40
Pexodarus 18

P ante H

Phayllus ei⁹ clades & mors 9 10
Phalangis inuentor philip. 1.
Phalæcus & eius Calamitas 10 16
Phalæci mors 15
Pharos 54
Phegeus rex 46
Pherei Tyranni 4
Philalexander apollo 35
Philippus præceptori pythagoræ operam dedit 1
Philippi additus in regnũ. 1.
Philippus nummus 3
Philippus luſcus 9
Philip. pſis formidoloſ⁹. 18
Philip. græciæ imperator 21
Philip. ſe parẽ diis oſtẽdit 22
Philippi in amphipolitanos expeditio 2
Philippi fodinæ auri 3
Philippi incremẽta: & urbanitas 14 17

Philip.conſilium nouũ 18
Philip.expeditio ɔtra atheñ. & thebanos 20
Philippi uictoria 9 21
Philippi mors 23
Philippus acarne. 31
Philobaſileus 51
Philomeli uis ſacrilega: & mors 68
Philotæ mors 43
Phocenſium reparatio 10
Phocion 28
P ante I
Pythiæ habitus uirginalis. 7
Pytho 21
P ante O
Pompa funebris Hæph. 51
Portæ 31
Pori magnitudo: & copiæ pugnaq; 45 44
Poricanus Rex 48
Pothynice ſcortum 50
P ante R
Prædictionibus finiſtris uitus frang. 43
Prædium anti.cum agide 38
Prodigium & eorum narratio. 26 56
Profectus Alexan.ad Hã. 35
Promethei antrum 43
P ante T
Ptholo.ſalus diuinitus 48
P ante V
Pugna Ale.cũ Mercẽ. 43
Pugna atrox 4 30
Pugna athletæ:& mi. 47
Pugna ducum ſingularis 43
Pugna Mace.& theb. 27
Pugna Pori cũ Alexã. 45
Pulchritudineȝ apud Sophytas magnifieri 45
Qu ante I
Quibus artibus auxerit phi. imperium 23
Qu ante O
Quõ clarus fieri qs poſ. 23
R ante E
Regis expe.in phæni. 11
Regis expedi.in ægy. 11
Regie uerbo:omnia ĩ ſũt 55
Regnum adamante munitum 2
Remedium cõtra cu.fal. 37
Reparatio phocenſiũ 9
Reprenſio famili.ſeruile. 55
Reſpõſuȝ mag.ale.pueri. 53
Reſpõſum ingẽtis animi 37
Res memoranda 25
Res rara 21
R ante H
Rhoxane fœmina 55
R ante O
Roſaces 12 29
S ante A
Sabiſarus Rex 44
Sacra fecit alex.ĩ oceão. 48
Sacrilegii quæſtio 14
Salaminis oppidum 11
Salmon 49
Sambana 50
Sambaſſe 48
Sambus Rex 48
Satibarzanes 42
Satyrus 14
S ante C
Scommata acer. 21 37 53
Scõma Oly.in filiũ ale. 54
S ante E
Seditio bubaſti 12
Seditiones græciæ 7
Sententia Demoſthenis 20
Serpentes 45
S ante I
Siciliæ opera ampla 20
Sidon ɔditionem capi. 11
Sydoniorum cedes 11
Signa mor.ale.ɔdicẽ. 52
Simiæ quõ capiantur 45
Syracuſarum ſtatus 17
Syſigambris: mater Darei mors 52
Sitacinæ 39
S ante O
Sodræ populi 34
Soli ſacrificauit alex. 45
Somnium 9 54
Sopytarum regnum 46
S ante P
Species homerii 54
Spectaculum miſerabi. 40
Spinthrobaris uirtus. 28
S ante T
Stagnum amarum 36
Stati.Da.fi.alex.nupſit 9
Stiboetes flumus 41
Stratagems. 3 12 17 33 38 44 48
S ante V
Suniũ genus teli 29
Sub.ab græ.repit alex. 46
Suſi.regio:des.petræ. 40.39
Suſiades rupes alex.ſu. 40
T ante A
Tabreſii populi 46
Talenta in fune. hæphæſtionis impẽſa.xii.mi. 51
Talenta tria mil.ex ar. 39
Tal.ex ſuſis.49.mi. 39
Tauromenium 2
Taxillis apophtheg. 56
T ante E
Tẽpli hamõis deſcri. 36
Termini expedi.alexã. 46
T ante H
Thais 41
Thaleſtris regina ama. 42
Thaleſtris prolis ſuſciplẽ.cã ad alexan.uenit, 42
Thebani uicti:urbs ca. 27
Thebanorum facinus 26
Thebanoꝝ cõſtanna 27
The.proga.apud pſas. 27
Thopompus 1 17
Thracum defectio 38
Thraſius auct.ſeditio. 19
T ante I
Tigris fluuius 39
Timoleon.ſtrenuus & eius geſta 16 17 18
Timoleõ.expe.ĩ Sici. 16
Timole.ĩ pace geſta. 20
Timoleon.mors 21
Timothei hera.Ty. 21
Tyros peninſula facta. 34
Tyros uetus ex.ca. 33 35
Tyrorum duo.mil.ſuſ. 35
T ante R
Tranſitus alex.in ægyp. 35
Tranſitus alexan.in aſiã 28
Tridentes 34
Tripolis 10
Trippus 7
V ante E.
Veneni confecti ratio 48
Verbũ po.capti ad alexã. 55
Verbum impium 14
Ver.oraculi ha.ad alexã. 36
Verba alexã.ultia: ɔſtantiſſimo imperium linquo 52
Verba phi.ad filium 53
Verbũ alex.Spẽ retineo mihi 53
Verbũ alexã.Nolle uictoriã furari 54
Veteranoꝝ mace.ultimus 30
V ante I
Victoria philippi 9
Vi.ɔdicta ale.& hita. 28.53
Virginalis habit⁹ phythiæ. 7
Virtutem frãgi ſiui.oib⁹. 47
V ante L
Vltio memoratu digna. 25
Vltima alex.uerba 52
V ante O
Votum Darei 54
V ante X
Vxii populi 39
X ante A
Xandramas Rex & eius copiæ 46
Z ante O
Zona ɔhẽde.mos pſ.ẽ. 31

FINIS.

¶DIODORI SICVLI SCRIPTORIS GRÆCI LIBER DE REBVS GESTIS PHILIPPI REGIS MACEDO NIÆ: AC ALIORVM QVORVNDAM ILL. DVCVM VERSVS IN LATINAM LIN GVAM AB ANGELO COSPO BO NONIENSI.

IN OMNI RERVM GESTARVM
narratione illud ſcribentis uidetut eſſe officium: ut libris
ſingulis ciuitatum: aut Regum ſacta integra ab initio ad
finem uſq; cõpræhẽdat: quod ita præcipue narratæ res
fideliori memoria retineãtur: & aptiores fiant ad cogno
ſcendum. Quæ enim interrupta finem principio conti-
nuum nõ habent: ea intentionem & ſtudium legentium
abrumpunt. Quæ uero cõtinenter ad exitum deducunt
abſoluta utiq; rerum ipſarum utunt declaratione. Ex quadã
igit materiæ: & eius: qui ſcripturus eſt: iuncta progreſſione cum proſus obſeruan
dum appareat: quod propoſitũ ſupra eſt: nos etiam ad Philippi Amyntæ filii res ac
cedẽtes: eius facta enitemur hoc libro includere. Is qdẽ annos quattuor & uiginti
Macedonũ Rex fuit: minimiſq; occaſionib9 ſe ei offerẽtibus omniũ: quæ in Europa
eſſent: maximum regnum ſuum conſtituit. Acceptam enimuero Macedoniam Illy
riis parentem multarum ac nobilium gentium & urbiũ dominam reddidit. Ob ſuam
deniq; uirtutem ab uniuerſa græcia imperator electus eſt: populis ei ultro obſequen
tibus. Et raptores delphici templi: unde oracula petebantur: ultus meruit ut inter
Amphictyonas nominaret: in eiuſdem pietatis ſuæ mercedem aſſequutus ſuffragio
rum ius: quod habuerant Phocẽſes ab eo deuicti: Poſt Illyrios: Thraces: Pæonas:
Scythas: & conterminas eis gentes expugnatas ad perſarum Imperium extinguen
dum ſe accinxit: iãq; præmiſſis copiis græcas aliquot urbes in libertatem uendicaue
rat: cum fati uiolentia interceptus tãtos poſt ſe reliquit apparatus: ut Alexandro filio
ad eandẽ expeditionem contra Perſas alienis auxiliis haud opus fuerit. Nec tantæ
res fortunæ ipſius potius: quam uirtuti adſcribendæ ſunt: quod plurimum in re belli
ca & ui: & induſtria magnanimus hic Rex excelluerit. Ne uero in præfatione res
eius immature tractemus: ad hiſtoriæ ordinem nos cõferemus breuibus priora tem
pora repetentes. CVM Athenis Callimedes Imperaret. Olympiade qnta & Annus
centeſima: qua cyrenæus Porus uictor ſtadium obtinuit: Romani autem conſules Primus
eſſent Cn. Genutius: &. L. Aemilius: Amyntæ filius Philippus & Alexãdri: qui Per-
ſas deuicit: pater Macedoniæ regnũ illo occupauit modo. Cum pridem eius pater
Amyntas Illyriis: qui eum debellauerant: ſtipendium pendere: & obſidẽ Philippum
cæteris filiis iuniorẽ dare cõpulſus eẽt: illi adoleſcẽtulũ Thebas cuſtodiẽdũ miſerũt.
Ciuitas autẽ eam curã Epaminondæ patri demãdauit: ut ſcilicet puerum creditum
diligenter ſeruaret: & bonis diſciplinis inſtitui faceret. Erat eius domi Epaminõdæ Phi. præce-
filii præceptor pytagoricus: ſub quo multum profecit Philippus. Cumq; adoleſcen ptori py-
tes duo & natura adiuuarentur: & diligentia ſibi non deeſſent: uterq; ad maximas thagorico
uirtutes peruenit. Epaminondas quidem magnis & periculoſiſſimis certaminibus. operam de dit

præter omnium opinionem:patriam ſuam totius græciæ principem fecit. Philippus autem capiata temporum ratiõe in rebus agendis:nihilo Epaminondæ laudibus inferior fuit. Poſt obitum enimuero Amyntæ Alexander filius maior natu aliis cum regnum ſuſcepiſſet: alorites Ptolomæus dolis: & regno: & uita eum ſpoliauit. Sed Perdiccas poſtea idem in Ptolomæum patrauit: potituſq; regno auſus eſt magno prælio cum Illyriis confligere: qui ab eis captus & ad ſummam miſeriam redactus

Phi. aditus in regnum

eſt. Interim Philippus frater de cuſtodia elapſus regnum male affectum apprahendit:quod in proxima pugna Macedones plures quatuor millibus extincti fuiſſent: qui autem ſupererant adeo eſſent conſternati:ut ex magna Illyriorum trepidatione uix conſiſterẽt:omninoq; bellum abhorrerent. Accedebat quod & Pæones ipſis finitimis:ex quodã contemptu agros paſſim populabantur: Illyrii ingentes comparabant copias:ut in Macedoniam irruerent. Et Pauſanias quidam regiæ ſtirpis in regnum illud inuadere conabatur. Athenienſes inſuper ad Philippi gratiam male inclinati Argæum contra illum iuuabant. Mantiæ duci dato eo negocio cum tribus hominum millibus: & claſſe:quæ rei cœptæ ſufficeret. Ex incommodis itaq; prius in bello acceptis: & maioribus:quæ uidebantur impendere: anxii & ancipites plurimum erant Macedonum animi. Sed Philippus in tanto omnium timore:in periculis:quæ euidentiſſime apparebant:neutiquam perterritus:habita concione:ad firmitudinem animi ſuos hortatus audẽtiores aliquantulum reddidit:cõuerſuſq; ad emendandam militarem diſciplinam curauit:ut decentibus armis milites ſui inſtructi eſſent:utiq; meditatiõibus bellicis exercerẽt. Excogitauit præterea ordinem illũ

Phalangis inuentor Philippus.

iunctiſſimum Phalangis:quæ Macedonum peculiaris fuit:ſumpto exemplo Heroum:qui clypeos clypeis coniungebant in bello troiano. In familiari autem ſermone mirifice omnibus blandiri nouerat:aliquos muneribus:quoſdam promiſſis in ſuam concilians beniuolentiam. Sed imminentibus ſibi cladibus ſapienter ita prouidit. Videbat imprimis Athenienſes mirifico quodam ſtudio tenere recuperandæ urbis Amphipolis:propterea q; Argæum commouere ad turbandum regnum Macedoniæ. Sponte itaq; ea urbe ceſſit:ut eſſet ſui iuris. Ad Pæonas autem miſſis legatis effecit & donis:& pollicitationibus:ut pacem ſecum pro tempore firmarent. A Pauſania ſe liberauit:largitione Regem:qui eum iuuaturus erat: ad ſuam uoluntatem pelliciens. Sed enim Mantias cum claſſe Methonem traiiciens:ibi ipſe ſubſtitit:Argæum autem cum mercẽnario milite Ægas miſit: qui cum urbi appropinquaſſet:oppidanos cœpit hortari:ut ſe reciperent:ex tali beneficio pricipem locum in regno Macedoniæ habituri. Sed nullo ei aſſentiente:Methonem reuertebatur: cum Philippus inſtructis copiis eum adortus multos cecidit:reliquos:qui ad montẽ uicinum ſe retraxerant:dimiſit:profugis ex pacto ſibi deditis. Ex hac pugna uictor Philippus confirmauit plurimum Macedonum animos ad futura deinceps bella. DVM autem hæc agerentur. Thaſii habitatũ iuerunt Crenidas:quam urbem dein de a ſuo noĩe Philippos nuncupatã habitãtiũ frequẽtia ampliorẽ fecit. Et hic quidẽ Chius Theopompus initiũ ſumpſit libris quinquaginta octo:quos de Philippi re

Theopompus

bꝰ edidit. Sũt autẽ in eo numero quinq;:quoꝝ fides haud ſatis cõſiſtit. IAM uero principem Athenienſes Euchariſtum: Romani. Q. Seruiliũ: &. Q. Genutiũ conſu

Annus Secundus

les habebant:cũ Philippus Athenas miſſis legatis pacẽ facile ab eo populo ĩpetrauit:cũ de Amphipoli repetẽda nihil actũ eſſet. Ita ab hoſte illo iã liber pſenſit Agim

Pæonum

Pæonũ Regem mortem obiiſſe: nec oblatã occaſionẽ ulciſcẽdi Pæonas dimiſit: du
ctis nãq; in illos copiis: facta dimicatione: in Macedonum ptãtem ſuperatos eos re
degit. REliqui erant Illyrii ad quos expugnandos miro intẽdebatur ſtudio. Pro
inde concione habita: cum milites ad id bellũ animaſſet: in Illyrici fines cum decem
millibus peditum & ſexcentis equitibus intrauit: qđ cũ Bardylli regi allatum eſſet:
miſit protinus ad philippum legatos: qui offerrent ei urbium deuictarum æquam ſe
cum adminiſtrationem: & eo pacto pacem firmarent. Sed enim philippus eam de-
negauit: niſi oĩbus Macedonicis urbibus cederet. Itaq; re infecta legatis redeunti-
bus: Bardyllis plurimum fiduciæ reponens in ſuorum uirtute ex uictoriis: quas pri
us multas acquiſierant: parato exercitu decem millium peditum: & quingentorum
equitum: hoſti obuiam uadit. Cumq; alteri alteris uicini conſtitiſſent: emiſſo ingen-
ti clamore in certamen irruunt. Philippus in dextro cornu: ubi erant ſpectatæ uirtu-
tis Macedones: cum circũagi equites iuſſiſſet: ut ex tranſuerſo barbaros adorirent̃:
hoſtes a frõte ferociſſime oppugnabat. Illi aũt: quadrata acie inſtructa: omnibus pe
riculis acriter reſiſtebant: diuq; anceps fuit prælium: ob egregiam utrorũq; fortitudi-
nem: & cum ex omni parte multi caderent: multi confoderent̃: res nunc in hanc nũc
in illam partem fluctuabat: prout dimicantium uirtus uel exercitabatur. uel remiſſa
erat. Tandem cum præmiſſi equites: a latere: a tergo hoſtes præmerent: & Philipp9
cum fortiſſimis ſuorum magna ui eoſdem fatigaret: coacti ſunt Illyrii in fugam ſe
cõiicere: ita etiam multis abſumptis: cum eos per loca uaria Philippenſes perſeque-
rentur. Nouiſſime Philippus: dato ſigno ſuis ut ſe reciperent: Trophæum erexit.
Qui ex ſuis occubuerant eos ſepeliri curauit. Et Illyrii Petitas prius urbes Philippo
per legatos dedentes pacẽ obtinuerunt: cũ amiſiſſent in ea pugna plus ſeptem milli-
bus hominum. CVM uero Macedoniæ: & Illyrici res ſatis in præſens tractaue-
rimus: ad diuerſarum gentium facta diuertamus. IN Sicilia cum Iunior Dionyſius
regnum Syracuſarũ pridẽ accepiſſet: homo minime ĩduſtrius: & a patre plurimum
degenerans: ſub pacis: & quietorum moꝝ prætextu: turpem ignauiam tegere cona-
batur: & cum ſucceſſiſſet in bellum contra Carthaginenſes: cum eis pacem firma-
uit. Cum Lucanis itidẽ bello ſumma negligentia prorogato: & ad ultimum præliis
aliquot ſuperior cum fuiſſet: cupidiſſimo animo pacem eis conceſſit. In Apulia urbes
duas extruxit: ut tutam efficeret maris Ionii nauigationem. Qui enim loca maritima
incolebant: prædatoriis nauib9 diſcurrentes: adriaticum pelagus oĩno mercatoribus
infeſtum reddiderant. Poſt id ſummo ocio ſe tradens oẽm militarem exercitationẽ
aboleri permiſit: Regnum maximum omnium in tota Europa: & quod eius pater
adamante munitum gloriabatur: ſua ignauia perdidit: quod quemadmodũ ab eo
commiſſum ſit: & quæ idcirco fieri contigerit: ſuo explicabimus ordine. CEPhi-
ſodoto Athenis imperãte: Romæ conſulibus. C. Licinio &. C. Sulpitio. Clariſſi-
mus inter Syracuſanos optimates Dion Hipparini filius ex Sicilia aufugit: deinq;
& Syracuſanos: & alias Siciliæ urbes ingenti animo in libertatem uendicauit huiuſ-
modi initiis. Habuerat ſenior Dionyſius uxores duas: & ex utraq; liberos ſuſceperat
ex prima: quæ erat Locrenſis: Dionyſium: qui ei defuncto ſucceſſit: ex altera Hippa
rini filia: ſummæ honeſtatis inter omnes Syracuſanas: Narſæum: & Hipparinum
filios. Huius ſecundæ uxoris frater erat Dion uir in philoſophiæ ſtudiis famæ cele-
bris: conſtantia autem: & rei militaris ſcientia longe omnibus ſuis ciuibus præſtans.

Expeditio Philippi in Illyrios

Dionyſius Iu. Rex

Regnum Adamante munitum.

Annus III.

Dionis uirtus mirifica

Accedebat ad hæc nobilitas ſumma: & ſingularis animi magnitudo: quæ omnia eum Tyranno formidoloſum reddiderant: utpote qui aptiſſimus uideretur: ad retundenda eius ſcelera, Itaq; decreuerat uirum talem procul a ſe habere: intentas etiam ei mortem. Id perſentiens Dion: apud amicos quoſdam primo latitauit: poſtea ex Sicilia in Polloponneſum traiecit cum Megacle fratre: & Charielide: qui ſub Dionyſio copiis militaribus præfuerat: Corinthumq; perueniens: ab eo populo impetrauit: uti liberationis Syracuſarum curam ſecum ſuſciperet. Cum milites mercennarios uellet ſcribere: & arma conquireret: multis eum iuuantibus: breui tempore & arma & conductos milites in nauibus duabus onerariis diſpoſuit: cumq; iis tantum e Zacyntho: quæ eſt prope Cephalleniam: in Siciliam tranſmiſit. Triremes & alias onerarias naues Caridicli: qui paulopoſt Syracuſas tranſiret: dimiſit. EOdem ferme tempore Andromacus Tauromenienſis Timæi hiſtorici pater: opibus animoq; plurimum excellens: in unum congregatis iis: qui fuerant reliqui ab excidio. Naxi dirutæ a Dionyſio: collem urbi uicinum: qui taurus nuncupabatur: ad multum temporis inhabitauit: & a ſua diutina manſione in Tauro: Tauromeniũ locum eum appellauit: breuiq; auctus oppidi rebus: factũ eſt: ut incolæ opulenti: & locus honoratus redderetur. Noſtra tandem ætate: Cæſare adiicienre animum ad Thauromenienſium incrementa: Romanorum colonia illuc deducta eſt. Euboei autem: dum hæc in Sicilia agerentur: ciuilibus diſcordiis laborantes hi quidem Boeotos: alteri autem Athenienſes in auxilium accerſiuerunt: Cœptoq; ibi bello leuia certamina: & quaſi præludia frequenter fiebant: in quibus nũc Thebani: nunc Athenieñſes erant ſuperiores: ſed nunquam iuſto certamine dimicatum adhuc fuerat: cum Euboei: poſt bello uaſtatã inſulam & multos utrinq; mutuis odiis cæſos: tandem ſuo malo docti ſimul conciliati ſunt. Proinde Boeoti illinc diſcedentes: citra noxam domum reuerſi ſunt. Athenienſes autem: cum ab eis Chii: Rhodii: Coi & Byzantii deffeciſſent: inciderunt in bellum quod ſociale dictum eſt: ſuſtinueruntq; illud per triennium. Electos itaq; Duces Chareta & Chabriam cum exercitu ad id bellum miſerunt. Illi ſtatim Chion inuadentes: inuenerunt illuc miſſa auxilia ab iis: qui ſimul deſciuerant: & præterea a Carum Rege Mauſolo: inſtructiſq; ordinibus urbem & mari & terra oppugnare agreſſi ſunt. Chares cum peditum manu ad mœnia terreſtri pugna contendebat cum iis: qui ex oppido eruptiones faciebant: Chabrias autem in portum inuadens: nauale prælium acriter incepit: ſed eius naui ab actuariis hoſtium nauibus afflicta, ſuccumbebat: & ſui fortunæ cedentes, ſaluti conſuluerant. Itaq; maioris faciens glorioſam mortem: quam ut uictus uiueret: a ſe hoſtes fortiter repellens: confectus obiit. INterea: Philippus Rex magno prælio ab ſe deuictus Illyriis: omnes eorum gentes: quæ uſq; ad paludem Lychnitida inhabitant: ad ſui obſequium compulit: & in Macedoniam eſt reuerſus: cum glorioſam pacem Illyriis conceſſiſſet. Iamq; celeberrimum eius erat nomen apud Macedones: ut pote cuius uirtute res prius male affectas recreatas uiderent. POſt hæc cum Amphipolitani maligne ſe gererent in Philippum: & pluribus modis eum irritarẽt: parato iuſto exercitu eos inuadit: & inductis a d mœnia machinis: acri & continua oppugnatione eos præmens: muri partem ariete deiecit: irrumpenſq; in urbem per apertum locum: & repulſis: qui ſe oppoſuerant: ea eſt potitus: ciueſq; omneis humaniſſime

Tauromenium

Euboeorũ mutus

Bellum ſociale

Philippi ex deditio in Amphipol.

maniſſime habuit:præter paucos:quos ſibi aduerſos:patria mulctauit. Vrbs autem
ea:ex Thraciæ propinquitate & alioꝝ locoꝝ:multum contulit ad Philipi incremen-
ta:Subito enim ab illa Pydnam occupauit:& Olynthiis ad obtinendam Potideam: Olynthus
cuius rei erant cupidiſſimi:tulit auxilia. Olynthioꝝ autem ciuitas: & potentia: & ha-
bitantium multitudine:plurimi erat momenti ad bellica negocia perficienda: & qua
aduerſante:multum laboris ſubeundum eſſet ei:qui imperium ſuum uellet proferre.
Propterea mutua quadam æmulatione & Philippus & Athenienſes tenebantur:
utri ipſorum illa ſe adiungeret. Sed enim Philippus Potideam expugnans Athenien
ſium pſidium illinc depulit:deuictoſq; incolumes Athenas humaniter remiſit: Re-
uertebatur enim ualde eam Remp. Philippus cum ob potentiam tum propter di-
gnitatem. Olynthiis Pydnam etiam urbem prius abſe captam: & ei finitima: quæ
poſſidebat: donauit. Crenidas dein ſe conferens:inductis pluribus:qui eam urbem
incolerent:ex ſui appellatione inſtituit:ut Philippi nominaretur. Erant in eo tractu
fodinæ auri: ſed tenues & non bene exploratæ:eas:Philippus magnis operibus ita Philippi
inſtruxit:ut annua ei redirent amplius mille talenta:unde magnis opib9 breui cumu Fodinæ au
latis. Macedoniæ imperium plurimum auxit: cum pecuniæ cœptis omnibus nego- ri
ciis ſufficerent. Numum aureum Philippei nomine cudi inſtituit. Militum: qui ſti-
pendia facerent:certum & ualidum numerum ſibi legit. In Græcia multos muneri- Philippeus
bus corruptos:ad patriæ proditionem allexit:quæ omnia ſigillatim:ut facta ſint: de
clarabimus: prius tamen:quæ hoc loco ſubſequuntur:narraturi. CVM Athe-
nienſes Agathoclem principem Romani. M. Fabium & C. Petilium conſules habe Ann°.IIII
rent: Dion in Siciliam peruenit:Dionyſii Tyrannidem oppreſſurus. Is cum ante
tam nobile cœptum facinus: nulla facultate ad id faciendum inuitaretur:præter om
omnium ſpem Regnum ampliſſimum totius Europæ penitus labefactauit. Quis
enimuero crediſſet eum uirum:cum nauibus duabus tantum onerariis: uictorem Dionyſii
futurum in eum Regem: qui longas naues quingentas: pedites ad centum millia: Regis ui-
& decem equitum millia: armorum autem: commeatuum: & pecuniarum tantum res.
haberet apparatum:quantus enumeratis copiis abunde ſufficeret? Vrbem præte-
rea maximam græcarum omnium tenebat:cui erant portus & naualia:& inſtructiſſi
mæ arces ferme inexpugnabiles. Non deerant & auxilia ualidiſſima. Sed contra ea
omnia: Dioni aderant potiora. Ingens animus: Virtus ſumma: & magna eorum:
qui miſere ſeruiebant:erga eum beneuolentia:quodq; iis maius erat: ipſius Tyran-
ni ignauia & popularium uoluntates ab eo alienatæ. Huiuſmodi igitur omnia eo-
dem tempore ſimul emergentia: incredibilem exitum rebus quæ gerebantur: de-
derunt:illo propemodum ordine. CVM e Zacyntho Dion: duabus nauibus
acceptis:diſceſſiſſet:prætemauigans Agrigentinos Minoam tenuit. Ea urbs ſupe- Dionis tra-
rioribus annis a Cretenſium rege Minoe fuerat extructa: quo tempore perſequu- ſitus in Si
tus Dædalum:uſus eſt Cocali Sicaniæ regis hoſpitio:ſed dum hæc agerentur: Car ciliam. Mi noa.
thaginenſibus parebat:præterea q; ei paralus Dioni amiciſſimus: a quo prompto
animo acceptus Dion: cum e nauibus arma: numero ad quinq; millia: exportari ſe
ciſſet:ab eo imperauit:ut Syracuſas curribus illa deuehi curaret. Ipſe autem iter eo-
dem cepit mille uiris comitantibus: ſtatimq; Agrigentinos: Gelenſes: & alias Si-
ciliæ mediterraneas gentes: Madinæos & Camarinenſes:adhortatus ad uendican-
dam libertatem: ſibi contra Tyrannum iunxit: concurrentibuſq; ex omni parte

auxiliis: comparauit exercitum amplius uiginti millium hominum. Græci pariter ex Italia & Meſſanenſes multi acceſſiti: magna promptitudine aduenerũt. Iam Dion Syracuſanos fines intrauerat: cum ei facta eſt obuiam ingens multitudo & ex agris & ex urbe uenientum ad ſe hominum inermium: multis enim: quibus parum credebat: arma Dionyſius ademerat. Ipſe quidem per ea tempora in urbibus nuper a ſe conſtructis circa mare adriaticum erat cum magnis copiis: At hi quos ad Syracuſarum cuſtodiam Duces reliquerat: primo tentauerunt: ut in Tyranni fide oppidanos retinerent: ne defectionem molirentur: Sed cum id fruſtra fieret: tumultu paſſim ſuccreſcente: coacto mercennario milite: & his qui in urbe partes regias fouebant: tumultuantibus ita obſiſtere decreuerunt. Dion interim Syracuſanis: qui armis carebant: aduecta arma diſtribuit: alios autem eo armorum genere: quod fortuitum ſibi offerebatur: inſtruxit. Hiſq; omnibus in concionem uocatis dixit: eo animo ſe ueniſſe: ut Siciliæ libertatem acquireret: ideo oportere Duces eos delegi: qui & libertati recuperandæ: & extinguendæ funditus Tyrannidi pares eſſent. Tunc: una ueluti uoce: ab uniuerſa multitudine cõclamatum eſt: ut ipſe Dion & frater Megacles imperatores in eo bello eſſent. Subito igitur a concione urbem inuadẽs: nullis in aperto ſe ei opponentibus: audacter ingreſſus per Achradinam in forum cum exercitu contendit. cum nullus ei occurrere auderet. Erant cum Dione omnino hominum millia quinquaginta. Hi omnes coronati in urbem intrarunt: ducente Dione: Megacle: & triginta Syracuſanis: qui ſoli e numero eorum: qui in Peloponneſo exultabant Syracuſis: auſi ſunt fortunæ cum Dione ſe exponere. Vniuerſa autem urbe a ſeruitute ad libertatem: a taciturnitate: quam ſub Tyranno ſeruabant: ad ſummam hilaritatem & laudationes conuerſa: omnia gaudii: omnia ſacrificiorum plene erãt. Priuatim unuſquiſq; ad lares ſuos excitatis uaporibus gratias Diis referebãt ob accepta bona: concipiebatq; uota: uti futuræ res proſpere cederent: Sentiebatur & quidam ueluti ululatus fœminarum exultantium ob fœlicitatẽ adeo inſperatam. Paſſim uero ab omnibus urbis partibus concurſus ad Dionem erat. Non liber non ſeruus: non peregrinus inueniebatur: qui eum uidere non diſcuperet: cum ſumma admiratione eius uirtutis: quam maiorem humana omnes animo concipiebant: nec immerito. Maxima enim ea erat rerum commutatio: & quam nullus unquam futuram exiſtimaſſet amariſſima quinquaginta annorum ſeruitute tunc primum depulſa: & libertate unius hominis uirtute reſtituta Dionyſius tunc temporis ad Cauloniam Italiæ cum moram traheret: Philiſtum: quem adriatico mari præfecerat ad ſe cum claſſe acceſſitum iuſſit Syracuſas contendere: ipſeq; eodem peruenit die ſeptimo poſt eum diem quo urbem Dion occubuerat: tantauitq; initio num aſtu Syracuſanos poſſet circumuenire. Ad eos enim legatos qui pacem peterent: miſit uariis modis per eos ſignificans: ſe conceſſurum populo imperium: ſiquidem honores aliquos decentes in remunerationem ipſe poſſit obtinere: petens etiam ut ad ſe uenirent e populo aliqui: cum quibus conſultaret de bello componendo: quod factum eſt. Miſſi enim ſunt uiri honoratiſſimi a Syracuſanis: quos iam multum ſpes inflauerat. Iis cum Dionyſius cuſtodias appoſuiſſet: aditum ad ſe diutius diſtulit. Animaduertens interea hoſtes expectatione pacis negligentius in ſtationibus agentes: & omnino ad dimicationem male expeditos: ex templo reſeratis portis arcis: quæ eſt ad inſulam: cum inſtructo agmine ſe intromiſit. Extruerant Syracuſani murum ex

Popularis exultatio.

Stratagema

tum ex oppoſito uerſus mare: ſuper eum Dionyſiani: cum clamore & perturbatio-
ne ingenti inſcenderunt: trucidatiſqꝫ non paucis: qui ea loca tuebantur: iam inte-
rius penetrauerant: conſerebantqꝫ manus cum iis: qui ad muri ſubſidium uenie-
bant. Tunc Dion præter ſpem deceptus: cum melioribus e ſuis obuiam iuit hoſti- Pugna
bus: cœptoqꝫ prælio multos paſſim cedebat: Cumqꝫ haud magnum loci ſpacium atrox
intercederet: (quippe intra munitiones ſtatim erat pugna) accurrit ſubito magna
hoſtium uis in eum locum ſatis anguſtum: & uix ſtadii unius. Vtrinqꝫ autem: qui
ſumma excellebant uirtute: periculis ſe animoſe offerebant. His quidem ob ingen-
tia Dionyſii promiſſa. Illis autem libertatis amore ad ſummum uincendi ſtudium in
flammatis. Et primo ancipitem reddebat pugnam: æqualis ferme utrorumqꝫ uir-
tus: cadebantqꝫ plurimi: nec pauciores confodiebantur uulneribus omnes ad-
uerſis. Qui enim in primori parte erant: generoſiſſime ad mortem uſqꝫ decertabant
proximi autem pro eis cadentibus ſtrenue ſubibant incommoda omnia: & pro adi
piſcenda uictoria nullum erat periculum: quod recuſarent. Sed enim Dion cupi-
ens plurimum facere egregium aliquid: ut labore ſuo parta uideretur uictoria: in
mediam hoſtium aciem prorupit: & acriter dimicans multos cecidit: perturbatiſque
aduerſis ordinibus: in media ea turba ſolus cōſtitit. Ibi emiſſis undiqꝫ iaculis & in cly
peum: & in galeam: nihil offendebatur: armis eum tuentibus: Sed in brachio dex
tro confixus: uulneris aſperitatem haud poterat ferre: paulum que aberat: ut de-
ueniret in Hoſtium manus: cum Syracuſani pro duce ſuo ſeruando ſolliciti: fa-
cto uehementiori impetu in hoſtem: & Dionem periculo eripuerunt: & illum ad fu-
giendum compulerunt. Itidem & ad aliam muri partem ſuperiores oppidani per-
ſequuti ſunt Dionyſii milites uſqꝫ ad portas inſulæ. Cum uictoriam hanc clariſ-
ſimam: & per eam ſtabilitam libertatem Syracuſani obtinuiſſent: Trophæum in
Tyranni exprobationem erexerūt. Dionyſius uero ab eo: quod ſperarat: uidens ſe
decidiſſe: iamqꝫ regni recuperandi animum deſpondens: ualidis præſidiis arces fir-
mauit: impetratiſqꝫ ſuorum cadaueribus: quæ erant octingenta: honorifice ea ſe-
peliri curauit: aureis coronis: & purpureis ueſtibus adornata: ſperabat enim huiuſ
modi officio: aliis animos auctum iri ad ſubeunda deſcrimina pro eius Tyranni-
de. Magnis etiam muneribus eos: qui ſtrenue pugnauerant: proſequutus eſt: &
ad ſyracuſanos miſit: qui agerent da pace. Sed Dion excuſationibus uariis: le-
gatos diſtinebat: donec abſoluta ſine impedimento muri parte: quæ deerat: ea-
dem arte hoſtem ludificatus: qua ipſe deceptus fuerat introductis legatis cum de
pace uerba habuiſſent: reſpondit unicam eſſe pacis uiam: ſi depoſita Tyranni-
de contentus ſit honoribus certis. Id cum Dionyſio renunciatum eſſet: duces ſu-
os cōſuluit Tyrannus: qua uia ſyracuſanos tam ſuperbe reſpondentes poſſet ul-
ciſci. Poſt modum cum omnibus rebus: præter quam frumento: abundaret: ma-
ritimiſqꝫ uiribus præſtaret: hoſtilem agrum populatus eſt: diuiſiſqꝫ inter ſuos fru-
mentis illis prædatitiis: miſit onerarias naueis cum pecunia ad comparandos com
meatus. Syracuſani haud multas habebant longas naues: ſed in locis: quæ oppor
tuna nouerāt: occurrētes: magnā uim frugū emptarum: quæ deuehebatur: abſtule-
runt. DVM uero hæc ſyracuſis gererentur: in Græcia Alexander Pharis Tyrā Pharei Tyranni.
nus fraude uxoris Thebes: & fratrum eius Lycophronis & Tiſiphoni interfectus
eſt: qua ex re nō mediocrem gratiam tanquā Tyrānicidæ primo adepti ſūt. Poſtea

immutati animo muneribus ſibi milites conciliarunt: nec Tyrannos ſeipſos diſſimulabant. Sublatis enimuero e medio: qui eorum uoluntati renitebantur: & confirmatis multum uiribus ſuis: principatum apprehenderant. Erant ea tempeſtate in Theſſalia magni nominis: ac nobilitatis ſummæ: qui nuncupabantur Alcuadæ. Hi Tyrãnos eos comprimere conati: cum per ſe haud ſufficerent: Macedoniæ regem Philippum inuocauerunt: qui in Theſſaliam profectus. Tyrannis deuictis: priſtina urbibus libertate reddita: eam ſibi Theſſalorum beniuolentiam comparauit: ut ipſe ac filius Alexander in uariis bellis eos auxiliares habuerint. In his autem qui hiſtorias conſcripſerunt: Demophilus Ephori filius: belli qđ ſacrum uocarunt: & in annos undecim: donec ſceleris illius participes extincti eſſent: dilatum eſt: narrationem omiſſam a patre: ſuſcepit ab eo tempore: quo Delphici oraculi Templum & occupatum: & direptum eſt a phocenſi Philomelo. Sed huculq; tantum peruenit Calliſthenes decem libris: quos de græcorum rebus ſcripſit. Rurſus inde Athenienſis Diyllus libros uiginti ſeptem auſpicatus eſt quis & græciæ & ſiciliæ facta recenſentur.

Alcuadæ.

Demophilus

Caliſtenes Diyllus.

Annus. V. IAM Principatum Athenis Elpinus: & conſulatum Romæ iniuerant. M. Popilius Lenas. & C. Manlius imperioſus: cœperatq; centeſima & ſexta Olympias: cũ uictor in ſtadio fuiſſet Malienſis Porus. Eo tempore in Italia circa Lucaniam Colluuio quædam hominum: omnium ferme fugitiuorum: e locis uariis in unum confluxit: paſſimq; primo latrocinabatur: dein & excubias agendo: & incurſionibus crebris: aliiſq; exercitationibus: cœpit aſſueſacere ſe ad militares ordines ſeruando. Itaq; iuſta acie: cum eorum locorum cultoribus congreſſi ſemper uictores euadebant: auctiſq; uiribus ad urbium oppugnationem conuerſi: Terinam oppidum captum diripuerunt: poſtea in ditionem ſuam redactis Arponio: Thuriis & aliis aliquot urbibus ſibi ſuam Rempublicã inſtituerunt: uocatiq; ſunt: indigena appellatione brutii: quod eo℞ pleriq; oẽs fugitiui ſerui: gens nimirum bruta: eſſent. Huiuſmodi originẽ habuit is Italiæ populus.

Brutiorum origo.

AT Philiſtus Dionyſii præfectus Rhegium tranſiens illinc ſyracuſas quingentos equites traiecit: adſumptiſq; ibi pluribus aliis & peditatu duum millium: in Leontinos: qui & ipſi a Dionyſio deſciuerant: ſe conuertit: ac noctu mœnibus ſuperatis: cum partem urbis occupaſſet: conſertis atrociter manibus: præcipue ſyracuſanorum uiribus: qui Leontinis uenerant auxilio: illinc eiectus eſt. Interea Charidides: quem Dion in Peloponneſo cum nauibus longis reliquerat: impeditus ante tempeſtatibus: ne potuerit in tempore liberationi Syracuſarum adeſſe: uenit cum longis nauibus uiginti: mille & quingentis militibus. Cunq; is uir plurimum uirtute excelleret: uidereturq; tantæ rei maxime idoneus præfectus eſt Syracuſanorum omnibus maritimis copiis: ut communi conſilio eius & Dionis gereretur bellum contra Dionyſium. Et iam Philiſtus: inſtructa claſſe triremium ſexaginta: ad nauale prælium excibat ſyracuſanos: haud multum eis nauium numero: cedentes: Pugnatum eſt utrinq; ſummis uiribus: inclinabatq; primo uictoriæ ſpes ad Philiſtum ob egregiam eius fortitudinem. Sed a ſuis tandem derelictum: undiq; ſyracuſani eum præmentes: ut uiuũ caperent: laborabãt Sed Philiſtus: ut uitaret: quæ plerunq; in captiuos committi ſolent: ſibi mortem conſciuit: tuir integerrimæ fidei: & qui magno uſui fuerat Tyrannis: donec uixit. Huius cadauer diſcerptũ ſyracuſani per urbem traxerunt: abieceruntq; inſepultum. Dionyſius: amiſſo tantæ experientiæ Duce: cum alium: qui bello adminiſtrando par

Philiſti expeditio in Siciliam

eſſet: non

eſſet:non haberet:nec per ſe idem poſſet.legatos ad Dionem miſit:qui ei primo di-
midium imperii:ſui: deinde & totum obtulerunt. His a Dione reſponſum eſt: uti
Rex arcem populo dederat:impetraturus ea eo munera & honores. Nec Dionyſius
eam cõditionem reiiciebat:dum tamen præſidium & opes:quas in ea haberet:in Ita
liam tuto poſſet transferre. Approbabat id totum Dion:hortabaturq; populum ad
ſubeunda ea pacta. Verum:concionantibus quibuſdam in contrarium:uoluit Dio-
ni aſſentiri populus:ſpetans ui ſe illud aſſequuturum. Sed enim Dionyſius ualido
præſidio firmata arce: Theſauros & omnem regiam ſuppellectilem:nauibus clancu
lum impoſitam:in Italiam tranſtulit:& in urbe ſeditiones erumpere cœperunt. Erant
qui ſummam rerum Chariclidi cenſerent demandandam:quod is homo ad tyran-
nidem nunquam uideretur aſpiraturus. Alii uero præfici debere omnibus Dionem
aſſeuerabant. Acceſſit ad alia incommoda. quod mercennarii milites: qui uenerant
e Peloponneſo ad Syracuſarum liberationem:cum ſtipendia multa eis deberentur:
nec ſolutioni:ob indigentiam:ſatiſfieri poſſet:plures tribus millibus: omneſq; ſpe-
ctatæ uirtutis:& qui multa in bellicis rebus exercitatione longe omnibus ſyracuſa-
nis fortitudine præſtarent:diſceſſerunt:adhortari prius Dionem ut ſecum & ipſe re-
cederet:ulciſcereturq; ſecum communes iniurias a Syracuſanis acceptas. Denegaue
rat primo id ſe facturum Dion. Verum paulo poſt:ardente urbe ſeditionibus com-
pulſus eſt recipere ſe ad externos milites abeunteis: ſimulq; iter faciebant ad Leon-
tinos:cum Syracuſani:inflammati odio:eos perſequi cœperũt:& in ipſo itinere facta
dimicatione: cum multos e ſuis amiſiſſent: ſe retraxerunt. Nec Dion ex ea uicto- Dionis modeſtia.
ria ſuſtinuit:ut odium contra ingratiſſimos ciues exerceret: miſſis enimuero ad ſe:
qui defunctorum corpora ad ſepulturam peterent:benigne indulſit:captiuoſq; mul
tos: citra redemptionem: liberos dimiſit. Multi etiam: ex prælio cum in fuga in-
terfici potuiſſent quia tamen uerbis oſtentabant ſe eſſe Dionis partium: ab eo-
rum cæde temperatum. eſt D.Onyſius tunc temporis: cum Neapolitanum Ny Nypſias
pſium: uirum & prudentiæ & fortitudinis egregiæ: Ducem elegiſſet: ei: ut Syra-
cuſas contenderet: iniunxit: deditq; aliquot onerarias naues ad commeatus deue-
hendos. Ille igitur e Locris Syracuſas uerſus diſceſſerat. Iiſdem diebus: cum diu-
tius præſidia a Dionyſio arci impoſita: panis & aliorum neceſſariorum inopiam
ſumma conſtantia tolerauiſſent:tandem premente neceſſitate: ad ſalutem proſpi-
ciendam conuerſi omnes: nocte ſimul habitis conſiliis:decreuerunt: ſequenti die
& arcem & ſemetipſos Syracuſanis dedere. Iamq; primo diluculo ibant ab arce
ad populum: qui deditionem paciſcerentur: cum Nypſius conſpectus eſt: claſſem
circa Arethuſam in portum appellans: ex cuius aduentu ab inopia recreati: ſumma
rerum omnium abundantia affluere cœperunt: Eo modo arx ferme alienata: ex in-
ſperato: confirmata eſt: cum præcipue Nypſius milites: qui arcem tuebantur: in
concionem euocatos: oratione tempori accommodata: plurimum ad futura om-
nia toleranda animauerit. Syracuſani tunc inſtructis triremibus hoſti obuiam
egreſſi: cum ille in concionem totus conuerſus eſſet: incurſione ſubita ingentem tu-
multum excitarunt: quo uehementer perturbati ſunt: qui primi impetum debebant
excipere. Itaq; prælio conſerto. Syracuſani hoſtiles aliquot naues demerſerunt:
nonnullis ponti:reliquas in fugam cõuerterunt. Ex ea uictoria multum elati. Deis
primum ſacrificia ampliſſima reddiderunt: ipſi dein ad conuiuia & ingurgitatio-

nes conuerſi:nullam habebant excubiarum curam:utpote contra hoſtes: quos uictos nihili facerent. Interim Nypſius acriter intentus:ut acceptam cladem ulciſceretur:copiis nocte expeditis:inſcendit ipſe furtim oppoſitas munitiones: ibiq; in temulentiam & ſomnum reuolutos uigiles offendit. Nō cunctatus ſcalas ad id factas applicat:per quas ſtrenuiſſimi aliquot ſuperato muro:trucidatis inſidiis cum portas reſeraſſent:intro ductus eſt totus exercitus in urbem. Syracuſani: qui in ſubſidium accurrebant:cum omne eorum robur uino langueret:uel trucidabant̃:uel fugam ſtatim arripiebant. Eodem tempore & qui erant in arce:cum omnia incuſtodita eſſent: intra munitiones penetrarunt. In oppidanos ſubito caſu conſternatos & incompoſitos multa cædes cōmitiebatur. Intrauerant cum Nypſio plures decemmillibus acie ordinata:ut in urbe nullus eorum impetū poſſet ſuſtinere:quippe cum ī ea quiſpiam ducis officio non fugeretur. Iamq; occupato foro in domos irruebant:diripiebanturq; paſſim opus. Fœminæ:pueri:ſerui.captiui ducebantur. Refugerant uiri in angiportus & uias quaſdam:ubi continuis dimicationibus decertabāt:ſed cum magno eorum detrimento:cum multi interficerētur:alia autem grauiſſima ſubirent uulnera. Et noctu hæc quidem omnia:uti ſors in tenebris obtulerat:utrinq; cōmittebātur:nunquā q; apparuit:quanta hominum ſtrages ubiq; facta eſſet: niſi demum die adueniente. Tunc Syracuſani animaduertentes unicam ſalutis ſpem in Dione eſſe miſerunt equites aliquot in Leontinos ad eum:orantes ne in ſeruitutem redactā patriam uellet deſtituere:utq; iniuriam:quas ei intuliſſent :ſibi ueniam indulgens: patriæ calamitatem miſeratus ad eam ſubleuandam feſtinaret. Dion ut qui animi magnitudine:& ex philoſophiæ ſtudiis ſedatum ſenſum haberet:nihil indignationis in ciues ſuos retinuit:ſed repente milites ſuos adhortatus duxit Syracuſas: cumq; ad Hexapyla perueniſſet:ibi ſtructis ordinibus progredi cœpit. Tunc obuiam facta ſunt ei ferme decēmillia mulierum:puerorū:& ſenū ab urbe fugientium. Hi omnes multis lachrymis ſortem ſuam Dioni cōmendabant. Eo tempore hoſtes:qui ex arce deſcenderant:domibus:quæ circa forum erant:poſt direptiōem iniecto etiam igne: ad ulteriores occupandas ſe conuerterant:totiq; in illo erant:cum locis pluribus facto agmine:Dion in urbem irrumpens:occupatos in auferēdis raptis rebus:incompoſitos:& ſubito eius aduentu perterritos paſſim trucidat:& in domibus: & in uiis: prout ſe ei offerebant:pluresq; iam quatuor millibus cæſi erant:cum reliqui fuga celeri in arcē ſe recipientes:obſtructis portis:imminētē cladē euitarunt. Id facinus celeberrimum omnium:quæ prius a ſe geſta erant:cum Dion peregiſſet:curauit:ut incēdia quibus multæ domus ardebant:coercerentur:utiq; reficerentur munitiones :ne ab arce hoſti in urbem aditus pateret. Expurgatis deniq; omnibus locis:ubi cadauerum acerui iacebant: Trophæum erexit. Et Deis:quoꝝ ope patriam ſeruaſſet: ſacrificia exoluit. Populus uero:ut gratitudinē ſuam in Dionem oſtenderet:eum Imperatorem delegit:decreuitq; ei honores diuinos. Ille tunc:ut eodem tenore ubiq; ſe magnanimum oſtenderet:eis:qui inimico animo in ſe deliquerant:clemēter ueniam indulſit: populumq; uniuerſum ad concordiam ſeruandam exhortatus eſt:unde plurimum charitatis & commendationis apud ſuos ciues ueluti unicus patriæ ſeruator:& cui ex maximis beneficiis multum deberetur: conſequutus eſt.

Inſigne Dionis facinus

Belli Socialis appara tus: & finis

CVM uero Siciliæ res ī huiuſmodi ſtatu eſſent: in Græcia Chii:Rhodii:Byzantii & Coi bello Sociali cum Athenienſibus contendentes: ſummo ſtudio ſe inſtruebant :ut

exitum

exitum rei nauali pugna experirentur. Itidẽ Athenienſes: cum prius ad eam expedi
tionem Chareta cum nauibus ſexaginta miſiſſent: tũc Iphicrati & Timotheo clariſ
ſimis uiris ea tempeſtate in populo Athenienſi totidem dederunt naues: ut profe
cti contra hoſtes: communi conſilio cum Charete rem gererent. Iunctis autem qua
tuor gentium uiribus: illi habebant centum nauium Claſſem: qua Imbrum & Lem
non Athenienſium inſulas depopulati: in Samon demum inuaſerãt: uaſtatiſq; agris
omnibus: urbem & mari & terra oppugabant. Complures autem inſulas Atheni
enſium diripuerant: coactaq; inde ingenti præda: oneribus belli ſufficiebant. Athe
nienſium Duces: poſt quam in unum uenerunt: ad oppugnandum Byzantium ſubi
to profecti ſunt: qua ex re hoſtes: ut ſociis ſuccurrerent: a Samo auerſi ſunt: conue
nerantq; omnes copiæ in Heleſpontum: expediebantq; ſe utrinq; ad nauale præ
lium: cum ſubito magna uentorum uis coortata dimicationem prohibuit. Et cum ni
hilominus confligere Chares deliberaret: Iphicratis & Timothei copiæ eum in tan
ta tempeſtate ſequi noluerant. Tum Chares: militum teſtimonio in præſentem tem
aduocato: collegas proditionis inſimulauit: populoq; Athenienſi eos: quod ſe in
prælio conferẽdo deſeruiſſent: per litteras detulit: Ille plurimum cõmotus aduerſus
eos iudicium habuit. Condemnati ſunt Iphicrates & Thimotheus talentis mul
tis: & reuocati a belli adminiſtratione: itaq; Chares omnium rerũ curam ſolus ſuſci
piens laborabat: multum: ut impendiis belli Rempub. ſuam leuaret: & præceps ta
le facinus agreſſus eſt. Artabazus qui a Rege deſecerat: compellebatur confligere
cum illius præſectis: quorum exercitus erat ſeptuaginta millium hominum. Is: cum
exiguas haberet copias: Charetis auxilium implorauit: qui totis uiribus accedens ho
ſtes ſuperauit. Huic tanto beneficio parem gratiam relaturus: Artabazus magna
munera dedit Chereti: ut facile inde poſſet exercitum ſuum ſuſtentare. Athenienſi
bus ea res initio uehementer placuit: Sed Athenas a Rege ſuperuenientibus legatis
qui de Charete conquerebantur: animi multum immutati ſunt: cum rumores iacta
rentur: Regem daturum nauium trecentarum auxilia Athenienſium hoſtibus. Id
uerita ciuitas decreuit componere cum ſociis bellum: cumq; illi non abhorrerent
a pace: facile illud factum eſt: taliq; cauſa bello: quod ſociale nuncupatum tres an
nos durauit: finis eſt impoſitus. SED. enim prope Macedoniam tres Reges Illy Conſpiratio in Philippum
rici: Pæonum: & Thracum: cum in uicino Philippi Regis res inde creſcentes: ſuſpe
ctas haberent: iniuerunt conſilia de eo: coniunctis uiribus opprimendo: quandoqui
dem anteactis annis: ipſorum quilibet ſeparatim ab eodem uictus fuerat: nec dubi
tabant ſe illud facile facturos. Verum Philippus imparatos adhuc: dum copias co
gunt: ac reliquo belli apparatui ſe accingunt: de improuiſo adortus ſuperat: compel
litq; in ius Macedonũ. INſequenti anno: quo Athenis Calliſtratus imperauit: & Annus. VI
Romæ conſules fuerunt. M. Fabius. & C. Plotius: exortum eſt bellũ: quod ſacrum
uocauerunt: uiguitq; ad nouem annos: Philomelus enimuero Phocenſis: cõfidẽtiæ
& improbitatis extremæ uir: occupauit delphicũ Templum ob huiuſmodi cauſam.
Poſtquam Lacedæmonii pugna illa nobili Leuctrica a Thebanis deuicti ſunt: eiſdẽ
ut ingentẽ ſoluerent pecuniã: in Amphictyonũ iudicio ſunt dãnati: ob occupatã ur
bẽ Cadmeã. Itidẽ & Phocenſes: qđ magnã partẽ Cirrhei agri: qui Apollini eſt ſacer:
depopulati fuerant: pluriũ talẽtorum condẽnationem ſubiuerũt. Sed neutris mulctam
exoluentibus: agitatũ ẽ rurſus de eis inter Amphictyonas; & prio de Phocẽſiũ per

uicacia. Fuerunt qui cenſerẽt: ni Deo pecunia indicata perſolueret: uti Phocẽſium
agri cõſacrarent: & iuris diuini fierẽt. Pariter dictũ ẽ: alios omneis Amphictyonum
dicto audiẽtes eẽ oportere (ĩde autẽ Lacedæmonii notabant) qui min9 id feciſſẽt:
eos uniuerſæ Græciæ indignationẽ mereri. Hæc ſententia cũ ab oĩbus comprobata
eſſet: uideretur q; imminere: ut Regio Phocenſis Deo addiceretur: Philomelus auto
ritatis ſummæ apud populares ſuos: eos longa oratione docuit: grauiſſimã mulctam
haud quaq̃ perſolui poſſe: rurſus omnium ipſorum agros conſecrari: non tantum
turpe: ſed etiam periculoſum eſſe: quod unde uictum haberent: eis auferetur: ſum
maq; iniuria id ab Amphictyonibus factum eſſe: cum ex puſilla regione uaſtata: ma
xima ſumma damnati ſint. Proinde conſulebat: iudicium tam iniquum uti reſcinde
rent: nec eis defuturas rationes contra Amphictyonas: qd' antiquitus Oraculi locus
iuris & poteſtatis Phocenſium fuerit: in cuius rei teſtimonium antiquiſſimum iuxta
Homerus ac maximum poetam Homerum ita ſcribentem induxit.
» Phocenſes Schedius ducunt: & epiſtrophus. Illi
» Saxoſam Pythona tenent: ſimul & Cypariſſon.
Et ideo oportere acriter eniti: ut locus: qui patrius eſſet: uendicaretur. Promiſit deinde
ſi tanto negocio ſe ſe uellent præficere: ut plenum ius imperiumq; haberet: ſe bona
diligentia curaturum: ut imminens infortunium ab eis auerteretur: nec illi: urgente
metu pœnæ in eos dictæ: cunctati ſunt: qui Imperatorem eum deligerẽt. Tũc Philo
melus: utq; promiſerat re præſtaret: initio ſtatim Spartam ſe contulit: ſecretoſq; cum
rege Archidamo ſermones habuit: nõ minus ei: quam ſibi laborandum eſſe: ut Am
phictyonũ iudicationes irritæ redderẽtur: cum & in ipſos Lacedæmonios grauem
& iniquã ualde ſententiam dixerint: ſe quidem ideo Delphos inuadere decreuiſſe:
quibus cum eſſet potitus: Amphictyonum decreta uellet reſcindere. Ad hæc Ar
chidamus reſpondit: manifeſta in præſens auxilia ſe ei non daturum: ſed clanculum
Philomeli & ſtipendio & militibus eum iuuando: rei cœptæ nõ defutur9 eſſe. Acceptis igit' ab
uis ſacrile eo quindecim talentis Philomelus ſimul & ſua pecunia: mercennarios milites con
ga duxit. Ex Phocenſibus autem mille uiros delegit: quos iaculatores nuncupabat:
magnoq; militum numero coacto: Oraculum inuaſit: Thracidas: gentem in Del
phis: ſibi obſiſtentes: cum magna cæde repulit. Eorum bona paſſim conceſſit diri
pienda. Cæteros eius loci habitatores perterritos adhortatus eſt: uti bono animo
eſſent: ne ue mali aliquid ab ſe timerent. Sed cum fama templi occupati late iam ua
garetur: Locrenſes finitimi: ſubito inſtructis copiis: Philomelum aggreſſi ſunt: cõ
miſſoq; circa Delphos prælio uicti: multis ſuorum amiſſis: in propria reuerſi ſunt.
Ea uictoria audentior factus Philomelus e columnis Amphictyonum decreta exci
dit: & damnationum quæ conſcripta erant: monumenta prorſus extinxit: palam
ue illud promulgauit: ſe nec Oraculi diripiendi: neq; alicuius iniqui facinoris per
petrandi animum habere: ſed maiorum ſuorum iura uendicantem: iniquo Amphi
ctyonum iudicio reſciſſo: patrias leges confirmare uoluiſſe. Bœoti interim habito
conſilio deliberarunt: capto templo ſuccurrere: raptimq; milites ei negocio deſtina
runt. Sed Philomelus templo murum undiq; induxerat: coegeratq; magnam uim
hominum dimidiatum: præter integrum ſtipendium exoluens. E popularibus quos
meliores ſciebat: delectos conſcripſerat: ut inſtar iuſti exercitus ad quinq; hominũ
millia ſub ſignis haberet. Cum iis ante Delphos conſedit, non minus hoſti metuen
dus: quam

dus quã ipſe eũ metueret. Duxit deinde copias eas in agrũ Locrenſem: magnaq; ex
parte eũ populatus: cõuertit ſe ad munitiſſimi caſtelli: ſecundũ quod flumẽ labeba
tur: oppugnationẽ: multiſq; cõatibus cũ id fruſtra tentaſſet: ommiſſa oppugnatio-
ne: conſeruit manus cum Locrenſibus in quo certamine cum uiginti ſui milites oc-
cubuiſſent: & eoꝝ corpora eẽnt in hoſtiũ poteſtate: petiit ab eis ꝑ legatos: ut ſibi cõ
cederent. Id illi denegarunt: inſuperq; addiderunt: apud Græcos omneis cõmuni
lege ſancitum eſſe: uti inſepulti abiicerentur ſacrilegi omnes: quã rem ægerrime fe-
rens Philomelus iterum cum Locrenſibus prælium iniuit: plurimũq; laborauit: ut
hoſtium quoſpiam interficeret: eiſdemq; potiretur. Ita compulſi ſunt illi permutatio
ne facta: tradere quos inhumatos tenebant. Hinc Philomelus: multis populationi-
bus factis militem ſuũ præda onuſtum reduxit Delphos: Vbi per oraculum reſcire
cupiens belli: quod gerebat: euentum: Pythiam coegit: uti Tripoda inſcenderet ſibi
q; daret reſponſum. SED quoniam tripodis occurrit mentio: haud abhorrens ui
detur: ueterem de eo traditam hiſtoriam repetere. Antiquitus fama ea inualuit: Ca-
pras Oraculũ ipſum inueniſſe: cuius gratia & Delphici hac tẽpeſtate capris ut plu- De Oracu lo Delphi- co
rimum ſacrificant: in conſulendo Oraculo. Inuentum uero ita aiunt. Cum eo in lo-
co: ubi nunc templi adytum eſt: terræ hiatus pateret: circumq; errarent paſcentes ca
præ: quod ſcilicet Delphi eo tempore inculti erant frequenter contigit: ut ad cauum
illud capra quæpiam accedens & introſpiciens: miris quibuſdam exultationibus: &
uoce prius ei inſueta: incredibilem paſtori ſuo admirationem concitaret adeo: ut &
ipſe ſpectatum eius loci ſitum acceſſerit. Eum tunc quod & capris euenerat: pertur-
batio ingens corripuit: ut illæ ea propemodum: quæ diuino furore uexatis accidunt
paterentur: hic uero: præter illud: etiam futura prædiceret. Qua propter: apud eius
regionis homines diuulgata commotione mentis: quæ ad hiatum accedentibus
oboriretur: complures illuc cõueniebant: tentandiq; gratia quicunq; propius ſe inſe
rebant: diuino agitabantur ſpiritu. Propterea res in admirationem uerſa: creditum
q; terreſtre illud eſſe Oraculum. Et aliquandiu ſeruatum eſt: ut conſulturi de rebus
ſuis: ad hiatum ſe promittentes alter alteri reſponſa redderent. Sed cum multi ex
furore in præceps deſilirent: itaq; interirent: qui eum locum ſeruabant: inſtituerunt
ne quiſpiam periclitaretur: ibi fœminã uatem ad omnium uſum delegi: a qua prædi
ctiones acciperentur: Ei uero machinam erigi: ſuper quã tuto & diuinitus afflari: &
conſulentibus reſpondere poſſet. Quia uero ea machina fulturis tribus ſuſtinebat̃
ideo Tripus nũcupata eſt: cuius faciem ferme & nũc retinent ænei Tripodes. Quo
igit̃ modo & oraculum inuentũ ſit: & quibus initiis Tripus in uſum uenerit: pro re
dictum ſatis arbitror. Solebant etiam primo illo tempore uirgines: ob naturam pu Tripus.
riorem: & quod Dianæ uideantur propinquitate quadam iungi: ad officium illud di
uina enunciandi adſummi: Aptiſſimæ enim credebãtur ad ſeruanda ea arcana: quæ
in reſponſis contineant̃. Sed annis poſterioribus Echecratem quendam Theſſalũ Echecra- tes.
fama eſt: cum ad Oraculum perueniſſet: uiſam uirginem Pythiam ſummæ uenuſta
tis adamaſſe: & raptã uiolaſſe: unde ob admiſſum facinus Delphici ſanxerint: ne
in poſterum: reſpondendi officio fungeretur uirguncula: Sed ſenior fœmina anno- Virginalis habit⁹ Pythiæ.
rum ſaltem quinquaginta: quæ tamen uirginali habitu in memoriam ueteris uatici
nandi moris: uteretur. Et hæc quidem ſunt: quæ fabuloſe de Oraculo inuento tradũ
tur. Sed nos ad res Philomeli regrediamur. Is quidem eius loci Dominus: Pythiam

uti aliquid ſibi de patriæ rebus prædiceret:monuit:& cum uates:eam ipſius patriam ſibi uideri reſponderet minari & cogere eam:uti Tripoda inſcenderet:cœpit Philomelus:ad cuius uim ïſerentis aſperitatem offenſa mulier:cum dixiſſet. Tibi quidem

Oraculum quodlibet:permittitur. Lætus plurimum uerbū id utpore oraculum rebus ſuis aptiſſimum:accepit Philomelus:ſtatimq; exſcriptum illud in propatulo poſuit: & paſſim uulgauit ſibi a Deo licentiam datam faciendi qđ uellet. Poſtmodum: concione aduocata quid ſibi reſponſum eſſet:expoſuit: adhortatuſq; ut firmiores animos haberent ad belli negocia ſe totū cōuertit. Factū eſt & ei in Apollinis tēplo oſtentū huiuſ-

Oſtentum modi. Aquila ædem ſuperuolans uorticibus quibuſdā in terrā ſe demiſit:educataſq; in tēplo columbas perſequebať:ut eaꝝ aliquod ex ipſo altari arripuerit. Id ipſum eaꝝ reꝝ periti Philomelo:& Phocenſibus fortunatum exitū Delphici belli portēdere affirmabant. Inflatus proinde hinc Philomelus delegit e ſuis:q magis idonei uiſi ſūt hoſq; partim Athenas:partim Lacedæmona:alios itē Thebas:cæteraſq; græciæ inſigniores Ciuitates iubet adire excuſatum ſe:ne crederent diuitiaꝝ rapiendaꝝ gratia. Sed quo recuperaret ius:quod antiquitus Phocenſes in templo cōſtet habuiſſe:Delphos ab ſe occupatos paratumq; eſſe græcis oībus ſacraꝝ opum rationem reddere: recenſendo numero & pondere munera quæcunq; in tēplo fuerāt dicata: ſi quiſquā id quærere deſyderauerit. Precari deniq;:ſi forte ab aliquo in Phocenſes ex inimicitia.aut odio bellū pararetur:ut ipſi uel ſibi auxilio eſſent:uel ſaltem hoſtes nō iuuarent. His per legatos expoſitis Athenienſes: Lacedæmonii:alii ue quidā & ſocietatē & auxilia polliciti ſunt. Sed Bœoti:locrenſes & quā plures alii in diuerſum bellū pro

Annus.VI Deo contra Phocēſes gerere decreuerunt. Et hæc quidē anni huius ſpacio cōtigerunt:quo autem Diotimus Athenienſiū princeps. C.martius:& Cn.Manlius Romæ conſules fuerunt:Philomelus belli:quod cœperat:magnitudinem proſpiciens: qui ſecum ſtipendia facerent:multos ad ſe inuitabat:& Phocenſiū: qui bello idonei uiderentur:delectū habebat: Cūq; his oībus parādis pecunia opus eſſet:a rebus qui dē ſacris manus continuit:cæterū Delphicos:qui erant ditiores:compulit ut ſibi exoluerent:unde ſtipendia mercennario militi commode darí poſſent. Comparatis proinde copiis iuſtis eas in campum eduxit:ut appareret eum certamen non detrectare: contra quoſcūq; Phocenſium hoſtes. Locrenſibus uero ei ocurrentibus: cōmiſſum eſt prælium ad petras:quæ Phedriades nuncupanť:in quo uictor Philomelus multos ex hoſtibus interfecit:plures apprehendit:quoſdam:ut ſe de rupe præcipites darent:coegit. Ex hac pugna proſpera:elationis multum Phocenſibus iniectū eſt. Sed enim Locrenſes grauiter affecti:legatos Thebas miſerunt:& ſibi & Deo auxilia implorantes. Tunc Bœoti & propter pietatem erga Deos:& quod eis conducebat:decreta Amphictyonū rata permanere:legarunt ad Theſſalos & ad cæteros Amphictyonas:qui orarent:uti ſecum cōtra Phocēſes bellū ſuſciperent. Et illi quidē cū id ipſum facere conſtituiſſent:ingens tumultus:& ſeditio per uniuerſam græciam excitatus eſt:cum aliqui Deo ſubueniendum:& in Phocenſes ueluti ſacrilegos animaduertendum:alii ruſus:ut Phocenſes auxiliis iuuarentur:decreuiſſent. In diuerſum proinde tendentib9 gentium & urbium quibuſdam ferme factionibus templo ſuccurrere propoſuerunt:Bœoti.locrēſes:Theſſali:Perthæbi:& præter hos Dores. Dolopes: Athamanes:Achæi:Phthiotæ:Magnetes:Aenianes & aliquot alii. Phocenſibus uero auxilio erant Athenienſes: lacedæmonii: quidam ue alii ex Peloponneſo. Sed

Seditiones græciæ

promptiſſimi

própiſſimi oíum in hoc erát lacedæmonii cũ aliis quibuſdã:ea de cã. In pugna leuctri ca Thebani cũ uictores fuiſſent:litẽ ad Amphictyonas cõtra lacedæmonios detule rũt:quod eorũ ciuis Phæbidas Cadmeã occupaſſet:dictaq; ob eã iniuriã:mulcta eſt illis talẽtorum quingentorũ. Sed cũ tẽpore legib9 præfinito:lacedæmonii iudicatã ſummam non exoluiſſent:rurſum Thebani cauſam renouarunt:ut duplo mulctarẽtur mille ſcilicet talentis:quod cum ab Amphictionibus factum eſſet lacedæmonii ob debiti magnitudinẽ ſimiles Phocenſibus tergiuerſationes moliebantur: iniuſte damnatos ſe ſe prædicantes. Idcirco cum ipſis pariter expediret: quod multum condemnationem eam uererẽtur:ut bellum conflaretur laborabant: exiſtimantes Amphictyonum ſcita reſcindi poſſe citra pudorem ſub Phocenſiũ uelamine. Propter huiuſmodi rationes:alacres ualde Phocenſium rei aderant:uti ius templi in eorum manu confirmaret. Verum enimuero cũ iam pro certo haberet Philomelus: Bœotos magnas copias contra ſe ducere:ſtatuit conducere affatim mercennariorũ militum. Sed cum ea res pecuniam ingentem expoſceret:coactus eſt iniicere manus rebus ſacris: & Oraculum diripere. Pollicente autem eo ſtipendia integra cũ dimidiatis:ocyus ad eum magna hominũ uis cõfluxit:offerentium ſe bello ob ampla præmia. Sed nullus utiq; probi ingenii uir ei militiæ nomen ſuum dedit:tantũ qui erãt ſummæ improbitatis: & lucri gratia Deos inſuper habentes:alacri animo ad Philomelũ cõcurrebant:ut breui iuſtum exercitũ equitum & peditũ ferme decemmillium cõparauerit:quos in locrẽſem agrũ duxit:factiſq; ei obuiã locrenſibus & Bœotis:uires iunctas habentibus:equeſtre prælium commiſſum eſt: ĩ quo Phocenſes ſuperiores fuerunt. Hinc Theſſali & propinquæ ciuitates ſociæ:coacto ſex millium hominũ exercitu:in locridem uenerũt. Factoq; certamine cũ Phocẽſibus ad Tumulum q Argolas dicitur: & ipſi uicti ſunt. Superuenerunt poſtmodũ Bœotũ tredecim millia armata. Ab Achæis rurſus mille & quingenti milites in Phocẽſium ſubſidium adducti ſunt:conſtiterũtq; utrinq; copiæ eode in loco. Tũc inter pabulãdũ Bœoti aliquot mercennarios Phocenſium milites comprehenderunt:adductoſq; ad ipſam urbem per præconem declararunt: Amphictyones illos:ut pote cũ ſacrilegis ſtipendia faciẽtes:morte mulctare req; id confirmantes:iaculis omnes cõfixerunt. Qua ex re multum conductitius Phocenſiũ miles indignatus:ut ſimili pœna hoſtes afficeret: Philomelum rogarunt:acriterq; contendentes:multos ex hoſtibus per agros uagantes:cœperunt:adductoſq; Philomelus itidem iaculis confecit:ut deinde hoſtes ab arroganti & truculenta illa punitione deſtiterint. Vtroq; demum exercitu in alia loca tranſeunte:cũ per ſiluas & difficiles ſaltus iter faciundum eſſet: de improuiſo primæ utrinq; acies ſibi inuicem occurrentes leue certamen inceperunt:ſed poſtea acriter: & totis uiribus pugnatum eſt: Bœotiq;: cum militum numero longe hoſtibus præſtarent: Phocenſes profligarunt. Per loca autem præcipitia: & quæ anguſtos exitus haberent cum fuga fieret:milites multi Phocenſium interfecti ſunt. Et Philomelus audacia incredibili depugnans: multis affectus uulneribus: in locum quendam præruptũ: & unde non facile poſſet euadere:incluſus:ſupplicia: quæ nonnunquam in captos edi ſolent:timens: ſe ſe illinc præcipitem dedit. Et ad eum modum: perſoluta Deo pœna debita: extinctus eſt. Tunc Onomarchus: qui ſecum ordines ducebat:ſuſcepta rerum adminiſtratione:exercitus reliquias reduxit: & fugæ ſe recipientes milites in unum cogebat. DVM hæc gererentur: Philippus Macedo

Philomeli mors

Methone. niæ rex Mcthonem urbem expugnauit:diteptáq; euertit. Pagas etiam capiens ſuo
imperio ſubiecit. Et in ponto Leuco Boſphori Rex: cum annum quadrageſimum
Leuco. regnaſſet:mortuus eſt: Cui Spartacus filius ſuccedens· quiq; annos in eo prícipatu
uixit. Romani uero contra Phaliſcos bellum iniuerunt:nec memorabile aliquid:aut
magnum geſſerunt. Solis incurſionibus & populationibus Philiſcū agrum deua/
Mors dionis. ſtatunt. In Sicilia Dione Imperatore a Zacynthiis mercénatiis militibus ĩterſecto
adminiſtrationem eam ſuſcepit Calippus:qui cædis illius autor & hortator fuerat.
Annº.VIII IAM uero Athenis imperante Eudemo· & Romæ conſulibus. M. Fabio. &. M.
Popilio· Bœoti uictoria contra phocenſes potiti· exiſtimantes· ſacrilegii autore Phi
lomelo Deorum hominumq; uiribus pœna affecto· alios quoſcunq; a facinore ſi/
mili perterritum iri· ſe ſe in ſua receperunt. At Phocenſes aduerſo prælio afflicti· Del
phos contendentes· ſacto ſociorum omnium concilio· de bello conſultabant. Ibi
qui ingenii æquioris erant:ad pacem trahebátur:ſed impii:quibus nec audacia: nec
lucri cupido ĩminura erat:circumſpiciebant:num quiſpiam oratione ſuam improbi
tatem adiuuaret. Tunc Onomarchus:quo honoris initi prærogatiuam tueretur:ora
tione meditata· bellum turbæ illi cœpit ſuadere· nequaquam perinde com modi pu/
blici:uti ſui priuati rationem habens. Quod enim iuxta ac alii grauiter ac ſæpius
pœnis ab Amphictyonibus fuerat mulctatus:nec aliquid exoluere uoluerat: pace
bellum ſibi commodius fore ducens· Phocenſes ſocioſq;:ad perſeueradum in Phi/
lomeli cœpto:uerbis ſuis impellebat. Electus igitur Imperator mercánatiorum mili
Onomarchus imperator tum magnum numerum conciuit. Ordines· militum obitu· extenuatos ſuppleuit:
auctiſq; multū collectitio milite copiis ſuis· in comparandis auxiliis:aliiſq; bello ne
ceſſariis multū ſatagebat. Ad hæc magnos ei animos fecit Somnium:quod gloriæ
incrementi præſagium ei ſacere uiſus eſt. In quiete enim exiſtimauit ſe uidere æne/
um Coloſſum: quem in Apollinis templo Amphictyones poſuerát manibus ſuis
ab ſe in maius refingi: & ampliorem multo fieri. Hinc coniiciebat nominis ampli/
tudinem ſibi in imperio. Deorum ope· ad futuram eſſe. Sed ſecus ſe res habebat:cō
traq; id portendebatur:Phocenſibus:qui ob direptas res ſacras ab Amphictyoni/
bus male habiti fuerát:auctiorem pœnam Onomarchi manibus adiunctum iri:ita/
q; euenit. Sed enim imperator Onomarchus ænea ferreaq; arma multa cōfici cura
uit:Ex argento autem & auro ſignatam pecuniam ſociis ciuitatibus miſit:maxme/
q; præfectos & earum magiſtratus muneribus ſibi obnoxios reddídit. Ex hoſtibus
Auaritia hominibꝰ innata. etiam quoſdam:ut ſibi auxilio eſſent:aliquos:ut neutri patri ſe adiungerent:largitio
ne facile eſt conſequutus. Ea hominibus eſt innata diuitiarum cupido. Theſſalos
quidem:quorum nomen inter hoſtes ampliſſimum erat:per munera induxit: ut a
bello contra ſe ceſſarent. Inter Phocenſes uero:quos ſibi aduerſos cōperit: interſe
cit· publicatis eorum bonis. Quibus peractis in hoſtilem terram inuadens· Throni
um expugnatum diripuit:Indeq; Amphiſſenſes pterritos ad faciendam deditionē
compulit. Doricis autem urbibus direptis & agris uaſtatis· in Bœotiam irrupit. Ibi
Artabazus capto Orchomeno:cum Cheroneam oppugnare aggreſſus eſſet: a Thebáis uictꝰ
in Phocida reuerſus eſt. INterea Artabazus:qui a Rege defecerat: bellum cum
regiis præfectis contra ſe miſſis gerebat:& initio quidem:cum Athenienſium dux
Chares eum iuuaret:fortiſſime illis reſiſtebat. Abeunte uero illo ſolus relictus a The
Pámenes. banis auxilia impetrauit:qui Pammenem ducem cum quinq; millibus hominum in

Aſiam ad eum miſerunt. Ibi duobus magnis prælijs præfectos regios in rem Artabazi cũ ſuperaſſet Pammenes magnam ſibi & popularibus ſuis Bœotis gloriam peperit. Mirum enim procul dubio uidebatur: Thebanos deſertos a Theſſalis premẽte difficili Phocenſium bello in Aſiam tamen nauales copias miſiſſe: & in ſummo rerum diſcrimine uictoria eſſe potitos. COEptum eſt hiſce temporibus bellum inter Argiuos & Lacedæmonios: commiſſoq; certamine ad urbem Orneas ſuperiores fuerunt Lacedæmonii. Orneiſq; ui captis in ſua ſe receperunt. Chares autem Athenienſium Dux Helleſpontum petens cum claſſe Seſton occupauit: Ibiq; puberes omnes interfecit: cæteros in ſeruitutem traxit. Et Cerſobleptes Scotyis filius Philippo regi aduerſus Athenienſibus: quorum amicitiæ indulgebat: Cherroneſi urbibus Cardia excepta ceſſit: in quas athenienſis populus colonias deduxit. AT Philippus Rex: cum Methonenſes hoſtibus ſuis receptum dare accepiſſet: ad eos expugnandos contendit: qui aliquantulo tempore fortiter propugnarunt. Tandem coacti ſeſe Regi dediderunt ea conditione ut omnes urbe Methone cum ſingulis ueſtimentis exirent. Philippus oppidum diruit: & agros omnes inter macedonas eſt partitus. In ea quidem oppugnatione Philippus alterum oculum confixus ſagitta amiſit. Inde cum eius auxilium Theſſali implorarent: copias ſuas in Theſſaliam duxit: ſtatimq; pro eis contra Lycophronem: qui Pheris tyrannum agebat: bellum iniuit: Cumq; ille petito a Phocenſibus auxilio obtinuiſſet: ut Phayllus Onomarchi frater cum ſeptem millibus armatis ad ſe mitteretur: cum his Philippus congreſſus Phocenſes uictos de Theſſalia expulit. Tunc Onomarchus in ſpem ueniens totius Theſſaliæ obtinendæ mouens cum omnibus uiribus ſuis. Lycophronis rebus propere iuit ſuccurſum. Opponente uero ſe illi Philippo & Theſſalis. Onomarchus quippe qui numero militum erat ſuperior: Macedonas multos interemit: & Philippum ipſum maximum diſcrimen deduxit. Eius enim milites animo ualde conſternati eum deſerebant: uixq; & multa oratione in fide: & ne ſibi nõ audiẽtes eſſent retinuit. Diſceſſit poſt id Philippus in Macedoniam: & Onomarchus cum exercitu in Bœotiam tranſiens prælio facto Bœotos deuicit. & Coroneam urbem occupauit. Philippus autem ſubito ex Macedonia in Theſſaliam rediens contra Tyrannum Lycophronem caſtra poſuit. Ille impar uiribus a Phocenſibus auxilia accerſiuit ſe pariter cum eis pro Theſſaliæ rebus obtinẽdis laboraturum pollicitus. propterea Onomarcho cum peditatu uiginti millium & equitibus ſexcentis in ſubſidium ueniẽte Philipp9 Theſſalis perſuaſit: ut uirib9 iunctis ſecũ bellũ gererẽt: Coegitq; ita pedites ſupra uiginti millia: equitum uero tria millia: Conſertis proinde fortiſſime manibus: cum Theſſali equites & numero & uirtute aliis præſtarent factũ eſt: ut Philippus uictor euaderet Phocenſibus: qui iuxta Onomarchum erant: ad mare fugiẽtibus. Et eo forte tempore Athenienſi Charete cum Triremium claſſe illac tranſeuntedum multi: in quis & ipſe Onomarchus fuit: abiectis armis ad triremes natare cõtendunt: ingens eorum cædes eſt facta: ut Phocenſium & mercennariorum militum cum ipſo Duce interemptorum numerus fuerit plus quam ſex millium: captiuorũ ferme trium millium. Philippus tunc Onomarchum ſuſpendi: alios ut ſacrilegos demergi fecit. Mortuo ita Onomarcho Phayllus eius frater Phocenſium curam ſuſcepit: qui afflictas res recreare cõnixus mercẽnarium militem multum coegit ſtipẽdia tanto altero: quam ſolerent: maiora exoluens. A ſociis auxilia adciuit. Armorum ma

Philip. luſc9

Philipp. uictoria

Onomarchi mors

Phayllus

Mauſolus gnam uim fieri·pecuniam argenteam & auream ſignari curauit. SVB hæc tem-
pora Cariæ princeps Mauſolus: uigeſimũ quartũ annum eſt regnaſſet: mortẽ obiit
Clearchus i cui Artemiſia & ſoror & coniunx ſucceſſit in biennium uſq;. Et Heracleæ Tyrannus
Bacchana. Clearchus cum in Bacchanalibus: quæ celebrabantur: interſpectandum q̃ones mul
necatur. tas anxie adduceret: interfectus eſt. Regni ſui anno duodecimo. Et ſuffectus eſt Ti
motheus filius: qui annos quindecim imperauit. Hetruſci interea bellũ gerentes con
tra Romanos·eorum agros populati·ad Tyberim uſq; incurſiones fecerũt: inq; ſua
demũ ſunt reuerſi. Syracuſis uero ſeditiõe orta inter Dionis amicos & Calippũ·qui
erant Dionis partium ſuperati·ad Leõtinos ſe cõtulerunt: poſtq; aliquantum tem-
poris Hipparino Dionis filio Claſſem armatam Syracuſas appellante· Calippus
uictus ex urbe aufugit: & Hipparinus paternum Imperium recuperatum duos an-
Annus.IX. nos tenuit. SEquitur annus: quo Athenienſes pricipem Ariſtodemum: Romani
C. Sulpitium &. M. Valerium conſules habuerunt: inita Olympiade ſeptima ſu-
Reparatio pra centeſima: qua in ſtadio Tarentinus Smicrinas uictor fuit. Tunc Phocenſium
Phocen. Dux phayllus·a fratris ſui clade & interitu·Phocenſium res ob magnam militum
ſtragem: male affectas·reficere nitebatur. cumq; pecuniæ abundantia plurimum
polleret: milites multos conduxit: multos etiam e ſociis impulit: ut ſecum belli curam
ſubirent. Re enim numaria·citra pudorem quempiam·in omnem rem utens·non
tantum priuatos homines promptos belli adiutores ſibi comparauit: ſed & clariſſi-
mas ciuitates ad fortunam ſecum periclitandam traxit. Lacedæmonii enim mille:
duo millia Achæi: Athenienſes peditum quinq; millia: & ſexcentos equites·Duce
Nauſiclea·ei auxilio miſerunt. Lycophron autem & Pitholaus: qui·Onomarcho
mortuo omnibus deſtituti præſidiis. Pheras: ubi Tyranni erãt: Philippo dediderãt
ſeq; ei iunxerant fœdere: tunc·duobus hominum millibus ſtipendio conductis·ad
Phayllum tranſierunt: & in Phocenſium auxiliis erant. Minorum quoq; ciuitatum
non paucæ Phocenſibus·ob largitionem factam ſe adiunxerunt. Aurũ. n. quod ho
minum auaritiam excitare ſolitũ eſt: illas ad lucri emolumentum decurrere compel
Tres Pha lebat. Phayllus igitur cum his copiis in Bœotiam mouit: & ad Orchomenon urbẽ
ylli clades prælio uictus·multos ex ſuis perdidit: Rurſuſq; ad flumen Cephiſum inito certami
ne·uictores fuerunt Bœoti. E militibus Phaylli ultra quĩgentos deſiderati: & ſexcẽti
ferme capti. Paucis etiam diebus poſt·iuxta Coroneam eſt pugnatum: ubi itidem
Bœotis uictoribus·centum & quinquaginta Phocẽſium interfecti: & centũ triginta
capti ſunt. Sed a Bœotum & Phocenſium rebus ad Philippum tranſeamus. CVM
is nobiliſſimo prælio Onomarchum ſuperaſſet: Pheras a tyrannide liberauit·con-
ceſſa urbi libertate: Rebuſq; aliis Theſſaliæ compoſitis·contendebat ad Thermo-
pylas: ut Phocenſes debellaret. Sed trãſitum ei intercipientibus Athenienſibus·re-
uerſus eſt in Macedoniam·imperio ſuo plurimum ex rebus geſtis: & pietate erga
Deum aucto. Phayllus uero copias ducens contra Locrẽſes: qui Epicnemidii nomi
nantur: alias quidem eorum urbes ui occupauit. Arycam: quæ ſola ſupererat: per pro
ditionem nocte cum inuaſiſſet. eiectus·ad ducentos milites ſuos amiſit. Cum demũ
prope Abas caſtra poſuiſſet: Bœoti·nocturno impetu in eum facto·multos intere-
merunt: qua uictoria elati in Phocenſem agrum incurſiones fecerunt: lateq; cum po
pulati cum præda ingenti reuerſi: ad Arycenſium propugnationem contenderunt.
Ibi ſuperueniens Phayllus eos in fugam uertit: & captam urbem diripuit: ac ſolo
æquauit.

æquauit. Hic deinceps in tabidam ægrotationem incidens· diu ea cruciatus· cum
magno dolore: ut ſua merebatur impietas: mortem obiuit relicto Phocenſium Phaylli mors.
duce Phalæco Onomarchi: qui bellum id ſacrum inflammauerat: filio pubere ad
huc: ſed gubernatorem ſimulq; Ducem ei conſtituit Mnaſeam unum ex ſuis fa-
miliaribus. Poſt id cum nocte ſemel Bœoti in Phocenſes inuaſiſſent: Mnaſeam Phalæcus
cum ducentis militibus interfecerunt: Moxq; ad Chæroneam equeſtri prælio com Mnaſeas
miſſo· Phalæcus uictus multos ex ſuis amiſit. INterea & in Peloponneſo tumul
tus facti ſunt· ea de cauſa. Inter Lacedæmonios & Megalopolitanos orta contro
uerſia· in horum agros incurſiones fecerunt Lacedæmonii· Duce Archidamo: Motus in pelopōneſo.
Qua iniuria Megalopolitani commoti: cum per ſe eiuſmodi contentioni non ſuffi
cerent: ſociorum auxilia implorarunt. Igitur Argiui: Sicyonii: Meſſenii feſtinanter
auxilio eis iuerunt: Thebani uero Cephiſiona ducem· datis quatuor millibus pedi
tum: & equitibus ſexcentis· miſerunt. Cū his copiis Megalopolitani mouentes ad
Alphei fontes caſtra poſuerunt. Lacedæmonii rurſus a Phocenſibus peditum
tria millia: a Pitholao & Lycophrone: qui Pheris pulſi fuerant: equites centum quin
quaginta obtinuerunt: comparatoq; ita iuſto exercitu conſederunt prope Manti-
neam. Deinceps Orneas in argiuum agrum contendentes prius: quam hoſtes ad
urbis ſociæ defenſionem uenirent: eam expugnarunt. Cum poſt id Argiui adue-
niſſent· commiſſo prelio· a Lacedæmoniis uicti ſunt: Sed Thebanis ſuperueni-
entibus duplo iam hoſtibus plures: uerum inordinata acie: atrox prælium inſtau-
rarunt: quo ancipiti: neq; alterutris certa uictoria· Argiui & ſocii in ſuas urbes ſe
retraxerunt: Lacædemonii in arcadiam inuadentes· Eliſſunte urbe ui capta: dire-
ptaq;· Spartam ſunt reuerſi. Interiecto tempore aliquātulo Thebani ſociiq; pro-
pe Thelphuſam cum hoſtibus congreſſi eos profligarunt: multiſq; interfectis Du
cem eorum Anaxandrum cum aliis circiter ſexaginta ceperunt. Paucis etiam die-
bus poſt Lacedæmonii cum non paucorum cæde ab eiſdem ſunt ſuperati. Sed tā-
dem magnis uiribus congreſſi· ipſi uictores fuerunt. Tunc utriq; in ſua redierūt: cū
q; Lacedæmonii indutias Megalopolitanis petētibus conceſſiſſent: Thebani in
Bœotiam ſunt reuerſi. Ibi phalæcus Cheroneam occupauerat: ſed Thebanorum
aduentu ab ea eiectus eſt. Compararunt poſt hæc Thebani magnas copias: & in
Phocida irrumpentes· eam latiſſime populati ſunt: & ædificia omnia diruerunt:
expugnatiſq; aliquot caſtellis cum ingenti præda· in Bœotiam ſe receperunt. AN- Annos. X.
NO uero ſuccedente: quo Athenis· princeps Theſſalus: Romæ Mar. Fabius: &
T. Quintius conſules præfuerunt: Thebani Phocenſi bello fatigati: & re numa-
ria multum exhauſti· legarunt ad regem Perſarum: qui ciuitatis ſuæ indigentiæ
ſubſidium peterent. Nihil ille cunctatus· prōptiſſime argenti Talenta trecenta eis
exoluit. Et leuia quidem duntaxat certamina: agrorumq; uaſtationes: nil uero
memoratu ualde dignum anno hoc inter Phocenſes & Thebanos geſtum eſt.
Verum in Aſia perſarum Rex cum annis ſuperiorib9 Ægyptum cum ualido exer
citu inuaſiſſet: nec tamen aliquid ei ceſſiſſet ex uoto: hac tempeſtate renouato in
Ægyptios bello· multis egregie geſtis· ſumma ſua induſtria Ægyptum: Phœni-
ciam: & Cyprum recuperauit. Quo uero rei huius hiſtoria apertior ſit· repetitis al-
tius temporibus· belli cauſas explicabimus. ANnis anteactis: cum Ægyptii a Artaxerxis
Perſis defeciſſent. Artaxerxes Och9 cognomēto rei bellicæ paꝝ ſtudioſus a gete res geſtæ.

mouere ſe haud uoluit: miſſoq; illuc exercitu & præfectis: ex eorũ imperitia & fraude fortunam minus proſperã expertus eſt. Et Aegyptiis nihili eũ facientibus coactus eſt tantæ ignominiæ: ob animum nimis ſe datum: & inſitam deſidiam ſuccumbere Aegyptiorum exemplo annis citerioribus. Phœnices & Reges Cypri & ipſi contempto Artaxerxe defectionem cõmiſerunt. Propterea concitatus Rex decreuit in eis omneis: qui ab ſe defecerant: non amplius per præfectos: ſed præſens pro tuendo imperio ſuo bellum gerere. Itaq; armorum: telorum: cõmeatuum & militum apparatum magnum faciens peditũ trecẽta millia: equitũ triginta millia: triremes trecentas: onerarias aliaſq; naues ad neceſſaria comportanda quingentas coegit: bellũq; contra Phœnicas ex huiuſmodi cauſa iniuit. Eſt in Phœnicia nobilis urbs Tripolis nomen ex re habens. Sunt enim urbes treis inuicem ſtadii interuallo diſtantes: appellaturq; Aradiotum una: altera Sidoniorum: Tyriorum tertia. Eſt uero ciuitas hæc in magna dignatione apud Phœnicas omneis: in qua cõuentus habere: & p cõciliũ de maximis rebus agere cõſueuerãt: præfectis aũt & Ductoribus regiis: qui in Sidoniorũ parte uerſabant: cõtumelioſa & ſuperba imperia in Sidonios exercentibus: male habiti hi non ſatis ſibi in dolore tẽperãtes: a Perſis deſciſcere ſtatuerũt: cæteroſq; Phœnicas ad libertatẽ occupandã exhortati legatis ad Nectanebũ Aegypti Regẽ: qui Perſis erat hoſtis: miſſis: ut i belli ſocietatẽ ab eo reciperent oĩa: quæ bello uſui ſunt: cõparabãt. Cumq; Sidõ n urbibus aliis opulẽtia præſtaret: priuatiq; homines ex mercationibus eſſent ditiſſimi: ocyus & triremes cõplures paratæ: & milites multi cõducti ſunt. Adhoc: tela: arma: cõmeatus aliaq; oĩa bello opportuna breui conquiſita: Initio aũt eius cõcitationis regiũ Viridarium: ubi Perſarum Reges animũ remittentes oblectare ſe conſueuerant: deciſis arboribus prſus deuaſtarũt. Pabuli quoq; uim magnam a præfectis in uſum belli alendis equis col!ectã incẽderunt. Animaduerſum eſt & in captos illos Perſas: a quibus contumelias ſuſtinuerãt. Quæ omnia confidenter ab illis patrata Rex accipiens Phœnicibus cunctis grauiter: Sed omnium maxime Sidoniis cõminatus eſt. Cum uero Babylona copiæ eius omnes peditum & equitum conueniſſent: eas mouit contra Phœnicas: Interimq; dum illuc contendit Syriæ præfectus & Mazæus: qui Ciliciæ præerat iunctis uiribus aduerſus Phœnicas pugnabant. Ibi Tennes Rex Sidonis ab Aegyptiis Græcos mercennarios milites ad quattuor millia: quibus Rhodius Mẽtor præerat: obtinuit. Cum his: aliiſq; ſuæ gentis conſcriptis in regios præfectos: quos diximus: uadens cõmiſſo certamine uictor fuit: Illiq; ex Phœnicia ſunt pulſi. Eodem tempore & in Cypro bellum eſt cœptum ſuperiori & cauſa & rebus actis cõſimile. Erant in ea inſula inſigniores nouem urbes: quibus reliqua minora oppida in obſequium adſignata erant. Habebant illæ Reges ſingulos: quibus parerent: ut tamen Regi Perſarum illi audientes deberent eſſe. Hæ omnes nouem ciuitates conſpirantes Phœnicum exemplo ab Rege deſciuerunt: cõparatiſq; belli rebus ſummum Imperium tulerunt illis eſſe: qui Regna habebant. His Artaxerxes commotus ualde Cariæ præfecto Idrieo: qui nuper principatum eum inierat: & qui maiorum ſuorum inſtituto amicus & ſocius erat Perſarum Regi: per litteras iniunxit: ut naualibus & peditum copiis comparatis in Cyprios Reges bellum ſuſciperet. Ille nihil moræ interponens quadraginta triremes milites conductos ad octo millia inſtructos in Cypron miſit data eorum cura præfectis duobus Athenienſi Phocioni: & Euagoræ.

Copiæ Artaxerxis.

Tripolis.

Bellũ Cyprium.

qui annis

qui annis ſuperioribus in ea inſula regnauerat. Hi nauigatione illuc deuecti: ſubito
ad primariam inſulæ urbem Salamina copias adduxerunt. Ibi uallo & aggere com
munito·mari terraq; oppugnationem aggreſſi ſunt. Cumq; inſula ea multos annos Salaminis op.
pacem habuiſſet: magnaq; eſſet loci fertilitas: milites agros omneis pro arbitrio pe-
ragrantes·magnas opes corripuerunt: ac diuulgata ea rerum abundantia·multi ex
ulteriori Syria & Cilicia ultronei milites·ſpe lucri adcurrerunt: ut ad duplum ferme
Euagoræ & Phocionis aucto exercitu·in magnam trepidationem & metum Cy-
prii Reges coniecti ſint. Et is quidem erat rerum Cypri ſtatus. At Perſarum Rex Regis expeditio aduerſum Phœnicas.
Babylone in Phœniciam cum exercitu contendit. Ibi Mentor: cuius magna Sidōe
erat potentia·audito ingentem numerum Perſarum aduentare. iudicans Phœni-
cas eis minime pares eſſe·ſaluti ſuæ priuatim conſulere deliberauit. Itaq; ex ſuis fa-
miliaribus fidum maxime Theſſaliona·clam Sidoniis omnibus·miſit ad Artaxer-
xem Sidona ei prodere recipiens: ſimulq; ad bellum Ægyptium cum eo proficiſci
in quo: ut pote locorum: & eruptionum: quas Nilus faceret: cognitionem exactam
habens·adiumentum magnum afferre poſſet. Theſſalionem omnia ea narrantem
Rex audiens mirifice eſt gauiſus: cōmiſſæq; defectionis gratiam Mentori ſe face-
re reſpondit. Cæterum ſi quæ offerebat: feciſſet: magnis muneribus ab ſe donatum
eum iri: policitus eſt. Ad hæc cum Theſſalio ſibi a Mentore: ut eius dexteram fidei
cauſa reciperet: iniunctum dixiſſet. Rex: ueluti fides dicto ſuo non haberetur: com-
motus Theſſaliona apparitoribus: ut capite plecteretur: addixit. Cum ita ad pœ-
nam is duceretur: Regiq; dixiſſet: Facies quidem quod tibi libuerit: Sed Men-
tor: cui illa omnia peragere in promptu eſt: quod fidem dare detrectaueris: nihil
prorſus promiſſorum efficiet: Admonitionem eam Rex ſecum uoluens reſipuit:
apparitoribuſq; reuocatis·dimiſſo Theſſalioni dexteram porrexit. Quæ res apud Datæ dext. fides apud Perſas firmiſſ.
Perſas pro firmiſſima fide hebetur. Tunc Sidona Theſſalio reuerſus·ciuibus om-
nibus id ignorantibus·Mentori quæ ægiſſet renunciauit. Rex uero plurimi faci-
ens: uti Ægyptū deuinceret: qđ ea prima in ſe grauiter cōmiſerat: Legatos in ciuita-
tes Græciæ nobiliores: qui contra Ægyptios auxilia peterent: miſit. Ex eis La-
cedæmonii & Athenienſes amicitiam quidem erga Perſas tueri ſibi eſſe propo-
ſitum: ſed auxilia minime ſe daturos: reſponderunt. Thebani Lacratem ducem
cum armatis mille: Argiui tria millia miſerunt: quibus·non ex ſuo arbitrio: ſed Nicoſtrat⁹.
Rege id nominatim petente·Nicoſtratum præfecerunt. Is erat uir & fortitudi-
ne & conſilioi optimus·prudentiæ terribilem audaciam commixtam habens. Et
corporis robore cum multum præſtaret·leonis pellem cum claua in prælio ge-
ſtans·Herculem militiæ referebat. Pariter Græci: qui Aſiæ maritima inhabita-
bant: ad ſex millia dederunt: ut e Græcis omnibus auxilia compleuerint nume-
rum decem millium. Antequā uero hi cōuenirent: Rex·per Syriam facto itinere·in
Phœniciam peruenit: & non longe Sidone caſtra metatus eſt. Eo temporis ſpacio
quod non paruum interceſſit: Sidonii armiſq;: telis: rei frumentariæ comparādæ
magnam diligentiam adhibuerant: urbem foſſa triplici. & mœnibus præaltis com
muniuerat. Habebant & militum urbanorum: qui in gymnaſiis & laboribus pluri-
mum exercitati·corpote & uiribus firmiſſimis erant: iuſtum numerū. Diuitiis uero &
alio quocūq; apparatu cæteras Phœniciæ urbes ſuperabant. Quodq; erat maxi-
mū: triremium & quīq; remium ſupra centum Claſſem cōparauerant: Tennes aūt

iam in proditionis ſocietatē acceptus a Mentore: qui ægypti auxiliis præerat: hunc
relinquit loci cuiuſdā præſidio in urbe: ut proditionis negotium curaret: Ipſe cum mi
litibus ſexcentis egreſſus ſimulauit: eundum ſibi eſſe ad Phœnicum quendam con-
uentum: accepitq; ſecum nobiliſſimos centū ciues ueluti forent conſiliarii. Cum iam
haud longe ab ipſo Rege eſſet: comprehenſos eos cētū Sidonios tradidit Artaxer
xi: qui Tennem ut amicum benigne accepit: cētum uero illos: ueluti defectionis au-
tores telis obrui fecit. Aduenerāt & ex urbe ſquingēti primores uiri ramis oleæ ptē
ſis ei ſupplicantes. Ibi Rex Tennem ſeductum: num urbem ſibi poſſet tradere: eſt
percunctatus (plurimum nanq; laborabat: ut citra pactionem quampiā Sidona re
ciperet: quo clade aliqua immani eā afficiens reliquas urbes caſtigatione ea perter
reret) Tenne ſe id facturum confirmante. Rex impotentem iram in animo fouens
oēs eos quingētos uiros ſupplicantium inſignia geſtantes cōfodi fecit. Tennes poſt
Sidon ca- modum ad mercenarios ægyptioꝝ milites accedēs eis perſuaſit: ſe & Regem intra
pta prodi- mœnia reciperent: perq; huiuſmodi proditionē Sidon in Perſarum poteſtatem de-
tione. uenit. Tunc Rex: cum Tennis opera non amplius indigeret: eum interfici curauit.
At Sidonii: qui ante Regis aduentum naueis omnes ſuas incenderant: ne quiſpiam
nauigatione ſaluti priuatæ poſſet conſulere: poſtquā urbem & mœnia ingenti Per-
XL. millia ſarum multitudine uiderunt oppleta: intra domos cū liberis & uxoribus incluſi ap-
Sidoniorū poſito igni ſe extinxerunt: ut eoꝝ & qui ſupplicantes interfecti ſunt: numeꝝ quadra
petempta. ginta millium periiſſe traditum ſit. Tanta ea clade Sidoniis affectis: & urbe tota cū
ciuibus abſumpta locum ex incendio uaſtum Rex talentis multis uendidit. Ob ma
gnam enim oppidanorum opulentiam immenſa argenti & auri uis p ignem con-
flata eſt inuenta. Huiuſmodi intetitum miſeræ Sidonioꝝ res ſortitæ: reliquas Phœ
niciæ urbes ad deditionem faciendam: terrore adiecto impulerunt. PAVlo: ſu-
pra hæc tempora Cariæ princeps Artemiſia eo honore annos duos functa mortem
obiit: In cuius locum ſuffectus frater Idrieus ad ſeptennium imperauit. in Italia au-
tem Romani percuſſo fœdere cū Samnitibꝰ indutias Prænestinis conceſſerunt:
Animad- Tarquinienſeſq; ducentos & ſexaginta publice in foro capite mulctarunt. In Sicilia
uerſio in Calippus & Leptines Syracuſani cōparato exercitu: cum Rhegium: quod tyran-
Tarquiniē ni Dionyſii præſidiis tenebatur: expugnaſſent: pulſis hoſtibꝰ libertatem urbi firma
ſes.
Annus XI. runt. CVM uero Athenienſes principem Apollodorum: Romani. M. Valeriū
&. C. Sulpitium conſules iam haberent: Euagora & Phocione Salamina in Cypro
oppugnantibꝰ aliæ omnes inſulæ eius urbes in Perſarum ditionem uenerunt. So-
Euagoras lus Protagoras Salamine Rex obſidionem ſuſtinebat: nitebaturq; contra Euago
ras paternū illd̄ regnū adiumēto Perſarū Regis recuperare. Sed tēpore ſuccedēte.
Artaxerxes: cum ei hic eſſet delatus: Protagoram auxiliis cœpit iuuare adeo: ut
rem tentatam deſpondens Euagoras ad Regem ſe expurgatum iuerit: a quo ma-
iori multo alia præfectura in Aſia eſt honoratus: in qua deinceps adminiſtranda:
cum ſe male geſſiſſet: coactus fugere in Cyprum: compræhenſus & ſupplicio affe
ctus eſt. Protagoras autem Perſis ultro ſe dedens obtinuit: in reliquum ut citra
impedimentum Salamine ſibi liceret regnare. AT Perſarum Rex poſt dele-
Regis ex- tam Sidona: cum iam Argis: Thebis & a Græcis illis qui Aſiæ maritima incolunt:
peditio in auxilia adueniſſent: iūctis omnibꝰ copiis in Aegyptum cōtendit. Incidens autem
Aegyptū. intereundum in ſtagnum prægrande: ubi erant quæ Voragines nuncupantur: exer

citus partem

citus partem ex locoꝝ ignorantia amiſit. De natura quidem eius ſtagni & his: quæ
præter omnium opinionem in eo contingunt: cum libro primo ſatis dixerimus: in
præſens ab hac diſputatione ſuperſedebimus. Ttranſgreſſus autem Voragines il- Peluſium
las: uerſus Peluſiū quæ eſt urbs ad primū oſ: ubi Nilus exitū habet: iter faciens qua-
draginta ſtadia ab eo caſtra poſuit. Græci & Aegyptii qui in eius loci præſidio po-
ſiti fuerant: cū multū tēporis ante perſarum aduentū: ad inſtruēda ea: quæ opus erat:
habuiſſent: cuncta quidem Nili ora firmiter: ſed maxime oīum Peluſiacum: quod
primum eſſet: & opportunū ualde ſitum haberet: cōmuniuerant. Erant ibi in defen-
ſione quinqꝫ millia armatorū ſub præfecto Philophrono. Thebani igitᷣ plurimū la-
borantes: ut uirtus ſua inter Græcos omnes illuſtrior eſſet: foſſam quandā & angu-
ſtā & profundam: nulla periculi hibita ratione: traiicere inceperant. Tūc qui in præ-
ſidio Peluſii erant: ex oppido erūpentes: cum trāſeuntibus Thebanis manus conſe-
ruerunt: proqꝫ gloria conſequenda utriſqꝫ adnitentibus: atrox & periculoſum certa-
mē ad extremū diei cōmiſſum: nocte ſuperueniēte diremptum eſt. Poſtridie rex copias Partitio exercitus Perſarum
Græcoꝝ: quas habebat: in treis ordines ē partitus: & unicuiqꝫ Græcum hoīem ſimul
qꝫ Perſam aliquē & uirtute & prudētia inſignē pfecit. Primi itaqꝫ Bœoti: duces habe-
bāt Lacratem Thebanum & Perſam Roſacen. Hic genus ducebat a ſeptem Perſis Roſaces
qui Magos oppreſſerūt. præfectuſqꝫ erat Ioniæ & Lydiæ: equitum uero & peditum
barbaroꝝ magnum numeꝝ ducebat. Argiuoꝝ ſecunda erat acies ſub ſuo duce Ni-
coſtrato: additus eſt huic in adminiſtratiōe ſocius Ariſtazanes: cui ad regē de mario-
ribus rebus referēdi: cura iniūcta erat fidei ſupra amicos oēs regios: Bagoa excepto Ariſtazanes
probatiſſimæ. Deſtinata ſunt ei quinqꝫ millia electoꝝ hoīum: & triremes octogita.
Tertiam aciem: quæ erat mercennarius miles: ducebat Mentor: qui Sidona prodi-
derat: & Bagoas: cui plurimū fidei rex adhibebat: uiro audaciæ: & ad omne etiā ini- Bagoas.
quum facinus: promptitudinis incredibilis. Datus eſt ei Græcoꝝ: qui erant Perſarū
ditionis & barbarorum ingens numerus: & naues complures. Ipſe aūt Rex cum re-
liquis copiis totius rei ſummæ aīum intēdebat: Facta eiuſmodi partitione ordinum
apud Perſas: Nectanebus Aegypti rex: licet copiis inferior multo eſſet: nihil uel in- Nectanebi copiæ
genti hoſtiū multitudine: uel ordinatiōe facta cōmotus eſt: Habebat ſane ipſe græ-
corum militū: qui ſecum ſtipendia facerēt: uiginti millia. Aphros ferme totidem: Ae-
gyptioꝝ: qui bellatores apud eos nuncupantur: millia ſexaginta: Naues fluuiatiles:
ad conflictus & incurſiones circa nilum committendas numero: qui fidem non ca-
peret. Ripam autē fluminis: quæ in Arabiā uergit: frequentibꝰ caſtellis muroqꝫ & foſ-
ſa continenter ductis: cōmuniuerat: Cumqꝫ apparatus omnes bello gerendo oppor-
tuni ei non deeſſent: breui tamen ab omnibus illis: ob inopiam conſilii: decidit. Ma-
xima calamitatis eius cauſa fuit belli adminiſtrandi imperitia: & quod ante id: priori
bello: Perſæ ab eo uicti fuerant. Habuerant tunc clariſſimos fortitudine: & rei bel-
licæ ſcientia præſtantes Athenienſem Diophantum & Lacedæmonium Lamium:
quorum conſilio recte omnia fuerāt ordinata. In hoc autem bello dum ſeſe idone-
um imperatorem fore arbitratur: nulli adminiſtrationem rerum communicare uo-
luit: neqꝫ per ſeſe: quæ bello uſui eſſent: ut pote nullius experientiæ: potuit expedire.
Oppida igitur & loca alia munita cum præſidiis poſitis firmaſſet: acceptis triginta
millibus Aegyptiorum: Græcis ad ſeptem millia: Aphrorum autem parte di-
midiata: loca ea inſedit: unde facile impetus fieri poſſet. Eo modo utrinqꝫ inſtru-

ctis rebus:Nicoſtratus Argiuorum Dux:ducentibus eum ægyptiis : quoꝝ liberi &
uxores obſides tenebantur a Perſis:perſoſſam quandam in locum minus apertum
tranſmiſit cũ ſuis copiis:ibiqꝫ uallo munitis caſtris conſedit. Tunc qui in propinquio
ris loci præſidio erant milites mercẽnarii : ægyptioꝝ haud pauciores ſeptẽ millibus
ut hoſtium aduentum perſenſerunt:ad eos repellendos ſunt progreſſi. Horum præ-
fectus Clenius Cous cũ aciem ad conferendum prælium inſtruxiſſet:ab hoſtibuſqꝫ
idem eſſet factũ:atrox certamẽ initum eſt. In quo Græci : qui ſub Perſis merebant:
egregie pugnantes:Ducem Clenium & militũ eius plus quinqꝫ millibus interfece-
runt:Eam cladem Nectanebus Rex audiens ualde eſt perterritus : inde coniiciens
reliquas Perſaꝝ copias citra impedimentum flumen traiecturas eſſe : ueritusqꝫ ne
Memphim omnes hoſtium uires cõuerterent:ſtatuit ei rei proſpicere:Ducto igitur
exercitu quem ſecum habebat:illuc contendit:& quæ ad oppugnationem ſuſtinen-
dam eſſent uſui:præparauit. Interim Thebanus Lacrates qui primum agmen apud
Perſas curabat:Peluſiũ magno conatu cœpit oppugnare:deriuataqꝫ aliorſum foſſæ
aqua:per exſiccatum locum & peruium machinas ad urbis mœnia adduxit. Magna
autẽ ex parte eis deiectis:ſumma celeritate:qui intus erant:alteꝝ murum cũ ualidis
turribus ligneis excitarunt:cumqꝫ dies aliquor eiuſmodi mœniũ oppugnatio duraſ
ſet:primo Græci:qui in oppidi ꝓpugatione erant : fortiſſime hoſtibus reſiſtebant:
Sed poſtquam de Nectanebi regis diſceſſu Memphim certiores facti ſunt:miſerũt
ad Lacratem:qui de re componenda agerent. Recipienteqꝫ eo per iuſiurandũ:ipſos
Paluſii deditio. ſi Peluſiũ dediderint:cũ rebus:quas ſecum ferrẽt:citra offenſionem in Greciam de-
uectũ iri:oppidi deditionẽ fecerunt. Ad quod recipiendum cũ Artaxerxes Bagoam
cũ barbaris militibus miſiſſet:in urbis ingeſſu Perſæ Græcoꝝ abeuntiũ res multas:
quas ſecum exportabant:arripuerunt. Ibi Græcis de iniuria:qua afficiebant:graui-
ter expoſtulantibus:deoſqꝫ iuriſiurãdi præſides implorantibus:Lacrates in iram cõ-
citatus:facto impetu barbaros repulit:aliquot ue coꝝ interfectis Græcos : qui ſub-
fide uiolabantur:ſtrenue tutatus eſt. Bagoas coniectus in fugam iuit ad Regem:ei
qꝫ de Lacrate multum eſt queſtus. Artaxerxes:re cognita:Bagoæ milites pœna me-
rita affectos fuiſſe:inſuper de rapinæ illius autoribus ſupplicium ſummi debere : iu
dicauit. Eo itaqꝫ modo Peluſium a Perſis recuperatum eſt. Mentor uero cui tertii ag-
minis cura demandata fuerat:Bubaſtum & complures alias urbes:Calliditate qua-
dam militari captas in ditionem Regis attraxit. Cum in earum quauis præſidiũ mix
Stratagemma tum & Græcoꝝ & Aegyptiorum militũ eſſet. Mentor eiuſmodi uerba in caſtris ſuis
palam habuit. Artaxerxen deliberaſſe eos qui ſibi ultro urbes dederent:humaniſſi-
me tractare. Qui rurſus ui ſuperarentur:in eos cladem inferre non miniorem ea:q̃
Sidonii paſſi fuiſſent. Iniunxit poſt id cuſtodibus portarũ:libere permitterent egre-
di:qui ab ſe uellent trãſſugere. Ita nullo impediente captiui Aegyptii : qui erant in
caſtris abeuntes:breui per omneis Aegypti urbes uerba illa diſſeminarunt. Indeqꝫ
inter mercennarium militem & indigenam diſſenſiones ſubito ubiqꝫ exortæ ſunt.
Et in omnibus urbibus ſeditiones cœperũt uigere. Vtriqꝫ enim per quandam æmu-
latiõem ſtudebant:ſeorſum prodere loca: q̃bus præeſſent ut ſoli aliquod emolumẽ
tum conſequerentur. Cœpta eſt ea res primũ Bubaſti. Statim enim uero:ut Men-
Seditio Bubaſti tor & Bagoas cum exercitu prope urbem conſederũt:clam Græcis:Aegyptii quen
dam miſerunt ad Bagoam pollicentes urbem tradere:ſi ſe ſaluos præſtaturus fue-
rit. Id

rit. Id Græci perſentientes miſſum hominem comprehenderunt:terroreꝗ iniecto·
rem:uti erat:ab eo intellexerunt:exꝗ eo commoti ualde in Ægyptios inuadentes
aliquos infecerunt:aliquibus etiam uulneratis·reliqui in partẽ quãdã urbis coacti ſũt
ſe retrahere: Qui Bagoæ quid contigiſſet ſignificantes·orabant:ut ocyus accedens
urbem ab ſe acciperet. Græcis:qui clanculum ad ſe pro firmandis pactionibus ue-
nerant:ſecreto iniunxit Mentor:cum Bagoas ĩ urbem ueniſſet:ut barbaros impetu Mentoris
facto adorirentur. Bagoa deinceps cum Perſis·abſꝗ Græcorum aſſenſu· in urbẽ in- calliditas
trante·poſtquã multa pars intromiſſa eſt: ſubito Græci portas claudẽtes·eos qui in-
tus erant:aggreſſi·omnes interfecerunt·& ipſum Bagoam ceperunt. Is omnem ſalu
tis ſuæ ſpem in Mentore uidens poſitam·orauit:uti ſe liberatum ueniret. profeſſus
in poſterum ſe nihil niſi ex eius conſilio facturum. Tunc Mentor Græcos ad Bago-
am dimittendum:ſibiꝗ faciendam urbis deditionem:ut eius receptæ titulus ſibi da
retur: induxit·factuſꝗ ita ſalutis Bagoæ autor:rerum omnium ſocietatem cum eo·
præſtito & accepto iureiurando·iniuit:quam ad extremum uitæ ſeruauit. Euenit in-
de:uti apud Regem concordes:mutuoꝗ alter alterum iuuantes·tandem omnium
uel amicorum uel cognatorũ Regis ambo potentiſſimi euaſerint. Mentor enim ma Mentoris
ximus præſes Aſiæ:quæ maritima eſt declaratus·multum profuit rebus Artaxerxis: & Bagoæ
cum græcos multos conductos ſubinde ei mitteret:ipſeꝗ illic omnia adminiſtraret potentia.
ſumma & fide & animi magnitudine. Bagoas uero in ſuperioribus locis:ubi præfe-
ctum agebat tam bene ex Regis re omnia geſſit:uti per eam ſocietatem:quam cum
Mentore firmauerat:non minoris autoritatis factus ſit:quam ſi Regni ipſe eſſet do
minus:neꝗ Artaxerxes aliquid abſꝗ eius conſilio ageret. Quin etiã poſt eiꝰ mor-
tem·in eligendis nouis Regibus ſemper Bagoæ ſententia & nominatio rata habe-
batur:nihilꝗ huic poteſtatis regiæ: præter Regis appellationem deerat:quæ omnia
ſingillatim:cum ad ea peruenerimus tempora:exponemus. In præſens quidẽ poſt
Bubaſti deditionem·reliquæ urbes perterrefactæ·in Perſarum Ius·per certas con-
ditiones·uenerunt. Tunc Nectanebus Rex:qui ad Memphim commorabatur:ui- Nectanebi
dens hoſtium ſucceſſus:minime auſus eſt periculis:ut copias ad conflictum duce- fuga
ret:ſe obiicere:deſperatiſꝗ regni rebus·cum pecunia ingenti in Æthiopiã fugit. Eo
pacto Artaxerxes totius Ægypti potitus inſigniorum urbium mœnia diruit:& ſa- Animad
cris ædibus direptis·magnam uim coegit auri & argenti. Abſtulit etiam ex antiquio uerſio in
ribus templi ſcriptas tabulas:quas poſtmodum Bagoas· accepta magna pecunia· Aegyptios
ſacerdotibus Ægyptiis reſtituit. Proſequutus autem muneribus honorificis pro cu
iuſꝗ merito·Græcos:qui ſecum militauerant:eiſꝗ omnibus:ut in patriam redirent:
abſe dimiſſis:& Pherendate Ægypti præfecto conſtituto:cum toto exercitu Ba-
bylona reuerſus eſt·ſpoliis & pecunia multa·ſed maiori longe gloria·ex rebus ſtre Annus.XII
nue geſtis·auctus. QVO uero anno Athenis Calimachus imperauit: & Ro-
mæ conſules fuerunt. M. Fabius:& P. Valerius. Artaxerxes animaduertens ma-
gno adiumento ſibi fuiſſe Mentorem in bello Ægyptio:eum ultra amicos alios ꝓ-
uexit·ꝓꝗ eius uirtute honoratũ·centũ talentis argenti:aliiſꝗ pretioſiſſimis rebꝰ do
nauit. Et Aſiæ:quæ ad mare eſt:præfecit. Data inſuper ſummi imperatoris poteſtate Mentoris
ei bellum contra rebelles ſuos demandauit. Tunc Mentor cum neceſſitudinem ar- res geſtæ
ctam haberet cum Artabazo & Memnone:qui ſuperioribus annis cum Perſis bel-
lo contenderant:& ex Aſia demum fugientes ad Philippum in Macedoniam ſe cõ

tulerãtibiq; morabãtur:Regi ſupplicãs pſuaſit:illis cõmiſſi criminis:ueniã indulge-
ret:protinuſq; eos ambos cũ liberis ad ſe accerſiuit:Habebat ſane Artabaz⁹ ex Mẽ
toris & Mẽnonis ſorore ſuſceptos filios mares undecim:fœminas decem:Delecta-
tuſq; plurimũ ea ꝓle numeroſa·Mentor·iuuenes·datis in exercitu ſuo præfecturis·
Hermias
honorauit. Primã aũt expeditionem cepit contra Hermiam Aternẽſiũ Tyrannũ:q
ab Attaxerxe defecerat:& loca cõplura bene munita:ac urbes tenebat. Huic·pollici
tus ſe inductuꝝ Regẽ ad remittendã culpã·pſuaſit:ut ſecũ ueniret in colloquiũ:Ibi
ex inſidiis facto impetu·eum prehẽdit:potituſq; ita ei⁹ annulo:ſcripſit literas in ciui
tates:tanq̃ Hermias diceret:ſibi pacificationẽ initam eẽ cũ Attaxerxe·intercedente
Mentore:ſignataſq; rapto annulo literas miſit p quoſdã:qui oppida & arces ꝓ Re-
ge acciperent. Populi:quib⁹ literæ ſunt redditæ:fidẽ præſtantes:& quod a pace nõ
abhorrerent:facile arces & urbes dediderunt. Ea calliditate cũ Mẽtor·citra periculũ
belli rebelles urbes recuperaſſet:in maximã Regis gratiã uenit:quod uideret̃ indu-
ſtria & ingenio ſingulari bellicã rem tractare. Pariter & prĩceps alios:qui ab imperio
Perſaꝝ deſciuerãt:partim ui·partim dolo aliquo omnes deuicit. Et hæc q̃dẽ in Aſia
gerebant̃. IN Europa uero Philippus Macedonũ Rex inuadens cũ exercitu in ur
bes Chalcidẽſes·Geram arcẽ ui expugnatã diruit.iniectoq; inde aliis terrore·aliquot
urbes ĩperio ſuo coegit parere. Pheras poſtmodũ:quæ ſunt in Theſſalia:ꝓfect⁹ Pi
thalũ:qui ibi dominatũ occupauerat:expulit. Circa eadem tempora Spartacus iam
Pariſades Ann⁹.XIII.
annos quinq; Ponti Rex·diẽ ſuũ obiit:ſuffect⁹ eſt frater Pariſades:q annos octo &
triginta regnauit. EL Apſo anno hoc Atheniẽſes Principẽ Theophilũ:Romani. C.
Sulpitiũ &. C. Quintium cõſules habuerunt:cũ·inita Olympiade octaua ſupra cen
teſimã·uictor fuit in ſtadio Polycles Cyrenenſis. Tũc Philippus intent⁹ ſummo ſtu
dio:ut Micybernã & Toronen Helleſpõti urbes caperet·citra periculũ aliquod·per
proditionẽ eas obtinuit. Cõuerſus deinde cũ ualidis uirib⁹ ad maximã ei⁹ regionis
Olynthus prod.
urbẽ Olynthon·initio prœliis duob⁹ Olythios deuicit:& in urbẽ cõpulit.ceptaq; ob
ſidione:dũ ſubinde tentat expugnationẽ:multos ſuorum amiſit. Tandẽ pecunia cor
ruptos Laſthenẽ & Euthycratẽ·ſummos magiſtrat⁹ in urbe·induxit:uti eam ſibi ꝓ
derent:quã captam diripuit:oppidanoſq; omneis cũ præda alia uendidit. Eo facto
pecuniã multam·ad belli uſum·cõſequut⁹ eſt:cæteraſq; urbes ſibi reſiſtentes perter-
ruit. Datis autem munerib⁹ meritis unicuiq; militũ:qui ſtrenue pugnauerant:ingen-
ti pecunia miſſa·ſibi cõciliauit eos:qui ĩ urbib⁹ uariis potẽtiæ maioris erant:adeo:ut
Auro Magis:quam armis imp. auctum.
multos ad patriã prodẽdã illexerit. Nec ipſe id diſſimulabat·ſe magis auri copia:quã
armis imperiũ auxiſſe palã ſolitus aſſeuerare. Athenienſes qb⁹ iã Philippi incremen
ta erant ſuſpecta oib⁹:in quos Philippus bellũ ſuſciperet:auxilia contra eum mitte
bant. Per legatos etiã adhortabant̃ ciuitates.ad libertatẽ tuendã:& ſuppliciũ de his
ciuib⁹:qui proditionẽ molirent̃:ſumẽdũ.omnib⁹ eis auxilia pollicẽtes:itaq; ſe Phi
lippo hoſtes profeſſi·a parte cũ eo bellũ gerebant. Inflãmabat eos maxime ad ꝓpu-
Demoſthenes.
gnationẽ Græciæ Demoſthenes·tunc tẽporis Græcoꝝ omnium acerrimus in dicen
do. Sed nullo pacto reprimi ualebat indomita libido:quæ pleroſq; occupauerat:ut ur
Apophthema. Armis reſiſt. auro expugnant̃
bes ſuas ꝓdẽdi. Tam late peſtis illa Græciam tũc infecerat. Propterea aiunt Philip-
pũ cũ urbẽ quãpiam egregie munitã cape conaret̃:ac ei⁹ loci q̃dã cõtra oẽm ĩpetũ
tutiſſimã:ac ferme ĩexpugnabilẽ eã eẽ diceret:q̃ſiuiſſe·nũ ẽt auꝝ ei⁹ urbis mœnia trã
ſcendere:eſſet ĩpoſſibile. Expertus nimiꝝ erat Philippus:q̃ armis capi nõ poſſint:auro
facillime

facillime expugnari ſolere. Præparans igitur largitione in urbib9 ꝓditores: eoſq̃ q
tantá fœditatē in ſe admittebāt: honeſtis noib9 nūc amicos: nūc hoſpites appellitās
ꝑ eiuſmodi īfanda cōmercia muneꝝ uerborūq̃ mores hoīum maxīe corrumpebat.
Ab Olynthi uero expugnatiōe in Deoꝝ honorē ꝓ cōceſſa uictoria Olympia cele-
braturus ſplēdidiſſima pegit ſacrificia: & cōuocata ingēti Hoīum multitudine cer-
tamina edidit pulcherrīa: multoſq̃ Hoſpites: q ad ſpectaculū cōuenerāt: cōuiuio ac- cepit. Ibi ſermonib9 & inuitatiōe ei loco accōmodata uſus multis pocula ſua manu porrigebat abſe ꝑguſtata. Nō paucis mūera ē largit9: ī uniuerſúq̃ oēs ꝓmiſſionib9 Phi. urbani tas.
amplis ꝓſequut9 effecit: ut q̄ plurimi amicitiā ſuā auidiſſime expeterēt. Aīaduertēs āt
in cōuiuio ex aīcis quēpiā Satyꝝ noīe ꝓſe ferētem neſcio qd triſte: rogauit: cur ſolus
aliqd hūnitatis ſuæ expiri nō dignaret. Illi munus aliquod ab eo ſe cupe dicēti: ſed
uereri: ne intētione ſua pateſacta fruſtra hēret: Philippus exhilaratus cū ꝓmiſiſſet:
qdcūq̃ petierit: ſe libētiſſime cōceſſuꝝ. Hoſpitis cuiuſdā ſui uirgines duas adoleſcē
tulas nouis maritis deſpōſatas: q̄ eēnt iter ei9 captiuos: ſe libenter receptuꝝ dixit Sa Satyrus
tyrus: nō ut ex eo munere lucri aliqd cōſequeret: ſed ut addita ēt de ſuo dote matri
moniū eas traderet: ne ue iniuriā tenera ætate īdignā ſuſtinere eas uideret. Philipp9
petitionē hāc libētiſſimo aīo accipiēs uirgīes duas ſtati Satyro cōdonauit: multiſq̃
aliis munerib9 & bñficiis eo mō diſſeminatis cumulatiora benignitatis præmia rece
pit. Multi enimuero ſpe liberalitatis ei9 īducti alter alteꝝ præuēire ſtudebāt ſe ipōs
& patriā ī Philippi poteſtatē dedēres. IAM uero īperante Athenis Themiſtocle & Anno. XIIII
Romæ conſulib9. C. Cornelio: & M. Popilio. Bœoti cū agros Phocenſiū popula
ti eſſent: ad Hyampolim manus cōferentes uictores fuerūt circiter ſexaginta e nu
mero hoſtiū iterfectis. Deinceps iteꝝ cū Phocēſib9 ꝑpe Corōeā cōgreſſi: accepta
magna clade repulſi ſūt. Cum q̃ in Bœotia inſigniores quædā urbes eēnt Phocēſi
um ditionis. ad eaꝝ agros uaſtādos uerſi Bœoti frumēta omīa deſtruxerūt. In redi
tu uero hoſtib9 occurrētes ſūt ꝓfligati. CIrca id tpis Phalecus Dux Phocēſiū ſa- Sacrilegii
cræ pecuniæ ablatæ poſtulat9 ē: priuatoq̃ īperii honore: quē gerebat: ſucceſſores quæſtio.
treis dati ſunt Dinocrates: Callias: & Sophanes: ꝑ quos ei9 criminis quæſtio habita
eſt: Petebant ſane ab his: qui eā tractauerant: rōnē uti redderēt. Philon fuerat qdam
ꝑcipuus in eiuſmodi adminiſtratiōe. Is: cū haud ſatis exhibēdæ rōni faceret, capite ē
dānat9: excruciatuſq̃ a Ducib9 nup electis ſceleris ſocios ꝓdidit. Grauiſſimis demū
ſuppliciis affect9 eū uitæ finē: quē ſua īpietas merita eſt: habuit. Aliiq̃ de ſacris reb9
ditiores facti magnā pecuniā furto ſibi cōparauerāt: eā reſtituere: & pœnas ut ſacri-
legi dare ſunt coacti. Ex ſupiorib9 āt Ducib9 Philomelus: qui primus īperauerat a
reb9 ſacris: q̄tū neceſſitas ꝓmiſit manus cōtinuit. Sed: q ei ſucceſſit: Onomarchus
multū dei pecunia ī belli ſumptus uſus eſt. Terti9 Phayllus frater Onomarchi non
pauca muneꝝ: q̄ in tēplo fuerant cōſecrata: ad pecuniā ſignādā cōflauit: ut cōducto
militi ſtipēdia exolueret. Dicatos ſiquidē a Crœſo Lydoꝝ rege lateres aureos cētū Opes apol. delphico dicatæ
uiginti: quib9 pondus erat talenta bina: acceptos pro cōficiēdis nūmis diſiecit: pati
ter & aureas trecētas ſexagīta Phialas binis minis expēſas: Leoniſq̃ & fœminæ ſi-
gno aurea: ut ea oīa auri talētis treecentis & triginta æſtimata fuerint: redactiſq̃ oib9
quæ ex auro ſunt cōflata: ad argenti rōnē. Talēta quatuor millia pficerent. E rebus
aūt argēteis q̄ tū a Crœſo: tū ab aliis fuerāt cōſecratæ: Duces oēs abſumpſerant ad
ſummā talētoꝝ ſupra ſex millium: ut auri argentiq̃ totius rōne inita. Talēta eſſent

plus decē millibꝰ. A ſcriptoribꝰ nōnullis traditū eſt: opum hic correptū nō minus fuiſ
ſe: atq; illud qđ in Perſaꝝ theſauris ab Alexandro inuentum ſit. Aggreſſi qui etiam
fuerant: qui ſub Phalæco ordines ducebant: aperire ſolū Tēpli: cum a quodā eſſet di
ctum: argenti & auri magnam uim ibi defoſſam eſſe. Iamq; loca circa focum & Tri-
podem excauere cœperant. Qui uero theſaurum indicauerat: teſtimonio clariſſimi
& antiquiſſimi poetæ Homeri nitebatur: ubi ait.
„ Quanta pauimētum interius non claudit: Apollo
„ Nunc ubi ſaxoſa Pythone oracula reddit.
Miraculū. Sed cū a militibꝰ loca ꝓpe Tripodē foderent: magnis terræ tremoribꝰ factis. Pho
cēſes ualde ſūt ꝑterriti: planeq; ita Deis animaduerſionē in ſacrilegos præmōſtrātibꝰ
ab eo negocio deſtiterūt. Ac Philon: qui facinoris tā impii Dux & autor fuerat: bre-
ui pœnas meritas exoluit. Sed enim pecūiæ ſacræ inreruerſæ licet crimen totū Pho-
cēſibus adſcriberet: nihilominus Athenīēſes & Lacedæmonios: q Phocēſiū cām &
ſenſu: & auxiliis tutabātur: nō paꝝ cōtigebat: ideo maxīe: qđ ſtipēdia ꝓ militū nume
ro: quos auxilio eis miſerāt: nō fuerār exoluta. Athenīēſes ſane ea tēpeſtate uident ꝓ
ni ualde fuiſſe ad faciēdas Apollini contumelias. Paululū. n. ſupra Delphicæ direptio
nis tēpora: cū Iphicrates eoꝝ Dux cū claſſe circa Corcyrā uerſaret. Dionyſiiq; Sy
racuſarum tyranni naues: quæ Delphos & Olympiam ſigna facta ex auro & ebore
deuehebant: apprehendiſſet miſiſſetq; ab Athenīēſi populo q̄ſitū: qđ nam in ea re
agendū eis uideret: Athenīēſes reſpōderūt: laborādū nō eē ei ī reꝝ diuinaꝝ reſpectu:
Sed ꝓſpiciēdū: quo modo milites ſuos ſuſtētaret. Iphicrates ciuitatis ſuæ uoluntati
obſequutꝰ capta deoꝝ ornamēta uēdidit. Propterea Tyrannus in Athenīēſes cōmo
tus: epl'am hāc eis ſcripſit. Dionyſius Senatui & populo Athenīēſi ſalutē ſcribere: mi
nime decere exiſtimauit. Cōtra Deos & mari & terra ſacrilegia cōmittitis. Statuas q
dē a nobis: ut diis dicarent. miſſas: & rapuiſtis & cōflaſtis: Neq; in Deos maximos
Verbum Apollinē ſcilicet Delphicū: & Olympicū Iouē ſcelus īpiū adeo patrare ueriti eſtis.
impium Eiuſmodi rē fecerūt Athenīēſes cōtra Deū illū: quē ſubīde iter populares, & maiores
ſuos numerare ꝑ oſtētationē ſolebāt. Pariter & Lacedæmonii: q ex cōſilio Delphi-
Epiſtola ci Oraculi Rēp. apđ gētes oēs admirabilē ſibi īſtituerāt: q ue ea tēpeſtate de maiori
bus rebꝰ Deū Apollinē cōſulebāt: nō ueriti ſūt: cū Tēpli raptoribꝰ ſceleſtiſſimā inire
cōſpirationē. SED enī Phocenſes in Bœotia urbes treis Orchomenō. Coroneā: &
Corſias cū haberēt: inde mercēnario milite affatim eis ſuppetente: contra Bœotos
copias parabāt: eorūq; agros populabant: Neq; ad faciēdas incurſiōes: aut certami
na cōmittenda: eoꝝ locoꝝ hoīes Phocēſibꝰ deficiebāt. propterea bello multū attri
ti Bœoti: militū ſuoꝝ multis ammiſſis: & pecuniæ inopia laborātes. legatos ad Phi-
lippū: qui auxilia peterent: miſerunt. Ille: cū Bœotum res afflictas: ut ſpiritus eorū in-
flati ex uictoria leuctrica aliquantulū cōminuerent: libēti animo uideret: milites per-
paucos dedit: id tantū curās: ne Oraculi direptionē nihili æſtimare uideret. Cū ue-
Diuina ani ro Phocenſes ꝓpe Abas: unde nō multū abeſt Apollinis tēplum: arcē extruere nite-
mad. in ſa rent: Bœoti in eos inuaſerūt: ſubitoq; pars palantes in oppida proxima fugā arripue
crilegos. rūt: alii: ad quingētos: in tēplum cōfugientes: extincti ſunt miro quodam modo: ut
cū multa eo tēpore Phocēſibus aduerſa diuinitus acciderint: id maxime omnium
quod referemꝰ: ita factū eſſe uideat. Qui ad templum cōfugerāt: Deorū auxilio ſe
ſaluos fore exiſtimabāt: ſed ſecꝰ accidit: diuina ſiquidē ꝓuidētia pœnā: quæ ſacrile-
gis conueniebat

giſ cõdeniebatteis inflixit. Erant circa Téplũ lecti & mẽſæ cõplures: cũq; ĩ tẽtoriis
Phocẽſiũ: q ad téplũ ſe receperãt: ignis relictꝰ caſu lectũ unũ ĩcẽdiſſet: tãta repente:
adeoq; ſup oĩum fidẽ flãma excitata eſt: ut Téplũ & Phocẽſes: q eo ſe cõtulerãt: uiui
incẽſi ſint: Viſuſq; eſt Deꝰ ſalutẽ: q̃ ſupplices petiuerãt: eis ĩdulgere noluiſſe. IN Se Annus XV.
quẽti uero anno: quo Athenis Archias Pĩceps Romæ Cõſules. M. Æmiliꝰ & T.
Q uĩrius fuerũt: Phocẽſe bellũ: qđ durauerat in annũ decimũ: ad hũc modũ finẽ ha Finis ſacri
buit. Bœotis & Phocẽſibꝰ pariter ex belli diuturnitate debilitatis ualde alteri ad La belli.
cedæmonios miſerũt petitũ auxilia: unde Armatos mille Duce Archidamo Rege
obtinuerũt: Bœoti uero cũ ad Philippũ legatos itidẽ pro auxiliis miſiſſent: Philip-
pꝰ acceptis ſecũ Theſſalis cũ ualido exercitu in agrũ Locrẽſem cõtendit. Ibi Phalæ
cũ: qui pridẽ Phocẽſiũ Dux fuerat: tũcq; magnã cõductoꝝ militũ manũ habebat: in
ueniẽs: ut cũ eo dimicationẽ inita belli euẽtũ experiret: aciẽ ĩſtruxit. Erat Phalæcꝰ Ni
cææ: q animaduertẽs Philippo ſe eſſe uiribꝰ ĩparẽ miſit ad eũ legatos pro rebꝰ ſuis
cõponẽdis: Pactuſq; ut ſibi & ſuis militibus pmitteret: quo uellet: diſcedere: cũ octo
millibꝰ hoĩum ſecũ faciẽtiũ ſtipẽdia cõceſſit ĩ Pelopõneſum. Tũc ſpe omni deſtituti
Phocẽſes ſe ſe Philippo dediderũt: Itaq; citra dimicationẽ: quod nõ ſperauerat: Phi
lippꝰ bello ſacro cõfecto adhibitis in cõſiliũ Theſſalis & Bœotis deliberauit Amphi
ctyonũ cõciliũ habere: eorũq; arbitrio cognitionẽ oĩum integrã relinquere. Igit̃ Am Decreta cõ
phictyones inito cõſilio decreuerũt. Philippũ eiuſq; poſteros in collegiũ ſuũ coo- tra Phocen
ptari cũ duoꝝ ſuffragioꝝ iure: quæ debellati Phocẽſes habuiſſent: Vrbibus tribus ſes.
Phocidis mœnia ſolo æquari: Ne ipſi Phocẽſes: aut ſacri tẽpli: aut amphictyonũ cõ
cilii aliquo mõ participes eſſent: Ne eiſdẽ equos: aut arma habere liceret: dõec ſubre-
ptã oẽm pecuniã Deo exoluiſſent: Phocẽſes aũt alioſq;: qui ſacrilegio eo inquinati
aufugiſſent: ſceleſtiſſimos haberi: exq; oĩbꝰ locis ĩpũe retrahi poſſe: Vrbes omneis:
quæ Phocẽſibꝰ parerẽt: dirui: & redigi in pagos: q haberent domos nõ plures ſexa
genis: qui ue haud minus interuallo ſtadii unius inter ſe diſtarent: Agros ſuos habe-
rẽt: ſed eoꝝ uectigal annuũ talenta ſexaginta Deo pẽderent: quoad pecũiæ in ratio
nibꝰ ſcriptæ tẽpore Tẽpli direpti ſatis Deo feciſſent: Philippo: Theſſalis & Bœotis
ius Pythia certamina curãdi eẽ quod Corinthii Phocenſibꝰ in reꝝ ſacrarũ interuer
ſione adiutores fuiſſent: Philippũ cũ Amphictyonibꝰ arma Phocenſium auxiliario
rũq; cõfringere: eorũq; fruſta: quæ ſupereſſent: incẽdere: equos per auctionẽ diſtra
here. Ab his Amphictyones alia nonnulla: quæ ad Oraculi refectionẽ ad pietatẽ pa-
cẽq; & cõcordiã Græciæ faciebãt: cõſtituerunt. Q uæ omnia eoꝝ ſcita Philippus cõ
probauit: deq; oĩbꝰ ingentes eis ægit gratias. In Macedoniã demum eſt reuerſus
pietatis & bellicæ uirtutis magna ſibi cõparata gloria. Sed lõge maiora inſtrumẽta
augendi res ſuas ĩde nactus eſt: cũ toto aĩo id moliret̃: ut a Græcia Imperator nomi
natus p eam occaſionẽ in Perſas bellũ ſuſciperet: qđ tãdẽ ẽ factũ. Sed de his oĩbꝰ
ſuo tẽpore mẽtionẽ ſingillatim habebimus. In præſentia ad hiſtoriæ cõtextum rede
untes operæ pretium eſſe iudicamus: palam facere: Deos illis oĩbꝰ: qui in Oraculo
diripiendo deliquerint: pœnã meritam inieciſſe: neq; eos duntaxat: qui ſacrilegii arti Diuinæ
fices fuerunt: ſed omneis prorſus: quos illud crimẽ uel leuiter attigit: nullo pacto in- Iuſtitiæ uis
uectam a Deo punitionẽ effugere ualuiſſe. Princeps enim Templi occupãdi autor magna
Philomelus caſu quodam belli aduerſo ſe ſe præcipitem dedit. Onomarchus dein
electus Dux ab iis: quibus nulla ſpes bona erat: cum Phocẽſibus & milite mercen-

nario in Theſſalia interſectus : & de cruce ſuſpenſus eſt. Tertius Phayllus: qui multa
rerum ſacrarum deſtruxerat·diuturno confectus morbo·haud breui potuit a crucia
Phalæci calamitates tu liberari. Qui uero poſt omnes eos: quicquid in Donariis reliquum erat corripuit:
Phalæcus in uariis magniſq; periculis & timore uitam longam ſatis duxit : non quo
ſors eius melior: quam cæterorum ſceleris impii popularium: eſſet: Sed ut longior tē
pore cruciatus: multiſq; ex ſua miſeria notior fact9 īſigniorē: celebratāq; magis cala
mitatē ſubiret. Poſt fugā ſane: qua Philippi captiuitatē uitauit: cōmorat9 ē initio ī Pe
lopōneſo·ſuſtētās ibi milites ſuos pecūia: ꝗ reliꝗ de ſacris reb9 habebat. Poſtea Co
rīthi nauib9 magnis onerariis cōductis: cū biremes quatuor ſuas hrēt: ī Italiā & Sicili
am trāſmittere cōſtituit. ibi aut urbē aliꝗ ſe occupaturū: aut a quib9 ſtipēdio cōducere
tur: Cū eo tpe Lucanis eſſet bellū cū Tarētinis: inuēturū exiſtimās. Militib9 aūt ſuis
aſſeuerabat: ſe accerſitū in Siciliā & Italiā · nauigationē eā ſuſcepiſſe. Cū igiť·itine
re arrepto·iā ulterius in mare ꝓgreſſi eſſent: milites aliquot : q eodē nauigio cū Pha
læco uectabātur: ſimul uerba habuerūt·ſuſpicātes nō eē uerū: ab aliquo ſe accitos fuiſ
ſe: quod itineris ducem aliquem ·ab eo ad quem irent miſſum·ſecum non uidebant.
Apparebat etiam nauigationem cœptam nō eſſe rem facilem: ſed longam: & pericu
lis multis obnoxiam. Propterea parum Phalæci uerbis credentes : ac ueriti : ne in
hoſtilem aliquam claſſem inciderent : conſpirarunt illi præcipue: qui in exercitu ordi
nes ducebant: ſtrictiſq; enſibus in Phalæcum & nauis gubernatorem irruentes: ut re
uerterentur: unde nauigationem cœperant: coegerunt·pariter : qui in nauibus aliis
erant cum idem feciſſent: retroacti omnes ī Peloponneſum redierūt: ſimulq; ad Ma
leam promontorium Laconiæ appulſi·in ibi Cnoſſiorum legatos: qui ex Creta ad
milites ſcribendos uenerāt: offenderunt. Hi cum Phalæco deductoribuſq; aliis col
loquuti·ſtipendio decenti perſoluto · fecerunt : ut ſecum omnes proficiſcerentur:
Statimq; ut Cnoſſum in Cretam peruenerunt: ab itinere Lycto urbe ui ſunt potiti.
Lyctiis autem e terra ſua pulſis imperatum breui apparuit auxilium. Cum enim eo
tempore Tarentini·Bello inito contra Lucanos·legaſſent ad Lacedæmonios·ue
luti parentes ſuos qui auxilia peterent : Hiq; animo promptiſſimo · genti cognatæ
ſuccurrere uolētes·copias pedeſtres & nauales : quibus Rex Archidamus præfuit:
comparaſſent: Tranſituros eos in Italiam Lyctii: ut ſibi ad patriam recuperandam
auxilio eſſe uellent: orarunt. Cui rei Lacedæmonii aſſentientes in Cretam tranſmiſe
Archidami mors runt: Ibiq; milite illo mercennario deuicto · urbem ſuam Lyctiis reſtituerunt. Dein
de arrepta nauigatione in Italiam · cum Archidamus in Tarentinorum ſubſidium
ueniſſet : inito prælio quodam egregie pugnans interfectus eſt. Vir omnibus im
peratoriis artibus : & toto uitæ curſu multum probatus : præter quam in Phocen
Agis ſium rebus : quos iuuando uiſus eſt magna cauſa fuiſſe Templi delphici inuaden
di. Regnauit is Lacedæmone annos treis & uiginti : filius autem Agis : qui ei ſuc
ceſſit: quindecim duntaxat annis in regno uixit. Cæſi ſunt poſtea a Lucanis & om
nes : qui ſub Archidamo merebant : direptionis Oraculi & ipſi participes. Pha
læcus uero Lycto pulſus · ad Cydoniam oppugnandam ſe conuertit : ubi : dum
machinas mœnibus diruendis·inſtruit : eaſq; propius urbem adducit : fulmine in
cidente· diuinus ignis excitatus illas corripuit : quas pleriq; ab incendio defendere
Phalæci mors. conati·igne abſumpti ſunt. In his fuit & ipſe Dux Phalæcus. Aiunt nonnulli : eum
interemptum fuiſſe a quopiam ſuo milite : quem uerbauerant. E Phalæci mili
tibus

tibus:qui cladis eius immunes fuerunt:ab exulibus Eleis in Peloponeſum deuecti ſunt: cũ quibus in Eleos pugnare occœperũt. Sed eni:cũ Arcades opẽ tuliſſent Eleis:multi milites illi cõductitii interfecti ſunt. Reliqui·ad quatuor millia·captiui inter Arcadas & Eleos·diuiſione facta·diſtributi ſunt. Arcades eos:qui ſibi obuenerũt: dederunt uenui. Elei ſuos omnes·ob ſcelus in Oraculo diripiendo admiſſum·trucidarũt. Et ad eũ modũ:qui ſacrilegii illius aliquid omnino attigerunt:Deo autore meritas pœnas ſubierũt. Nobiliſſimæ etiã ciuitates:quæ ea impietate ſe adſtrinxerant:ab Antipatro·ſuccedente tempore·deuictæ:& imperium & libertatẽ ſuam miſere perdiderũt. Vxores quoq; Phocenſium principum: quæ auſæ ſunt monilibus raptis ſe exornare:impii facinoris pœnas nõ euitarunt: Quæ enim Helenes monile geſtare eſt ſolita:in meretricium probrum incidit·pulchritudine ſua eam expetẽtibus proſtrata. Altera eo: quod fuerat Eriphyles:ſubinde ad ornatum utens:cum filius: quem natu maiorẽ habebat. in furorem concitatus ignem domui inieciſſet:intra eam uiuens incẽdio extincta eſt: Eoq; pacto:qui Deum contemptui habere ueriti non ſunt:ſuppliciis:quæ narrauimꝰ: ab ulterioribus Diis affecti ſunt. Rurſus:qui Oraculo ſubſidium tulit: Philippus poſt id factum in dies res ſuas auxit. Tandemq;·pietatis ſuæ beneficio·ab uniuerſa Græcia Imperator appellatus eſt. Et ſuum regnũ ampliſſimum omnium:quæ eſſent in Europa: effecit. Sed cũ abũde ſatis de ſacro bello ægerimus:ad res alibi geſtas trãſeamus.

Timoleontis res geſtæ

IN Sicilia·ortis inter ſe magnis ſeditionibus·Syracuſani miſere multoꝝ: & potẽtiũ trahentiumq; in diuerſa Tyrannide oppreſſi·legatos Corinthum miſerunt orantes: uti mitterent. Ducem aliquem:qui eorum Reipub. curam ſuſciperet: ſimulq; Tyrannidem inuadere conantium improbitatem coerceret. Corinthii honeſtiſſimũ eſſe arbitrati iis:qui ab ſe originem traherent: ſuppetias ferre·illuc mittere decreuerunt Timoleonta Timaneti. F. præſtantiſſimum uirum:qui uirtute: prudentia & cognitione rei militaris: omnibuſq; bonis artibus erat præditus. Huic autem ſingularis contigerat res:quæ ut deligeretur Dux in Syracuſanam expeditionem: non parum profuit. Timophanes eius frater:qui diuitiis:& ingenita quadã cõfidentia Corinthiis omnibus præſtabat:diu antea uiſus fuerat ad Tyrannidem aſpirare:Sed eo tempore calamitoſos hoĩes ſuſtentando·cõparando arma:& cũ facinoroſoꝝ agmine per forum ſpatiando·non diſſimulabat ſe Tyrãnum eſſe. Omniaq; prorſus facta eius Tyrãnidẽ præferebãt. Huic Timoleon·alieniſſimus ab unius Dominatione ſuſtinẽda·initio conatus eſt perſuadere:uti a cœpta re deſiſteret. Poſtq̃ ſibi parum audientẽ illũ: indieſq; magis inſoleſcere animaduertit·abiecta omni ſpe:ut uerbis emendari poſſet. obambulans foro·Ipſe fratrem obtrũcat. Excitato inde tumultu·cum Ciues quam plurimi ad facinus atrox & inuſitatum accurriſſent:ſeditiones exortæ ſunt·partim cẽſentibus Timoleonta. ut cædis fraternæ reum·pœna legibus decreta affici oportere. Alteris quippe qui Tyrannicida eſſet·commendationem mereri aſſeuerantibus. Senatu igitur habito·contentio ea inter Senatores pariter uigebat·Timoleõta grauiter deferẽtibus eius inimicis:qui uero mitius agebant cõſulentibus:ut ei uenia tribueretᷣ. Cũq; altercatio hmõi duraſſet ĩ aduẽtũ uſq; Syracuſanoꝝ legatoꝝ:atq; hi·expoſitis mãdatis·uehemẽter oraſſent:ne ſenatꝰ morã ĩterponeret ĩ Duce mittẽdo:quẽ petebãt:uiſũ eſt ſenatui Timoleõta illuc mittere cõducibile eſſe: ꝓpoſuerũtq; ei ĩſolitũ mirãq; protſus optionem:ſi facinus ab ſe cõmiſſum diluere uellet. Id enim ei cõfirmarunt:ſi bene rem Syracuſanã adminiſtrauerit:ſe eũ Tyrannicidam: ſin ſecus & ex animi libidine:

Egregiũ facinus Timol.

tunc fratris percuſſorem eundē iudicaturos eſſe. Verū Timoleon non tam ex timore
per ſenatū ſibi adiecto: quā uirtutis ſtudio Siciliæ rebus bene: & ex gētiū uſu præfuit.
Carthaginēſes ſiquidē debellauit: Recipienſq; e Barbaroꝝ manibus græcas urbes
uaſtatas & deſertas multitudine hoīum frequētes reddidit: De quibꝰ omnibus poſt
paulo ſecundum ſua tempora per partes mentionem faciemus: nunc ad narratio-
Ann° XVI. nis ordinem reuertemur. CVM Eubulus Athenis imperaret: Romæq; Mar. Fa-
bius & Seruius Sulpitius cōſules eſſent: Timoleon Corinthius adſumptus a ciuibus
ſuis ad curam Syracuſanæ Reipu. parabat ſe uti in Siciliam tranſiret. Conduxit autē
Expeditio milites exteros ſeptingentos: Triremibuſq; quatuor & leuioribus tribus nauigiis mi-
Timol. in lite oppletis Corintho diſceſſit. Præter hæc in itinere a Leucadiis & Corcyrenſibus
Siciliam. obtinuit tres alias naueis. Itaq; nauibus decem fretum: quod Ionium appellāt: trāſmi
ſit. Contigit ſane ei internauigādū res præcipua & digna admiratione: ut Deus qſpiā
in ſuſcepta prouincia eum iuuare: & futurā ipſius gloriam: ac rerum geſtarum magni
Miraculū. tudinem præſagio non obſcuro declarare uiſus ſit. Continēti enim nocte fax ardēs
in Cœlo nauiganti ei præluxit: donec in Italiā cum oībus ſuis copiis peruenit. Prius
etiam Corinthi audiuerat: Cererem & proſerpinam ſacerdotibus ſuis in quiete uiſas
eſſe polliceri: cum Timoleonte ſe ſe nauigaturas in ſacratam ſibi inſulam. Propterea
ipſe Dux Timoleon: cæteriq; omnes læto animo erant diuinam opem ſibi haud deeſ
ſe conſpicientes. Nauem etiam: quæ omnibus aliis melior eſt uiſa: Deaꝝ numini dica
uit: inſtituitq; uti Cereris & Proſerpinæ ſacra nauis nominaretur. Peruenit autem in-
columis cum ſuo exercitu Metapontium in Italiam. illuc & Triremis legatorum Car
thaginēſium ſtatim superuenit: qui Timoleontem conuenientes: ne belli initium face-
ret: neue omnino in Siciliam tranſiret: ei denuntiarūt. Sed Timoleon cum ad traiicië
dum Rhegini eum inuitarent: & auxilia pollicerentur. Metapōtio quā primum diſceſ
ſit: quo ſui aduentus famam anteuerteret. Verebatur enim plurimum: ne Carthaginē
ſes: qui mari dominabantur: tranſitum ſuum in Siciliam interciperent. Adhibita ideir
co ſumma diligentia breui Rhegium contendit. Sed enim Carthaginēſes paulo an-
te hæc tempora. futuri belli in Sicilia magnitudinem proſpicientes erga Inſulæ ciuita
res ſocias ſummam benignitatem oſtentabant: Cum Tyrannis ueteribus controuer
ſiis poſitis amicitiam firmauerunt: præcipue cum Iceta: qui Syracuſis dominabatur:
quod eius magna eſſet potentia: Comparataſq; ingētes nauales & pedeſtres copias
Copiæ Car præfecto Annone duce miſerunt in Siciliam. Erāt autem naues longæ centū & quin-
thaginēſiū. quaginta peditum quinquaginta millia: trecenti Currus bellici: & bigarum ultra duo
millia. Præter hæc arma telaq; omnis generis: machinæ ad oppugnandas urbes mul
tæ. Cōmeatuum & aliaꝝ rerum: quæ bello uſui ſunt opinione oīum maior copia. Pri-
maq; expeditione contra Entellenſes ſuſcepta eorum agrum populati ad Oppidi ob
ſidionem acceſſerunt: Tenebāt locum eū Cāpani: qui magno hoſtiū numero pterri-
ti ad ciuitates Carthaginenſibus inimicas auxilia petitum miſerunt. Alii omnes eam
rem detrectarunt: Soli Galerienſes mille armatos dederunt: qui in itinere Pœnis ob-
uiam facti eorum multitudine circunuenti omnes & interfecti ſunt. Campani: etiam
qui Aetnam habebant: initio comparauerant auxilia: quæ Entellam: utpote ad gen-
tem cognatam mitterentur. Sed Galerienſium clade audita a re cœpta ſuperſede-
re deliberauerunt. CVM uero Syracuſarum urbs eſſet in Dionyſii manibus: Icetas
cum ualido exercitu eo contendit: Iamq; uallum circa Olympium iecerat: & om-
nibus

nibus uiribus Tyrãnũ Dionyſium expugnare conabatur. Sed obſidione in multos
dies protracta cũ neceſſariarũ reꝝ inopia premeretˀ. Icetas ab oppugnatione diſceſ-
ſit: ut iret ad Leontinos: unde ſe prius mouerat. Abeũtẽ Dionyſius inſequutus extre
mum agmen inceſſendo fecit: ut cõuerſus Icetas man⁹ ſecum cõſereret: qui ferme tri
bus millib⁹ armatoꝝ ſub Dionyſio merẽtium cæſis reliquos in fugam cõpulit: uſuſqꝫ
ſumma celeritate in eis perſequendis. irrupit ſimul cũ fugientibus in urbem: & ita Sy
racuſis abſqꝫ inſula potitus eſt. IN huiuſmodi ſtatu erant Dionyſii & Icetæ res: cũ Ti
moleon tribus diebus poſt captas ab Iceta Syracuſas Rhegium perueniens nõ lõ-
ge ab urbe copias ſuas de nauibus expoſuit: & eodẽ uiginti Carthaginenſiũ triremes
ſtatim aduenerunt. Tunc Rhegini: qui Timoleontis rebus fauebant: populo ad con
cionem uocato agere cœperunt de pace inter illos cõponenda. Ibi Carthaginenſes
a d hoc intenti: ut reditus in patriã Timoleonti perſuaderetˀ: parum diligẽter in ſtatio
nibus excubabãt. At Timoleon nullo eius: quod molliebatur: dato indicio Ipſe qui Stratagema
dem præſens prope conſultantiũ ſuggeſtum ſtabat: Sed clanculum admonuerat: ut
nouem e ſuis nauibus in altum abducerentur: Deinqꝫ animis Carthaginenſium ad
Rheginorum orationẽ: quæ dolo in lõgum producebatur: cõuerſis clanculum e con
cione ſe ſubripiẽs adcurrit ad nauem: quam ſibi relinqui fecerat: ac ſumma feſtinatio-
ne enauigauit. Carthaginenſes ita deluſi conati ſunt abeũteis inſequi. Sed cũ illi ma-
gno ſpatio progreſſi eſſent: noxqꝫ iam immineret: factũ eſt: ut citra offenſam Tauro-
meniũ appellerentur. Ei loco præerat Andromachus Syracuſanoꝝ libertatis ſtudio
ſiſſimus: qui humaniter Timoleonta ſuoſqꝫ omneis accepit. Et ab impetu perſequen
tium ut ſalui eſſent: non parum profuit. His ita hic pactis Icetas cum quinqꝫ millib⁹
armatoꝝ electis contra Adranitas: qui ſuas partes ſequi nolebãt. profectus eſt: & nõ
lõge ab oppido caſtra poſuit. Tũc militibus aliquot a tauromenienſibus impetratis
Timoleon cum militibus circiter mille contra Icetam tauromenio diſceſſit. Noctiſqꝫ Timoleontis ſtrenuitas
ſuperuenientis occaſione a diutius iter Adranum ita cõfecit: ut ſequẽti die ex improui-
ſo Icetæ exercitum prãdentẽ inuaſerit: Et in caſtra irrũpens plus trecẽtis interfecerit:
Captiuoſqꝫ ferme ſexcẽtos comprehenderit: Caſtriſqꝫ ipſis potitus fuerit. Aliam inſu
per rem ſtrenuitate eadem peregit. Subito enim ad ipſam urbẽ Syracuſas cõtendit.
Totũqꝫ illud iter currẽdo emenſus adeo: ut a pugna fugienteis hoſtes præuertit: Sy-
racuſas: cũ nullus ibi huiuſce rei timor eſſet: facile intrauit. ET hæc quidem oĩa anno Ann°.xvii.
præſenti cõtigerunt: quo uero Athenienſes principẽ Silyciſcũ: Romani. M. Valeriũ:
&. M. Popilium cõſules habuerunt: labẽteqꝫ nona & cẽteſima Olympiade in ſtadio
Ariſtolochus Athenienſis uictor fuit: Romani primũ cũ Carthaginẽſibus fœdus per- Fœd⁹ Ro. & Cartha.
cuſſerunt. In caria cũ Idrieus ibidẽ ſeptenniũ princeps mortem obiiſſet: Ada eius cõ Ada.
iũx & ſoror ſuffecta eſt: quæ ad annum quartum imperauit. Timoleon aũt in Sicilia
acceptis in ſocietatem Adranitis Tyndaritiſqꝫ nõ parua auxilia ab eis obtinuit: Eratqꝫ
mirificus tumultus intra Syracuſas: cũ Dionyſius Inſulam: Icetas Achradinam: & no Mirus Syracuſarum ſtatus
uam urbem: Reliquum omne urbis teneret Timoleon: & Carthaginenſes portũ ma
iorem cum claſſe nauium centum quinquaginta intraſſent: Terraqꝫ caſtrametati eſ-
ſent cum peditatu quinquaginta millium. Qua ingẽti hoſtium multitudine cũ ualde
perterritus eẽt Timoleontis exercitus: inopinata: & quæ nullo cõſilio parari potuiſſet
rerum mutatio ſubſequuta eſt. Primo omnium Marcus Catanenſium Tyrannus: qui
non paruas copias ſecum habebat: Timoleonti adhæſit. Poſt id urbes cõplures ſtu

dio libertatis cõſequendæ ad eundē defecerũt:Nouiſſimeq; a Corinthiis naues decē cum auxiliis & ſtipendio miſſæ Syracuſas aduenerũt. Propter quæ confirmatus mul tum eſt Timoleon:& Carthaginenſes timore correpti· Claſſem e portu·imprudēter ſane·eduxerunt:motiſq; caſtris in inſulæ partem: quæ ſuæ erat ditionis: diſceſſerunt. Tunc Iceta auxiliis deſtituto·urbs Syracuſarũ:cũ ciues ei tuēdæ parũ ſufficerēt:in Ti moleontis poteſtatē redacta eſt. Meſene itidē: quæ in partibus Carthaginēſiũ erat: ab eodē ſtatim eſt recepta. DVM hæc in Sicilia geruntur:Macedoniæ rex Philip pus·odio:quod a patre hæreditariũ pertinaciter cõtra Illyrios ſeruabat: ſcitatus ·cum ualido exercitu in eorũ terrā irrupit:agriſq; uaſtatis: & expugnatis urbib9 multis i Ma cedoniā reuerſus eſt. Poſtmodum in Theſſaliam contendens·Tyrannis aliquot: qui ciuitates opprimebant:expulſis·magna beniuolētia Theſſalos oēs ſibi deuinxit · ex eorũ ſocietate ſperās: Græcos pariter in amicitiā ſuā traductum iri. quod ſane euenit. Cõtermini nãq; Theſſalis Græci·uicinorũ factũ ſequuti·fœdus cum Philippo inierũt.

Philippi incrementa

ANNO uero ſequēti: quo Pytodorus Athenis imperauit:& Romæ cõſulatũ geſſe rũt. C. Plautius:&. T. Mālius: Timoleon Dionyſio in deſperationē magnā ab ſe cõ pulſo perſuaſit:uti arce tradita: & pricipatu relicto·in Pelopõneſum cũ omni ſua pecu nia ex cõpoſito trāſiret:Illeq; ita·per ignauiam & animi torporem·nobiliſſimum Re gnũ: & quod Adamante reuinctũ pdicabāt:reliquit:ac Corinthi in magna egeſtate ui tam traducēs·oībus: qui in rebus proſperis temere inſoleſcunt: ex ſua uita & fortunæ immutatione·exemplum parum ſpecioſum præbuit. Qui enim prius quadringentas Triremes habuerat:nõ multo poſt in puſilla arctaq; nauicula·nimirũ caſus grauiſſimi ſpectaculum admirandum ualde· Corinthũ ſe contulit. Timoleon autē·Inſula & op pidis omnibus: quæ Dionyſio parebant: receptis·arces locaq; alia munita: quibus ſe Tyrāni tuebant: euertit. Ciuibus libertatē reddidit·Poſt hæc ſtatim ad leges ſcriben das cõuerſus:uti hæ populares eſſent:multum curauit. Quæ ad priuatarũ rerũ contra ctus pertinerēt. aliaq; multa diligenter & iuſtiſſime ordinauit·rei illi præcipue intētus. ut æqualitatē induceret. Inſtituit etiā magiſtratũ honoratiſſimum annuũ: quē Syra cuſani Iouis Olympii famulatũ appellabant. electuſq; eſt primus Callymenes famu lus olympii Iouis: Et ita deiceps is Honor per manus traditus eſt. Anniq; a magiſtra tu eiuſmodi adnotati fuerunt uſq; ad tēpora: quæ noſtræ huic hiſtoriæ Terminus: & mutationi reip. initium fuerunt. Romanis enim Siculos alios in cõmunionē Reip. in ducētibus·Famulorũ principatus ille: qui annos plures trecētis durauerat:abolit9 eſt.

Ann° xviii.

Mirum uariantis Fortunæ exemplum

Famulatus Iouis Olympii.

HIC ita ſe habentibus rebus·Philippus in Macedonia ſommopere laborans: ut ad ſocietatē ſuam traheret Græcas Thraciæ ciuitates: expeditionem ſumpſit cõtra Cer ſobleptem eius terræ regem: qui continuis cladibus uicinas Heleſpõti gentes·urbes diruendo & uaſtando agros·afficiebat. Vtigit̄ eam Barbarorũ impotētiam reprime ret:cũ ualidis copiis eos aggreſſus·aliquot præliis commiſſis ſemper uictor·debella tos ad id compulit: ut decimas: Regno Macedoniæ exoluerent. Et in locis: qui ſibi opportuni uiſi ſunt·ad coercendam Thracum audaciam·oppida bene munita cõ ſtruxit. Tũc ciuitates Græcæ a metu Barbarico liberatæ. prõptiſſimo aĩo cũ Philippo fœdus inierunt.

Phi. res acta.

INter eos qui tporũ horũ res ſcripſerũt. Teopõpus Chius in hiſto ſtoria: quā de Philippi geſtis edidit: tribus libris ea: quæ in Sicilia facta ſunt: comple ctit̄·a tyrānide ſenioris Dionyſii exorſus: perq; ſpatium annorum quinquaginta·ad Dionyſii uſq; iunioris caſum a regno·pergens. Tres illi libri ſunt a quadrageſimo

Theopompus.

primo

primo ad quadrageſimũ tertiũ. AT Soſigene Athenis imperãte: & Romæ conſuli Annꝰ XIX.
bus. M. Valerio &. M. Popilio· Arymbas Moloſſoꝝ Rex: cũ annos decẽ regnaſſet: Aeacides.
uita exceſſit relicto filio Aeacide: qui Pyrrhi fuit pater. In defũcti locũ Alexãder Olim Alexãder.
piadis frater· adiumento Philippi Macedonis· ſubiuit. IN Sicilia uero timoleon cõ- Timoleontis ill. facinora.
tra Leõtinos: quo Icetas cũ iuſto exercitu ſe retraxerat: mouit caſtra: ſtatimq; inuadẽs
in eã: quã Nouã urbẽ appellãt: cũ magnũ pſidiũ: & quod bene ad mœniũ ꝓpugnatio
nẽ ſufficeret: intus poſitũ eẽt: cœptam rẽ omittere eſt coactus. Trãſiuitq; ad Engyũ:
quæ urbs tyrãno Leptinæ ſeruiebat: omniq; ſtudio: ut ciuitatẽ· pulſo tyrãno· ad liber
tatẽ reduceret: nitebaẽ. Interea Icetas cũ oibus ſuis copiis ex Leõtinis ad Syracuſas
oppugnãdas cõtẽdit. Ibi compluribus ſuoꝝ amiſſis· cõfeſtim unde diſceſſerat rediit.
Leptines a timoleõte grauiter preſſus· deditionẽ fecit: & per cõditiones dictas· iuſſus
eſt migrare in Pelopõneſum: Vt eo pacto Græcis deuictoꝝ tyrãnoꝝ miſeriæ innote-
ſcerẽt: Cũq; eidẽ Leptinæ Appolloniatæ parerẽt: receptæ huic ciuitati & Engyinis li-
bertatẽ: ut ſuis legibus uiuerent: conceſſit timoleon. Sed enim cũ rei pecuniariæ indi-
gentia laboraret: ut militibus: quos cõduxerat: ſtipẽdia minus poſſet perſoluere. Du-
cibus: qui ad hanc rem idonei uidebanẽ: mille armatos dedit: iniunxitq;: ut in Cartha
ginenſium prouinciam incurſiones facerẽt. Hi latiſſimã terrã populati. cum præda in
gẽti redierunt ad Timoleontẽ: Qui facta auctione pecuniã magnã recepit: indeq; mi
litibus· multi tpis ſtipẽdio dato· ſatiſfecit. Potiius ẽt eſt urbe Entella: ubi ciues quinde
cim: q Carthaginẽſiũ partes tuebanẽ: iterfecit: cæteros libertate donauit. Iam Timo
leontis potẽtia & autoritate multũ aucta· Græcæ Siciliæ urbes· animaduertentes ca
ptis ab eo gentibus libertatẽ cõcedi· ultro oẽs ſe Timoleonti dediderũt. Siculoꝝ ẽt:
Sicanoꝝ & aliaꝝ gentiũ ciuitates: quas tenebãt Carthaginẽſes: miſerũt legatos ora-
tũ. ut in amicitiã & fœdus ab eo reciperenẽ. Propterea Carthaginẽſiũ Senatus parũ
ſtrenue res Siciliæ a Ducibꝰ ſuis adminiſtrari uidẽs. deliberauit exercitũ magnũ cum Cartha. nouus apparatus.
Ducibus aliis eodẽ mittere. Subito igiẽ ciuibꝰ. q militiæ idonei uidebantur: ſcriptis
aphroꝝ militũ delectũ habuerũt. Præter hos ingẽti pecunia Gallos: Hiſpanos & Li-
gures conduxerũt. Naues etiã lõgas fabricarũt: Onerarias cõplures coegerũt: Appa-
ratũq; aliaꝝ reꝝ maximũ cõfecerunt. AThenis uero cũ princeps Nicomachꝰ & Ro Annus XX
mæ. C. Martius &. T. Manlius Torquatus conſules eſſent: Phocion Atheniẽſis Cle
tarchũ: quẽ Eretriæ tyrãnũ Philippus præfecerat: debellatũ expulit. Et in Caria Pexo Pexodarꝰ.
darus fratribꝰ oibus natu minor· eiecta Ada· principatũ occupauit: tenuitq; ad annũ
ſextũ: quo ſcilicet tẽpore Alexãder in Aſiã trãſiuit. PHILippus autẽ ſemp ad id inten-
tus: ut res ſuas magis amplas faceret: caſtra mouit ad urbẽ Perinthon: quæ ſibi inſen Perĩthi oppugnatio.
ſa partes Athenienſium tuebatur. Inita oppugnatione: & machinis propius urbẽ ad-
ductis· quotidie· in eoꝝ: qui feſſi pugnando eſſent: locũ ſemper integris ſuccedẽtibꝰ·
acriter ad mœnia ipſa decertabat. Turribus etiã altitudinis cubitoꝝ octoginta: quæ
Perinthioꝝ turres multum ſupereminerẽt: extructis· e ſuperiori loco oppidanos plu-
rimũ offendebat. Et arietibus murũ identidẽ quatiens: foſſionibuſq; ſubterraneis fun
damẽta demolitus. magnam eius partẽ euertit. Perinthiis locũ apertum fortiſſime de
fendentibus: alteroq; muro ocyus ab eis extructo· certamen magnũ iterũ pro mœni
bus cœptum eſt. Ibi Philippus numerũ magnũ ſagittarioꝝ: aliorumq; id genus miſſi
libus pugnantium habens· per eos ualde e mœnium pinnis pugnanteis hoſtes con-
ficiebat. Illis autem indies magis deficientibus auxilia: tela iaculatoreſq; a Byzan-

tiis miſſi ſunt. Viribꝰ igitur reſumptis: ut hoſtibus iam reſiſtere poſſe uiderentur
animoſe pericula omnia pro ſalute patriæ ſuſtinebant. Nec Philippus diligentiam
ſuam remittebat. Exercitu enim ſuo in parteis plures diuiſo·per coronam: & alios
aliis ſufficiendo·mœnia die noctuq; acerrime oppugnabat. Erant ei ad triginta mil
lia armatorum: telorum: machinarumq; ·ad mœnia diruenda uis magna: machinæ
aliæ pene innumeræ: quibus omnibꝰ obſeſſos Perinthios grauiter urgebat. Iamq;
oppugnatione ea in dies multos protracta. Oppidaniſq; multis interfectis·nec pau
cioribꝰ uulneratis·& neceſſariis rebꝰ non ſuppetentibꝰ· Vrbis captiuitas in proxi-
mo certiſſima eſſe uidebatur. Tunc fortuna periclitantibꝰ non tantum ſaluté: Sed

Philippus Perſarum Regi formidoloſus

& eam: unde minime ſperabant: attulit. Diuulgata enimuero & per loca Aſiæ Philip
pi potentia: quæ in dies creſcebat· Perſarum Rex: cui res ea ſuſpitionem aliquam
iniiciebat: per literas præfectis ſuis: qui erant ad loca mari proxima: iniunxit: uti Pe-
rinthios totis uiribꝰ iuuarent. Quod ab illis factum eſt. Magnum enim mercenna
riorum militum numerum: ſtipendium & commeatus affatim: tela aliaq; bello neceſ
ſaria Perinthum miſerunt. Duces itidem militeſq;: quos meliores habebant: Byzã-
tii dederunt. Ita uiribꝰ æquatis utrinq;: belloq; inſtaurato·contentio maxima rurſus
in oppugnatione ipſa exorta eſt. Philippꝰ ariete mœnia labefactans: continuam eo
rum partem diruerat: miſſilibuſq; e propugnaculis oppidanos deturbabat. Et ſimul
per locum apertum: ubi mœnia erant deiecta: conferto agmine irrumpebat: ac ſca
lis in murum defenſoribus nudatum inſcendebat: ut cum ita dimicatio cominus
gladiis gereretur: multi īterficerentur: pluresq; modis uariis uulnerarentur. Præmia
ſane uictoriæ utrinq; pugnantium uirtutem excitabant: Macedones opulentiſſimã
urbem ſe direpturos: inſuper muneribꝰ magnis a Philippo donatum iri ſperabant.
Eorum commodorum expectatione·difficultates omneis forti animo ſuſtinebant.

Perinthi ſitus.

Perinthii rurſus præ oculis clades. quæ uictis inferri ſoleant: habentes·pro ſalute pa
triæ·periculis alacritate ingenti ſe offerebant. Eos autem plurimum: ut ſuperiores
eſſent: adiuuabat urbis ſitus. Perinthus enim ad mare poſita eſt in edito iugo penin
ſulæ·lõgitudinis ferme ſtadii unius. Ædificia habet frequentia: & præalta: ut quem-
admodum collis cliuus ſurgat: ita domus una alteram ſuperet altitudine: Videturq;
totius ciuitatis facies eſſe inſtar Theatri. Propterea mœnibus etiam in uniuerſum
ſolo adæquatis·nihilomagis munimentis erant deſtituti. Obſtructis enim uiarum
aditibus: ſuperiora ædificia uice muri firmiſſimi tenebant. Idcirco: cum laboribꝰ &
periculis maximis·Philippus mœnia ſuperaſſet: munitionem adhuc·ex domuũ ſtru

Nouum Philip. conſilium

ctura factam·difficiliorem offendit. Sed enim cum omnia bello gerendo idonea: a
Byzantiis Perinthum ſummitti animaduerteret: partitus copias ſuas earum dimidiũ
cum ducibus: quos optimos nouerat: reliquit in perinthi obſidionem. Reliquos ipſe
ſecum accipiens·de improuiſo aggreſſus·Byzantium acriter oppugnare cœpit.
Byzantii: utpote qui milites: tela reſq; alias gerendo bello commodas Perinthum
miſerant: grauiter conſternati ſunt. Eiuſcemodi tunc erãt ciuitatum duarum ſtatus.

Ephorus.

EX his autem: qui hiſtoriarum monumenta poſteris mandarunt: Cumæus Epho-
rus hiſtoriam ſuam: cum ad Perinthi oppugnationem perueniſſet: deſiuit. Is in ſcri
benda ea·ab heraclidarum reditu exorſus· Græcorum & Barbarorum res geſtas

Diyllus.

annorum ferme ſeptingentorum quinquaginta·libris triginta deſcribit·præfatione
libro unicuiq; appoſita. Diyllus uero Athenienſis: qui ſequentium temporum res
memoriæ

memoriæ mãdauit: prĩcipiũ ſibi ſcribẽdi: ubi Ephorus finẽ fecerat: ſumpſit: quæue
ab ea tẽpeſtate tũ a Græcis: tũ a Barbaris geſta ſunt uſq; ad Philippi c bitũ: cõprehẽ
dit. AT Principe Athenis Teophraſto: & Romæ cõſulibus. M. Valerio: & Aulo Annꝰ. XX
Cornelio· Olympias decima ſupra centeſimã inita: Anticleſq; Atheniẽſis in ſtadio
uictor fuit. EO anno Atheniẽſes: cũ Philippus pacẽ ſecũ firmatã uiolaſſe uideret:
nauales copias raptim Byzãtiis ſubſidio miſerũt. Idẽ a Chiis: Rhodiis: aliis ue qbuſ
dã Græcis ciuitatibꝰ factũ eſt. Tunc Philippus eo Græcoꝝ cõcurſu perterritꝰ· duaꝝ
urbiũ obſidionẽ reliquit: atq; cũ Atheniẽſibꝰ & Græcis aliis ſibi aduerſantibꝰ fœdus
ꝑcuſſit. CARthaginẽſes autẽ: qui magnum belli apparatũ cõfecerãt: in Siciliã no-
uas copias traiecerũt: ut cũ his: quos ibi prius habebant: iam in eoꝝ caſtris pedites Cartha. ex-
plures millibꝰ ſeptuagita: equites: bellici currus: & bigæ ad decem millia: lõgæ naues peditio in
ducẽtæ: onerariæ· ad equos: tela & cõmeatus uehendos· ultra mille eis eſſe crederen Siciliam
tur. Neq; ex tantis barbaroꝝ copiis Timoleon: licet exiguũ militũ numeꝝ ſecũ ha-
beret: aliquo modo ꝑturbatꝰ eſt. Sed cũ bellũ cõtra Icetã gereret: pace firmata· auxi
lia ab eo obtinuit. Et nõ paꝝ inde copias ſuas auxit. Salutare etiã ei uiſum eſt: bellũ ĩ
Carthaginẽſiũ ꝓuinciã cõferre: quo ciuitatũ ſociarũ agros inuiolatos ſeruaret: & eo
dẽ tẽpore hoſtilis terra uaſtaret. Idcirco auxiliis omnibꝰ & militibꝰ mercennariis in
cõcionem uocatis· oratione ſua oẽs ad præliũ totis uiribꝰ cũ hoſte cõſerẽdũ adhor-
tatus eſt. Excepta eiꝰ eſt oratio magnis omniũ acclamationibꝰ: petitumq;: ut contra
Barbaros ꝗ primũ ducerent. Et ita cũ toto exercitu: qui duodecim milliũ oĩno erat
progredi cœpit. Iamq; ĩ Agrigẽtinum agrũ peruenerat: cũ tumultus & ſeditio ma
gna in caſtris: nulla prius apparẽte ſuſpicione· ſubito exorta eſt. Erat in exercitu mi-
les quidã Traſiꝰ nomine. qui cum Phocenſibus direptioni ſacri Templi interuene- Traſius
rat· uir temeritatis & cõfidentiæ incredibilis. Hic uitæ ſuæ improbiſſimæ accommo autor ſedi-
datũ plane facinus eiuſmodi cõmiſit. Cũ enĩ ſolus: omnibꝰ fere aliis: qui Oraculum tionis.
expilauerant: merito ſupplicio: ut paulo ante a nobis indicatum eſt: a Deo affectis·
neſcio quo pacto diuinam ultionem uitaſſet: Timoleontis milites ad ſeditionem cõ
citare auſus eſt· Eum paſſim dictitans proculdubio iſanire: qui ad certiſſimam cædẽ
milites ſuos duceret: qui ue Carthaginienſes ſexies ſuis copiis plures: omniq; appa-
ratu bellico inſtructiſſimos ab ſe ſuperatum iri: nõ uereret cõfirmare: itaq; militũ ſuo
rum animas in aleam coniicere uellet: ne ſtipendia longi temporis debita· indigẽtia
oppreſſus· perſolueret. Proinde conſulebat Syracuſas redirent: ibiq; ſtipẽdii: quod
eis deberetur: ſatiſfactionem poſtularent: ne ue ad expeditionem: in qua nulla uin-
cẽdi ſpes appareret: illum ſequerent. Admonitio hæc multorũ animos commoue-
rat: iamq; tumultum facere cœperant: cum Timoleon· precibus & pollicitationibus
multis· ſumma cum difficultate ad officium eos reduxit: præter mille: qui Thraſium
ſequuti ſunt. Eorum punitionem in tempus magis idoneum differens. Timoleon li
teras ad amicos: quos habebat Syracuſis: dedit: uti benigne hi milites reciperentur:
Et eiſdem ſtipendii debiti ſatiſfieret: Sicq; omnis tumultus ſedatus eſt: Et uictoriæ:
quæ deinceps parta eſt: gloria contumaces illi mille caruerunt: Reliquos Timoleon
blanda oratione ad priſtinam erga ſe beniuolentiã induxit: Itaq; contra hoſtes: qui
haud longe aberant: caſtra mouit. Ibi apud milites concionatus· Pœnorum igna-
uia & Gelonis ſucceſſibus cõmemoratis· audentiores eos multum reddidit: ut una
ueluti uoce conflictum cum Barbaris: iamq; pugnæ ſignum proponi expoſcerent.

Cum uero caſu magna Apii uis ad totos extruendos iumētis deportaretur: Timo-
Omen. leon ſe illd uictoriæ omen dixit agnoſcere. quod corona Iſthmiaca ex Apio texeret̄.
Corō a Iſthmiaca ex Apio. Itaq; iuſſu eius milites oēs Apii coronis caput ſibi exornarūt: Et ſumma lætícia ī ho-
ſtes ꝓgrediebant̄: ueluti uictoriā certā Dii ſibi denuntiaſſent. Saneq; nō magis eoꝝ
uirture: q̄ manifeſtiſſimo Deoꝝ adiumēto factū eſt: ut uícerēt. Timoleon nāq; aciei ī-
Admirabilis prælii caſus ſtructa: cū de mōte quodā ad flumē deſcēderet: iāq; Hoſtiū decē millia illd trāſiiſſent:
eos: ut adhuc a traiectu erāt incōpoſiti: adortus: Ipſe ordinibꝰ ſuis bn̄ ex oī parte fir-
matis: cūcta ꝑturbauit. Cōſertiſq; acriter manibꝰ: cū & fortitudine & opportuniori
certaminis ſtatu Græci ſupiores eēnt: magna Barbaroꝝ cædes facta eſt: cūctiq; pror
ſus· q flumē traiicerāt: ſugiebāt: cū reliquæ oēs Carthaginēſiū copiæ· flumine trāſmiſ-
ſo Græcoꝝ ipetū in ſuos ſugiētes repīſſerūt: Prælioq; ita īſtaurato· ſua multitudine:
Græcos pauciores multo circūuenire incœperūt. Tūc maxía & cōtinēs pluuia cū fra-
gore īgenti coorta ē: ſimulq; grādo: fulgura: Tōnitrua: & uehemētiſſima uentoꝝ uis
oīa cōfundebat: hactenus tn̄: ut Græcos nō niſi a tergo: ſed Barbaroꝝ uultus tota ea
procella impeteret. Propterea cū Timoleōtis exercitꝰ nō difficulter moleſtiā eā ſuſti
Miſera Carthā. Clades neret: Carthaginēſes īpedimēto illi nequaquā pares· cū & ab eo pariter & ab ingruē
tibꝰ Græcis grauiter urgerent̄: in fugā cōuerſi ſunt. Omniq; & peditatu & equitatu·
admixtis etiā curribꝰ· ad flumen ſeſe coniiciēte· ſuo ipſorū īpulſu cōculcabant̄: mul-
tiq; ſuoꝝ gladiis & telis cōfodiebant̄: Neq; eiuſmodi īfortunio· ope ulla· reſiſti poſſe
uidebat̄. Alii Hoſtium equitatu inſtāte. cū ad ripā fluminis agminatim cōfluerent:
uulneribꝰ multis a tergo cōfecti interficiebant̄. Quāplurimi uero· citra hoſtilē oſtē-
ſam· ſibi ipſis interitus erant cauſa: cū propter metum & pauorē maximū: nō tamē flu
mini ſe credere audētes· ibi ſimul coaceruati ſtrue corpoꝝ opprimerent̄. Accedebat
quod ex pluuia: quæ tūc maxía fuerat: flumē uehemētiſſimo aquaꝝ impetu rapieba
tur: ut qui enatandi cauſa ſe in illud coniiecerint. fluctibꝰ ſint demerſi. Ex tāto quidē
Carthaginenſiū numero· duo millia & quingēti: qui ferme robore· dignitate & fortu
nis potiores erant in toto exercitu: ſacra acie cōfecta· maxima cū laude manus cōſerē
tes· occubuerūt. Reliquoꝝ plures decē millibꝰ cæſi ſunt: capti uero ad quindecim
millia: Currus bellici in ipſo certamine diffracti multi: ducēti tantū recepti ſūt. Iumē
ta uero & uehicula cum impedimētis milites ſibi rapuerūt. Armorū uis magna in flu-
mine eſt deꝑdita. Eoꝝ quæ ſuperfuerant: Thoraces mille: ſcuta plus decem millibus
ad Timoleontis tabernaculū cōportata ſunt: quæ partim dicata in Syracuſanis tem
plis fixit: partim ſociis: a quibus auxilia habuerat: dono dedit. Aliqua etiā Corinthū:
uti in Neptuni templo ponerent̄: miſit. Res oēs pretioſas: quæ ſane multæ inuentæ
ſunt: cum argētea & aurea multa pocula aliaq; ornamēta· æſtimationis maxíæ· Car
thaginēſes· ꝓ ſua opulētia· in caſtris habuerint: millitibꝰ ī ſtrenue nauatæ operæ pmi
um condonauit. Qui uero hoſtes cædi aut captiuitati ſuperfuerant: magna cum dif-
ficultate ad Lilybeum ſe retraxerunt conſternati adeo: ut nec auſi ſint naues inſcen
dere: quod etiam in ipſo mari Libyco: ne aduerſi aliquid ſibi ſuſtinendum eſſet: uere-
Fracti Carthā. animi. bantur. Tantæ huius Cladis nuntius Carthaginem allatus· mirifice populum eum
perterruit. Proponebant nanq; ſibi ī animo: Timoleonta quam primū cum toto exer
citu ad ſe obſidendos tranſiturum. Idcirco Giſconem Annonis. F. qui tunc exulabat:
ante omnia curarunt in patriam reuocaretur: eumq; quod animi ingentis: & bellicæ
rei adminiſtrandæ ſcientiſſimus eſſet: Imperatorem declararunt: Ad hoc: ne ciuium

corporibus periclitarent́:uti milites exteri múlti maximeq; Græci conducerent́:de
creuerũt:Nec dubitabant·ob ſamã pugnæ aduerſæ diuulgatã:& opes Carthaginẽ
ſiũ ſatis notas·multos adfore:qui ei militiæ darent noĩa. Miſſi etiã ſunt ĩ Siciliã lega
ti primores uiri:qui cõditionibꝰ·quibuſcunq; daret́·pacẽ cũ Timoleonte firmarẽt.

SEquenti anno:quo Prĩcipem Athenieẽſes Lyſimachidẽ habuerunt. Romæ Q. Ann° xxii.
Seruilius:&.M.Rutilius conſules fuerunt:Timoleon reuerſus Syracuſas·primum
omnium milites:qui ab ſe diſceſſerãt Duce Thraſio: urbe tanq̃ deſertores expulit.
Hi tranſmiſerunt in Italiã:oppidumq; ibi maritimũ ĩ Brutiis & occuparũt & diripue
rũt. Qua iniuria Brutii cõmoti·coactis magnis copiis·contra eos ꝓfecti ſunt: oppi
doq;:in quo erant:ui potiti oẽs eos trucidarũt. Cuiuſmodi improbitatis ſuæ præmiũ
calamitoſum ſortiti ſunt:qui cõtra timoleontẽ defectionẽ cõmiſerunt. Poſthumium
etiã tyrãnum:qui duodecim prædatoriis nauibꝰ mare nauigãtibꝰ infeſtum redde
bat:cũ Syracuſas amicitiæ prætextu iuiſſet:timoleon captũ interemit:Accepit huma
niſſime eodẽ tempore quinq; hoĩum millia a Corinthiis ad ſe miſſa:ut eis habitatio Quibus cõ
nẽ agroſq; adſignaret. His confectis:cum legati Carthaginenſium ad eũ ueniſſent ditionibus
multiſq; precibus·pro pace obtinenda·uſi eſſent:his conditionibus quod petebant pax data
cõceſſit:ut Græcas oẽs urbes liberas relinquerẽt: Lycuſq; fluuius ſuæ & illoꝝ prouin Cartha.
ciæ terminus medius eſſet:ne ue tyrannis aliquibus Syracuſas tentantibꝰ darent
auxilia. Icetam deinde uictum:cũ mortem obiiſſet:ſepeliri curauit. Campanos: qui
Aetnã tenebant:interfecit. Nicodemum Centupirinorum tyrannum·iniecto terro
re·compulit oppreſſam ſeruitute urbem relinquere. Apolloniadem:qui Agyrinenſi
bus dominabat́:Tyrannidem coegit deponere:Liberatoſq; eo modo populos do
nauit ciuitate Syracuſana. In uniuerſum autem Tyrannis omnibus:qui in tota inſu
la erãt:oppreſſis·ciuitate iam liberas·ſocietate inita·ſibi cõiunxit:& nuntios ꝑ omnẽ Quæ Ti
Græciã miſit:qui Syracuſanorum nomine & agros & domos promitterent oĩbus: moleon in
qui in participatum Reip. ſuæ uellent uenire. Propterea Græcis multis ad conditio pace egerit:
nem oblatam accurrentibus·in Syracuſanam ciuitatẽ noui habitatores ad quadra
ginta millia ſunt recepti. In agyrinenſem:quod ager ibi latiſſimus·magnaq; eſſet lo
ci amœnitas:decem millia miſſa ſunt. Poſt id leges:quas a Diocle conſcriptas hacte
nus Syracuſani ſeruauerant:corrigere aggreſſus·quæ ad priuatarum rerum contra
ctus & Teſtamenta pertinebant:eas in acta uti erant reliquit:ſed eas:quibus aliquid
de Repub. decernebat́:in ſuum propoſitum:ſicut ei expedire uiſum eſt tranſtulit:
autoremq; & emendatorem eius legum ordinationis habuit Corinthium Cepha Cephalus.
lum·uirum & doctrinæ & prudentiæ inſignis. Ab hoc legum negocio cum ſe Timo
leon liberaſſet:Leontinos Syracuſas habitatũ traduxit:coloniaq; Camarinam de
ducta·ciuitatem eam ita multum auxit. Omnibus deniq; Siciliæ locis pace quieteq;
reddita·effecit:breui ut urbes oẽs magnum rerum incrementum conſequerentur.
Cum enim prioribus nec his paucis annis·per ſeditiones & bella ciuilia:ad hoc ty
rannorum multitudine ſemper urgente·urbes habitatoribus uacuæ: agricultorum
negligentia uaſti:ut fructuum domeſticorum non multum in eis inueniretur:facti eſ
ſent:tunc habitãtiũ magno numero inducto:paceq; in annos multos firmata. ager
iam diligenter excoli:multoſq; & uarii generis fructus cœpit progignere: quos ma
gno cum emolumento Siculi mercatoribus uenundantes·haud longo temporis in
teruallo·opes ſuas auctiores fecerũt. Ea ſane tẽpeſtate·ex magna diuitiaꝝ abũdãtia

Opera Siciliæ ampla

multæ & ingentes extructiones in hominum memoriam confectæ ſunt. Veluti Sy-
racuſis prope Inſulam domus:quam lectorũ ſexaginta cognomento dixerunt:om
nia Siciliæ ædificia & amplitudine & ſtructura elegãti ſuperans·principis Agatoclis
opus. Eius molem Deorũ ſacris ædibus eminentiorem fuiſſe:illud ferme indicio eſt:
quod diuino fulmine·quaſi in inuidia·ſit icta. Et ad minorem portum turres ſunt·ad
partes eas.ubi inſcriptiones uiſunť:e lapidibus exoticis cõſtructæ.appoſitus autem
ibi eſt Agathoclis eius rei autoris titulus. Non multo etiam poſtea a Hierone Rege
excitatum eſt Olympium non procul a foro:& iuxta theatrum ſacra ædes:quæ in lõ
gum ſtadii ſpatio extendebatur·lata atq; edita·pro longitudinis ratione. In urbibus
quoq; minoribus aliquid factum eſt:Sicuti Agyrinæ:quo ob ſoli fœcunditatem co
loniam deductam eſſe:paulo ante docuimus:theatrum·Syracuſano excepto·oĩum
quæ in Sicilia ſint pulcherrimum. Deorum templa:Curiæ:Fora:Turres opere egre
gio uiſendæ:& monumenta·cum Pyramidibus plurimis:& ingentibus:& accurato
artificio maxime æſtimãdis·extructa fuerunt.

Ann°.xxiii. Magna Phi. expeditio contra Athen. & Theba.

VErum enimuero:cũ Athenis Cha
rondas imperaret:Romæq; conſulatũ iniſſent. L. Aemilius. &. C. Plotius:Macedo
niæ rex philippus q̃ plurimis Græciæ ciuitatib9 ſibi amicitia iunctis.uehemẽter rei illi
ſtudebat:Athenienſes uti clade aliqua deprimeret:Itaq; nullo repugnãte totius Græ
ciæ Dux appellareť. Propterea·ſubito Elatea occupata·omnes ſuas copias illuc euo
cauit bellũ cõtra Athenienſes moturus. Sperabat autem certiſſimam uictoriam ſe cõ
ſequuturũ:quod illos·ob fœdus percuſſum·imparatos offenſurus eſſet:idq; plane
contigit. Capta ſiquidem Elatea·noctu quidam Athenas excurrunt·renuntiantes
urbem eam captam:quodq; Philippus cum exercitu in agrũ Athenienſem recta eſ-
ſet uenturus. Ibi rei bellicæ Duces·ex re adeo inopinata ualde conſternati·acciros
ad ſe tubicines per oĩa urbis loca dimiſerunt:uti tota nocte per ſignũ cunctos cõmo
nefacerent. Fama ita per domos quaſcunq; diſſeminata·præ timore·ciuium animi ar
recti ſunt:q̃ primumq; cœpit luceſcere:populus uniuerſus in Theatrum conuenit an
te q̃ a magiſtratibus de more accerſeretur. Tunc Duces nuntium:qui aduenerat: in
cõciõem produxerunt:req; ab eo expoſita ſilentium & timor ingens omnes corripu
it:neq; eorum:qui ad populum concionari ſolebant:quiſpiã aliquid cenſere audebat
& præcone ſæpius admonente:uti quiſpiam de cõmuni ſalute ageret·nullus oĩno cõ
parebat:qui ſnĩam ſuã in mediũ uellet proferre. In tanta perplexitate:atq; oĩum trepi
datione totus populus oculos in Demoſthenem coniecit:qui ſuggeſtum conſcen-

Demoſthenis ſententia.

dens·populum uti bonum animum haberet adhortatus·docuit oportere quampri
mum thebas legatos mitti:qui gentẽ eam ad bellum pro Græciæ libertate ſuſcipien
dum inducerent. Nõ enĩ tẽporis anguſtiæ permittebant ab aliis Græciæ ciuitatibus
auxilia implorare:cũ Philippũ·itra biduũ·in Atticam irrupturũ eẽ appareret:cui cũ
iter per Bœotiam eſſet faciũdum:thebanos ſolos in tanto piculo opis aliquid aduer
ſus illum afferre poſſe cõſtabat. Nec illud rurſus in dubium uertebatur:Philippũ:ut
pote amicum & ſocium Bœotis·in tranſitu eos tentatum·ad ineundum ſecũ bellum
contra Atheniẽſes. His rationib9 populus perſuaſus Decretũ de legatione in uerba
Demoſthenis ſcribi iuſſit. Sed muneri ei obeundo uir:qui facundia præſtaret:quære

Iuit per ſuaſit redit.

bať. Tũc Demoſthenes·pro cõmuni oĩum cõmodo·uoluntati populi paruit: ſũma
q; celeritate iuit:pſuaſit: & Atheãs rediit. Ad eum modũ ciuitas·impetratis Bœotum
auxiliis:cum exercitum ſuum priorẽ ad duplũ auxiſſet:animum & ſpem reſumpſit.

Statimq;

Statimq; belli Ducibus Charete & Lyſicle nominatis. milites omnes armis inſtru-
ctos in Bœotiā iuſſit cōtendere. Hi ætate florentes: & animi promptiſſimi ad dimicā
dū· cōfecto ſtrenue itinere. Chæroneā: quæ eſt in Bœotia peruenerunt. Tantā Athe
nienſium celeritatē admirati thebani & ipſi nihil diligentiæ intermiſerunt: armatiq;
illis occurrētes· ſimul caſtrametati ſunt· aduenientem Hoſtem ibi expectantes. Phi
lippus autē initio ad Bœotum concilium legatos miſerat: in quis maximi nominis
erat Pytho: qui eloquentia plurimum ualere exiſtimabatur: Et i ipetendis auxiliis De
Demoſth. 112. moſtheni· apud Bœotos opponere ſeſe nō eſt ueritus. Ibi omnium quidem alioꝝ p̄- Pytho.
ſtātiſſimus: ſed inferior lōge apparuit ipſo Demoſthene. Iſq; ueluti arduā rem cōfeciſ
ſet: in orationibus ſuis multum gloriatur· de ſua contra Pythonem actiōe· hiſce uer
bis. Tunc ego Pythonem audacia ſe eferentē: & flumie quodam uerboꝝ i nos irru
entē non ſubterfugi. His peractis cum Philippꝰ Bœotum auxiliis ſe deſtitutum ui- „ Demoſt.
deret: nihilo ſecius cum utroq; hoſte prælio decernere ſtatuit. Itaq; expectatis· quæ „ uerba.
pone ſequebant: copiis· in Bœotiam contendit· cum peditatu millium plus triginta „
Equitū haud minꝰ duobꝰ millibꝰ. Erāt copiæ utriq; certaminis cōmittēdi auidiſſimæ
nec ſēſu: alacritate aī: aut uirtute alteri alteris cedebāt. Sed militū numero: & rei mili
taris ſcientia Rex multū præualebat: qppe qui multis uariiſq; rebus belli geſtis· inq;
his ferme omnibꝰ ſemper uictor maximam eoꝝ: quæ in bello adminiſtrando uſui eſ
ſe ſolent: experiētiam haberet. Atheniēſium rurſus: qui optimi exiſtimabant: Duces
mortem tunc obierāt· Iphicrates· Cabrias· & Timotheus: & eoꝝ: qui ſupererāt: Prī-
ceps Chares uel conſilio dando: uel negotiis obeundis in officio imperatoris nihilo
uulgari aut plebeio cuipiam uiro præſtabat, ad primū autē lucis ortum acies inſtrui
cœperunt: Rexq; Alexandrū filium ætate iam puberem· uirtutis & prōptitudinis in
rebus agendis manifeſtiſſimæ· alteri cornui præfecit· adiūctis ei ducibꝰ: quos melio
res i exercitu habebat. Ipſe aūt electos milites ſecū habēs· partē alterā exercitꝰ regē
dam accepit· oībꝰ: quæ ubiq; diſponēda eſſent: cōmodiſſime· pro tēporis ratiōe· ab
ſe p̄paratis. Atheniēſes ex aduerſo acies ſecūdū gētiū diuerſitatē partiti· Bœotis par
tē unā attribuerunt: reliquæ adminiſtrationē ſibi retinuerunt. Itaq; manus ad multū
tēporis acerrime cōſerentes: & plurimis utrinq; cadentibus· aliquādiu pugna ipſa an
cipitē uictoriæ ſpem habuit: donec Alexander ſummo ardens ſtudio ſpecimē aliqđ Alexāder.
uirtutis ſuæ patri edendi: eo deſyderio præter modū eū urgente: cū etiā fortiſſimos
Bellatores prope adiutantes haberet: primus facto impetu Hoſtium aciem perrupit:
multiſq; interfectis: quicunq; ſibi erant obuii: eos grauiſſime premebat. Idem iis: q
cū eo erant: facientibꝰ· omnes hoſtium ordines ibi turbati ſunt. Iam uero ingenti ca
dauerū ſtrue facta· prima Alexandri acies urgēdo· hoſtes pedē coegit referre. Rex Virtus Ale-
itidem ipſe ante omnes periculis ſe offerens· filio uictoriæ parte titulum nequaq̄ con xandri in
ceſſurus· initio impreſſione facta· hoſtē e loco deturbauit· tandemq; eodē in fugā cō Chæroneā
pulſo· uictoriæ autorem ſe fuiſſe oſtēdit. In eo prælio Athenienſes plures mille cæ- ſi pugna.
ſi: & duo millia capta ſunt. Bœotū pariter multi interempti: nec pauciores in captiuita
tē uenerunt. Philippus certamine finito· Trophæū excitauit. Defunctoꝝ corpora ſe
pulturæ mādauit. Deis· in uictoriæ conceſſæ gratiam ſacrificia fieri curauit. Eos: qui
ſtrenue pugnauerāt: pro cuiuſq; merito honorauit: Traditum eſt a quibuſdā Philip
pum· peracta liberali potatione· multo repletum mero cū amicis ſaltationē iocoſam Philip. ui-
ex uictoriæ gaudio iniuiſſe: atq; ita per mediam captiuorum turbā progreſſum· cōtu ctoria.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

melioſius uinctis illis calamitatē:ꝗ patiebant̄:exprobraſſe: Tūcqꝫ oratorē Demadē:
Demades q eo tēpore in cuſtodiis erat:ſibi:quin loquēdi audacia uteretur:nō tēperaſſe: Ver-
būqꝫ ad Regis petulantiā retundēdā ac cōmodatiſſimū protuliſſe.id autē (ut aiūt)
dixit. Cum o Rex fortūa Agamēnonis pſonā tibi apposuerit:nō ne pudore afficeris
Acerrimū Scōma. Therſitæ actiones referens? Ea hominis dicacitate pulſatus Philippus adeo ſeſe im-
mutaſſe fert̄:ut totū priorē animi habitū reliquerit·coronis abiectis:alioqꝫ ſaltatio-
nis ornatu:qui totus inuictos erat cōtumelioſus:contrito: Virum aūt:qui tam auda-
cter ſecū loqui ueritus nō fuerat:multū admiratꝰ a captiuitate eū liberauerit:honorifi
ceqꝫ tractauerit. Tandē gratia illa attica per Demadē cōmitigatus Philippus capti-
Gratia attica. uos omneis·citra redemptionē·dimiſit:prorſuſqꝫ inflatos illos ex uictoria ſpiritus de
ponens·legatos ad populum Athenienſem miſit:per quos cum ea Repub.ſocieta-
tem & amicitiam iniuit. Thebis etiā cū præſidiū ipoſuiſſet:eo deducto pacē & gēti
illi cōceſſit. Athenienſes uero·poſt tantā cladem acceptam·Lyſiclem:qui in eo præ-
Lycurgus. lio Dux fuerat:capite damnauerunt·deferēte eū oratore Lycurgo:qui ea tēpeſtate i
ter alios oratores maximæ erat æſtimationis:& annos duodecim·cum magna laude
Reipub.uectigalia adminiſtrauerat: totūqꝫ uitæ curſum uirtutibꝰ oibus celebratū
Vehemētiſſi. uerba ” traduxerat accuſator acerbiſſimꝰ i dicēdo. Eiꝰ ſane orationū dignitatē & amaritudi
” nē poterit aliquis coniicere ex illis:quæ in Lyſiclis accuſatione dixit. Cū O Lyſicles
in bello prætor fueris:& ciuium tuoꝝ mille occubuerit:duo millia in captiuitatem ue
” nerint:Trophæum·in huius urbis dedecus·erectum:Græciæ uniuerſæ ſeruitutis iu-
” gum impoſitum ſit. Hæcqꝫ omnia te Duce·te belli adminiſtratore cōtigerit:Audes
” uiuere:& Solis huius lumen intueri:atqꝫ·pudoris & probri patriæ tuæ monimentū
Res rara ” in forum prodire? EA autē tempeſtate res utiqꝫ rara euenit:quando enim ad Chæ
roneā conflictum eſt:eadem die & hora in Italia certamen aliud eſt commiſſum·in
ter Lucanos & Tarentinos:quo in prælio Archidamus Lacedæmonioꝝ Rex·pro
Timotheꝰ Tarentinis pugnans·interēptus eſt. CIRca id temporis Timotheus Heracleæ
Ponti Tyrannus mortem obiit·principatus ſui anno decimo quarto. Succeſſit ei fi-
Annꝰ xxiiii lius Dionyſius:qui ibi dominatus eſt annos duos & triginta. IAM uero Athenis
imperante Phrynico:& Romæ conſulibus. T. Manlio Torquato:&. P. Decio. Phi
lippus·ex uictoria Chæronenſi:cū ſpiritus maiores haberet:uideretqꝫ clariſſimas ur
bes ab ſe cōſternatas eē:laborabat toto aīo:uti totius Græciæ Dux deligeret̄: Eiuſ-
modiqꝫ ſermones paſſim iactabat:ſe uelle bellū pro Græcis contra Perſas ſuſciperet
quoꝝ impia facinora in res ſacras ulciſci deliberaret: Per quæ beniuolos maxīe Græ
Philippus Græciæ imperator. cos ſibi reddebat: hūane ſup id:ac liberaliter eos oēs publice & priuatim tractans.
Tandē ciuitatibꝰ Græciæ denuntiauit:aliqua ſe cupere de communi oium cōmodo
cōſultare: Itaqꝫ Corinthi cōuētus habitus eſt. In quo multū de bello cōtra Perſas lo-
quutus:ſpemqꝫ bonā eius rei faciens·aīos eoꝝ qui cōuenerāt:ad negociū cōproban
Thimoleōtis mors. dū induxit. Nouiſſimeqꝫ a Græcis oībus Dux:& poteſtatis ſummæ Imperator appel
latus·apparatū magnū inire cœpit copiaꝝ:quæ cōtra Perſas ducendæ eſſent. Impe
rato igit̄ ciuitati cuiuis militū numero:quē dare deberet ad bellū Perſicū:in Macedo
niam reuerſus eſt. Et ea quidem a Philippo curabant̄. IN Sicilia autē Corinthius
Timoleon:cum res omnes Syracuſanoꝝ & Siculoꝝ bene diſpoſuiſſet:diem ſuum
obiit·anno octauo imperii:eum Syracuſani·ob egregias uirtutes: & ingentia bene
ficia·maxime diligentes cū ſūmo honore ſepeliuerunt. Cumqꝫ iā cadauer efferri in-

ciperet

ciperet·coacta ibi magna hoīum multitudine·promulgatū eſt Syracuſani populi de- Decretum Syracuſ. p Timol.
cretū:q̄ ſingulis annis·in omne tēp9·Timoleōtis memoriā muſico:equeſtri & gym
nico certamine honorari iubebat. Tunc aūt minaꝝ ducentaꝝ ſummā in funus conſti
tuebat:quod Barbaros in Sicilia debellaſſet:maximas Græcas urbes habitātium fre-
quētia repleuiſſet:libertatēq; Siculis reddidiſſet. PER ea tempora mortuus eſt Rex
Ariobarzanes:q annos uiginti ſex regnauerat. In Regnū ſucceſſit Mithridates: qđ
annis quinq; & triginta tenuit. Et Romani·inito cū Latinis & Cāpanis prælio ad ur-
bē Sueſſam·uictores fuerūt. Victis partē agri ademerūt. Mālius: qui ei pugnæ cōſul
præfuerat:triūphauit. SEquēti anno:quo Pythodorus Athenis princeps:& Romæ Annus xxv
Q. Publius:& Tib. Aemilius mamercus cōſules fuerūt:olympias undecima ſupra cē
teſimā acta eſt:fuitq; uictor in ſtadio Cleomantis clitorius. Tūc Philippus·aſſumpto
Græcoꝝ imperio:uti bellum contra Perſas iniret: Attalum & Parmenionem cum par-
te copiarum in Aſiam præmiſit·demādata eis Græcarum urbium liberatione. Ipſe au
tem cupiens·ſecundum Deorum aſſenſum·tāto bello manum imponere·Pythiā: nū
Perſaꝝ Regem ſibi uincere daretur:conſuluit. Ea huiuſmodi Oraculum reddidit.
Ecce coronatum eſt:qui Taurum mactet ad aras.
Anceps hoc dictum Philippus in rē ſuā interpretatus eſt:ueluti ab Oraculo prædice- Oraculum
retur: Perſam uictimæ inſtar mactatum iri. Sed res ſecus ſe habebat: contrariumq; ſi-
gnificabatur: Philippum ſcilicet in hoīum cōuentu·inter ipſa Deoꝝ ſacrificia·uti co-
ronatum Taurū·interfici debere. Lætus proinde agebat Philippus Deos ſibi auxilia
res·ad Aſiam in ſeruitutem Macedoniæ trahendā·fore exiſtimans. Subito igitur am- Præſagium
pla ſacrificia in Deoꝝ honorē peregit:& Cleopatræ ex Olympiade uxore filiæ·Ale-
xandro Epirotarum Regi Olympiadis fratri deſponſatæ·nuptias celebrare inſtituit.
Vtq; plures ex tota Græcia ad geniale epulum cōuenirent:magnificētiſſima certami-
na muſica:& conuiuia·ad amicos:& hoſpites accipiendos·lautiſſima facere delibera-
uit. Inuitauit ad hæc·ex omnib9 Græciæ locis·hoſpites ſuos admonuitq; amicos:qui
penes ſe erant:uti pariter & ipſi accirent: quos iure hoſpitii notos habebant: quam-
plurimos. Maxime enim ſtudebat:humanitatem ſuam Græcis teſtatam eſſe: atq; ex
beneficio traditi Imperii·benigna ſaltem oratione·gratias eis rependere. Ex omni-
bus igitur locis ingenti hominum turba confluente: & Aegis Macedoniæ urbe nu-
ptiis & certaminibus celebratis·non tantum ſinguli clariores uiri coronis aureis Phi-
lippum honorarunt: Sed & inſignium ciuitatum complures. Idem fecerunt in quis
fuit & ipſoꝝ Athenienſiū. Eam coronā cū præco publicæ uerbis cōmēdaret: inter alia Neoptolemus tragœdus.
dixit. Si quiſpiam Philippi uitæ inſidiatus Athenas ſe receperit:eum ſtatim ad pœnam
deditum iri. Per famam eam ultro diuina prouidentia erumpentē·uiſus eſt Deus imi-
nens tunc Philippo periculum ſignificare. Acceſſerūt & aliæ ueluti diuinitus editæ uo
ces·obitū Philippo denunciantes. In Regio ſiquidē cōuiuio Neoptolemus reſonan-
ti uoce & magni nominis tragœdus: Philippo ei iniungēte:poema aliquod pridē cō-
poſitū recitaret:quod ad expeditionē cōtra Perſas accōmodari uideret: exiſtimās hu-
iuſmodi rei aptum ſe inueniſſe:ut Philippi ſuſceptum negocium laudaret: & Perſarū
Regis fortunas maximas eleuaret:quæ licet magnæ & celebres eſſent: nihilominus
in peſſum ruere caſu aliquo poſſent:tale exorſus eſt carmen.

Vos qui ætheris ſummum:patenteis latius
Agros:domorum & celſa culmina nimio

» Inuaditis ſtudio ·temere uitæ datum
» Curſum tenentes·nunc ſapere par eſt. Iter
» Hic ecce nunc apprendit ignotum ſibi.
» Spes nanq; longas amputans·luctu grauis·
» Extrema de improuiſo adeſt mortis dies.

Addidit & alia: quæ ad eandem ſententiam omnia tédebant. Verum Philippus mul-
tum inde oblectatus·in audiendis his: quæ recitabantur: totus erat·omnem ſuam co-
gitationem ad interitum Perſarum Regis conuerſam habens. Recordabatur ſimul
Oraculi a Pythia redditi: quod ab his: quæ canebãtur: haud uidebatur diſſentire. Tá
dem finito conuiuio: & in ſequentem diem certaminis initio dilato·turba maxima·du
rante adhuc nocte·in theatrum conuenit. Sed prima luce pompa duci cœpta eſt: in
qua·ſuper maximum alium apparatum·duodecim Deorum ſimulachra inuecta ſunt·
artificio & ingentibus diuitiis mirifice exornata. Cum his & tertium decimum ipſius
Philip. Diis pareſe oſtẽdit. Philippi ſignum diuino habitu geſtatum eſt. Qua in re dignitate parem duodecim
Deis Rex oſtendere ſe uoluit. Pleno igitur Theatro·ipſe candidatus prodiuit·ſpicu-
latoribus ſuis: ut ſeiunctim & longe ab ſe uenirent: monitis. Per hoc enim omnibus ſi
gnificabat: Græcorum communi beniuolentia ſibi munito haud eſſe opus corporis
defenſoribus. Tanto eminentem faſtigio: ab omnibuſq; & laudatum & beatiſſimum
iudicatum·præter omnium opinionem·nullis prius apparens indiciis: inſidiarum co-
natus ſimulq; ipſa mors oppreſſit·cuius rei narratio uti apertius cognoſcatur: altius
Inſidiæ aduerſus Phi. paulo inſidiarum eiuſmodi cauſam explicabimus. PAVſanias erat quiſpiam genere
Macedo·eius gentis: quæ Oreſtis nuncupatur: ad lectus inter eos: quibus regii cor-
poris tuendi officium incumbit: Philippo·ob formæ elegantiam·charus ualde. Hic
cum alterum Pauſaniam ſibi cognominem a Rege amari animaduerteret: probroſis
conuitiis eum grauiter inſectatus eſt·ancipitis ſexus hominem appellans: quod amá-
tium libidini ſeſe expòneret. Is contumelioſa maledicta iniquiſſimo animo ferẽs·rem
pro tempore ſilentio continuit. Attalo autem uni ex amicis: quid deinceps fieri debe-
Pauſaniæ mors. ret: cum indicaſſet: ultro & miro modo uita ſe abdicauit. Poſt paucos enim dies Phi-
lippo prælium contra Pleuriam Illyrici regem ineunte·hicante ſuum Regem conſi-
Facinus fœdum. ſtens: quæcunq; in eum tela mitterentur: ſuo corpore excipiens·mortẽ ita obiit. Qua
re diuulgata·Attalus·inter aulicos & potentiores uiros multum pollens apud Regẽ·
inuitauit Pauſaniam ad conuiuium·ibi mero multo eum oneratũ mulionibus: qui per
contumeliam corpus temulentum ſtuprarent: tradidit. Ille cum ex ebrietate conua-
luiſſet: ægerrime illatam iniuriam ferens·Attalum apud Philippum detulit: qui multũ
quidem ex rei turpitudine eſt motus: ſed Attalo ob magnam familiaritatem: & q̃d
eius opera tunc uteretur: ut noceret induci haud potuit. Erat etiam Attalus·ob Cleo-
patram proxime a Rege in matrimonium acceptam·arctiſſima ei iunctus cognatio-
ne: Copiarumq; in Aſiam præmiſſarum Dux fuerat delectus·uir in rebus bellicis
egregiæ fortitudinis. Idcirco Rex potius: uti Pauſaniæ animum iuſtiſſimo dolo-
re incenſum mulceret: intendit: Datiſq; ei magnis muneribus·loco inſuper hone-
ſtiori inter corporis ſui defenſores honorauit. Sed ille implicabili ardens ira·de
creuit non tantum de eo: qui ſibi iniuriam feciſſet: ſed & qui ulciſci noluiſſet pœ-
Hermocrates nam ſummere. Confirmauit maxime hanc eius deliberationem Hermocrates So-
phiſta: quem cum Pauſanias frequentaret: ſemel in diatriba percũctatus eſt: qua nam

uia aliquis

uia aliquis clariſſimi nominis poſſet euadere: Reſpondit Sophiſta: ſi uirum: qui res Quomo-
maximas geſſerit: interficiat: dum enim illius mentio habeatur: eius etiam: a quo inter do clarus
fectus ſit: meminiſſe oportere. Sermonem eiuſmodi Pauſanias ita quam coquebat: aliquis fie
adduxit in ſubſidium. Neq́ʒ ſententiæ acceptæ dilationem aliquam interponens in ri poſſit.
ipſis certaminibus uim Philippo inferre tali modo inſtituit. Parauit equos ad portas Philippi
urbis. Dein ad theatri aditum ſe recepit cum Gallico gladio: quem occultum tenebat mors.
Ibi Philippum amicos: qui pone ſequebantur: inuitantem: ut in theatrum progrede-
rentur: ſpiculatoribus procul ammotis: cũ ſolum relictum uideret: ad eum cucurrit:
perq́ʒ latera uulnere a dacto mortuum eum proſtrauit: ad portaſq́ʒ: ubi fugæ equipa-
rati erant propere cõtẽdit. Statim uero qui pro Rege ſoliti erant excubare: partim
ad Regium corpus feſtinarunt: partim ſe ad Regis percuſſorem inſequendum effun
derunt. Sed pauſanias prægreſſus equo inſidens facile inſequentes euaſiſſet: niſi iter Pauſaniæ
currendum uitæ quadam hærente ad calceum retẽtus decidiſſet. Ibi eum conantem mors.
de terra ſurgere. qui erant cum Perdicca: inuadentes confoderũt. Philippus itaq́ʒ Re
gum omnium: qui ſuo tempore in Europa fuerint: maximus: qui ue imperii ſui ampli
tudine duodecim Diis patem ſe adnumerare auſus eſt: talem uitæ exitum habuit: cũ Quibꝰ ar
annos quatuor ſupra uiginti regnaſſet. Cognitum plane eſt: Regem hunc tenuibus tibus Phil.
fauentis fortunæ adiumentis in principatu comparãdo uſum: ampliſſimum illum etiã imperiuʒ
inter Græcos ſtabiliſſe. atq́ʒ in eo augendo non tam armis & fortitudine: q̃ ſermone auxerit.
comi: & benignitate in excipiendo ſumma profeciſſe. Fama etiam eſt Philippũ ipſum
ex prudentia & aſtu imperatorio: neq́ʒ minus ex ſucceſſu: quem in conciliandis homi
nibus habuiſſet: magis multo: q̃ ex copiarum & auxiliorum uiribus gloriari ſolitum.
Quod rerum bene in prœliis geſtarum laus ſibi cum his: qui ſecum militaſſent: cõmu
nis eſſet: ſed eorum: quæ orationis comitate recte tranſegiſſet: titulum ſibi uni retine-
ret. Nos autem cum ad Philippi obitum uenerimus: librum hunc: ueluti in principio
indicauimus: eius rebus proprium adſcribi uolumus. Sequentis uero initium ab Ale-
xandri ſucceſſione in paternum Regnum facturi omnes eius geſtas res libro uno
complecti conabimur.

FINIS.

¶ INDEX EORVM: QVÆ SEQVENTI LIBRO CONTINENTVR.

ALEXANDRVM accepto paterno regno res ſuas bene compoſuiſſe.
Eundem gentes: quæ noua moliri cœperant: coercuiſſe.
Vt Corinthi a concilio Amphictyonum Imperator appellatus ſit Alexander.
De ſtatu Imperii Perſarum: & Darei fortitudine.
Montis Idæ mira.
Alexan. expeditio contra Thebanos: quos urbe diruta captiuos uendiderit.
Tranſitus eiuſdem in Aſiam: & quantas copias ſecum duxit.
Pugna ad Granicum inter præfectos Darei & ipſum cõmiſſa: in qua uictor fuit.
Agathoclem in bello punico Alexandri exemplo claſſem ſuam incendiſſe.

Miletum atq; Halicarnaſſum ſumma ui ab Alexan.expugnatas fuiſſe.
Marmarum facinus impium.
Memnonis uirtus magna:atq; obitus.
Charidemum:quod audacter nimis loquutus eſſet:Darei iuſſu interemptum.
Aegrotantem grauiter Alexan.a Philippo acarnane curatum fuiſſe.
Prælium magnum Darei & Alexandri ad Iſſum Ciliciæ:in quo Perſæ cum ingēti ſtrage uicti ſunt.
Clementia & liberalitas ſumma Alexandri erga matrem:uxorem:& liberos Darei captiuos.
Tyri grauiſſima oppugnatio:ibiq; incredibilis Alexandri uirtus.
Ballonymi Tyrii regis fortuna admirabilis.
Alexandri profectio ad Hammonem:deſcriptioq; locorum ac templi & oraculum ibi acceptum.
Vrbis alexandriæ extructæ ſitus:& magnitudo.
Legatio Darei ad alexan.quidq; ei ab alexan.ſit reſponſum.
Conflictus maximus alexan.cum Dareo ad arbela:in quo uictoria eſt potitus.
Pugna & uictoria antipatri contra Lacedæmonios.
Alexandrum captis arbelis magnam pecuniarum uim acquiſiuiſſe.
Quietem exercitui Babylone permiſſam ab eo:ac donatiuum militibus datum.
Mercennarios:& auxiliares milites ab antipatro miſſos ad eum ueniſſe.
Militarium ordinum facta ab eo inſtauratio.
Alexan.Suſa urbem cepiſſe:magnoſq; in ea theſauros repperiſſe.
Eundem aditus difficiles:& quas uocant Suſiadas petras occupaſſe.
Vt Græcos:qui membris mutilati fuerant:beneficiis proſequutus Perſepolim diripi fecerit.
Vt in ludicro feſto eius urbis Regiam incenderit.
Dareum a Beſſo interfectum fuiſſe.
Alexandri tranſitus in Hyrcaniam:& rerum:quæ ibi miræ naſcuntur:deſcriptio.
Eiuſdem irruptio in terram Mardorum:quos magna cum clade debellauit.
Thaleſtris reginæ amazonum conſuetudo cum alexandro.
Quemadmodum alexander ſibi præſidens luxum Perſicum amare cœperit.
Vt idem arios:qui defecerant:expugnata difficili petra ſuperauerit.
Conſpiratio contra Regem inita:& in eos:qui id moliebantur:præcipue Philotam & Parmenionem animaduerſio.
Expeditio alexandri in Paropamiſadas:quæ ue ibi geſſerit.
Singulare duorum Ducum certamen apud arios commiſſum & quo modo ea gens ad obſequium ſit tracta.
Beſſi:qui Dareum interfecerat:miſerabilis mors.
Quemadmodum alexan.rupem:cui aorno erat nomen:non hactenus ab aliquo ſuperatam expugnauerit.
Vt idem Taxile indo Rege ſibi conciliato Porum magno prælio uicerit:& cōprehenderit:atq; in Regnum ob egregiam eius uirtutem reſtituerit.
Serpentum & rerum:quæ terra gignuntur:mirabilium in tractu quodam deſcriptio.
Vt gentes conterminas partim deditione:partim ui receperit.

Vt Sopithis

Vt Sopithis regno ſit potitus.
De bonis ciuitatum eius loci inſtitutis.
De excellentia canum: quos Alexandro donauit Sopithes.
De Phegeo indiæ Rege.
Quemadmodum Alexãdro uolenti fluuium Gangen traiicere: & Gangaridas bello tentare: Macedones aſſentire noluerunt.
Vt Alexander poſitis ſuarum expeditionum terminis conuerterit ſe ad Indos: quos poſt ſe reliquerat: deuincendos.
Eiuſdem nauigatio per Indum in meridionalem Oceanum.
Vt uulneratus magnum periculum uitæ adiuerit.
De ſingulari militis & athletæ pugna.
De gentibus ad utranq; Indi ripam debellatis.
De miris & laudandis gentium inſtitutis: quarundam etiam belluinis moribus.
Quemadmodum miſſi ab Alexandro cum claſſe in Oceanum ei iter per maritima faciendi occurrerint: & quæ uiderant internauigandum narrauerint.
Vt idem ad claſſem ſint remiſſi ad cõtinuandum iter per Oceanum.
Quemadmodum Alexãder triginta millia iuniorum Perſarum legi: atq; inſtitui in re militari fecerit: idq; agmen eſſe uoluerit oppoſitum macedonicæ Phalangi contumacius ſecum agenti.
Arpalum: qui Regi de mollitudine: & ſumptuoſo luxu delatus fuerat: Babylone athenas ſupplicem contendiſſe.
Eundem athenis aufugiſſe in Tænaron ad milites ſuos: ac tandem in Cypro interemptum fuiſſe.
Alexandrum ſenioribus militibus miſſionem dediſſe: ac talenta decem millia: quibus obſtricti erant: pro illis exoluiſſe.
Eundem ortis in exercitu ſeditionibus tumultus autores pœna affeciſſe.
Peuceſtem Alexandro adduxiſſe ſaggittariorũ & funditorũ Perſarum millia uiginti.
Quemadmodum Alexander in reparandis militum ordinibus ſimul Perſas & Macedonas miſcuerit.
Vt ſuorum militum filiis decem millibus & in uictum: & inſtitutionem pecuniam de ſuo conſtituerit.
Vt Leoſthenes athenienſis bellum Lamiacum concitauerit.
Alexandrum in Coſſæos cum exercitu profectum eos deuiciſſe.
Vt Babylona eunti Regi mortem Chaldæi prænuntiauerint: ſi eam urbem intraret.
Vt Rex Chaldæorum uerbis motus initio ſubſtiterit: ac demum Philoſophis ſuadẽtibus Babylona ingreſſus ſit.
Da magno numero legationum: quæ ad Alexandrum uenerunt.
De Hephæſtionis funere: & quam magnis impendiis illud ſit celebratum.
De oſtentis pleriſq;: & Alexandri morte.

FINIS.

DIODORI SICVLI SCRIPTORIS GRÆCI LIBER DE REBVS GESTIS ALEXANDRI REGIS. VERSVS IN LATINAM LINGVAM AB ANGELO COSPO BONONIENSI.

SVPERIORI LIBRO: QVI TOTIVS NOſtri operis ſextus decimus eſt: Principium ab inita Philippi Amyntæ. F. Regni adminiſtratione fecimus: cōprehendimuſq; in eo ipſius Philippi ad obitū uſq;: pariter & Regum: Ciuitatum: Gentiumq; aliaꝝ res geſtas: quotquot uiginti quatuor annis: quibus ille regnauit: cōtigerūt. In hoc uero materiā continentē tracturi ab Alexandri Regno incipiemus quæ ab eo principe: quo aduixit: geſta ſint: ſimulq; eadem tempeſtate quæ in aliis orbis terræ celebrioribus locis ſint facta: colligentes: ita enim præcipue arbitramur res memoria facile retineri: quando per ſua ueluti capita diſpoſitæ finem principio adnexum habent. Sed enim Rex Alexander magna breui tēporis ſpatio cōfecit: ſuaq; uirtute & prudētia Reges oēs: quoꝝ per cuncta ſæcula mētio habeat: operum ſuoꝝ magnitudini impares eſſe demōſtrauit: quandoquidē intra annum duodecimū nō paruam Europæ partem: aſiam uero ferme totam cōſequutus celeberrimū nomen ſuū reddidit: ut ueteribus illis: qui Heroes: aut ſemidei nominati ſunt: ſe prorſus exæquauerit. Verū nobis haud eſt opus in præfatione quidpiā eoꝝ: quæ a Rege laudabiliter facta ſunt: præripere: cū ea ſuis locis ſingillatim pateſacta amplisſimā Principis

Alexandri origo.

gloriā plane ſint indicatura. Alexander ſane paterno genere Herculem: materno Æacidas cōtingebat: uiſuſq; eſt & natura & uirtutē maioꝝ ſuoꝝ ueluti hæreditariā ſibiq; ingenitā retinere. Sed iam tēpora rebus: quas ſcribendas ſumimus: coherētia propo-

Annus. I.

nētes: ad ipſam hiſtoriā explicādā conuertemur. CVM Euænetus Athenis imperaret: Romæq;. L. Furius: &. C. Manlius conſ. eſſent: Alexāder accepto patris defuncti Regno: primo omniū: qui eius mortis cauſa fuerant: grauibus pœnis affecit. Dein ſepulturæ eiuſdem maximā impendit diligentiam. Principatum uero multo melius: q̄

Comis prudētia Alex.

quiſpiā exiſtimaſſet: cōfirmauit: Iuuenis enim: atq; ob ætatē adhuc teneram ab aliquibus contemptui habitus uulgus ipſum humaniſſimis ſermonibus in ſui beniuolentiā conciliabat Regis nomē duntaxat immutatū dicens: cæterum omnia haud deterius: ac ſub parente ſolebāt: ab ſe adminiſtratum iri. Legationes etiam benigne excipiens hortabat Græcos: ut in amicitia: quam cū Philippo patre habuerant: perſiſterēt. Militibus armoꝝ uim magnā diſtribuens: & bellicis meditationibus eos exercēs cunctū exercitū ſibi obſequentem ualde reddidit. Cūq; Regno ſuo aduerſum: & nouaꝝ rerū

Attalus.

cupidum Attalum Cleopatræ: quæ Philippo nupſerat: fratrem cognoſceret: eum de medio tollere deliberauit. Etenim Philippo paucis dieb9 anteq̄ decederet: natus erat ex Cleopatra filius. Ipſe autem Attalus cum Parmenione copiis præfectus in Aſiam miſſus fuerat: Ibiq; cum & beneficiis & blando ſermone militum fauorem captaret: magnam in toto exercitu ſui charitatem effecerat. proinde non ſine cauſa Alexāder: ne is aliquid contra ſe moliretur inita cum Græcis: quos ſibi aduerſos nouerat: ſocie-

Hecatæus.

tate uerebatur. Propterea ex amicorum numero Hecatæum delegit: quem in Aſiam cum iuſto

cũ iuſto exercitu miſit· dato ei negotio:ut uiuũ maxĩe:ſi poſſit:ad ſe Attalũ ducat: ſin
paꝝ id ꝓcedat:q̃primũ ꝑ inſidias eũ interficiat. Ille ꝓfectus ĩ Aſiã Attali & Parmeno
nis exercitui ſuũ iunxit:cœpitq; oportunũ tẽpus patrãdæ rei ordiatæ obſeruare. Ale-
xãder aũt:cũ reſciuiſſet multas Græciæ ciuitates rebus nouis ſtudere:ſolicitudĩe ma-
gna erat ĩplicatus. Atheniẽſes enĩ:cũ Demoſthenes frequẽter ad populũ cõtra Ma- Motus græciæ contra Alexan.
cedonas uerba habuiſſet:Philippi morte multũ lætari·nõ amplius Græciæ Imperiũ
Macedoni cuipiã cõcedi uolebãt. Præter hæc·miſſis ad Attalũ legatis·ſocietatẽ cum
eo clam iniuerãt: aliaſq; ciuitates ad libertatẽ uẽdicandã incitabãt. Aetoli Acarnanũ
exules:q ſub Philippo ſolũ uertere fuerãt coacti:in patriã reducere decreuerãt. Am-
braciẽſes autore Ariſtarcho præſidiũ a Philippo ſibi ĩpoſitũ eiecerũt. Vrbẽq; ad gu-
bernationẽ popularẽ traduxerũt. Pariter & Thebani regiũ præſidiũ Cadmea pelle-
re:ne ue amplius Græcoꝝ Imperiũ penes Macedõas eſſet:decreuerũt. Arcades:qui
ſoli prius Philippo aſſentiri noluerãt:nec Alexandrũ Imperatorẽ diligendũ tũc cen-
ſebãt. Aliæ Peloponneſi gentes:uti Argiui:Elei:Lacedæmonii alii ue quidã pro liber
tate retinẽda cõſurrexerãt. Barbaræ etiã nationes nõ paucæ ultra Macedoniã·cõmiſ
ſa defectione·graues tumultus excitauerãt. Sed licet negotiũ:& trepidatio maxima
Regno Macedoniæ ex tãtis motibus imminere uideret:ipſe tamẽ Alexãder in iuue
nili ætate·præter oium opinionẽ·breui tẽporis ſpacio·eas oẽs difficultates expedi-
uit:illorumq; aliquos comi & blanda orõne demulctos ſibi cõciliauit: Quoſdã te.ro
re iniecto ad officiũ reuocauit. Nõnullos per uim ſibi parere cõpulit. Theſſalos præ
omnib9·cõmorata ueteri cognatione:quæ ſibi cũ illis ꝑ Herculẽ eſſet:ſermonibuſq;
humaniſſimis:uti magna ab ſe ſperarẽt:perſuaſos induxit: cõmuni totius Theſſaliæ
decreto ipſum Græciæ Ducẽ ut adſummerẽt· Conterminas itidem eis Gentes cũ in
partes ſuas traxiſſet:ſuperatis Thermopylis ad illas trãſgreſſus·coactis Amphictyo
nibus·fecit:ut cunctis eoꝝ ſuffragiis Græciæ Dux decerneret. Cũ ambracienſib9 ꝑ
legatos humaniſſime ægit·data eis ſpe propediẽ ultro libertatẽ ab ſe conceſſum iri. Dux Græciæ Alexander.
Sed ut eis:qui cõtra ſe peruicaces ẽent:terroris aliquid incuteret:Macedoniũ exerci
tum inſtructiſſimũ magnis itineribus in Bœotiam duxit:poſitiſq; prope Cadmeam
caſtris· Thebanos magna affecit trepidatione. Tunc athenienſes·audito Regis trã
ſitu in Bœotiam·non amplius eum nihilifacere auſi ſunt. Tanta enĩ in iuuene celeri-
tas:atq; in rebus agendis efficax diligentia:omnes:qui per contemptum ab eo erant
alienati:perterrefecit. Igitur athenienſes de comportãdis in urbẽ rebus:deq; mœni
bus bene firmãdis decretũ fecerũt: ſimulq; legatos ad alexãdrũ miſerũt deprecãtes:
qđ in eo Duce nominãdo tardiores fuiſſent. In ea legatione cum eſſet Demoſthe- Demoſthenis timiditast
nes:ad Alexandrum cum cæteris legatis nõ peruenit:ſed a Cythærone Athenas re-
uerſus eſt:ſiue corruptus timore:qđ frequenter in ſua repu. contra Macedonas uer-
ba feciſſet. ſiue ut Regi Perſaꝝ ſe omnis ſuſpicionis immunẽ ſeruaret. Magnam enĩ
pecuniam ab illo eum accepiſſe fama erat:uti Macedonum cãm apud ciues ſuos op-
pugnaret:quod ab Aeſchine exprobatũ ei eſſe aiunt. cũ in oratione quadã de mune
ribus acceptis:ita dicat. In præſens ſane Regium aurum ſumptus huic ſuppeditat: „
Sed hoc deinceps haud ſufficiet:cũ nullæ opes moribus improbis ſatis eſſe poſſint „
Alexander autem benigne Athenienſibus legatis reſpondens·magno metu eam rẽ „Nullæ opes ĩprobis ſatis ſũt
pub. liberauit:accerſitiſq; Coryntbum & legationibus & iis:qui eſſent cõcilii Amphi
ctyonum:poſtquam conuenerunt:diſſerens ibi oratione:quæ æquiſſima uiſa eſt:per

ſuaſit eis:ut Decreto Imperatorẽ Græciæ ſe eſſe iuberent:uti ue expeditionẽ contra
Perſas·pro eoꝝ ultione: quæ in Græcos cõmiſiſſẽt:auxiliis iuuarent. quo honore im
Imperator Alexan. pe͛trato·cum ſuis copiis in Macedoniã rediit. SED Græciæ rebus tractatis·ad ea
quæ:in Aſia gerebant͛:tranſitũ faciemus. Ibi audita Philippi morte·Attalus nouis re
bus animũ intendit:cõtraqꝫ Alexandrum fœdus cũ Athenienſibꝰ firmauit·poſtmo
dũ pœnitẽtia ductus·Demoſthenis epiſtolam·ad ſe miſſam·Alexandro deferẽdam
dedit:uerbiſqꝫ blandis obiecta ſibi crimina diluere conatus eſt. Verũ cũ regio iuſſu
Attali mors Hecatæus per īſidias eũ oppreſſiſſet:aſiaticus Macedonũ exercitꝰ nõ ulterius rebel
lare cogitauit·quippe Attalo extincto: & Parmenione erga Alexãdrũ bene affecto.
Nos uero·de Perſaꝝ imperio mentionẽ habituros·ſuperiora hiſtoriæ tẽpora aliquã
tulum repetere:operæpretium uidet͛. CVM Rex Philippus ad huc uiueret: Per
ſis Ochus īperabat·populis ſuis ob mores truces & ſanguinarios paꝝ acceptus. Ita
Status Perſarum qꝫ eũ multis ex ſua aſperitate odioſum Bagoas·militum mille præfectus·ſpado qui
dem:ſed tamen natura & ſceleſtus & bellicis rebus tractandis idoneus·per medicũ
Ochi mors Bagoæ ingenium. quendam data potione medicata·interemit:Filiumqꝫ Regis iuniorem Arſen nomi
ne in Regnũ intruſit·eius fratribus:qui oẽs iuuenes erãt:ſublatis e medio:quo Rex
ſolus relictus ſibi obſequentior eſſet. Iam uero adoleſcente Rege aĩum ad patrata
ſcelera adiiciente:cũ palam eſſet:de tot flagitioꝝ autore pœnas eũ ſumpturũ eẽ:Ba
goas inſidias ſibi intentas eſſe:in uulgus iaciẽs·Arſen:qui iam annũ tertiũ regnabat
Arſes cũ omni prole extinguit. Ita domo regia in ſolitudinẽ redacta·cũ nullus eius gentis
ſupereſſet:cui Regnũ p̄ ſucceſſionẽ deberet͛:delegit eunuchꝰ unũ ex amicis:cui Da
reo erat nomen:eumqꝫ Regẽ fieri curauit. Erat aũt Dareus Arſani:qui Ocho Perſa
Dareus. Rex memoranda. rũ Regi frater fuerat:filius. Sed Bagoæ caſus quiſpiam ſingularis: & memoratu di
gnus contigit. Cum enim in conſuetudinẽ parricidia cõmittendi' ueniſſet: Dareũ
etiam ueneno interimere aggreſſus erat:uerũ dolo cognito·Rex comiter ad ſe Ba
goam inuitauit:poculumqꝫ in ſe paratum ei porrigẽs:uti uenenum ebiberet:coegit.
Exiſtimatus aũt eſt Dareus regiæ dignitati ſuſtinendæ idoneus eſſe:quod Perſis om
Darei fortitudo nibus uirtute præſtare crederet͛·propter huiuſmodi facinus. Cum Artaxerxes antea
Rex perſarum contra Caduſios bellum ſuſcepiſſet; Ibi quodam e numero hoſti
um:cuius robur & animi cõſtantia in ore oĩum erat:inuitante ad certamen ſingulare
Perſarũ aliquẽ:cũ nullus progredi auderet:ſolus Dareus periculo ſe obtulit:aduerſa
riumqꝫ uictum interfecit. Qua ex re munera ingentia a Rege: & a Perſis oĩbus exi
ſtimationem eam retulit:ut ſibi fortitudinis quædam prærogatiua tribueret͛. Princi
pum itaqꝫ:quem ſtrenue ſe gerendo meruiſſe uiſus eſt:per ea ferme tempora Dareus
accepit:quibus Philippo mortuo·Alexãder in Macedoniæ regnũ ſucceſſit. Cumqꝫ
fortuna talem uiꝝ Alexandri uirtutibus aduerſarium oppoſuerit: euenit:uti plura &
aſpera certamina de laudis principatu inter eos cõmitterent͛:quæ omnia·rebus ſuo
ordine explicatis·innoteſcent. Interim ad narrationis ſeriem redibimus·Dareus:cũ
ante Philippi obitum Rex eſſet factus:cogitabat de bello in Macedoniã transferen
do:ſed illius morte audita·omni cura liberatus eſt:quod·Alexandri adoleſcentiã nõ
magni æſtimandã iudicaret. Verum poſtq̄ magna in agendis rebꝰ induſtria: neqꝫ
minor celeritas Alexandri effecit:uti a Græcis omnibꝰ Dux decerneret͛:iamqꝫ iuue
nis Alexandri uirtus paſſim prædicabat͛: Dareus ex iis:quæ fieri uidebat:attentior fa
ctus·magnã diligẽtiã exercitui cõparando cœpit adhibere. Triremes multas inſtru
xit. Magnam

xit Magnā militū multitudinē coegit: Ducesq́ʒ: quos penes ſe meliores habebat, de
legit. in quis fuit rhodius Memnon uirtute: & rei militaris ſcientia præſtantiſſimus Memnon.
Huic rex millia quinq́ʒ mercēnariorū militū dedit: iniunxitq́ʒ: ut ad Cyzicum oppu-
gnandam cōtenderet: nū ue eius potiri poſſet: periclitaret̃. Memnon cum ea manu
ꝓfectus eſt per Idamq́ʒ monté nōnulli fabulant̃ ab Ida Meliſſei appellationē eam Mira de
ſortitū eſſe. Eſt ſane oīum: qui circa Helleſpontū ſint mōtes: altiſſimus: habetq́ʒ ad mōte Ida.
ſui mediū ueluti Deis accipiēdis extructū Antrū: Vbi trium Deaꝝ iudiciū ab Alexā-
dro factum eſſe prædicāt. In hoc tractu Dactyli Idæi: qui primi ferꝝ excudere cœpe
rūt eam artē a Deoꝝ matre docti noti eſſe credunt̃. Sed eni rariſſimū: ſupraq́ʒ oīum Dactyli
opinionē eſt: qđ monti huic uſu uenit. Circa exortū canis in ſummo eius uertice aer Idæi.
tranquilliſſimus circūquaq́ʒ efficit: ne ea pars flatū aliquē uentoꝝ ſentiat. Ibi nocte
etiānum durante Sol radios ſuos emittens cōſpicit̃: nō quidē ut circularis illius for-
ma: ſed poti9 ut fulgor late in partes multas ab eo diffuſus appareat: uelut ſi multus
ignis terræ horizōta corripuerit. poſt paulo totus ille ſplēdor in unā magnitudinē co
arctat̃: donec dimidiati ſtadii ſpatiū conficiat: tuncq́ʒ die aduenienti iam plena inte
graq́ʒ ſol:s amplitudo diei lucem inducit. Superato igit̃ mōte hoc Memnon ſubito
in Cyzicon urbē inuadit: parumq́ʒ abfuit: quin eam caperet. Ea ſpe deiectus agris
uaſtatis ingentē prædā acquiſiuit. Interea Parmēio urbē Grynium ui occupauit: ca-
ptiuoſq́ʒ multos fecit. Pitanen etiā oppugnare cœperat: ſed Memnōe ſuperueniēte.
Macedones perterriti ab incepto deſtiterūt. Callas aūt qui Macedonico: & mercē-
nario militi in Troade præerat: conſeruit manus cū Perſis numero militū ſe lōge ſu-
perioribus: uictuſq́ʒ in Rœteū ſe retraxit. DVM hæc in aſia gererent̃: Alexāder ſe
datis motib9: q in Græcia erant exorti: cōtendit in Thraciā. Ibi populos: qui tumul-
tū fecerāt: terrore iniecto cōpulit: uti in fide manerēt. progreſſus deinde ī Pæoniam:
Illyricū locaq́ʒ iis finitima deuictis gentib9 aliquot Barbaricis: quæ rebellauerāt: to
tū eum tractū ſibi obſequentem reddidit. Hæc ei agēti ſuperueniūt nuntii: multos in
Græcia res nouas moliri: ciuitateſq́ʒ non paucas: & præ oib9 Thebanos ab eo deſe-
ciſſe. Qua re motus Alexander in Macedoniam eſt reuerſus: ut factum ī Græcia tu
multū reprimeret. THEbanis autē conātibus præſidium Cadmea depellere: ip-
ſamq́ʒ arcē obſidentibus Rex cū exercitu magnis itineribus profectus non longe a
Thebis cū omnib9 copiis conſedit. Sed pri9: quam id accideret: Thebani præaltis Alexan. ex
foſſis: & munitiſſimo uallo Cadmeā cinxerāt: ut nec auxilia: neq́ʒ cōmeatus intro cō- peditio cō
portari poſſent. miſerātq́ʒ ad Arcadas: Argiuos & eleos: qui auxilia ab eis peterent. tra Theba
Cumq́ʒ etiam Athenas ad idem petendum quoſdam legaſſent: a Demoſthene ma nos:
gnā uim armoꝝ gratuito acceperunt: quibus inermes milites inſtruxerunt. Eoꝝ aūt:
a quibus ſubſidia Thebani implorauerant. Pelopōneſiaci copias aliquas ad Iſthmū
miſerūt: quæ ibi Regis aduentū: cuius expectatio erat morarent̃: Athenienſes decre
tum quidē fecerāt. ſuadēte Demoſthene uti auxilia Thebanis darentur: ſed nullos
adhuc miſerāt expectātes quā in partē bellj illius fortuna flecteret̃. Philotas uero
præfectus præſidii: quod erat Cadmeæ: cernens magnū Thebanoꝝ apparatum ad
oppugnationem ineundam mœnia diligentiſſime communiuerat: telorumq́ʒ om-
ne genus multitudinem magnam comparauerat. Verum poſtq̃ Alexander præter
opinionem ex Thracia cum toto exercitu aduenit: incertumq́ʒ erat an auxilia aduen
tura eſſent: ac hoſtium ualidiſſimæ uires palam conſpiciebantur: Thebani Duces de

belli ratione cōſultare cœperunt:oībuſq; eſt placitū:uti pro libertate retinēda decertaretur:idq; ipſum uulgi turba cōprobante:ſeſe magna promptitudine ad belli diſcrimen ſubeundū expediebāt:ſed Rex ſuos cotinuit:quo illi moram pœnitendi talis conſilii haberēt:nullo pacto exiſtimans ciuitatē unā cōtra tantas copias dimicare audere:Habebat enī Alexāder peditū ultra millia triginta:equiteſq; ad tria millia:omnes in bellicis laboribus exercitatiſſimos:qui ue ſub Philippo patre ſtipendia fecerāt: atq; in nullis ferme prælïis uicti diſceſſerant:quorū uirtuti & audaciæ confiſus Alexāder expeditionē cōtra Perſarum Imperiū ſuſceperat. Saneq; ſi Thebani temporum fortunæ cedentes legatos de pace ad Macedonas miſiſſent:libentiſſime Alexander eorū poſtulatis annuiſſet:oīaq; rogatus cōceſſiſſet:qđ mirifice ſtudebat Græciæ rebus cōpoſitis intactum bellū in Perſas tranſferre. Sed cum ſe a Thebanis cōtemptui haberi exiſtimaret:urbem eam funditus euertere:ut:qui defectionib9 ſtuderent: inde perterrerent:deliberauit. Itaq; exercitu aī ad dimicandū paratiſſimi inſtructo palam clareq; admoneri fecit:ſi quis Thebanorū ad ſe tranſire:& pacis omnib9 Græcis datæ ſocietatē ingredi uellet. Ibi Thebani:ut ſeſe hoſti exæquarent:e turri quadā alta inclamari fecerunt:uti qui cum magno Rege & Thebanis Græciam in libertatem uendicare uellent:& Græciæ Tyrannum extinguere:ad ſe tranſitionem facerēt. Inde Alexander ingēti dolore correptus in magnā prorupit indignationē:atq; pœnis grauiſſimis Thebanos afficere ſtatuit. Itaq; ueluti efferatus animi machinas aliaq;:quib9 hoſtes offenderet:expediuit. Tāti huius diſcriminis:quod Thebanis imminebat:haud ignaræ ciuitates Græciæ ægerrime quidē illorū calamitatē ferebant:ſed ſuppetias aliquas ferre nō audebāt:temereq; & nullo cōſilio in manifeſtiſſimam cladem ſe ſe illos cōieciſſe iudicabant. Cumq; animo alacri:& magno Thebani aduerſa omnia ſuſtinerent:cogebantur tamen nōnihil dubitare. ob rumores quoſdā a uatibus diuulgatos:nec min9:ob ſigna quædam diuinitus facta. Ante oīa in Cereris templo tela quædā araneatū tenuis adeo extēdi uiſa eſt:ut pallii magnitudinē haberet. atq; in eius circuitu forma cœleſtis arcus:haud abſimilis ei:qui i aere ſolet conſpici:apparet:de qua re Oraculum delphicū huiuſmodi reſponſum eis reddidit.

Alexan. copiæ.

Proteruum Theba. facinus.

Oſtentum.

Oraculum

» Oſtentum hoc ſuperi cunctis mortalibus edunt.
» Sed mage Bœotis:iuxtaq; colentibus urbes.

» Ab eo uero quod peculiare & patrium habebāt Oraculum: uocem hanc audierunt Tela alii contexta malum:atq; alii bonum ea ipſa.

Prodigia.

Signum hoc ante menſem tertium:quā Alexander Thebas perueniret:accidit. Sub ipſum uero eius aduentum ſtatuæ:quæ erant in foro uiſæ ſunt ſudorē guttis prægrandib us emittere. Præter hæc magiſtratibus renuntiatum ē:ſtagnū:quod erat Onchesti:edidiſſe uocem mugitui conſimilem:atq; in Dirce horrēdā quādā ſpeciem cruentatam in ſummo aquæ ſupernataſſe. Nō defuerūt & alii ex Delphis:qui dicerent culmen ædis:quam Thebani conſtruxiſſent:a Phocenſibus uiſum eſſe ſanguine ſuffuſum. Qui coniectantes oſtentorū taliū ſignificationē exquirere ſolent:dicebant portendere Telam illam Deorum ab urbe migrationē:Cœleſtis arcus ſpeciē:moleſtiarū uarii generis perturbationē:Sudorem de ſtatuis emiſſum:quod extrema incōmoda paſſuri eſſent. Sanguinem uero:qui in locis pleriſq; cōparuiſſet:Cædis multæ ad Thebanam urbem cōmittendæ indicium eſſe. Cōſulebāt igit:cum Dei apertiſſime calamitatem urbi denuntiarent:ne pugna bellū uellent decidere:tutius eſſe:num dictis conditionib9

Prodigiorū enarratio.

ctis cõditionib9 ab eo ſe explicare poſſent:quærere. Veꝝ Thebani nihilomagis ani
mos demittebãt:ex aduerſo potius mente arrecta reducebãt:ſibi mutuo in memoriã
Leuctricæ pugnæ euentũ:aliarũꝗ; uictoriaꝝ:quas ſua uirtute præter ſpẽ nõ ſine ad
miratione cõſequuti eſſent. Ita elatione quadã animoſa potius: quã prudẽti Thebani
inflati ad patriæ internectionem præcipitati ſunt. Rex aũt cũ tribus cõtinuis diebus
quæ ad oppugnationẽ:quæ ue ad aciẽ inſtruendã facerẽt:præparaſſet:in partes treis
totũ exercitũ ſuũ diuiſit:uniꝗ;:ut uallum ante urbis mœnia excitatum ſuperare nitere
tur:alteri:ut pugna Thebanos exciperet:tertiæ:ut loborantib9 ſubueniret:atꝗ; ſuc-
cedendo præliũ renouaret:demandauit. Thebani equitatũ oẽm intra uallum colloca
runt:ſeruos libertate donatos:qui ue peregrini aut exules ciuitatẽ incolebant: in ual
li ꝓpugnationẽ hoſtibus oppoſuerũt. Ipſi uero:cũ Macedonico exercitu:qui penes
Regẽ erat:eoſꝗ; multitudine lõge ſuperabat:uti manus cõſererẽt:parati ſunt. Pue- Pugna Ma
ti & fœminæ ad tẽpla decurrerũt Diis ſupplicatum:ut patriam a diſcrimine impendẽ cedon. &
ti tutarentur. Poſtquam igit Macedones ſua quiſꝗ; in acie progreſſi ſunt:dato tubis Theba-
prælii ſigno utrinꝗ; ſub idem tẽpus acriter cõcurſum:ac tela in hoſtes coniecta ſunt:
ocyuſꝗ; iis emiſſis omnes gladiis comminus rem gerere cœperũt. Ibi atrox inita eſt
pugna. Macedones & hominũ numero:& ipſius Phalangis impreſſione tantã uim
inferebant:ut uix ſuſtineri poſſent. Thebani corporũ firmitate: & cõtinua exercita-
tione in gymnaſiis:atꝗ; animi quadam altitudine præſtantes difficultatibus omni-
bus tolerandis ſufficiebant. Propterea multi ex utraꝗ; parte ſauciabant:nõ pauci ca
debant uulneribus omnes aduerſis ſentiebaturꝗ; ſimul gemitus: clamor & adhor-
tatio in parte quidem Macedonum:ne quæ prius ſtrenue geſſiſſent:tunc aliqua tur
pitudine corrũperent:apud Thebanos uero:ne parentes & filios in captiuitatis peri
culo:patriamꝗ; ipſam:cui prorſus diruendæ intenti eſſent Macedonum animi diſti-
tuerent:pugnæꝗ; ad Leuctra & Mantineam cõmiſſæ:quorũ facinorum fama ubiꝗ;
gentium celebratiſſima eſſet:recordarentur. Ad multum proinde temporis ob egre
giam pugnantiũ uirtutẽ cum prælii fortuna anceps fuiſſet: Alexãder uidens Theba Thebano-
nos libertatis ſtudio promptiſſime decertare:ſuoſꝗ; pugnando defeſſos eſſe impe- rum con
rauit iis:quos in ſubſidiis locauerat:uti laborantibus ſuccedentes pugnam exciperẽt ſtantia.
qui derepente in Thebanos afflictos irruentes:grauiter eos multis interfectis per-
turbarunt:neꝗ; idcirco Thebani uictoria ceſſerunt:immo tunc uincẽdi ſtudio magis
arrecti quæcunꝗ; aduerſa parum æſtimabant: adeoꝗ; ſtrenue decertãdo euecti ſũt:
ut iactarẽt Macedonas iam fateri:ſe Thebanis uirtute inferiores eſſe. Sane cum alii
omnes ſoleãt hoſtium ſubſidiis prælium ineuntibus:ut pote quib9 uires integræ ſint
perterreri: hi ſoli audentiores ad pericula omnia facti ſunt: ex quo recentes hoſtiũ
copiæ in laborantium locum ſubiuerunt. Ita cum nullo pacto illorum animi ardor
uinci poſſe uideretur:Alexander audiẽs augustam quandam portam amota ſtatio-
ne parum diligenter cuſtodiri:Perdiceam datis milinbus:qui rei ſufficerent: miſit ad
eam occupandam:ſicꝗ; uti in urbem irruerent. Eo negotio ſtrenue peracto Mace-
dones per eam portam intra mœnia penetrarunt. Tunc Thebani:qui primam hoſti Thebani
um aciem debilitauerant:ſecundæꝗ; fortiter reſiſtebãt:cum eſſent in bona ſpe uicto uicti:&
ctoriæ conſequendæ ſentientes partem urbis captam eſſe:non ulterius expectaue- urbs ca-
runt:quin ſe intra murum reciperent. Quod cum fieret: equites exemplo peditum pta.
in urbem concurrere cœperunt, inꝗ; eo tumultu ſuorum multos obtritos interficie-

bant:ac ipſi per eã trepidationẽ cõmixti in uiaꝝ anguſtiis:aut ĩ foſſas incidẽtes·ſuis
armis cõficiebant̃.Ad hoc:qui in præſidio Cadmeæ arcis erant:exeuntes:magnam
Thebanoꝝ:quos perturbatos ſunt adorti:cædẽ faciebãt. Capta eo modo urbe The
bis multa & uaria crudelitatis genera cõmiſſa ſunt. Macedones enĩ cõcitati ualde·ex
inſolenti illa Thebanorũ per præconẽ admonitione·aſperius ẽt:q̃ hoſtẽ deceret:in
eos ſæuiebãt.grauiterq; miſeris inſultãtes ·nulli:qui occurreret:parcebant:quin ſtatĩ
eum obtruncarẽt.neq; Thebani idcirco tuendæ libertatis animũ remittebãt adeo:ut
nullã ſeruandæ uitæ curã haberẽt:ſed ultro in aduenientes hoſtes incurrerẽt:atq; illa
ta ab eis uulnera alacriter exciperent.In ea nãq; urbis captiuitate Theban9 nullus re
ptus eſt:q Macedoni alicui:quo uitæ ſuæ parceret̃:ſupplicaret:aut q uictoris genua
humiliter amplecteret̃:ſed nullis uerbis calamitatẽ ſuã apud hoſtes miſerati·nec exi
Miſeranda guũ tẽporis momẽtũ ad prolatãdã ſupplicii crudelitatẽ captauerũt.Nihil aũt in tota
direptio. urbe immune fuit direptionis.Pueri:uirgines cũ eiulatu magno·parẽtũ noĩa inclamã
tes·paſſim trahebant̃ ·familiæ cũ tota ſtirpe:in uniuerſumq; ciuitas omnis in captiui
tatẽ rapiebat̃.Eoꝝ uero:q ſpiritũ adhuc poſt multã alioꝝ cædẽ retinebãt:partim ſau
cio corpore:cũ aĩa deſtitui inciperẽt:hoſtẽ aliquẽ cõplexi nõ ſine ſolatio interempti ſe
cũ inimici moriebant̃:partim lãceæ trunco innixi·in obuium quẽq; hoſtiũ impetum
faciebant:nouiſſimaq; illa contentione:q̃ ſibi ſalute libertas potior eſſet:oſtẽdebãt.
Maxima igit̃ hoĩum nece patrata:oĩq; urbis loco cadaueribꝰ repleto·haud ullus ui
debat̃ fore:qui ad tam dirũ & calamitoſum ſpectaculum miſeratione nõn cõmoueretur:tamen græci hoĩes·Theſpienſes:Plateenſes:Orchomenii alii ue nonnulli The
banis inimici·ſub Rege merentes:poſtq̃ in urbem irruerũt:priuatas ſimultates in il
loꝝ aduerſa fortuna exercuerunt:itaq; immãitatis & iniuriaꝝ genus nullũ omiſſum
eſt.Græci Græcoꝝ manibus·citra ullam miſericordiam·mactabant̃:quiq; cogna
tæ gentis neceſſitudine iuncti erant·cõparis ſermonis uſu nihil animos emolliente·
cædibus mutuis conficiebant̃.Tandem noctis initio facto domus oẽs penitus dire
Ex templis ptæ.fœminæ:pueri & ſenes:qui ad templa cõfugerãt cũ oĩs ignominiæ dedecore ab
abducti ducti ſunt.Cæſorũ Thebanoꝝ numerus fuit ſupra ſex millia. Capti plures triginta
Theba. millibus pecuniarum uis immenſa paſſim diſtracta.Rex antẽ Macedonas:qui plu
res quingentis occubuerant:ſepeliri curauit:Græcorumq; habito concilio·eis cõmi
ſit:quo modo in captã ciuitatẽ uindicãdũ eſſet:uti decernerẽt:Ibi cũ res tractari cœ
piſſet:quidã Thebanis infenſi extremo ſupplici eos puniendos eſſe cenſuerũt:quos
Theba.ꝑ cõtra Græciam cum Barbaris fœdus iniuiſſe demonſtrabãt.Xerxis enĩ temporibus
rogatiua auxilia Perſis in Græciæ perniciem dediſſe:ſoloſq; Græcorum oĩum·tãquam opitu
apud Per- latores·apud Perſarum Reges fuiſſe honoratos:ut Thebanorum legatis ſupra Re
ſas. ges ſedendi locus daretur. Multaq; alia huiuſmodi narrantes illi cæterorum ani
mos in Thebanorum odium inflammarunt:factumq; tandem eſt decretum,de ur
be euertenda:captiuis uenũdandis:deq; iis:qui aliquo aufugiſſent:uti ex oĩbꝰ Græ
ciæ locis ad pœnam retrahi poſſent. Sententiam hanc conſilii Rex ſequutus.ur
Thebæ be diruta magnum timorem iniecit iis:qui ab ſe defeciſſent. Venditis autem ca
diruta. ptiuis.quadringentorum quadraginta talẽtorum argenti ſummam coegit.His per
actis Athenas miſit.qui decem Oratores·contra ſe ad populum concionatos·de
di peterent.Conuocato igitur populo·cum legati introducti poſtulata Regis expo
ſuiſſent:eis auditis·ſollicitudine & dubitatione aĩ magna oẽs correpti ſunt.Cupie

bãt Reip.

bát Reip. ſuæ dignitaté tueri·rurſus Thebanorum clade perterriti: ne malum aliquod
ſibi accerſerét: aduerſis uicinoꝝ rebus facti prudentiores·uerebant. Cú uero multi in
cócione uerba habuiſſent: exurgés Phocion: q Demoſthenis factioné agédo optime Phocion.
ſciebat retúdere: dixit eos q peterent: imitari debere Lei & Hyacinthidas filias·ultro
ſcilicet morté ſubeúdo: ne eoꝝ cá detriméti aliqd patria ſuſtineret: atq; timiditatem &
ignauiá multú eis exprobrauit: qui·pro ciuitatis ſalute·mori detractarét. Húc ita agen
té populus·iis: q in cótrariú dicebát: aſſentiés·facto tumultu e concione expulit. Cúq;
Demoſthenes meditatá oróné habuiſſet: taliú uiroꝝ miſeratione populus motus·eos
ſe incolumes ſeruare uelle plane oſtédebat. Tandé Demades qnq; talétis argéti: quæ Demadis conſilium
ab amicis Demoſthenis muneri accepit: corruptus pſuadere cœpit: uti periclitátes illi
ſeruarent: recitauitq; decretú ingenioſiſſime ab ſe cóſcriptú: in quo oratoꝝ excuſatio
cóprehédebat: ſimulq; populi pmiſſio recipiétis ſe in illos ſecúdum leges animaduer
ſuꝝ: ſi aliqd mereant ſuppliciú. Populo id Demadis inuétum placuit: ſtatimq; Decre-
tum cófirmarút: atq; ipſum Demadé: & alios nónullos ad Regé legatos miſerút·iniú-
gétes: etiá ut pcibus cú eo agerét: ne Thebanos exules ſibi recipere nó liceret. Dema-
des pfectus eloquétiæ ſuæ uirib9 oia perfecit: uti Alexáder culpá iis: qui in ſe delique-
rát: códonarit: atq; populo atheniéſi alia oía conceſſerit. Qui poſt hæc in Macedoniá
cú exercitu reuerſus·Duces & amicos ſuos præcipuos in cóſiliú uocauit: de tranſitu in
Aſiam uti cóſulerét: qbus copiis id fieri: & qua róne bellú iniri oporteret. Céſebát mul-
ti Parmenióe & antipatro autorib9·debere pri9 Alexádrú liberis operá dare: poſtea tá
tá expeditioné aggredi eú poſſe. Sed ipſe: q reb9 gerédis inté9 erat: cuiq; ceſſatio oís
diſplicebat. ſniam eá ualde reſpuit·ſe ab ipſa Græcia electú bello gerédo Ducé: & qui
paternas copias firmiſſimas hrét: nuptiis celebrádis uacare: donecq; filii naſcerent de
ſidere: turpe eé demóſtrás. Cúq; illos docuiſſet: qd ſibi expedire uideret: atq; rónibus
multis ad bellú animaſſet. Magnifica deis ſacrificia: in Dio Macedoniæ urbe. Ioniq; Ioui & muſis cerami na facta.
& muſis ſcenica fecit certamina: quæ ab Archelao ſupioꝝ tépoꝝ Rege iſtituta fuerát.
durauitq; ea celebritas in dié nonú: cú muſis ſingulis dié ſuú dedicaſſet. Scená uero tá
amplam ſtruxerat: ut cétú lectos caperet: ubi amicos: & qui ordines in exercitu duce-
bant: legatoſq; ciuitatú cóuiuio accepit·Splédidiſſimi apparatus Epulo ei cú multi in-
terfuiſſent: militibus etiam omnibus ſacrificiorum: & conuiuii partes diſtributæ ſunt.

ATHEnis autem imperante Cteſicleo: & Romæ conſulibus. C. Sulpitio: &. L. Pa Annus. II.
pirio·Alexander cum exercitu ad Helleſpontum profectus·ibi copias ex Europa in Tranſitus Alexan. in Aſiam.
Aſiam traiicere inſtituit: nauibuſq; ſexaginta diſcedés Troadem uerſus·primus Mace
donum oium·e naui haſtá iaculatus·littori aſiæ eá ífixit: ac ſtatim exiliit de naui·uiſus
quodá modo: ope Deoꝝ captiuá terrá occupare. Hinc ſepulchra Heroú: achillis: aia-
cis alioꝝ ue íferiis cæteriſq; honorib9 ueneratus·Copias: quæ ſecú tráſmiſerát: diligé
ter recognouit: inuenitq; peditú Macedonú millia duodecim: auxilioꝝ ſeptem millia:
Mercennariorum quinq; millia. His oíbus præerat Parmenio. Odryſii. Triballi: Illy-
rii·ad quinq; millia: ſagittarii: & qui Agrianes uocantur: mille·eum etiam ſequuti fue-
rant: ut oés triginta millia numero eént. Equites uero Macedones mille & octingen-
ti: quos Callas Harpali. F. ducebat: Græci omnes octingenti: quibus præerat Eury-
gyus: Theſſali: Thraces·antecurſores: & Peones mille & nonígéti·duce Caſſandro·
reperti ſunt. Equitatui omni numerus factus eſt quatuor millium & quingento-
rum. Cum his copiis Alexander in Aſiam tranſiuit. In Europa ſub Antipatro relique-

Prædicta Alexandro uictoria:

rat peditum millia duodecim:equites ad duo millia & quingentos. MOuens aūt caſtra Rex a Troade peruenit ad Mineruæ templum. Ibi ſacerdos Alexander nomine: cum ante ædem Ariobarzanis:qui Phrygiæ præſes fuerat: ſtatuā humi pſtratā aliaq; non parui momenti oſtēta uidiſſet:acceſſit ad Regem:eumq; in magno equeſtri certamine uictoré fore cōfirmauit: præcipue:ſi circa Phrygiam manus confereret. Adiūxit etiā manibus ſuis inſignē hoſtiū Ducem eū interemptū eſſe:ea uero oia ſibi a Deis ipſis & maxime a Minerua ſignificari:quæ ei auxilio ad res fœliciter agendas futura eſſet. Sacerdotis huius prædictionem læto animo accepit Alexāder:ac ſtatim Mineruam ampliſſimo ſacrificio honorauit:ſcutumq; ſuū ei dicauit:& ex tēplo alterū:quod ſibi firmiſſimum uiſum eſt:detraxit:quo armatus pugnā primam iniuit: ubi ſua cōniſus uirtute celebrem uictoriam reportauit. Sed hæc paucis dieb9 poſt geſta ſunt. IN Terea præfecti: & Duces Perſarū:cū tardi fuiſſent ad prohibendū Macedonum tranſitū in Aſiam:cōuenerunt gratia cōſultandi:qua ratione bellū contra Alexandrū gerendū eſſet. In iis Memnon Rhodius:qui militari prudētia ualde æſtimabat':cenſuit rem initio in diſcrimen deduci nō oportere. Sed agros uaſtando neceſſariorū inopia debere hoſtem phiberi:ne ulterius pgrederet':ſimulq; in Macedoniam nauales & pedeſtres copias traduci:ut bellū totum in Europam transferret'. Optime prorſus uir ille conſulebat:ut de rerum euentu poſtea cognitum eſt. Sed Duces cæteri haud quaquā aſſentiri uoluerunt:tanquam diceret:quæ parum ingenteis Perſarum animos decerent. Cū itaq; ſententia ea:quæ dimicationem ſuadebat:ſuperior fuiſſet:copias undiq; acceſſiuerūt:quæ numero hominum macedonicis longe erant maiores. Cum his in Phrygiam ad Helleſpontum progreſſi prope Grannicum caſtra poſuerunt: ripaſq; fluminis bene muniuerunt. Alexander de hoſtium profectione certior factus magnis itineribus obuiam uadens ex aduerſo illorū caſtrametatus eſt:ut tantum Granici aqua inter bina caſtra laberetur. Tunc Barbari ad montis latus retracti expectabant: ut hoſtes in tranſitu fluminis adorirentur:quod ita diſſipata eorum phalange uictoria ſe facile potiri poſſe ſperarent. Sed Alexander audacia uſus ad primum lucis ortum antequam hoſtis ſe opponeret:copias traiecit:acieſq; ad conflictum ordinauit. Cōtra eas Barbari magna equitū multitudine obiecta primū certamen abſq; peditatu inire propoſuerunt. Siniſtram itaq; exercitus partem Rhodius Memnon:& arſamenes præfectus cum ſuo equitatu tenebant. Poſt eos arſites:cui erāt Paphlagones equites: Dein Spithrobates Ioniæ præſes cum Hyrcanis equitibus poſiti erant. In cornu dextro erant Medi mille:& duo equitum millia ſub Arrheomythre. totidemq; Bactriani: Mediam aciem habebant gentium aliarum equites numero quidē multi:ſed quorum uirtus explorata eſſet:ad decem millia. Peditatus uero Perſarum nihilo erat minor centum millibus hominum. hi omnes poſt acies ſubſtiterunt:quod equites crederent' ſufficere:ad Macedonū uires labefactandas. cōcurſu igit' equitum utrinq; facto cū ſumma alacritate Theſſali equites:qui Parmenione duce in ſiniſtro erant cornu: hoſtium impetum firmiter ſuſtinuerunt. Alexander autem:qui in altero cornu delectos equites ſecū habebat:primus in Perſas irruit. conſertiſq; acriter manibus cedem hoſtium magnam faciebat. Barbari pariter ſtrenue pugnantes arrigebant animos:quo Macedonum uirtuti reſiſterent. Ibi in locum unum fortuna bello meliores ad contentionem pro uictoria obtinenda deducere uiſa eſt. Spinthrobates enim præfectus Ioniæ: genere Perſa: quem Dareus generum ſibi fecerat: egregiæ fortitudinis cum magna equitū

Cōſultatio Ducū Perſarum.

Ordinatio copiarum ad Granicum & pugna.

Spinthrobatis uirt'.

equitũ manu in ipſos Macedonas inuaſit. cúq; ſecum bellatores quadraginta uirtutis
ſpectatæ ſanguine oẽs ſibi iunctos haberet: aduerſos hoſtes uehemẽtia ſua grauiter
urgebat: aliquibus interfectis & multis uulneratis: atq; eo in loco tãtã eius uim nullus
uidebať poſſe ſuſtinere. Tunc Alexander cõuerſo equo in Barbarã cõtendit. Perſa Egregia
exiſtimans ueluti diuino munere ſibi conceſſum: ut cum Alexandro ſingulari certa- Alexan. &
mine cõgrederetur: quo Aſiam oẽm a grauiſſimo terrore liberare: ſimulq; audaciã illi9 Spith. dimicatio.
paſſim iactatam reprimere poſſet: primus in Alexandrum cõiecit telum: quod Suniũ Sunium.
uocãt: atq; ſummũ ei9 dextrum brachium per thoracem uulnerauit. Rex ſtatim extra-
ctum telum abiecit: calcaribuſq; acriter equũ urgẽs incurſione & robore ſuo cõniſus
pariter in medium Perſæ pectus lanceam inflixit: ad quã rem: qui utrinq; aderãt: ex ſũ
mæ fortitudinis admiratione exclamauerũt. Sed cum lãceæ ferrum in thorace fractũ
uulnus irritum feciſſet: præfectus enſe ſtricto in Alexandrũ ferebať: qui ſtatim lancea
alia arrepta in faciem Barbarũ magno cõfecit uulnere. Ad idẽ temporis momentũ ca-
dentis Spithrobatis frater Roſaces equo inuectus enſe tã grauiter caput Alexandri Roſaces.
percuſſit: ut galea cedẽte ictus leuiter ad uiuũ peruenerit. Ibidemq; iterũ eum ferire co-
nanti Roſaci Clitus niger cognomẽto equo accurrẽs. manum abſcidit. Prope duos Clitus.
fratres iacẽtes cõſanguinei oẽs ſubito conglobati telis omnes Alexandrum impetere
cœperunt. deinde comminus congreſſi nihil non ſuſtinebãt: ut eum aliquo modo op
primerẽt. Sed ipſe: licet multis & magnis incommodis impeditus eſſet: nihilominus Firmus
magnam hoſtium multitudinem fortiter ſuſtinebat. Thoracẽ habebat duobus in lo Alexã. ani
cis perforatum. Galea etiam uno: Scutum: quod ex Mineruæ tẽplo acceperat: ictibus mus.
tribus confixum fuerat. tamen nunquam pedem referre uoluit: Sed animi magnitu-
dine elatus aduerſa omnia parum æſtimabat. Cum demum hoſtium multi Duces cir
ca ipſum interfecti fuiſſent: quorum clariſſimi erãt Atixyes: & Pharnaces frater uxoris
Darei Regis: & Mithrobuzanes ductor Cappadocũ: atq; iis ſublatis ordines Perſa-
rum omnes per Macedonas fuſi eſſent: primi: qui aduerſus Alexandrum erant: poſt
eos & reliqui omnes in fugam cõpulſi ſunt. In ea pugna omnium confeſſione præci-
puam fortitudinis laudem Alexander obtinuit. Ab eo Theſſali equites magnam com
mẽdationẽ ex eo ſunt conſequuti: quod turmarum ordinibus bene ſeruatis ſtrenuiſſi
me dimicaſſent. Profligato ad eum modũ equitatu pugna a peditib9 utrinq; excepta
eſt: quæ parũ durauit: qď Barbari ab eqtibus ſuis deſerti animis parũ conſiſtentes ter
ga confeſtim dederunt. E Perſarum copiis peditum millia decẽ: equites nõ minus duo
bus millibus cæſi dicunť. capti ſunt ad uiginti millia. Finito certamine Alexãder ſuos:
qui mortẽ oppetierant: magnificẽtiſſime ſepeliuit: quo ad ſtrenue capeſſenda in præ-
liis pericula eiuſmodi honore cæteros inuitaret. Deinceps in Lydiã mouit caſtra: præ
fectoq; Mithrinne deditionem faciente Sardeis arceſq; cum theſauris ibi depoſitis
recepit. CVMq; Perſæ: q aduerſo prælio ſuperfuerant: duce Memnone Miletũ con Mileti op-
fugiſſent: Rex eo profectus prope oppidum caſtra poſuit: continentique oppugna- pugnatio.
tione nullo die intermiſſo integros fatigatis ſubmittens non ceſſabat pro mœnibus
decertare. Sed qui intus erant facile initio de muro ſe defendebant: cum militum ma-
gna multitudo eſſent: telorumque & aliorum propugnationi neceſſariorum uim
grandem haberent. Sed poſtq̃ Alexander machinis appulſis intentius mœ-
nia quatere: & terra marique ſimul inita oppugnatione per diſiectam muri partem
intro Macedones irrumpere cœperunt: illi in fugam ſunt conuerſi. Mileſii cum

ſupplicantium inſignibus ad Regis pedes prouoluti ſeſe: & urbem in eius fidem dedi
derunt. Barbaroꝝ aliqui interfecti: nõnulli ex oppido ſe ſubtrahẽtes aufugerãt: reliqui
omnes capti ſunt: quos Alexander uendidit. In Meleſios aũt magna eſt uſus benigni
tate. CVM uero nauales copias parum ſibi utiles eſſe: & maximo ſumptu indigere
animaduerteret: claſſem oẽm remiſit pauculis nauibus retentis ad inſtrumenta oppu
Boni impe ratoris con ſilium.
gnationũ deuehenda. in eo numero erant uiginti naues miſſæ ab athenienſibus. Aliq
dicunt ex uſu rei bellicæ Alexandrum miſſionem eam excogitaſſe: quod enim Dareũ
aduenturum: magnoq; prælio confligẽdum eſſe apparebat: exiſtimaſſe Macedonas
ardentius dimicaturos: ſi omnem fugiendi ſpem ablatam uiderent: quod etiam in pu-
gna ad Granicum commiſſa prouiderat: ibi enim: a tergo uti flumen haberent: curaſ-
ſe: quo nullus fugam tentare auderet uidens cedentibus omnibus in ipſo fluminis al
ueo certiſſimã cædem paratã eſſe: Tẽporibus etiã inſequẽtibus Syracuſarum Regem
Agatocles Alexã. imitatus.
Agatoclem exẽplo alexandri magnam & inſperatam uictoriam eſſe conſequutum:
Tranſgreſſum enim cum paruis copiis in Aphricam nauibus omnibus incẽſis fugiẽ-
di ſpem exercitui ademiſſe: atq;: ut ſtrenue decertarẽt: per neceſſitatẽ induxiſſe: quam-
obrẽ Carthaginẽſes: qui multa hoĩum millia contra ſe duxerãt: ſuperauerit. Capta Mi
leto Perſaꝝ multitudo ingẽs: militeſq; conductitii cũ Ducibus: qui optimi cẽſebant:
Halicarnaſſus.
Halicarnaſſum ſe receperunt. Ea maxima eſt urbs oĩum in Caria Regũ ſedes: cui ma
gnum ornamẽtũ afferũt arces elegãter extructæ. IN eo reꝝ ſtatu Memnon uxorem
Callidum factũ Mẽnonis.
& liberos ſuos ad Dareũ miſit ex eoꝝ traditione ſuſpicatus: pariter & ſuorum ſecurita
ti bene prouiſum: & Regẽ tam bonis obſidibus acceptis facile omnium adminiſtra-
tionẽ ſibi crediturũ eſſe: quod nõ ſecus euenit. Subito enim Dareus ad oẽs: qui prope
mare incolebãt: litteras miſit: quibus demandabat: uti Memnoni obſequentes eſſent:
atq; eo modo Memnon Imperio ſuſcepto: quæcunq; oppugnationi ſuſtinendæ uſui
erãt. Halicarnaſſi præparauit. Rurſus Alexãder mari oppugnatoria inſtrumẽta & fru
mentũ eodẽ cõportari iuſſit: atq; ipſe cũ oĩbus copiis in Cariam progredi cœpit. In iti
nere ciuitates humanis officiis ſibi cõciliabat. Sed Græcis maxime gratificari ſtuduit
ciuitates eoꝝ & liberas & ĩmunes a uectigalibus oĩbus eſſe iubens: illudq; paſſim di-
ctitans: pro Græcoꝝ liberatione bellũ ſe cõtra Perſas ſuſcepiſſe. Cum uero ei iter faciẽ
Ada.
ti fœmina: cui Adæ erat nomẽ: eius generis: ut in Cariæ principatum ſuccedere debe-
ret: obuiã ueniſſet: factiſq; uerbis de Regno: quod maioꝝ ſuoꝝ fuerat: uti ad id conſe
quẽdũ ſibi auxilio eẽ uellet: oraſſet: Alexãder eam Cariæ ĩperare iuſſit: quo beneficio
Alexã. liberalitas.
erga Adam Caras oẽs ſibi beniuolos plurimũ reddidit: protinuſq; ab oĩbus ciuitatib9
ad eum honorandũ miſſæ ſunt legationes cũ aureis coronis: promiſeruntq; mandata
oĩa ſe facturas. Poſtea Alexander poſitis ad Halicarnaſſon caſtris oppugnationem
Halicarnaſſi oppugnatio.
acrem & terribilem inſtituit. Initio enim continua: & identidẽ per ſuccedẽtes ĩtegros
renouata pugna mœnia ſuperare conati ſunt Macedones: nullãq; diei partẽ: quin oĩ-
bus periculis ſe exponerent: intermittebãt. Poſt id uarii generis machinis expeditis te
ſtudines ĩres foſſis: quæ ante urbẽ erant ſuperinduxerunt: atq; ita arietibus turres: mu
rũq; ĩterpoſitũ quatere cœperũt. quoꝝ parte diruta: quod reliquũ mãſerat cõfertis ma
nibus in urbẽ proruere fecerunt. Memnon ſtrenue Macedonas: qui primi in mœnia
impetũ fecerũt: repulit. Habebat enim magnũ in urbe militũ numerum. In machinas
aũt adductas noctu cum multis eruptione ex urbe facta ignem cõiecit. acriq; ita præ-
lio ante urbem inito Macedones uirtute multũ hoſtib9 præſtabant: ſed Perſæ mul-
titudine:

titudine:& omni apparatu abundabát:eiſq; decertantibus multum:qui erát in muro:
auxiliabant̄.Hi iaculis & telis Macedonas partim interficiebant:partim ſauciabant:
ſimulq; utrinq; tubicines bellicum canebant:& magnus ex omni parte militũ clamor
edebatur.cõprobantium quæ apud hos uel illos fortiſſime fieri cõſpiciebant. Erát qui
creſcenté in machinis igné extinguere conarentur:qui etiam cõminus congreſſi mul-
tam hoĩum cædem facerent. Alii in urbe noua mœnia in deiectoꝝ locũ multo priori-
bus firmiora excitabát.Duces aũt Perſaꝝ:qui cũ Memnone erant:ubi plurimum pe
riculi erat:ſe offerebant:ſtrenueq; pugnãtibus magna pollicebant̄ munera:per quod
fiebattur pro uictoria obtinẽda oĩbus animoꝝ ardor incredibilis eſſet. Vidiſſet quoſ-
dam uulneribus ſaucios·defectis uiribus cadentes·ex acie deportari: alios pro iacen
tium defenſione:ut auferri poſſent:acerrime prælio cõtendere:aliquos periculi magni
tudine fractos pedẽ referre:ſed Ducum adhortatione concitatos audaciam & animũ
recipere. Tãdem Macedones aliquot ante ipſas portas ĩterfecti ſunt:& in iis Neopto
lemus e Ducum numero uir magni nominis. Cum dein turres duæ: totidẽq; mœniũ
interſtitia ſolo æquara fuiſſent:noctu milites quidã Perdiccæ temulenti in arcis murũ
temere conatum facere ſunt auſi.qua hoĩum uecordia animaduerſa·Memnon cũ ſuis
longe pluribus eos inuaſit:in fugam cõpulit:pluresq; interfecit.Eo cognito Macedo-
nes multi:atque hi qui apud Alexãdrũ præcipui habebant̄:auxilio ſuis accurrerunt:cõ
miſſaq; acri pugna Perſæ ſuperati in urbẽ ſe retraxerunt. Tunc Rex per præconẽ Ma
cedonas:qui pro muro ceciderant:ad ſepulturã ut ſibi concederent̄: petiit. Ephialtes
& Thraſibulus Athenienſes:qui erant in Perſaꝝ auxiliis:eos nõ dedendos cenſebát:
nihilominus Memnon id ipſum Regi indulſit. Poſt hæc Perſaꝝ prĩcipes cũ de ſũma
reꝝ cõſultarent:Ephialtes dixit:ſibi expectãdũ non uideri:ut urbe occupata omnes
in captiuitatẽ uenirent:potius debere Duces ipſos cũ hoſtibus cõgredi:priuſque mi-
lite cõductitio belli fortunã experiri. Memnon:qui eius uiri maximam fortitudinẽ per
ſpectam habebat: atque ſpei plurimũ ſemper in eius animi magnitudine: & corporis
firmiſſimo robore poſuerat:permiſit ut quod ſibi expedire uideret̄:id faceret. Ille de-
lectis duobus millibus mercennarioꝝ militum·inſtituit:uti eoꝝ dimidium ardentes ti
tiones teneret:alteri inſtructi contra hoſtes eſſent. ſubitoque prima luce portis patefa
ctis·ſe cum iis ex portis effudit:ac ignem in machinas coniecit:qui protinus ingẽtem
concitauit flãmam. cum aliis autem:qui acie denſiſſima conſtiterant:hoſtibus ad ma-
chinas ſeruandas feſtinantibus occurrit. Alexander hãc rem perſentiens Macedonũ
præcipuos in priori acie collocat: in ſubſidio delectos ponit milites: poſtremam aciẽ
ſpectatæ uirtutis hominibus firmat:atque ita ipſe ante omnes hoſtes: quorum impe-
tum nulli ferre poſſe exiſtimabant̄:repreſſit. Miſit & qui in machinis factum incẽdiũ
reſtinguerent. Sed enim immenſis undique editis clamoribus:& tubis claſſicum per-
ſonantibus·atrociſſimũ certamen initum eſt:cũ uirtus & ſummum conſequendæ lau
dis ſtudium utriſque nõ deeſſet. Ignem Macedones:ne ulteri9 in machinas ſerperet:
prohibuerant:ſed in ipſa pugna hoſtibus multo erant inferiores. Epialtes enim cor-
poris robore aliis omnibus præſtans·quotquot ſibi in manus ĩciderent:interficiebat:
& qui erant in muro recens conſtructo. ingenti ui teloꝝ coniecta·multos opprime-
bant. Turrim enim ligneam altitudinis cubitoꝝ centum repleuerant tormentis ad ia-
cula & ſagittas emittendas. Propterea cũ Macedones multi cecidiſſent:aliiq;·uitãdæ
telorum multitudinis cauſa pedem·referrent: ſimulque Memnon cum magno militũ

Varia oppugna. & propugna munia.

Neoptolemus.

Memnõis æquitas.

Ephialtis eruptio.

Pugna atrox.

numero ſuis ſubſidio ueniſſet: Alexander in dubitationem magnam deductus eſt: ut quid conſilii capiundũ eſſet neſciret. Ibi cũ firmiſſimi iam eſſent Perſæ: magna rerũ immutatio in ipſo prælio facta eſt. Veterani macedones: qui per totum ætatis ſpatiũ ſemper in rebus arduis: & periculoſis uerſati erant. & ſub Philippo merentes frequẽter uictoriam cõſequuti· ad ſummam fortitudinem ita prouecti fuerant· prudentia & rei militaris cognitione longe omnibus præſtantes· tyronibus pugnã detrectantibus amariſſimis uerbis ignauia exprobrata· ipſi in unum coacti· conſertis ſimul clypeis· hoſtes: qui iam ſe uiciſſe arbitrabantur: exceperunt: Ephialteq́; & multis aliis interfectis· reliquos: ut in urbem refugerent: cõpulerunt: cũ quibus mixti Macedones nocte incipiente intra mœnia penetrauerant: ſed cũ Rex receptui cani iuſſiſſet: in caſtra omnes redierunt. Tunc Duces· præfectiq́; Perſarum· cum Memnone cõcilio habito· urbem relinquere decreuerũt. Igitur optimo præſidio: apparatuq́; omniũ rerum idoneo in arce poſito· reliquam hoĩum multitudinem & pecuniarũ uim ſecum in Con abduxerunt: quod cũ Alexander ad primum lucis ortum ĩtellexiſſet: urbem captam diruit: arcem· muro & foſſa inductis· cinxit. His actis cum exercitus parte Duces in mediterranea miſit· iniungẽs: ut finitimas omnes ciuitates in poteſtatem ſuam redigerent. Illi reſtrenue geſta· terris oĩbus uſq́; ad maiorem Phrygiã deuictis· ex præda capta exercitum ſuſtentarunt. Alexander autem in maritima profectus· captis urbibus multis: & caſtellis: quæ munitiſſima erãt: magno opere expugnatis· regiões omnes uſq́; ad Ciliciam obtinuit. In his locis ut miro quodam: & ſingulari caſu oppidi unius potitus fuerit: prætereundum nõ uidetur. AD extrema Ciliciæ rupem quandam munitiſſimã incolebant Marmares nuncupati. horum pleriq́;· faciente illac iter Alexãdro· nouiſſimũ eius agmen adorti· compluribus interfectis· non paruum hominum & iumentorum numerum abegerunt: qua iniuria Rex irritatus loci illius oppugnationem inſtituit. atq́; omni conatu: ut eam gentem debellaret: contẽdit. Marmares & fortitudini ſuæ: & oppidi ſitu confiſi· fortiter oppugnatiq́; reſiſtebant. iamq́; biduum integrum nunquam pugna intermiſſa fuerãt: apparebatq́; Regem non prius ceſſaturum: q̃ rupem eam ſuperaſſet. Ibi Marmarum ſeniores: iuuentuti perſuadere tentarunt: ne uim experiri perſeuerarent: quod fortaſſe negotium cum Rege componi poſſet. Illis huiuſmodi ſententiam reſpuentibus: cunctiſq́; ſimul cum libertate interire ſibi proponẽtibus· ſenes aliud conſilium hoc dederunt: uti pueros: fœminas: ſeneſq́; omnes interficerent: ipſi: quibus ob corporis firmitudinẽ haud difficulter ſalus quæri poſſet: noctu per hoſtes medios in montem proximum aufugerent. Comprobato hoc conſilio a iunioribus· iuſſi ſunt ſenes quiſq́; domum ſuam reuerti: ibiq́; cum cognatis cibo & potu delicatiori refecti mortẽ expectare. Viſum eſt dein iuuenibus: qui erant circiter ſexcẽti: a cæde cognatorum hominum abſtinere: ſed domibus ignem iniĩcere: eoq́; facto portis patefactis diſcedere. Ut conſtituerant peractum eſt: cuicunq́; ſuorum ciuium ut incẽſa domus pro ſepulcro eſſet: fecerunt: ipſiq́; durante adhuc nocte per hoſtium caſtra euadentes· in propinquum montẽ ſe cõtulerunt. RES eiuſmodi anno hoc contigerunt: in ſequẽti uero: quo Athenis Nicocratus imperauit. Romæq́; Valerius cæſo: &. L. Papirius conſules fuerũt. Dareus Rex ingentem pecuniam Memnoni miſit: eũq́; totius belli Ducem appellauit: qui: conducta magna militũ manu: trecentiſq́; nauibus inſtructis ſuſceptam belli adminiſtrationem curabat Chion in partes ſuas traxit. In Leſbon cum claſſe traiecit: primoq́; impetu Antiſſam: Methymnã: Pyrrham & Ereſum occupauit

Veteranorũ maced. uictus.

Halicar. capta & diruta.

Marmares

Conſilium ſenum.

Impietas barbara.

Annus III.

Memnon Dux.

pauit. Mytilenē: quæ magna: & omni apparatu belli: firmoq; præſidio munitiſſima
erat dies complures non ſine magno ſuorum militum detrimēto cum oppugnaſſet
tandem per ſummas difficultates cepit. Statimq; ſumma Ducis huius ſtrenuitate di-
uulgata multæ ex Cycladibus Inſulis ad eum legatos pro fœdere miſerūt. Fama etiā
illa de eo in Græciam peruenerat: quod ad Euboeam cū claſſe ꝓfecturus eēt: adeo:
ut eius inſulæ urbes magno timore correptæ fuerint: & qui ex Græcis Perſarum reb9
ſtudebāt: ſicuti Lacedæmonii ad nouarꝝ rerꝝ ſpem arrigerēt. Verꝝ fortūa Memno
nis uirtutē ulterius progredi nō permiſit. In morbum enim grauem prolapſus: cum
in dies eo magis premeret: deceſſit: Idq; nō mediocre Darei reb9 detrimētū attulit: Memnōis
q ſibi pro certo perſuaſerat: bellū totū in Europam ex aſia trāſlatum iri. Sed enī Mē- mors.
nonis morte audita conciliū amicorū habuit: rettulitq; ad eos: utrū Duces cū exerci-
tu ad res maritimas mitti cenſerent: an magis expedire uideret: Regē adductis oib9
copiis in hoſtē ꝓgredi: & belli fortunā experiri. Tunc quibuſdā ſuadētibus ipſum in
aciem prodire: quod Perſæ omnes cupidiſſimo aīo decertaturi eſſent: Charidemus Charidem9
Atheniēſis uirtute & oībus artibus īperatoriis præſtantiſſimus: qui ſub Philippo re-
ge meruerat: & in oībus rebus obeundis princeps: & conſilio optimus erat: Dareū
admonuit: ne temere Imperium ſuum in aleam cōmitteret: Sed illud ipſum: quod lō
ge & late patebat: in officio contineret: Ducem aūt: cuius prudētia explorata habe-
ret: contra Macedonas mitteret: ad quam expeditionē centū millium peditatū ſuffi
cere dicebat: ut eorū tertia pars eſſent Græci ſtipendio cōducti. Quo uero dictorū
magis fidem faceret: pollicebat ſeſe bellum illud confecturꝝ. Mouerāt Regem eiuſ-
modi Charidemi uerba: Sed regiis amicis diuerſa quæ plus dignitatis habere uidebā
tur: cenſentibus: atq; eam de Charidemo ſuſpicionem Dareo iniicientib9: quod bel
li adminiſtrationem ſibi demandari cupiebat: uti res Perſarꝝ Alexandro proderet: cō
citus ira Charidemus Perſis ignauiam & timiditatem aperte cœpit exprobrare: per
quæ factū eſt: uti Rex offēſus ob iram: quid expedire uideret: parꝝ proſpiceret: Sed
Charidemū zona cōprehenſum: quod eſt moris Perſarꝝ: apparitoribus interficien-
dum traderet: qui cum ad ſupplicium traheretur: exclamauit: breui Regē pœniten- Perſarꝝ zo
tia affectū iri: atq; iniuriæ ſibi factæ amiſſione Regni pœnas daturum: eoq; modo na prehen-
Charidemus propter male tempeſtiuā loquēdi audaciā ab altiori fortuna & uita de dere.
iectus eſt: Rex poſtmodū ſedata ira cum mentem recepiſſet: grauiter ſe ipſum faci- Charidemi
noris impotenter cōmiſſi incuſauit. Sed quod iam erat factū: haud dabat regia pote mors.
ſtate infectū reddi. Itaq; ſecū: q̄ta Macedonum fortitudo eſſet: coniectans ueluti q;
ante oculos Alexādri ad oīa promptitudinē ſibi proponens: circunſpiciebat quēnā
idoneum Ducem in Memnonis defuncti locum ſufficeret. cumq; nullum inueniret
coactus eſt ipſe ad periclitandam regni ſui fortunam deſcendere. E locis igit omni-
bus copias euocat: iubetq; Babylona conuenire. Ex amicorum & affinium numero
quos meliores nouerat: delegit: eoſq; partim ordinibus decentibus præfecit: partim
ut ſecum in certamen contra hoſtem proficiſcerent: conſtituit. Cumq; dies præſcri
pta aduenisset: totus exercitus Babylone coactus eſt. in quo peditum numerus erat
ultra milia quadringenta: equitat9 non minor cētū millibus. Cū hac tāta multitudi- Darei co
ne Dareus Ciliciam uerſus iter cœpit ſecum ducens matrem: uxorem: filium unum pię.
& duas filias. Alexander cum ante Memnonis obitum Chion & urbes aliquot Le-
ſbi ab eo receptas: Mytilenem ꝑ uim occupatā eſſe: atq; cū claſſe triremiū trecētarꝝ

& magno peditatu eum in Macedoniá tráſire uelle: Græcoſq; multos ad defectioné
patatos ítellexiſſet:nõ mediocri ſolicitudine afficiebat :qua omni liberatus eſt:ut pri
Alex. ægrotatio. múm de ei9 morte nuntiú accepit. SVB hoc tépus í morbú acré incidit:cumq; indies
graui9 pmeret :medicos accerſiuit:qui oés·excepto Philippo acarnane:ut eú remedi
Philippus acarnan. is adiuuare poſſent:uerebant. Ille medicamétis uehemétib9 & pſentaneis uti ſolitus
pmiſit p medicatá potioné ſe eum a morbo curaturum. Alexander libéti animo hoc
audiuit·imperata oía facturus:quod iam fama erat:Dareum Babylone cú oibus co
piis diſceſſiſſe. Itaq; Philippus data potione:cú & ægrotátis natura: & adium étú ar
tis pariter cõniterent :a morbo prorſus Alexandrú liberauit. Propter qd beneficiú
magnificentiſſime honoratus:atq; inter præcipuos Regis amicos receptus eſt. Ma
ter aút Alexádri·cú multa:quæ expedirent:filio per litteras ſignificaſſet: inter alia ad
Alexá. Lyncistes mouit:uti ab Alexandro Lynciſte ſibi caueret. Erat is homo fortitudinis egregiæ:&
prudentia multa præſtabat:atq; ei iuxta:ac aliis amicis Regis·fides in oibus habeba
tur. Acceſſerunt & rumores alii í eiuſdé criminationé paſſim iactari. Idcirco iuſſu ale
xádri capt9 & í uincula cõiect9 cuſtodiæ tradit :uti de eo cognitio habebat. Sed ení
cú alexandro renútiatú eét paucoꝝ dieꝝ iter Dareú abeſſe. Parmenioné cú parte co
Portæ. piaꝝ ad loca:per quæ illi erat tranſeundú (portas nuncupabant) præoccupanda mi
ſit. Profectus Parmenio·Barbaris:qui iam arctiora ea loca inſederát:deturbatis·ipſe
ibi uictor conſtitit·Dareus:ut exercitú expeditú duceret:impedimenta:lixas:caloneſ
q; ·genté bello inutilem·Damaſci:quæ eſt in Syria:reliquit: audienſq; alexandrú an
guſtias locoꝝ occupaſſe:inde eum pugnam detrectare arbitratus magnis itinerib9
pgredi cœpit. Tunc regionum earum homines magna Perſarum multitudie perter
riti·Macedonú paucitaté cõtemnebát:eiſq; deſertis Dareo ſe adiunxerunt·cómeat9
aliaq; neceſſaria prompro animo ei ſubminiſtrantes. Ipſoꝝ deniq; ſnia Perſis in ma
nu certiſſima uictoria eſſe uidebat. Alexáder interim Iſſó urbé inſignem terrore inie
cto recepit. Ibi factus eſt certior ab exploratoribus Dareú ſeptem millia paſſuum:ab
eſſe:atq; acie inſtructa·cú ingenti omnium terrore·propius accedere. Exiſtimauit ip
ſe Deoꝝ beniuolentia occaſioné eá ſibi offerri:qua uno certamine Imperiú totú Per
ſarum erucre poſſet. Itaq; oratione accómodata milites·ad prælium uiribus oibus in
eundum·adhortatus peditú atq; equitú ordines ſecundú loci naturá diſpoſuit. Ante
agmen totum equites conſtituit:peditum phalangem poſt illos ueluti in ſubſidio ée
iuſſit. Ipſe in prima acie ad cornu dextrum cú fortiſſimis equitibus in hoſtem conten
dit. Cornu alterum tenebant equites Theſſali:qui aliis oíbus & uirtute & uſu præſta
Magnus conflictus ad Iſſum bant. Poſtq̄ acies ad teli iactú appropinquarút: táta uis telorum a Barbaris in eá
parté:ubi erat Alexáder:coniecta eſt:ut miſſilium denſiſſima multitudo ſe mutuo col
lidés ictú inualidum habuerit. Tubicines aút cú utrinq; bellicum perſonaſſent: Ma
cedones primi ingenti uoce in lætitiæ ſignú omnes conclamarunt. Barbaris rurſus
clamorem ſuum edentibus:mótes oés propinqui reſonarút: tantuſq; fuit ſonus ille:
ut tubarum clangorem obruerit: nec mirú·una enim uox quadringentorum milliú
hominum reddebatur. Alexander omnes hoſtium partes circunſpiciebat:ut Dareú
noſceret:quem ut uidit ſubito cú omni equitatu:quem ſecum ducebat:in eum inuehi
cœpit:neq; tam uictoriæ de Perſis obtinendæ intentus erat:q̄ ut ipſe eius cauſa fuiſſe
cognoſceret. Interim cætero omni equitatu ſimul decertante·multis ubiq; cadenti
bus, certamen ob dimicátiú fortitudiné ancipitis erat exiſtimationis; cum & in hanc
& in illam

& in illam partem·factis alternis mutationibꝰ·ꝓpenderet.neq; quiſpiã aũt iaculãdo
aut feriendo fruſtra idipſum conabat̃:cũ in tanta hoĩum multitudine ſemper uulne-
ri aliquis expoſitus eſſet. Multi aduerſis confecti uulneribus cadebant:atq; ita: do-
nec anima eos prorſus defereret:haud ceſſabant a pugna:ut ſpiritu prius q̃ pugnãdi
ſtudio deficerent̃. Ipſi uero Duces·ante ordines ſuos fortiſſime pugnam capeſſen-
tes·alios ad idem faciendum incitabant. Vulnerũ ſpecies innumeræ: contentiones
pro uictoria adipiſcenda & diuerſæ & magnæ conſpici poterãt. Inter hæc Oxathres Oxathres.
Perſas Darei regis frater:qui maxĩa fortitudine cenſebat̃: uidens Alexãdrũ repulſis
omnibus in Dareum contẽdere:deliberauit eandẽ cũ fratre fortunã experiri:adſum-
ptiſq; ſecũ equitibꝰ:quos meliores ex ſuis ordinibꝰ nouerat:in Alexãdri turmas im-
petum fecit. Katus autẽ pietatẽ erga fratrẽ magnum ſibi apud Perſas nomen cõpa-
raturũ:ante eius quadrigas pugnã excepit:ibiq;·in tali re bene exercitatus·conſertis
cũ hoſte mãibus·multos ĩteficiebat:nec Macedões:qui cũ Alexãdro erãt:fortitudĩe
illi cedebãt. Itaq; breui magnꝰ cadauerꝝ cumulus ante Darei q̃drigas excitatꝰ ẽ.cũ
n.oẽs Regi manꝰ ĩferre ſtuderent:utriq; acerrime·abſq; aliq̃ ſui ſeruãdi cura·pugna Darei diſcrimen.
bat̃. Ceciderũt in certamĩe eo multi inſignes Perſaꝝ Duces·ĩ iis fuit Antixyes:Arthe
omithres:& Taſiaces ꝑfectus Ægypti. Macedonũ itidẽ multi deſyderati ſũt:& ipſe
rex Alexander in femore eſt uulneratus: cũ magna hoſtiũ uis ſe in eũ effudiſſet. Equi
autẽ:qui ad Darei quadrigas iuncti erant:multis confecti uulneribus: & cadauerum
aceruis conſternati frenum excuſſerũt:atq; Regem ferme in medios hoſtes rapuerũt
Tunc ipſe tanto expoſitus periculo·præter ſuam dignitatem & inſtituta Regnũ Per Perſa. Re
ſarũ·coactus ẽ habenas·ad equos retrahendos·ſuis manibꝰ apprehendere. Adduxe ges habe
rant regii miniſtri quadrigas alteras:quas cũ tranſcẽdere cõaretur:& tumultu magno nas attige
iuxta exorto·hoſtes uehemẽter ingruerent: magna animi perturbatione & timore re haud de
correptus eſt Dareus:quod cum a Perſis quibuſdam in Rege animaduerſum eſſet: cet.
ii primi ſe in fugam cõiecerunt:proximiſq; equitibus eos ſequutis.reliqui demum oẽs Perſarum fuga.
breui terga uerterunt. Cumq; per loca anguſta & difficilia iter eis faciẽdũ eẽt:mutuo
ſe conculcantes cadebant:multiq;·citra hoſtilem offenſam·interficiebant̃·ſimul enĩ
coaceruati iacebant inermes:armati & aliqui gladios nudos ſecũ habentes:quis mul
ti cõfoſſi extinguebant̃· ſuper eos proſtratoꝝ hominum cumulos multi curſu incita
tos equos impellebant:uti in urbem aliquã amicam ſe reciperent. Excepit poſt id pu
gnam phalanx macedonica & peditatus Perſaꝝ:ſed breui certamẽ illud durauit. pro
fligati enim prius equites quoddam initium totius reliquæ ſuoꝝ cladis dederãt. Om
nibus itaq; barbaris fuſis:cum tot millium turbam fugientem anguſtiæ locoꝝ nõ ca
perent:citiſſime eoꝝ ſtratis cadaueribus oĩa ſunt repleta. Sed nocte ſuperueniente·
data eſt perſis: qui ſuperfuerãt:commoditas ad regiones uarias ſe conferendi:cũ ma
cedones·perſequutione omiſſa·ad prædam diripiendam reſtitiſſent. maxime om-
nium in tabernacula regia cõcurſus factus eſt·ob reꝝ pretioſarũ copiã:quæ ĩ eis erat.
Magna argẽti:auri uis:& ueſtes quãplurimæ ac magnæ æſtimationis illinc abreptæ
ſunt. Affiniũ etiã amicorũq; Regis:& cæteroꝝ Ducũ res ditiſſimæ multæ paſſim tra
hebant̃. Non tantũ enim regiæ mulieres:ſed & eius neceſſarioꝝ uxores·curribꝰ deæ
auratis uectæ·de Perſaꝝ more maritos ĩ bellum ſequi:proq; opum ſuaꝝ amplitudĩe Perſicæ mulieres mari
& pro deliciis:quibus inutritæ ſunt:apparatum & mũdũ muliebrem ſumptuoſiſſimũ tos in bellũ
ſecum deferre ſolitæ ſunt. Huiuſmodi fœminarũ captiuitas nulli non uehementiſſimã ſequuntur

Miſerabilis fœminarũ captiuitas

miſerationem cõmouiſſet. quæ enĩ prius ob multitudinem carpentis ornatiſſimis uix
cõmode uehebant̃: & corporis ſui nihil non tectum habebãt: tunc ſimplicẽ inductæ
tunicã: eã manibus lacerabãt: cũq; eiulatu magno e tabernaculis ſe proripiẽtes Deos
inclamabãt: & ad uictoꝝ genua ſeſe prouoluebãt. aliæ manu ueſtem ſubleuantes· ca
pillis paſſis· in loca quædã inuia diſcurrebãt: obuiãq; ſimul factæ alteræ ab alteris opẽ
implorabãt. Erãt quæ miſeræ ab hoſte capillis traherent̃: quibuſue diſcerpto ueſtitu
in nuda corpora uiolentæ manus iniicerent̃: & nõnunq̃ ima haſtilium parte uerbera
bant̃: omneq; genus contumeliarum honoratiſſimã illã & celeberrimã Perſarum for
tunã effundebat̃. Sed Macedones: qui benignioris ingenii erãt: multũ· ad tãtæ uarie
tatis fortunæ conſpectum· moti infeliciũ fœminaꝝ calamitatẽ miſerabant̃: quæ cõ
modis & maximis ſuis rebus priuatæ· in aliena hoſtiliaq; oĩa: in probroſam deniq; ca

Miſerrimus ſtatus familiæ Darei

ptiuitatem deueniſſent. Maxime uero adſtãtibus lachrymas & triſtem animi affe
ctum excitauit Darei mater: uxor: filiæ duæ nubiles: & filius teneræ adhuc ætatis. Im
mutatæ enim fortunæ & extremaꝝ calamitatum illud manifeſtum ſpectaculum meri
to inſpicienti cuiuis ſenſum contriſtabat. Ignorabant illæ quomodo cũ Dareo actũ
eẽt. num adhuc uiueret: an cũ aliis ĩ prælio occubuiſſet. Videbãt armatos hoſtes ad
tabernaculum diripiendum irrupiſſe: qui fœminarum conditionem ignorãtes inde
cora multa palã cõmittere non uerebant̃: ſimulq; Aſiæ imperium iuxta ac ipſas ĩ alie
nã concedere ditionem. Ducũ Perſarum uxoribus ſuppliciter ab eis opem petẽtibꝰ
nihil adiumenti ferre poterãt: ſed uiciſſim ab illis implorabãt: uti ſubſidio aliquo cala
mitatem ſuam ſubleuarent. Alexandri autẽ regis miniſtri· occupato Darei taberna
culo· lauacra & epulas: quibus ille uti ſolitus erat: parauerunt: lampadeſq; multas ac
cenderunt: & ita Alexandrum a Darei perſequutione redeuntem ſuſceperũt: ut Re

Cæſorum numerus

gis illius apparatu apprehenſo· in Imperii Aſiæ poſſeſſionem ueniſſe uideret̃. Cæſa
ſunt in hoc prælio ad centum uiginti millia peditum barbarorum: equitum haud mi
nus decẽ millibus. Macedones uero pedites circiter trecenti: Equites centũ quinqua
ginta deſyderati ſunt. Huiuſmodi fuit exitus prælii ad Iſſum Ciliciæ commiſſi: ĩ quo
uictus Dareus· equis identidem mutatis: ut in curſu ſufficerent: fugam arripuit· Ale
xandri inſequentis manus euitare: & ad ſuperiores præfecturas puenire maxime cõ
tendens. Eum rurſus Alexander cum meliorum: & quos præcipue amicitia iunctos
habebat: equitatu acriter inſequebatur· ſummo potiendi eius ſtudio ardens: cũq; ſta
dia ducenta progreſſus eſſet: ad ſuos nocte fere media eſt reuerſus: ubi cum balneo

Alexandri humanitas

ſe multo confectum labore recreaſſet: quieti: & deinceps cœnæ indulſit. Interea ad
Darei uxorem & matrem accedens quiſpiam: Alexandrum a Dareo perſequendo:
quem cepiſſet: rediiſſe nuntiauit: inde q; ploratus: & clamores magni a mulieribus ex
citati ſunt: reliquaue omnis captiuorum multitudo ad tam triſtem in nuntium in lu
ctuoſas prorupit lamentationes: quod cum Alexander intellexiſſet: Leonatũ unũ
e familiaribus ſuis ad eas miſit: qui tumultum ſedarẽt: ac Siſyngambrim & alias: quæ
cum ea erant: de uita Darei certiores eas faciens: quodq; Alexander earũ dignitatis
rationem habiturus: & prima luce eas ſalutaturus: atq; re ipſa humanitatem ſuã oſtẽ
ſurus eſſet: ſignificans conſolaret̃. Eo peracto cum præter opinionem: & prorſus in
ſperata melior fortuna captiuis mulieribus accidiſſet: ommiſſo luctu Alexandrum
numinis inſtar uenerari cœperunt: qui diluculo primo ſecum aſſumpſit Hephæſtio
na ex amicorum numero honoratum ualde hominem: & ad illas intrauit· cumq; eo
rum uterq;

rum uterq; conſimilē ueſtitum haberet:magnitudineq; & ſpecie Regi Hephæſtio p̄ſtaret:Siſyngambris eū·Regē eſſe rata·ſupplex adorauit.His uero qui adſtabant: nutu & digito:qui nam Alexander eſſet:indicantibus·ob errorem cōmiſſum pudore affecta mulier Alexandrum·repetita ſalutatiōe uenerata ē.Ibi Alexander. Nihil eſt inquit o mater:quod ſollicita ſis.hic enim etiā eſt Alexāder.qua humaniſſima appellatione matris erga mulierē grandem natu·manifeſtum clemētiæ ſuæ ſpecimen captiuis fœminis exhibuit:confirmanſq; eam ſibi deinceps ſecundam matrem fore:quod dicebat:re ſtatim certum fecit.Ornamenta enim:quibus Reginæ uti ſolent:omnēq; priſtinam dignitatē ei decenter honorate reſtituit.Famulatum:quē ſub Dareo habebat:totū ei cōceſſit:aliumq; inſuper non minorem adiunxit.Virginū duarum:uti nuberent: haud minorem curā Dareo patre ſe initurum:puerumq; nō ſecus: ac ſi filius ſibi eſſet:educaturum ſpopondit.quem accitū ad ſe exoſculatus:cū aſpectu firmo:& imperterritum eſſe eum cōſpexiſſet:conuerſus ad Hephæſtionē alioſq;:q cū eo erāt hic inquit puer ſex natus annos uirtutē ſupra ætatem præſefert:longeq; patre ſuo eſt melior.Recepit etiā ſibi curæ fore uxorem Darei:nequid īdignū fortuna priore pateret̄:multaq; alia miſericordiæ & benignitatis pleniſſima loquutus·fecit:ut mulieres ob inſperatæ lætitiæ magnitudinē·in effuſiſſimas lachrimas profunderentur. Ad cōfirmanda uero omnia:quæ dixerat:dexteram ſuā eis porrexit:atq; ex tanta humanitate nō tantum beneficio eius affectæ mulieres:ſed totus exercitus laudatione maxima eum eſt proſequutus:Ego quidem ex omnibus rebus:quas maximas & pulcherrimas geſſit Alexander:nullam hac magis æſtimandam & hiſtoriæ monumentis digniorem iudico.Expugnatæ enim urbes:conflictus:& alia:quæ ei proſpera euenerunt:fortunæ potius:q̄ uirtuti eius imputanda uident̄.Quod autem in licenti adeo potentia miſericordiā clamitoſis impertitus ſit:ſolius prudentiæ eius id munus fuit. Pleriq; omnes·fortuna aſpirante felicem reꝶ ſuarum exitum nacti·inflantur:inſoleſcunt:ac per ſuperbiam humanos & cōmunes caſus parū conſyderant.indeq; non pauci conſpiciunt̄ ſecundam fortunam non ſecus:ac grauiſſimum onus:minus commode ſuſtinere.Alexander igit̄:qui ante hanc noſtram ætatem ſeculis multis uixit: iuſtiſſimam & maxime meritā in hac ſua hiſtoria cōmendationem a poſteritate conſequatur.Dareus cum Babylona perueniſſet:eos:qui cladi ad Iſſum acceptæ ſuperfuerant:collegit:neq; animo in tāta calamitate fractus ē:ſed literas ad Alexandrū miſit:uti fortuna proſpera humane frueretur:& captiuorum redemptionem non negaret·magnam abſe pecuniarum uim propter id accepturus:addidit etiam:ſe omnē eā partem Aſiæ:quæ eſt intra Halym:urbeſq; ibi poſitas ei conceſſurū:ſi fœdus amicitiāq; ſecū habere uellet.Alexander epiſtolā hāc Darei ſuppreſſit:aliāq; in propoſitū ſuū:& quemadmodū expedire ſibi uiſum eſt:cōfixit:quā habito amicoꝶ cōcilio oſtēdit:atq; ita legati re infecta diſcedere coacti ſunt.Tunc Dareus·omni ſpe pacis per literas obtinendæ abiecta·apparatum belli maximum iniuit·eos:qui fugientes ex p̄lio arma reliquerant:armauit:delectum nouorum militum habuit:quos in ordines deſcripſit.copias ex præfecturis ſuperioribus:quas in priori pugna·ob ſtudium proficiſcendi ocyus in expeditionem·ommiſerat: accerſiuit.tantaq; cura in apparatum eum incubuit:ut hominum numerum:quos ad Iſſum habuerat:duplicauerit.Octingenta enim peditum:equitum ducenta millia coegiſſe dicitur: præter hæc falcatos currus complures. Hæc autem omnia præſenti anno geſta ſunt. SVCCedit an/

Margin notes: Hic etiā eſt Alexāder. — Egregia Alexā. laudatio. — Secunda fortuna ut graue on9. — Strategama. — Copiæ magnæ Darei — Annus.IIII

nus quo Athẽis Niceratus priceps: Romæ: M. Attiliꝰ &. M. Valeriꝰ cõſules fuerũt: & Olympias duodecima ſupra cẽteſimã acta eſt. qua uictor i ſtadio fuit Grylus Chalcidenſis. Eo tempore Alexander Macedonas: qui in prælio occubuerãt: & ex hoſtibus: quos ſtrenue pugnantes cecidiſſe intellexit: ſepeliri curauit: Deoſq; magnificentiſſimo honorauit ſacrificio. Illos: qui egregiam operam in certamine nauauerant: magnis muneribus eſt proſequutus. Aliquot uero diebus exercitui ad quietẽ conceſſit: deinde in Ægyptum contendens ad Phœniciã peruenit: ubi urbes omnes facile recepit· locorum cultoribus ultro ſe ei dedentibus. SED enim Tyrii: cum Alexãder

Magna Tyri oppugnatio.

ad eos cauſa faciendi ſacri in honorem Herculis Tyrii ire uellet: ut in urbem ſuam intraret: recuſarunt: quã rẽ moleſtiſſime ferens Alexander cõminatꝰ eſt ſe eos expugnaturum. Illi nihil territi oppugnationẽ ſuſtinere: quo Dareo gratificarent: deliberauerunt· eo pacto incolumem ſeſe cũ eo amicitiã ſeruaturos: atq; inſuper ex tanto beneficio ampliſſima munera cõſequuturos eſſe arbitrati: cum obſidione diuturna & periculoſa Alexandrũ diſtracturi eſſent: ut Dareo ſpatium· ad belli apparatũ perficiendum· daretur. Reponebant etiam plurimum ſpei in ſitu inſulæ munitiſſimo: & omnium rerum bello utilium copia: quam habebant. A Carthaginienſibus quoq; · ſtirpe nimirũ ſua· opis aliquid expectabant. Alexander autem cum mari haud facile in urbem inuadi poſſet: quod operibꝰ mœnia eſſent firmiſſima: & claſſem Tyrii haberẽt terra quoq; rem ferme impoſſibilem eſſe animaduerteret: cum inſula a continenti ſtadiis quatuor ſeiuncta eſſet: nihilominus pericula & labores omnes ſubire decreuit ne ab una atq; mediocri ciuitate copiæ Macedonum contemptui habitæ uiderentur.

Tyros uetus.

Confeſtim itaq; Tyron ueterem diruit: lapideſq; eius a multis hoĩum millibus comportari fecit: atq; aggerem pedes ducentos latum extruere inſtituit. Accitis autẽ undiq; propinquarũ ciuitatũ hoibus· nõ multo tẽporis interiecto· per tantam operãtium multitudinẽ· molem eã abſoluit. Tyrii initio ad inchoatum opus nauibus accedentes· Regem irridebant: quod Neptuni uires ſe coercere poſſe cõſideret. Sed cũ præter opinionem iam illud creuiſſe cõſpicerent: pueros: fœminas & ſenes Carthaginem trãſportare decreuerũt. Iuniores firmi roboris ad mœnia ꝓpugnãda delegerunt: & triremes octoginta: ut prælium nauale cõmitterẽt: inſtruxerũt. Tãdẽ cũ feſtinãtes puerorũ & ſenum partem Carthaginem deuexiſſent: laborantium ad opus ingenti numero: & hoſtili claſſe: cum ad reſiſtendum impares eſſent: præuenti & in urbem cõpulſi ſunt. atq; ita ex omni parte oppugnari cœperunt. habebant autem prius tormenta machinaſq; propugnationi idoneas complures: tuncq; nouas & uarias moliri nõ ceſſabant: quæ res eis haud erat difficilis· ꝓpter fabrorũ: qui machinas ſtruerent: aliorũq; omnis generis artificum Tyrii cõmorãtẽ multitudinẽ: a quibus omnifariã & peregrina inſtrumẽta multa excogitata & cõfecta ſunt. Hiſce circumcirca totũ urbis murũ Tyrii repleuerũt: maximeq; ad eã partẽ: ubi agger mœnibꝰ erat propinquior: quẽ ubi ad teli iactũ iã Macedones ꝓduxerũt: oſtentũ a Deo quopiam· ad im-

Oſtentum.

minentem cladem denunciandam· immiſſum eſt. Fluctus enim e mari ad molem eam incredibilis magnitudinis Cetum appulerunt: unde nihil incommodi factum eſt. corporis enim parte altera aggeri acclinata diutius ibi conſtitit· cum maximo inſpicientium omnium terrore· rurſus demũ in mare enatauit. hincq; religio maxima utroſq; occupauit· exiſtimantes illud portendere: Neptunum ſibi auxiliarem fore: animo unq; in id quod optabant inclinato. Signa etiam alia: quæ merito anceps & trepidum

pidum uulgus redderent:cõtigerunt. Apud Macedonas·interpretandendum·panem
mandentium facies cruentatæ uiſæ ſunt. In urbe quidam uiſum huiuſmodi ſibi appa-
ruiſſe narrauit:tanquam Apollo dixiſſet: Tyriá urbem ſibi deſerendam eſſe. Idipſum
cum ab eo homine in Alexãdri gratiã cõfictũ fuiſſe plebs ſuſpicaretur:iamq; lapidib9
eum impetere iuniores quidam uellẽt:a magiſtratibus ſubtractus ille e medio in Her-
culis templum confugit:atq; ita Dei præſidio:quem implorauit:ab imminenti pœna
eſt liberatus. Sed nihilo magis Tyrii eius rei ſuperſtitione ſe exoluerunt: qui catenas
aureas Apollinis ſigno iniecerunt· ita impeditum non amplius e ciuitate poſſe eũ de-
migrare cenſentes. Verum enimuero cum aggeris incrementum iam Tyriis formi-
dinem faceret: ſcaphas complures ſcorpionibus:catapultis:ſagittariis & fundito-
ribus repleuerunt: atque ita ad eos: qui in aggere operabantur: appulſi multos
uulnerabant:nec pauciores interficiebãt:in denſam enim illam & inermem operario
rũ turbam cũ tela multa & omnis generis coniicerent: nullus ictus: utpote inexpoſi-
tos & indefenſos·fruſtra erat:ad hoc nõ tantũ aduerſi:ſed & a tergo·ob aggeris latitu
dinem anguſtam·feriebant: neq; aliquis ab eo incommodo ſibi cauere poterat: cum
utrinq; ab hoſtibus tela immitterẽtur. Tunc Alexander·ad huiuſmodi detrimentum
ammouendum·naues ſuas omneis milite inſtruxit:ipſeq; primus eas in Tyriorũ por-
tum aggere inſtituit:quo reditum his:qui ſuos inuaſerãt:interciperet. Illi ueriti:ne Ale
xander portum obtinẽs urbem propugnatoribus uacuam occuparet:ſumma feſtina-
tione ad urbem ſe conferre cœperunt. atq; ita maxima cõtẽtione utriq; ut præuenirẽt
remulco cõnitebant. iamq; Macedones portui appropinquabant: & parum abfuit:
quin phœnices omnes interficerẽt.naiuibus:quæ ultimæ erant:amiſſis·reliqui in ur-
bem euaſerunt. Alexander magna ſpe deiectus ad aggerem perficiendũ ſe conuertit:
nauibuſq; multis excubãtibus·fecit:ut operarii tuti eſſent. Iam aggere urbi proximo
palam erat de facili eam capi poſſe:ecce uentus Caurus uehemẽs obortus operis par-
tem euertit. Tunc Alexander uidens etiã ſine hoſtiũ ui per ſe molem fatiſcere:multum
animo eſt cõmotus:ut quid conſilii capiundum eſſet:non ſatis proſpiceret:atq; oppu
gnationis cœptæ iam eũ pœniteret. Tandem laudis cupidine arrectus arbores maxi
mas in montibus concidi:& ad mare cõportari fecit:demerſaſq; ſimul cũ ramis eas ad
uim fluctuũ frangẽdã obiecit. celeriter etiam ea aggeris parte:quæ deciderat:refecta·
operãtiũ multitudine ita opus promouit:ut ex eo in orbẽ telũ adigi poſſet. Poſitis aũt
in extremo machinis ſaxa in urbis murum coniiciebat:& eos:qui in mœnium propu-
gnatione erant:grauiter offendebat. adiuuabant ſagittarii & funditores per quæ op-
pidani multi uulnerabant. Contra hæc Tyrii:apud quos cõſueti aquis hoïes: & ma- *Miræ artis*
chinarum artifices erant multi:remedium miri ingenii adhibuerunt: ut eni catapultis *machinæ.*
obſiſterẽt:Orbes quoſdã crebris diſtinctos radiis cõſtruxerũt:hoſq; machinis ſubter
mare immittentes·tela:quæ emitti deberent:partim cõfringebãt: partim eripiebant:
oĩbuſq; aliis:quicquid uirium in ipſo ictu habere poſſent:cõminuebant. Lapides aũt
qui in murum torquerent:emoliente & maceranti quodam medicamine ita putridos
reddebant:ut eorum impetus ex tormentis parum obeſſet. Rex autem dum ita ad ag
gerem contenditur:cum claſſe tota mœnibus circumuectus curioſe ea conſyderauit:
ut pro certo & mari & terra eum oppugnationem initurum eſſe crederetur. Non au-
ſi ſunt Tyrii contra Macedonas in mare progredi:ſed in faucibus portus naues treis
in certamen adduxerant. in eas Alexander conuerſus oẽs ſuperatas confregit: dein-

de in caſtra milites reduxit. Deliberauerant Tyrii mœnia urbis duplicia facere: quod non crederent quinq; cubitorum murum ſufficere oppugnationi ſuſtinẽdæ. Itaq; murum altero tanto latum extruere cœperũt. inter quẽ & priorem quod erat interualli aggere & lapidibus complebant. Alexãder interim cõiunctis aliquot triremibus: machiniſq; omnis generis ſuperimpoſitis mœnia hoſtium aggreſſus ad cẽtũ pedũ ſpatium ea diruit: perq; apertum locum irrumpere conabatur in urbẽ: ſed Tyrii denſiſſimam telorum uim conii cientes coegerunt: uti pedẽ cum ſuis referret: atq; nocte ſuperueniẽte nouũ murum in deiecti locum excitarunt.

Tyros facta peninſula.

Iam uero aggere urbi cõiuncto cũ Tyros peninſula facta eſſet: pro mœnibus maxima & acerrima certamina committi ſunt cœpta. Oppidani.n. imminẽtem ſibi perniciem præ oculis habentes: & quodcũq; Calamitatis genus captiuis accidere ſoleat: ſecũ reputantes eo animo periculis oĩbus ſe offerebant: ut mortẽ ſuſq; deq; facerẽt. Cũq; Macedones altas & mœnibus æquas turres propius adduxiſſent: atq; inde põtibus muro applicatis multi in mœnium pinnas audacter trãſirẽt. Tyriis remedia multa cõtra hoſtium conatũ ex induſtria: & ingenio

Tridentes.

fabroꝝ: qui uaria inſtrumenta bellica excogitarũt: ſuppetebant. Cõfecerãt hi tridẽtes maximos hamoꝝ inſtar adũcos: quos in Macedonas de turribus pugnantes iniiciebant: cũq; clypeis infixi eſſent: eos funibus: unde reuincti erant: ad ſe retrahebãt. Erat igit necesse aut arma abiicere: atq; ita apertos cõtra tela: quæ innumera mittebant: ſe exibere: aut retentis ob pudorẽ armis tractos e turribus altis cadere: & mori. Alii etiã piſcatoriis retibus hoſtes inuoluentes: cũ manus explicare non poſſent: attrahebant: atq; in terram deiiciebant. Sed aliud quoddã acrius ad Macedonũ uirtutẽ coercẽdã excogitauerunt: quo fortiſſimos uiros multos dura & inexplicabili calamitate affecꝫ

Inuentum mirum.

rũt. Scuta aliquot ænea & ferrea fabricati ſunt: hiſq; arena repletis flãmam cõtinuam ſubiiciebant: donec ignita & candens arena fieret: quam demũ per machinã quandã in hoſtes audacius cæteris pugnantes effundebãt: atq; ſupplicio extremo eos afficiebant. Illa enim intra thoraces & tunicas penetrans: cutem grauiſſime torquebat. neq; ita cruciatis militibus ſubſidium inueniri poterat: quod proximos: a quib9 magno clamore opem implorabant: peſtis eadẽ cõprehẽdiſſet. Deſtituti igitur auxilio: cum uehemẽtiſſimus ille dolor in furorẽ eos adigeret: miſerabiliter interibant. Eodẽ tempore ignem: iacula: lapides innumeros in hoſtem Phœnices mittebant: ut magnæ telorum multitudini Macedonum fortitudo ſuccumbere cogeret. Arietibus inſuper: quibus falces adnexæ erant. Arietum armamenta abſcindebant: ne deinceps ualidas in quatiendo uires haberent. In hoſtiũ frequẽtiã de machinis candẽtes magnas laminas fer

Corui.

reas iaculabant: quæ in tanta turba ſemper aliquos attingebant. Coruis & manibus ferreis ex propugnaculis hoſtes arripiebãt: oẽs deniq; Macedonum machinas inutiles reddiderant: pugnantiumq; magnum numerum ceciderant: cum tamen in ea tanta rerum perturbatione & difficultatib9 adeo aſperis: Macedonũ animi minime reprimerentur: ſed ſuper ſuorum cadauera euntes aliorum calamitatem nequaquam in terrorem ſuum uerterent. Interea Alexander ad catapultas conſiſtens: ſaxa in murũ torqueri: & ex ligneis turribus per ſcorpiones ingentem telorum uim in oppidanos: qui mœnia ſumma tuebant: conii ci faciebat. Tyrii cõtra orbicularibus machinis (ut diximus) ſubter aquam immiſſis catapultarum tela aut confringebant: aut aliorſum auertebant. conſuta etiam coria ad excipiendum miſſorum lapidum impetum muro prætendebant: & eoſdem ui illa molliente diſſoluebant: ut nihil ictu ſuo offenderent.

Omni

Omni igitur modo fortiſſime propugnátes: cum uiroꝝ dimicátium affatim haberét:
iam in hoſtem audentiores facti·deſertis mœnium turriumq; ſtationibus ad pontes:
qua Macedones tranſibát: ſe conuerterunt: firmaq; acie contra hoſtes inſtructa ma-
nus ſtrenuiſſime: ut patriæ ſalus exigebat: conſeruerunt. Erant nonnulli ex ipſis: qui ſe
curibus pugnantes: ut quemq; hoſtem obuium habebant: ei expoſitam corporis par
tem detruncarent. Ibi admetus·unus e Macedonum Ducibus·magnitudine animi &
corporis robore præſtantiſſimus: dum Tyriorum conatibus alacriter obſiſtit: ſecuri
caput medium percuſſus·ſubito uitam·Herois inſtar·amiſit: ac reliqui omnes uictori
bus Tyriis cedere coacti ſunt: quod cum Alexáder uidiſſet·nocte inita·per tubicines
exercitum excitauit: oppugnationeq; ommiſſa caſtra in Aegyptum mouere cóſtituit.
poſtmodum laudem: quam de ſuperato hoſte expectauerat: Tyriis ſe coactum relin-
quere ignominioſum exiſtimans·ſentétiam mutauit: ſoluſq; Amyntas Andromenis.
F. idipſum cóprobauit. Itaq; rurſus ad perficiédum: quod cœperat: conuerſus·habita
concione Macedonas eſt hortatus: ne ſe ipſo deteriores eſſe uellét in hoſte oppugná
do: Claſſemq; inſtructam urbi circúduxit: quo mari ſimul & terra Phœnices preme-
ret. Intelligens autem ad eam partem: ubi erat nauale: infirmiora eſſe mœnia: illuc tri-
remes cum machinis inuexit: atq; ibi rem ferme ſpectantibus incredendam facere eſt
auſus. E turri enim lignea ponte applicato·urbis murú ſolus conſcendit. nihil ueritus:
quod ſibi fortuna facinus tam glorioſum inuidere poſſet: neq; acerbiſſimo hoſtiú ani-
mo in ſe cómotus: Sed rem in Macedonú ſuorum conſpectu geri gaudens·eis ſubſe
qui iuſſis·ipſe ante omnes·hoſtium reſiſtentium quoſdam lancea: quoſdam enſe con
ficiebat: nonnullos clypei impulſu deturbabat: quæ audacia multum animos hoſtium
cóminuit. Interim cú alibi ariete pars muri magna fuiſſet diſiecta: atq; intra urbé irrue
rent Macedones: iamq; multi per ponté Alexádro ſe adiúxiſſent: urbs tádem Tyros
capta eſt. Oppidani nó túc etiá fortitudinis ſuæ obliti ſunt: ſed mutuo ſe animátes: uia
rú anguſtias cómunierunt: ibiq; oés·plures ſeptem millibus·præter paucos cæſi ſunt.
Pueri & fœminæ in captiuitaté tracti. Iuniores; qui erant ad duo millia: Alexander ſu
ſpédi iuſſit. Captiuoꝝ tredecim millia numerata ſunt: cú tamen prius multitudo pue-
rorú & fœminaꝝ ingens Carthaginé fuiſſet comportata. Tyrii igitur·ſtrenue magis:
ꝗ prudenter oppugnationé ſubeuntes: quá menſes ſepté ſuſtinuerunt: in diram adeo
calamitaté delapſi ſunt. Apollini catenas aureas: & compedes a Tyriis iniectas Alexá
der detraxit: atq; Philalexandrú appellari iuſſit. Herculi magnificétiſſimum ſacrificiú
peregit. Milites: qui egregiam operam in bello nauaſſent: honorauit. Mortuos hone
ſtiſſime ſepeliri curauit. Tyri Ballonynum regem fecit: cuius mentionem accurate fa-
cere·propter caſum admirabilem·haud uidetur indignum. Erat prius in ea urbe Rex
Strato: quo·ob Darei amicitiam·de principatu eiecto·Alexander Hephæſtioni per-
miſerat: uti hoſpitum ſuorum quem uellet: Tyri Regé deligeret. Is quo hoſpiti: apud
quem diuertebat: gratias referret: eum principé nominari cóſtituerat: qui & opibus &
dignitate magna præditus: cum nullo cognationis gradu regium genus cótingeret:
beneficium oblatum recuſauit. Túc Hephæſtioni: quis nam ſtirpis regiæ extaret: req
renti indicat quendá a Regibus genus ducenté·prudenté: atq; optimú: ſed pauperta
tis extremæ hominem ſupereſſe. Ad illum Regni tradédi cauſa protinus Hephæſtio
cum regali amictu contendit: inuenitq; in horto mercede aquam de puteo trahenté·
craſſiſſimo indutum páno. Ei qd moliatur Hephæſtio exponit. Regia ueſte atq; aliis

Admeti mors.

Deſperatio Alexan.

Incredibilis Alexandri audacia

Tyros capta.

Duo millia Tyriorum ſuſpenſa.

Apollo philalexander

Admirabi. Ballonyni fortuna.

decentibus ornamentis apparat. productũ in forum Tyriis regem eſſe iubet·populo
libẽter eiuſmodi fortuitæ & prorſus mirabili rei aſſentiente. atq; ita Alexãdro amiciſſi-
mus ille Regnum tenuit·Fortunæ ſupra modũ uariantis hoĩbus imperitis exẽplũ ma-
nifeſtiſſimũ. Nos uero cũ Alexandri res diutius tractauerimus aliorſum narrationẽ no
ſtrã cõuertemus. IN Europa Agis Lacedæmonioꝝ rex receptis octo millibus ære
merẽtiũ militũ: q ex ꝓlio aduerſo ad Iſſum euaſerant: nouis rebus in Darei grãm aĩum
Amyntæ conat° magni & obitus. intendit a quo naues & pecuniã magnã cũ obtinuiſſet: in Cretam trãſmiſit: ubi urbes
cõplures captas in Perſarum partes traxit. AMyntas aũt: qui prius e Macedonia ad
Dareum perfugerat: prælioq; ad Iſſum Ciliciæ facto interfuerat cum Perſis: ex acie cũ
hoĩum quatuor millibus: qui ſtipendia faciebant: incolumis diſcedens Tripolim: quæ
eſt in Phœnicia prius: quã Alexãder eo contenderet: peruenit. Ibi e claſſe naues: quæ
militi ſuo portando ſufficerent: accepit: reliquas oẽs incendit. traiiciensq; in Cyprum:
& naues & copias illinc obtinuit: cum quibus Peluſiũ nauigauit: eiuſq; potitus uulgo
iactabat: Ducem ſe ad eos miſſum fuiſſe a Dareo: cũ Aegypti præfectus in Cilicienſi
pugna occubuiſſet. deinceps Memphim profectus regionis populares: qui in acie an
te urbẽ cõſtiterant: ſuperauit. Poſtq; uictoriã cum milites eius populabundi: prædæ cõ
gerendæ ſolutis ordinibus intẽti eſſent: ecce tibi facta ex urbe eruptione·oppidani &
Amyntã: & ſuos omneis ad internectionẽ occiderunt. eoq; modo Amyntas: q res ma
gnas tentauerat: a quibus minime ſuſpicabat̃: oppreſſus eſt. Pariter & alii Duces præ
fectiq;·cum aliqua militũ manu de pugna ad Iſſum euadentes·Perſaꝝ res non deſpõ-
derunt: ſed partim ad urbes firmiores & opportunas ſe cõtulerũt: eaſq; in Darei fide
Amphictyonũ legatio. retinuerunt. partim nationes & populos ad reparãdas copias induxerunt: quibus cũ
tempore maxime neceſſario·afflictis rebus ſubueniebant. AMphictyones autẽ in
Gaza. Græcia legatos quindecim: qui auream coronam·rei bene geſtæ præmiũ·Græciæ no
mine afferrẽt: partamq; uictoriam gratularentur: ad Alexandrum mittere decreuerũt:
qui ad urbem Gazam Perſarum præſidiis bene firmatam caſtris motis·eam duorum
Annus. V. mẽſium obſidione per uim occupauit. IAM Athenis principe Ariſtophane: Roma
Tranſitus Alexãdri ĩ Aegyptũ. ni conſules magiſtratũ inierunt Sp. Poſthumius: & T. Veturius. Tunc Alexãder per
acta Gazæ oppugnatione·Amyntam cum nauibus decem in Macedoniã remiſit: ut
iuuenũ: qui militiæ idonei ibi eſſent: delectũ haberet. Ipſe cum oĩbus copiis in Aegy-
ptum intrauit: urbeſq; omnes citra laborẽ quẽpiã recepit. Ægyptii enim: quod a Per-
Profect. Alexan. ad Hãmonẽ. ſis multa impie in ſacra ſua commiſſa fuerãt: crudeleq; illoꝝ erat Imperiũ: læto animo
Macedones ſuſceperũt. COMpoſitis Ægypti rebus·alexander ad Hammonis tẽ
plum proficiſci cõſtituit·a Deo reſcire quædã ſummopere cupiens: cũq; iam itineris di
midium progreſſus eſſet: Cyrenenſium legati ei occurrũt coronã & munera ampla ap
portãtes: in quis erãt equi bellatores trecenti: & firmiſſimæ quadrigæ quinæ. Exceptis
benigne eis Alexãder & ſocietatẽ & amicitiã ſuã dedit: Poſtea cum iis: quos comites
ſumpſerat: ad templũ occepit pergere. cũq; ad terrã deſertã & aqua carentẽ: ubi arenæ
tiis immẽſa erat: perueniſſent: accepta ſecũ aqua illac iter faciebant. Intra diem quartũ
aqua omni·quã ſecum ferebant: abſumpta·defectu eius magnopere conficiebant̃: in
gẽſq; ſolicitudo oẽs corripuerat. tunc pluuia magna derepẽte facta eſt: qua præter ex-
pectationem cũ a ſiccitate eſſent recreati: exiſtimauerunt eam Dei prouidẽtia ad ſe ſer
uandos miſſam fuiſſe. Iterum igitur aqua de cõualle quadã hauſta: quãtũ in dies qua-
tuor ſuppeteret: ſecũ portauerunt: intra quod tempus regionẽ: quæ aquæ indigentia

laborabat:

laborabat:tranſierunt. Cum uero recti itineris ratio propter arenæ copiam non cõſta- Corui itineris duces
ret:duces Regem admonuerunt:crocitantes coruos ſemitam: qua ad tẽplum eundũ
eſſet:demonſtrare. Idipſum Alexander in omen fauſtũ traxit. Interpretatuſq; Deũ gra
te aduentum ſuũ accipere magna alacritate progrediebať.primo ad ſtagnũ:qđ ama- Stagnum amarum.
rùm nuncupant:puenit. deinde ſtadia cẽtũ cũ iuiſſet:urbes:quæ Hammonis dicunť: Tẽpli Hãmonis deſcriptio.
acceſſit:illinc diei unius itinere facto·delubrum tandẽ attigit.cuius regio undiq; deſer
tis & aquæ egentibus:prorſuſq; omni humano cultu carentibus locis circundata·ipſa
tamen in latum & longum ſtadia quinquaginta patens multis amœniſq; & potu ſalu-
bribus aquis irrigatur:& arborum omnis generis maxime:quæ fructus gignant:refer
ta eſt. Aeris clementiam:qualis propemodum ſolet eſſe uerno tempore:habet.cumq;
finitima omnia in tolerandis æſtibus caleãt:locus hic ſolus temperie ſua degentes ibi
mirifice recreat. Templum ab Aegyptio Danao poſitum fuiſſe aiunt. Regionem ſa- Danaus.
cram circumhabitant ad meridiem & occidentem Æthiopes:ad ſeptentrionẽ Aphri:
qui Numidæ dicuntur: eiſq̀ue uerſus mediterranea cõiuncti Naſamones. Interius lo-
ca omnia tenent Hammonii:in quorũ medio eſt Arx cũ munitione triplici. prima Re
giam principum ueterũ:Altera gynæceum:puerorum:fœminarum propinquorumq;
Regis domicilia:loci totius propugnaculum:Delubrum Dei:ſacrũ fontẽ:in quo:quæ
cũq; Deo offerẽda ſunt:prius abluuntur:continet. In tertia ſpiculatores:qui circa prin
cipem ambulare ſoliti ſunt habitãt. Ibidemq; eſt eoꝝ militum receptus bene firmatus
munimentis. Haud longe ab ipſa arce alterũ extat Hammonis tẽplũ multis magniſq;
arboribus inumbratum:prope quod fons eſt:qui ob id:quod ei accidit: Solis nũcupa Fons ſolis.
tur.habet enim aquam·ſecundum horarum ſpatia·mutationes mirabiles facientẽ. ad
primum diei ortum tepida exit de fonte.progrediẽte die ad horarum additamẽta pau
latim frigeſcit:donec meridie æſtuante ipſa ad ſummam redigatur frigiditatem:quam
rurſus per momenta ſua remittit ſenſim:uſq; ad ſolis occaſum:nocteq; ineũte uſq; ad
mediã ſemper magis incaleſcit.inde calore deficiente fit:ut circa lucem priſtinum ſta-
tum prorſus recuperet. Dei ipſius ſimulachꝝ ex ſmaragdis aliiſq; gemmis eſt coagmẽ
tatum:editq; oracula peculiari quodã modo. circumfertur enim aurea naui ab octogi-
ta ſacerdotibus:qui humeris Deũ ultro geſtant:quo ei uoluntatem progrediendi eſſe Hãmonis ſignum.
nouerunt. Subſequitur per uias omneis ingens uirginum matronarumq; turba pæa-
nas canentium:Deumq; cantu patrio laudantium. Alexãder itaq; in templum a ſacer
dotibus ductus cum diuinum ſimulacrum contemplareť: Vates uir grandis natu ac-
cedẽs ad eum: Salue inquit o fili:& appellationem huiuſmodi a Deo habeas. ſuſcepit Salue o fili
Alexander.accipio eã o pater:deincepſq; tuus dicar:ſi tamen mihi terrarum omnium
dominum conceſſeris.tunc uates in templum ſe retrahens·cum uiri: qui deum ſuble-
uauerant:ad certa quædam uocis indicia moti eſſent: reſpondit firmiſſime Deum ei:
quod petebat:promittere. Ibi Alexander de cæteris etiam: quæ ſcire expeto: mihi in-
quit o Numen reſpondeas:an ſcilicet omnes parentis mei interfectores ultus fuerim:
num ue eorum aliqui pœnam euaſerint. Vates tunc exclamauit. Haud perperam lo-
quaris:non enim eſt mortalium quiſpiam:qui genitori tuo inſidias poſſit tẽdere. Phi-
lippi quidẽ peremptores omnes ſupplicio ſunt affecti. Argumento uero ſit tibi: quod
e Deo ſis genitus:magnitudo rerum:quas fœliciter geſſiſti:quodq; hactenus a nullo
fueris ſuperatus: & in poſterum ubiq; inuictus ſis futurus. Delectatus mirifice Ale-
xander his oraculis·ampliſſima deo obtulit munera:inq; Aegyptum eſt reuerſus.

IBI cum urbē ædificare decreuiſſet:eis:quos negotio præfecerat:iniunxit:inter plau
Alexādriæ urbis ſitus & magnitudo Eteſiæ.
dem & mare:quē locum ipſe diligēter metatus:& ad regiones urbis ponendas parti
tus fuerat:eam extruerent.uoluitq; Alexandriā de ſuo noīe appellari.cuius poſitio cō
moda ualde electa eſt ob uicinitatem portus Phari.recteq; ī uicis diſponēdis illud fue
rat cōſyderatū:ut oēs flatꝰ uētoꝝ:qui anniuerſarii dicunt̄:inſpirarent̄.ii per latiſſimū
pelagi æquor effuſi urbis aerem refrigerāt:unde ſaluberrima tēperies reddit̄ habitan
tibus.Circuitum ipſum mœniū & magnitudine & munitionibus admirabilē prorſus
effecit.cum enim inter magnam paludem & mare poſita ſint:duos tantū terra aditus
habent:qui bene firmati ſunt:ut facile defendi poſſint.Oppidi forma prope Chlamy
di cōſimilis.uabēt(?) plateam:a qua ciuitas quaſi media diuidit̄:magnitudinis & elegan
tiæ incredibilis(?):a porta enim ad portam pertinēs in longitudinē ſtadia quadraginta:
in latum pedes centū perficit.domibuſq; & templis magnificētiſſimis undiq; eſt exor
nata.Iuſſerat Alexander ut ipſa Regia & ampla & operibus præclaris admirabilis ma
xime fieret.neq; hic tantū:ſed & ſuccedētes ferme omnes ægypti Reges uſq; ad mea
tēpora impendiis magnis eā auxerunt.Accepit uero ea urbs citerioribus annis tātum
rerum oīum incrementū:ut a multis prima omnium in toto terraꝝ orbe numeret̄.ma
gnitudine enim:ſpecie:reditibus amplis:copiaq; omnium humano uictui neceſſario
rum longe aliis oībus præſtat.Habitantium in ea multitudo ualde ſuperat degēnium
in urbibus aliis numerū.quo nāq; tempore in ægyptum tranſmiſimus:nobis dictū eſt
ab eis:qui deſcriptionē habitatoꝝ faciunt:eſſe alexandriæ capitum liberoꝝ plus trecē
tis millibus:Regemq; ex uectigalibus ægypti capere ultra ſex millia talentoꝝ.alexan
deritaq; cum amicos ſuos quoſdā cœptæ urbis edificationi præeſſe iuſſiſſet:omneſq;
Darei apparatus.
Aegypti res ordinaſſet:cum omnibus copiis in Syriam rediit. DE cuius aduentu ut
primum Dareus certior factus eſt:undiq; copias ſuas euocauit:omniaq;:quæ ad aciē
inſtruēdam opportuna eſſe uidebant̄:prouidit.tela gladioſq; maiores:q̄ prius habuiſ
ſent:in exercitu fieri curauit:quod ea res Alexandro in ciliciēſi pugna ualde profuiſſet.
Currus falcati.
Currus falcatos ducētos(?):perterrendis hoſtibus multum idoneos:ita conſtruxir.Cir
ca equū utrūq;:qui loris reuincti currum trahebant:exterius in iugo infixa ſpicula triū
palmorum lōgitudinis:cuſpide in hoſtium faciem cōuerſa:cōſtituebantur:ad axes ro
tarum demiſſos altera duo itidem hoſtibus occurrentia extabant.hæc & lōgiora & la
tiora erant prioribus:habebantq; in ſummo adnexas falces.Omnino cum exercitum
Magnæ copiæ.
armis inſignibus:& Ducibus ſtrenuis bene firmaſſet:Babylone mouit cum peditatu
millium octingentorum:equitibus haud minus ducentis millibus:iterq;:Tigri ad dex
teram:ad ſiniſtrā Euphrate fluminibus decurrentibus:habebat per opulentiſſimam
regionem:quæ equis iumentiſq; pabulum:hominibus alimentorum omne genus cō
modiſſime poſſet ſuppeditare.contendebat autem ſtudio ſummo ut Ninum perueni
ret:ibiq; cōflīgeretur(?):quod prope urbem eam planities erat:quæ latiſſima ingēti mi
litum multitudini explicandæ locum maxime idoneum dare poſſet.Cum uero ad ui
Arbela.
cum:qui Arbela nominabatur:caſtrametatus eſſet:ibi quotidie acies diſponebat:me
ditationeq; & exercitationibus continuis milites:ut imperatoris iuſſa audirēt:aſſueſa
ciebat.plurimum enim uerebatur:ne aliquo modo in tanta gentium & linguarum ua
rietate:cum ad prælium ueniendum eſſet:ſeditio & motus quiſpiam in exercitu orire
Legatio Darei ad Alexan.
tur. PRO componendo bello cum prius miſſis legatis:qui Alexādro terras omnes
intra Halym:inſuperq; talentorum duo millia offerrent:nihil efficere potuiſſet:iterū

&alios

& alios ad eum legauit·gratias agens:quod matrem eius captiuoſq; alios tam hono rifice tractaſſet:oranſq; : ut inita ſecum amicitia·quicquid citra Euphratem eſſet: ta lentaq; tria millia & filiar um ſuarum alteram uxorem accipere uellet·quod ſi obtinue rit ut generũ eum habeat:tunc filii ſui gubernatione cõceſſa·ſe admiſſurum quodã modo eum in totius etiã Imperii ſocietatẽ:pollicebat̃.Alexãder auditis legatis ami corũ conſilium habuit:rettulitq; ad eos de his:quæ offerent̃:ut cenſerent quidnam eli gendum uideret̃.rogabat:ut fidenter unuſquiſq; ſniam ſuã in mediũ ꝓferret.Ibi cũ alii oẽs ob rei quæſitæ magnitudinẽ haud ſatis Regi conſulere auderẽt .Parmenio primus.Ego inquit ſi eſſem Alexander ſuſciperem quæ cõcedunt̃ fœdúſq; firmarem huic Alexander ita reſpondit:& ego id facerem quod dicis:ſi eſſem Parmenio:aliiſq; huiuſmodi uerbis magnificis uſus.Perſarũ orationẽ parum æſtimauit·pluris nomi nis ſui glc riã:q̃ promiſſorũ munerũ utilitatẽ:faciẽs.Itaq; legatis hoc reſpondit.Q uẽ admodũ mundus:ſi duo eſſent Soles:nec ornatum nec ordinem ſuum haberet:iti dẽ & terrarũ orbis·duobus Regibus principatũ tenentib9·non facile ſeditionum & tumultus expers erit,Idcirco iuſſit Dareo renuntiarent: Si primas tueri eſſet ei in aĩo uti ad certamẽ,pro unico rerũ oĩum Imperio cõtra ſe ueniret:Sin gloriæ parũ appetẽs utilitatẽ & quietis oblectamentum magis diligeret: Alexandro iubenti obſequeret̃ in alios poteſtatem regiã:quã ei amplam ipſe eſſet conceſſurus:exerceret.Miſſo cõ ſilio·uerſus caſtra hoſtium cũ exercitu eſt progreſſus.Interim cũ Darei uxor mortẽ obiiſſet·decentiſſimo apparatu eã ſepeliri curauit.Dareus autẽ cũ Alexãdri reſpõſũ accepiſſet:deſperans uerbis rem cõponi poſſe:copias ſuas in dies magis exercebat: ut in prælio cõmittẽdo ad omnia:quæ imperarentur:facienda prõptæ eſſent:& Ma zeum unum ex amicis cũ electa militum manu miſſit ad tranſitum fluminis occupã dũ:ut poſito præſidio eum defenderet.Aliis iniunxit ut loca omnia:qua hoſtib9 iter faciendũ eſſet:incendiis uaſtarent.conſtituerant enim fluminis ꝓcurſu munimenti uice uti contra hoſtes.Sed Mazeus·altiſſimũ & rapidiſſimũ flumẽ nullo pacto tran ſiri poſſe ratus·non multũ diligentiæ ei cuſtodiendo adhibuit:adiunctuſq; populato ribus aliis longe & late regiones quamplurimas diripuit:omniaq; corrupit·neceſſa riarũ rerũ anguſtiis ita preſſos hoſtes propius accedere haud poſſe exiſtimans.Verũ Alexander cum ad Tigrim perueniſſet:cognito per incolarũ loci indicia uado flumi nis·copias omneis ſummo cum labore & periculo tranſduxit.Aqua enim alta:ut po te ſumma pectoris attingens·impetuſq; uehemens fluminis faciebat:ut tranſeuntes multi abriperent̃:neq; ueſtigia in imo alueo firmari poſſent,ad hoc clypeis impact9 undarum decurſus eos euertebat:uiq; ablatos ad extremum periculum deducebat. Tunc Alexander:quo fluminis uiolentiæ obſiſteretur:monuit omnes:ut ſe mutuo manibus cõprẽhẽderent:corporumq; ueluti molem quandã confertiſſimam in unũ conſtringerent:itaq; trãſierunt nõ ſine magnis difficultatib9:ut i diſcrimine ſummo Macedonũ ſalus fuerit.quamobrem diem unũ militi ad ſe recreandum conceſſit·po ſtridie acie inſtructa cõtra hoſtes progreſſus eſt : quibus cũ appropinquaſſet:caſtra poſuit. IBI cũ animo ſecũ reputaret ingentem Perſici exercitus multitudinem:cladẽ quæ maxima ex futura pugna immínebat:quodq; omnium cõtentionũ ſumma tunc uiribus decernenda eſſet:anxius mirifice de rerũ exitu noctem inſomnem duxit.Cir ca excubias matutinas ſomno tãdem eſt correptus profundo:adeo:ut iam die clara expgiſci nequiuerit:quæ res initio ualde eius amicis placebat·exiſtimantib9 Regẽ

Scomma.

Ingentis animi reſponſum.

Mazeus.

Traiiciendi fluminis modus.

ita in prælio facilius labores omnes ſubiturum. Sed cum iam multum temporis ſomnus ille continuaret: Parmenio grandior natu cæteris amicis regiis Perſarum exercitui ut ad certamen ſe expediret: iperauit: cuius edicto cũ nulli parerent: ingreſſi ad

Generoſu̅ dictum.

Alexandrũ amici difficulter eũ excitarunt: admirantibuſq̧ cunctis eam Regis ſecuritatẽ: cauſamq̧ reſcire cupientibus: Magna inquit Alexander animi moleſtia Dareꝰ me liberauit: cũ uires omnes ſuas in locũ unum conduxerit: quandoquidem die unica ſemel de rebus oĩbus decernetur: ut deinceps laborum & diſcriminũ: quæ alioquĩ diuturna erãt futura: finẽ habituri ſimus. Oratione autẽ accõmodata cũ Duces omnes ſuos adortatus eſſet: ut animo firmiſſimo aduerſus imminentia pericula eſſe uellent: inſtructis copiis contra Barbaros eſt profectus. Ante peditum phalangem ordines equitũ poſuerat. in dextro cornu erat ala: quã Clitus niger cognomẽto ducebat. ſequebatur altera amicorum: cui Philotas Parmenionis. F. præerat: poſt hãc & ſeptẽ aliæ ſub eodẽ Duce. deinceps erat peditum: quos Argyraſpidas uocant: agmen: atq̧ elegantia & uirtute hoĩum præſtantiſſimũ: hiſq̧ imperabat Nicanor filius Parmenionis. Pone ſtatim Cœnus Elimiotas: ab eoq̧ Perdiccas Oreſtas ducebat. Deſide Meleager cũ ſuis ſequebat̃: & Polypercõ, cui parebãt qui nũcupant̃ Stymphæi. Erat Philippo Balacri. F. ſuiſq̧ ordinibus locus poſt hos oẽs: & ſecundũ eũ Cratero. Equitatui autẽ: quẽ deſcripſimus: continenter adiuncti erant auxiliares equites peloponneſiaci: achæi: phthiotæ: m[illegible]nſes: locrẽſes & phocẽſes: quoꝝ oĩum pfectus erat mytilenæus Erigyus. Hi contiguos habebant' Theſſalos Philippo Duce. quorũ uirtus & equitandi peritia reliquis oĩbus longe præpollebat. Additi erãt cretenſes ſagittarii: & qui ex Achaia ſtipendio merebãt. In utroq̧ autẽ cornu acies repãda: ut retro & in latera reſpiceret: ordinata ẽ: ne hoſtes ſua multitudine exiguas Macedonũ copias poſſent circũuenire. Contra falcatos currus remediũ tale ab Alexãdro excogitatũ eſt. pedites oẽs phalangis cõmonuit: quãdo ꝓpius ipulſi fuiſſent currus: ut clypeos cõiungerẽt: ſariſſiſq̧ eos uehemẽter pulſarẽt: eo ſtrepitu cõſternatos equos quadrigas retrorſum rapturos: qd' ſiquæ nihilominus icitato curſu impetũ fecerint: tunc uti aciẽ aperirẽt: locũq̧ excurrẽdi illis ita nihil detrimẽti illaturis darent. Ipſe aũt dexterã agminis partẽ regendã ſuſcepit: eaq̧ in obliquũ uerſa: ut totus pugnæ ſucceſſus opa ſua partus eẽ cognoſceret̃: deliberauerat. Dareu s ſuos ordines ſcdm gentiũ nationes diſtinxit: quẽadmodũq̧ Alexãder fecerat: ipſe etiã ĩ primo agmine hoſtibus ſe

Remedium cõtra falcatos currus.

Maximus Darei & Alexandri conflictus

oppoſuit. CVM igit̃ copiæ alteræ alteris appropiquaſſẽt. utriq̧ claſſicũ tubicines pſonarunt: & clamore emiſſo oẽs in cõflictu ꝓruperunt. ſtatimq̧ falcati currꝰ magna ui ĩpulſi nõ mediocri metu & perturbatione Macedonas ĩplicarũt. Mazeus enĩ equitũ præfectus cũ turmis pleriſq̧ immiſſos eos currus ſequutus: ut terribiliores uiderentur: effecerat. Sed phalange: ut ab Alexandro præceptum fuerat: ſubito iunctos clypeos ſariſſis acriter feriẽte. rãtus inde editus ẽ ſonus: ut nõ pauci currus equis perterritis auerſi fuerint: neq̧ ulla ui inhiberi potuerit: quin cõcitati retro in ſuos curſum caperent: aliq cũ recta in phalangẽ cõtenderent: hoſtibus aditũ iret ordines dãtibꝰ ruẽtes aut multis telis obruti: aut euerſi ſunt. a nonnullis ĩpetu adiuuãte ulterius inuectis cũ eoꝝ ferramẽta acutiſſima: quicquid obuium eſſet: cõciderẽt: multæ & uariæ mortis facies patratæ ſunt. Violentia enim & acies teloꝝ: quæ curribꝰ erãt inſerta: tanta fuit: ut multis brachia ſimul cũ clypeis abſcinderent: aliis præciſa ceruice capita in terrã ꝙprimũ deiicerent oculoꝝ & uultus habitu: qui uiuentibꝰ erat: etiamnum durante: lateta

Clades illata per cur. falcatos.

te latera nonnulloꝝ:ubi letalis maxime eſt ictus:uulnerata:indeq; ſubita mors eos ſe
quuta eſt. Iam uero ſagittis:fundaꝝ:gladibus:iaculiſq; effuſis·cũ pugna cõminus ge-
ri cœpiſſet:primi equites congreſſi ſunt.acriterq; in cornu dextro Macedones decer
tabant. Dareus:qui læuũ ſui exercitu cornu regẽdum acceperat:milles electos equi-
tes cõſanguineos·uirtutis & beniuolentiæ erga ſe exploratæ·in ala una prope habe-
bat:qui ſtrenuitatis ſuæ arbitrum Regem nacti: quicquid telorum ab hoſte in eum
fuerat miſſum : audaciſſime exceperant. His adiuncti erant Melephori · fortes uiri
Melephori.
& multi numero: Mardi etiam Ciſſæiq;·corporũ ꝓceritate & magnitudine aĩ admi-
rabiles·tenebãt & locũ ſuũ iuxta Regem milites circa aulam excubare cõſueti. Indi
q;:qui uirtute egregia cenſebant. Hi omnes cũ ingẽti clamore in hoſtes impetũ fece
runt:ferociſſimeq; pugnantes ſua multitudine Macedonas multũ premebãt. Mazæ
us autẽ:qui erat ad cornu dextrum:ſecũq; optimos equites habebat:in cõgreſſu pri-
Caſtra Alexan. occupata.
mo non paruum hoſtiũ numerũ oppreſſit. Caduſios ad duo millia:Scytas mille ſtre
nuos equites miſit ad Hoſtium cornu circueũdũ:iniunxitq; ut uallum caſtroꝝ aggre
derentur:& impedimenta ipſa diriperent:quod non ſegniter ab illis eſt factũ. Cum-
q; in caſtra irrupiſſent:captiui:qui ſeruabant ibi:armis ſumptis ad prædam faciendã
equitatui Perſico ſe adiunxerũt. Inde clamore & tumultu ingẽti·utpote in re:quæ ꝑ-
ter omniũ opinionẽ acciderat:per omnẽ partẽ caſtroꝝ exorto·captiuæ aliæ oẽs fœ-
minæ ad barbaros concurrerunt. Syſingambris Darei mater ſola etiam multũ ꝑ ali-
as admonita:ut ad eam nouitatem aſſurgeret:haud ſe uoluit cõmouere·rumoribus:
qui incredibiles uidebant:non ſatis fidei præſtans·ad hoc magna in ſe Alexãdri be-
neficia paꝝ grate proſequi nolebat. Scythæ tandem ſpoliis multis congeſtis ad Ma
zeum reuerterunt:quanq; ſibi oĩa proſpere ceſſiſſent renuntiarũt. eodẽ tẽpore. & in
parte:ubi Dareus curabat:equites quidã grauiter inſtantes ſua multitudine turmas
Macedonũ oppoſitas in fugam coniecerunt. atq; ita iam duobus in locis Perſarum
erat ſtatus pugnæ ſuperior:cũ Alexãder:cuius illud ſummũ ſtudiũ fuit:ut ſuccumbẽ
tem Macedonum aciem per eum reparatam eſſe conſtaret:adſumpta regia ala equi
tibuſq; aliis melioribus·in ipſum Dareum contendit:qui fortiter hoſtilẽ impetum ex
cepit:deq; curru pugnans multos:qui in eum inuecti fuerant:confecit. Erat & cũ eo
bellatoꝝ magnus numerus:qui non ſegniter manus conferebant. Regeſq; ipſi alter
in alterum omni conatu irruebant. Tunc Alexander coniecto telo Dareum niſus fe-
rire oberrauit:proq; eo aurigam:qui erat ante Regem:interemit. Ibi:qui propius Da
Quã leuis Cauſa Perſas in fugã cõiecerit.
reum pugnabãt:cũ clamorẽ ingentẽ extuliſſet:creditũ eſt a remotis ordinibꝰ ipſum
Regem confeſſum fuiſſe:primiq; illi ſe in fugam dederunt. eos proximi ſunt ſequuti
& ſenſim uſq; ad frontem agminis:ubi erat Dareus:cõtinenter ſe milites a prælio ſub
trahebant:donec latere altero apertus:iamq; ſibi timẽs & ipſe fugam arripuit. Ex eo
rum ꝑcipitato curſu cũ magna uis pulueris altius cẽt excitata. ſtatimq; Alexander ce
dentes inſequeretur:factũ eſt ut·propter denſiſſimam & late fuſam pulueris nubem
haud potuerit proſpici quorſum Dareus contenderet·ad hoc lamentabiles morien-
tium uoces:excurrentium equitum ſtrepens tumultuatio:& crepitus per flagella ex-
citati undiq; audiebantur. Intere a Mazeus in dextro cornu Perſarum cum magno
& fortiſſimo equitatu:quem ducebat:grauiſſimam impreſſionem in aduerſos Mace-
donas fecerat:& Parmenio cũ Theſſalis equitibus aliiſq; in eodem cornu pugnanti-
bus hoſtes ſtrenue exceperat:acriterq; dimicans Theſſalorum uirtute hoſtem ſupe

rare uidebat̃. Tunc Mazæi agmine acrius & totis uiribus incumbente Macedones
grauiter urgeri cœperunt: multaq; cædes cõmittebat̃: neq; barbaroꝝ ĩpet9 amplius
bene ſuſtineri poterat. Parmenio hoc uidens aliquot ſuoꝝ equitum ad Alexãdrũ mi
ſit: qui dicerent: ocyus laborãti ſibi eẽ ab eo ſuccurrendum. Illi feſtinanter profecti:
cum audiuiſſent Alexandrum cũ magna copiaꝝ parte ad hoſtẽ inſequendũ eſſe pro
greſſum ulterius: re infecta ad Parmenionẽ redierũt: qui fortiſſima & diligenti Theſ
ſaloꝝ opera adiutus multis cæſis barbaros iam de abſceſſu Darei certiores factos tã
dem in fugam compulit. Dareus autem: qui rei militaris ſcientia multũ præſtabat: ob
Stratage ma. ſcuritatẽ de puluere inductam ſibi cõmodã nactus non curſum recta: ut Barbari alii
tenuit: ſed in contrariam partem eſt profectus: regenteq; eum aere offuſcato facile
euaſit. omnes etiam: qui eum ſunt ſequuti: cũ in pagos: qui erant a tergo Macedonũ
ſe contuliſſent: incolumes ab omni ſeruauit periculo. Nouiſſime Barbaris oĩb9 fuſis
& fugatis cũ Macedones ſemp inſtando ultime s interficerent: breui planities tota
cadaueribus eſt repleta: credũturq; in ea pugna barbaroꝝ peditum & equitũ plures
Cæſorum magnus nu nonaginta millibus. Macedões ad quingẽtos cecidiſſe: uulnerati fuiſſe quãplurimi.
metus In iis unus e primis Ducibus Hephæſtio: qui regii corporis defenſorib9 præerat: bra
chium alterum iaculo eſt confixus: & Perdiccas: Cœnus: Menidas aliiq; nonnulli
inſignes Duces ſauciati ſunt. Huiuſmodi exitum habuit cõmiſſum prælium Arbelæ:
Cuius fama iam Athenis imperante Ariſtophonte: Romæ cõſulibus. C. Domitio:
Annus. VI & Aulo Cornelio cum in Græciam perueniſſet: ciuitates multæ auctam Macedonũ
fortunam formidare cœperunt: dumq; Perſis uires aliquæ ſupereſſent: libertatis ſuæ
curam haud negligere decreuerunt Dareo facile & auxilia & pecuniam: unde ma
gnas copias poſſent cõducere: eis ſumminiſtraturo: & Alexãdro nunquam ad hoc
uenturo: ut militum ſuorum partem contra Græciam mitteret: qđ ſi ocioſi extremam
Perſaꝝ calamitatẽ ſpectare uelint: fruſtra deinceps ſolos relictos ſe aliquid pro obti
nenda libertate molituros eſſe. Inuitabat eos Thracum exemplum: qui per id tẽpo
Thracum. defectio. ris ad res nouas conſurrexerant. Memnon enim Thraciæ cum exercitu præfectus
uir audax concitatis barbaris ab Alexandro defecit: magnaſq; copias ad bellum ma
nifeſtum coegit: ad quẽ morti oprimendum Antipater per Macedoniam cũ omni
bus uiribus in Thracas contendit: ipſumq; Memnonem bello urgere cœpit. Is igit̃
cum in huiuſmodi expeditiõe diſtineret̃: Lacedæmonii idoneum illud tempus bel
lo parando eſſe arbitrati Græciæ populos ad coniurationem pro libertate ineundã
Motus græ ciæ contra Alexan. adhortabant̃. Athenienſes: qui præ cæteris Græcis oĩbus ab Alexandro honoribus
maximis affecti fuerant: in quiete ſe continuerunt. Sed ex Peloponneſo complures:
& alii nonnulli conſpiratione facta delectus habuerunt: proq; ciuitatũ uiribus iunio
res bello idoneos ſcripſerunt: ut peditũ millia uiginti: equites ad duo millia coacti fue
rint. Eorum omniũ adminiſtratio Lacedæmoniis conceſſa eſt: qui ſub Agide Rege
decreuerunt ſemel totius rei fortunã bello experiri. Antipater interea Græcorum ap
paratum perſentiens res Thraciæ: ut datum eſt: compoſuit: omneſq; copias in Pelo
ponneſum duxit: & a ſociis ciuitatibus Græciæ auxilia impetrauit: ut exercitum non
minorẽ millib9 q̄dragita hominũ haberet. Cõmiſſo itaq; magno ꝓlio Agis rex forti
Prælium Antipatri cuꝫ Agide ter pugnans occubuit. Lacedæmonii ad multum temporis cũ difficultates omnes cer
taminis ſuſtinuiſſent: ſociis ſuperatis & ipſi tandem pugna ceſſerũt. Spartamq; ſunt
reuerſi. Ceciderunt Lacedæmoniorum ſociorumq; in eo prælio plures quinq; mil
libus &

libꝰ & trecẽtis: alterius partis millia tria & qngẽti. Singularis & notatu digna res acci
dit in ipſa Agidis morte. cum enim egregie dimicans multis aduerſis uulneribꝰ affe
ctus fuiſſet: per milites ablatus eſt: & in patriam referebat᷑. in itinere circumuẽtus ab
hoſtibus: cum iam ſalutem deſpondiſſet: ciuibꝰ ſuis: q eum ferebant: ĩperauit: ocyus
abirent: ſeqꝫ neceſſariis patriæ uſibꝰ ſeruarent. Ipſe autem armis reſumptis genu ni
ſus hoſtibꝰ ſe obiecit: aliquot ꝑ eorum cæſis ibi confoſſus mortem obiit· regni ſui an
no nono. Nos uero cum de his: quæ in Europa geſta ſunt: aliquantulũ meminerimꝰ
ad aſiæ res explicandas reuertemur. Dareus accepta arbeli clade· fugiens ad præfe-
cturas ſuperiores contendit· ita ratus ex loci longinquitate citra impedimentum ſe
uires poſſe reparare: tempuſqꝫ idoneum habere· ad ea ꝓuidẽda: quæ exercitui neceſ
ſaria eſſent. primoqꝫ in Ecbatana Mediæ perueniẽs· ibi facta mora milites: qui fuga
euaſerãt e manibꝰ hoſtium: recepit: inermes armauit᷑: a finitimis gentibus militẽ no-
uum euocauit: ad Duces Præfectoſqꝫ: qui & Bactris & locis ſuperioribus erãt: miſit
admonitum: ne fidem & amicitiam erga ſe imminuerent. Alexander a uictoria cum
defunctorum corpora ſepeliri curaſſet: Arbela intrauit: ubi magnos cõmeatus: & in
gentẽ opum pretioſiqꝫ apparatus uim inuenit: in quis fuerunt argenti tria millia talẽ
ta. Coniiciens autem: ex cadauerꝝ multitudine facile eius aeris tractũ infectũ iri: mo
uit, cũ oibꝰ copiis Babylona uerſus: ubi ab ĩcolis oppidaniſqꝫ liberaliter excepti: & in
lauta hoſpitia ĩducti Macedones bene recreati ſunt e laboribus: quos ante ſuſtinue-
rant. Cõmoratus eſt Alexander in ea urbe dies plus triginta· & rerꝝ oĩum abundãtia
& benignitate hoĩum eũ allicientibus: Deinceps diſceſſurus arci Babylonis: Aga-
thonem pydnæũ cum ꝑſidio Macedonum ſeptingẽtorꝝ ꝑfecit. Apollodoro amphi
politæ & Menitæ pellæo Babylona: ꝑfecturaſqꝫ oẽs Cilicia tenus adminiſtrandas
conceſſit. datiſqꝫ talentis mille argenti iniunxit: ut militem ſtipendio cõducerent. Mi
thrinnẽ: qui Sardis arcem dediderat. Armeniæ præſidem fecit. De pecunia: quam re-
cens acceperat: equitibus ſenas minas: auxiliaribus quinas: peditibus macedonicæ
phalangis binas: reliquo peditatui duorꝝ menſium ſtipendiũ donauit. His peractis:
cum caſtra Babylone mouiſſet: in itinere ad eum peruenit ſupplementum ab anti-
patro miſſum· Macedones equites quingenti: peditum ſex millia: equites thraces
ſexcenti. Tralliẽſes ad tria millia & quingentos: Peloponneſiaci pedites numero
quatuor millium: equites paulo minus mille. Aduenerunt & quinquaginta Macedo-
nes· filii omnes inſigniũ uirorꝝ familiarium Regis. hos parentes ipſi miſerant: ut in or
dines regii corporis cuſtodum adſcriberentur. Quibus oĩbus receptis Alexander ĩ
ſtituto itinere perexit: caſtriſqꝫ ſextis in ſitacinen præfecturam peruenit. In regione
ea cum oĩum neceſſariarꝝ rerꝝ copiam uberem offendiſſet: pluſculos dies ibi moram
traxit: quo miles a labore itineris reficeret᷑: ſimul ut militariũ ordinum rõnem diligen
tẽ ĩ iretta dminiſtratiõeſqꝫ Ducũ & Præfectorꝝ ampliores faceret: atqꝫ ita exercitus &
militũ multitudine & uirtute Ducum ualidior efficeret᷑. Secũdum igit᷑: quod animo
deliberauerat: faciẽs eorꝝ: qui optime mereri uiderent᷑: accuratã rõnẽ habuit. multoſqꝫ
e, præfectis ſummæ poteſtatis Duces eſſe iubens· in uniuerſum omnes ad altiorẽ ho-
noris gradum: & ad uehementiſſimam erga ſuum Regem charitatem perduxit. neqꝫ
gregariorum militum curam ommiſit: ſed multis utiliter prouiſis· in meliorem ſta-
tũ omnia reduxit. per quæ factum eſt: ut totus exercitus beniuolentior erga eũ ad Im
patoris iuſſa obſequẽtior: & uiribꝰ lõge: quã priꝰ fuerit: ualẽtior redderet᷑. Ad reliquũ

Egregia Agidis uirtus.

Tria millia talenta recep. Arbel.

Donatiuũ militibus datum.

Sitacine.

Ordinũ militarium inſtauratio

Suſiana. belli proinde inſtructis ita copiis Alexáder cótendit.cúq; in Suſianá inuaſiſſet:abſq;
periculo & difficultate aliqua celeberrimá urbé regiá Suſa obtinuit ultro & citra con
ſultationé aliquá præfecto eius deditioné faciente.licet nónulli ſcriptú reliquerint: &
eum & alios non īminuta fide:ſed Darei ipſius iuſſu ad Macedonas tranſiuiſſe:Illď
aút Perſaꝝ Regis fuiſſe cóſilium:magnis rebus Alexandrum diſtrahentib9:dum ur-
bes inſignes: & ingentes theſauros reciperet:ſe interim a fuga oportunú tépus exer-
citui cóparando habere poſſe.Accepta auté urbe Suſis Alexander in theſauris regiis
XLIX.millia talenta Suſis recepta. inuenit:argenti & auri nó ſignati plus quadraginta millibus talentis:quæ a multis té-
poribus intacta ad inopinati alicuius magni diſcriminis ſubſidiú Reges ſeruauerát
præter hæc erát & nouem millia talenta auri ſub darica forma excuſſi.Hanc pecuniá
Alexádro recognoſcenti præcipua res quædá accidit. CVM regiá ſellá íſediſſet: ea
Exéplum memoratu dignum. q; eſſet ſublimior:q̃ ut corpori ipſius cóueniret: puer quiſpiá animaduertens pedes
Alexádri haud mediocri interuallo ſolú nó contingere apportauit Darei méſam:pe-
dibuſq; Regis pendétibus eá ſuppoſuit:quæ cú aptiſſime fuiſſet accómodata: Alexá
der ualde eius:qui id ægiſſet:ingenium cómendauit.Tunc in adſtantium turba ſpa
do:qui tantá fortunæ uarietaté ſecum conſiderauit:animo affectus lachrimari cœpit
Alexander hoíem cum interogaſſet:quæ ná indigna res uiſa fletum ei excitaſſet:Ille
in præſentia quidem inquit:tuus ſum ſeruus:ſed cum prius Darei fuerim:naturaq; do
minos meos diligere ſoleá:nó potui nó dolere rem:quæ tátopere ab illo honorabať
abs te núc contemptui haberi animaduertens.quæ ad uerba animo adiecto Alexan
der:Impii Perſarum quanta eſſet ruina:ſecum cœpit uolutare. Videbaturq; ſibi ipſi
inſolés:neq; humanitati:qua erga fœminas captiuas uſus fuerat:compar facinus ad-
miſiſſe.propterea famulú:qui méſam oppoſuerat:accerſiuit:iuſſitq; uti eam auferret.
Ibi Philotas nihil contumelioſius a Rege factum fuiſſe ait:cum ipſe illud fieri neuti q̃
mádaſſet:ſed fauentis potius Dei cuiuſdá prouidentia & uoluntate eá rem uideri eue
niſſe.Traxit eiuſmodi Philotæ dictum Alexáder in fauſti ominis ſignificationé:mé
ſamq;:uti erat ſub ſolio permanere noluit.Darei deinde matrem & liberos cum Su-
ſis remanere:Græcáq; linguá datis præceptoribus:doceri conſtituſſet:cum omnib9
copiis caſtra mouit:quatuorq; dierum itinere ad fluuiú Tigrim peruenit:qui de mó-
Tigris re Vxiorum currens primo per terram aſperá:& cóuallibus magnis interruptam ad
mille ſtadiorum ſpatium fertur.Exceptus poſtea cápeſtri planitie ſemper fluit placi-
dior:peractiſq; ſtadiis ſexcentis in Perſicum mare ingreditur.Flumine eo traiecto
Alexander in Vxioꝝ fertiliſſimos agros:& multis aquis irriguos contédit.Naſcunť
Vxii. ibi innumeri & oís generis fructus:aduenienteq; ſub frigido autumnali tempore ꝑ
Tygrim a mercatoribus Babylona fructus:quicunq; ad hominum oblectaméta fa-
cere poſſunt:illinc deuehunť.Inuenit auté Rex aditus omnes occupatos præſidiiſ-
q; firmatos a Madete:qui dareo iunctus ſanguine cum iuſtis copiis ei loco præfe-
ctus fuerat:cumq; oém ſitum diligenter exploraſſet:apparebant rupes eſſe prorſus
inuiæ. Tunc uir quiſpiam indigena e gente Vxiorum: cui bene loca ex longo uſu
comperta fuerant:pollicitus eſt Alexandro:per ſemitam quandam anguſtam & dif-
ficilem ſe milites eius illo ducturum:ut ipſis hoſtibus loco ſublimiores eſſent: liben-
ter hæc audiens Alexander cú illo miſit idoneú militum numerú:& ipſe irruptionem
qua haud ípoſſibilis fore uidebať moliri cœpit.cógreſſuſq; cú hoſtiú ſtationib9 acri
ter defeſſis íte gros ſummittédo rem gerebat:donec barbaris omnib9 in hoc certa

men intentis

men intentis qui miſſi fuerant deimprouiſo ſupra regionis anguſtiarum propugnato
res cōparuerunt. Ibi perterritis barbaris & in fugam coniectis tranſitum ita liberum ſi
bi fecit Alexãder: breuiq; oppidis omnibus Vxianæ terræ potitus in Perſidem iter ar- Suſiades
ripuit: quintiſq; caſtris: ad ſuſiadas quas uocant petras: acceſſit. eas Ariobarzanes cū petræ.
peditatu uiginti quinq; millium: & equitibus trecentis inſederat. Alexãder arbitratus
ui ab ſe aditum poſſe apprehendi. nullo prohibente in loca impedita & anguſta cum
exercitu ingredi cœpit. Hoſtes per aliquantum tēporis eos progredi permiſerunt. Vt
uero in medias loci anguſtias eſt peruentū: derepente facto impetu: ingentia: & q̄plu
rima ſaxa ſuperne prouoluere cœperunt. quæ in Macedonas decidētia multos oppri
mebant: multi etiam e rupibus altis tela cōiicientes aliquos ſemper utpote in cōferta
turba feriebant. alii de manu lapidibus miſſis inſtantes Macedonas repellebāt. Om-
ninoq; locorum aſperitate Vxios adiuuãte Macedones multi īterficiebātur: nec pau
ciores fauciabantur. Alexander cum tantis difficultatibus prouidere nō poſſet: uide- Alexã. coa
retq; hoſtiū neminē aut uulnerari: aut interfici: ex ſuis autē multos periiſſe: nullumq; ctus pedē
ferme eſſe in prima acie nō ſaucium: receptui per tubicinem cani iuſſit. & retro ad ſta- refert.
dia trecenta cedens caſtra poſuit. Exquirebat curioſe a regionis eius hominibus: num
aditus alter eſſet præter eum: quē infeliciter tentauerat. omnes reſpondebant aliū nul
lum inueniri: ſed eſſe circuitum: qui nō niſi multis diebus peragi poſſet. Hic Alexãder
turpe ualde eē inſepultos ſuos: qui mortē obiiſſent: relinquere: rurſum ab hoſtibus ca
dauera petere ignominioſum: & quaſi confeſſionē uicti eſſe: ſecum reputabat. Impe-
rauit igit̃ captiuos oēs adduci ad ſe: in quis unꝰ: qui linguæ Grææ & Perſicæ gnarus
erat: ad Alexãdrū ueniēs: ſe Lyciū genere eſſe: ſed in captiuitatem tractum paſtoritiã
rem annos complures prope eos montes exercuiſſe dixit: propterea cum bonã totiꝰ
regionis experientiam haberet: poſſe regium exercitum per nemoroſa quædam loca
ducere: ut a tergo hoſtibus: qui circa aditus excubabant: ſuperueniret. Alexander ma Suſiadas
gnis muneribus promiſſis. eum ducentem ſequutus noctu montem ſuperauit non ſi rupes ui
ne magnis laboribus frequenter per altas niues iter faciens. Regionemq; totam rupi Alexã. ſu-
bus præcipitem: lacuniſq; & conuallibus profundiſſimis interſciſſam tandē emenſus peravit.
ad primas hoſtium ſtationes peruenit: ubi oēs facile circūuentos interfecit. in ſecūdis
uiuos comprehēdit: qui erant in tertiis interim ſe in fugam coniecerunt. & eo modo
itinera omnia in ſuam redegit poteſtatem q̄plurimis ariobarzanis militibus occiſis.

HINC Perſepolim uerſus diſcedens litteras in itinere accepit a Teredate: qui ei ur-
bi præerat: eis Regē admonebat: uti feſtinantius accederet recepturus ab ſe urbē: ſi
prius: q̄ Darei præſidia: quæ expectarentur: ipſe eo perueniret. Nihil propterea diligē
tiæ aut laboris ommiſit Alexander: quin copias ſuas q̄primū duceret: Araxen flumen
ponte iungeret: militeſq; traiicere iuberet. DVM ita progreditur: ſpectaculum rarū
& prorſus miſerabile ei obiicitur: quod plurimum inuidiæ & odii in eius autores: erga Miſerabile
eos autē: qui graui calamitate ſine ullius ſubſidii ſpe afflicti erant: miſerationem & pro ſpectaculū
penſum animi affectū merito cuiuis excitare poterat. Venerunt enim obuiam cū ſup
plicantium inſignibus Græci: qui a ſuperioribus Perſarum Regibus corpore turpiter
mulctati fuerant. octingenti ferme numero: & pleriq; ætate ſenes mutilati omnes: hi
quidē manꝰ: alii pedes: quidam aures & naſum. Si qui ſciētia: arte: aut diſciplina aliqua
excellebāt: his mēbrorum omnium exceptis quibus ad exercendas ſuas artes uteren-
tur: extremitates amputatæ fuerāt: ut quic unq; puectæ eoꝝ ætatis dignitatē: & miſerã

corporum lacerationem uiderit:non multum infelicis hominum ſortis miſereri nó po
tuerit:præcipueq; ipſe Alexáder:qui & uehementer indoluit:nec lachrymas ualuit cõ
tinere. Cum uero illi uoce una exclamaſſent:rogaſſentq; Alexandrum:ut ſuæ calami
tati adiumentum afferret:ſolatus eſt eos Rex:curæq; ſibi fore promiſit·adiiciens:quẽ
admodum ſuam animi magnitudinem decebat:curaturum ut in patriam honeſte re
ducerentur. Ab hoc ſermone Græci in unum conuenieñtes·habita ſimul de ſuis rebus
conſultatione·præſtare iudicarunt:in eo loco:ubi erãt:permanere: q̃ reuerti in patriã:
quod reſtituti in loca diuerſa diſcedere cogerẽtur: paucíq; eoꝝ ſimul degẽtes: dũ per
urbes cum aliis ciuibus uerſarentur:dolorẽ ex erubeſcẽtia ſui inſortunii ſenſuri eſſent.
Sed cum in Aſia ſimul & eadem affecti calamitate uitam ducerent: ſolatium aliquod
miſeriarum ſuarum ex pari cohabitantium fortuna mutuo omnes percipere. Itaq; Ale

Alexã. munificẽtia erga miſeros græcos.

xandrum rurſus adeuntes:quidnã deliberaſſent:expoſuerunt:orarúntq; eum:ut præ
ſentem ſuum ſtatum adiumẽto decẽti recrearet. Rex comprobato eoꝝ conſilio·tria
drachmarum millia: Veſtes uiriles quinq;:totidem muliebres:duo paria boum: oues
quinquaginta:quinquaginta etiam tritici medimnos ſingulis dono dari iuſſit: immu
neſq; oĩum tributorum:quæ Regi ſoluerẽtur:fecit. Præfectis ſuis iniunxit: bonam cu
ram haberent:ne eis hominibus iniuriæ ab aliquo fierent. Tali beneficentia:ut libera
li eius ingenio conſentaneum erat: uſus eſt Alexander· ad hominum infelicium cala

Perſopolis direptio.

mitatem ſubleuandam. HAbita deinde concione·militibus demonſtrauit: Perſepo
lim:quæ eſſet metropolis Imperii Perſarum præ omnibus aliis aſiæ ciuitatibus maxi
me ſemper nomini Macedonum inſenſam fuiſſe: propterea eam·excepta regia·diri
piendam uulgo conceſſit. Erat ea urbs oĩum:quæ ſub ſole ſint opulentiſſima· priuato
rum hominũ facultatibus ex longi temporis felicitate in immenſum auctis. Tunc Ma
cedones impetu facto oppidanos ipſos ĩterficere:& bona omnia inuadere: quæ mul
ta & apparatu pretioſo ornamentiſq; omnis generis erant refertiſſima. Ibi argẽti ma
gna uis:nec auri minor diuerſas in partes auferebatur. Veſtes purpura ĩfectæ aut præ
textæ auro a ualentiorib9 rapiebant. Ita magna urbs regia·per uniuerſum terrarum

Cupiditas ſemper plura affectat.

orbem celebrata·contumeliis & cladi maximæ expoſita fuit. Macedones autem:licet
totum diem in direptione fuiſſent. haud poterant tamẽ cupiditatem·ſemper plura af
fectantem·explere:tantaq; in rapiendo inſolentia utebantur:ut inter ſe etiam dimica
re cœperint:multíq; interfecti ſint:quod bona q̃plurima abſtuliſſe uiderentur. Aliqui
inuentis rebus quibuſdam magnæ æſtimationis·auidi & moræ impatientes partẽ ſi
bi ſaltẽ gladiis abſcindebant:& cũ ea diſcedebant. Nonnulli contendẽtium pro re ali
quã uiq; retinentium manus ira cõcitati amputabãt. mulieres mundo ſuo ornatas uio
lenter in ſeruitutem abducebant. Quantum itaq; Perſepolis urbes cæteras fortunis
antecedebat:tantum eiſdem omni calamitatũ genere præſtitit. Alexander aũt arcem
ingreſſus theſauros:qui ibi ſeruabant:accepit. in eos a Cyro primo Rege Perſarum

Cyrus primus Rex Perſarum.

uſq; ad hæc tempora publici reditus ſemper congeſti fuerant: ut argẽti & auri magnã
uim continerent. Inuenit ſane Alexander·auro ad argenti rationẽ reducto·centum &
uiginti millia talenta:cuius ſummæ partem ſe cum ad belli uſus portare:partem Suſa
mittere: ut ea in urbe cuſtodiretur: deliberauit. Itaq; Babylone: e tota Meſopota
mia& Suſis mulos: qui & dorſuarii & iugales eſſent: q̃plurimos: & camelos ad
tria millia adduci imperauit. Hac iumentorum multitudine totam pecuniam: quo
decreuerat: comportari fecit. non enim ſatis credendum terræ eius homini
bus iudicabat.

bus indicabat.ad hoc ipſam urbem Perſepolim prorſus delere habebat in animo. de Perſepolis
cuius munitiſſima & pulcherrima Regia breuibus meminiſſe haud inconueniens ui- Regia.
detur. Arcem iuſtæ magnitudinis cingebant triplicia mœnia:quorum primus muri
cinctus magnis operibus extructus altitudinem habebat ſexdecim cubitorũ:ſupraq;
pinnas:quæ ei non paruo erant ornamento:Secũdus priori cætera cõſimilis· altero
tanto altitudinis eum ſuperabat. Tertius murus formam habebat quadratam:& ſexa
ginta cubita in altum erigebatur. Vnumquodq; quatuor laterũ muri portam æneã:
& ante eam uallum itidẽ æneum uiginti cubita extantem:hunc quidem ad iniiciendũ
aſpectu ipſo terrorẽ:illam autem ad firmam loci defenſionem habebat. Ad orientalẽ
partem arcis mons interuallo ferme pedum quadringẽtorũ diſtabat:qui regius nuncu
pabatᷣ.ubi Regum inerant ſepulchra. Saxum erat ingẽs exciſum:in cuius medio plu Mons Re-
ra facta fuerant domicilia:defunctorum Regum ſedes.neq; aditus quiſpiam opere fa gus.
ctus ducebat in locum eum:ſed inſtrumentis quibuſdam ſublata cadauerum cõdito-
ria illic reponebantur.In ipſa arce elegantiſſimæ & omnibus rebus inſtructæ ædes cõ
plures uiſebantur·ad Reges & milites accipiendos:Theſauri:quibus ſeruarentur pe
cuniæ:ingenioſe ibidẽ parati fuerant.Alexãder pro rebus bene geſtis uota ſoluturus·
ſacrum ſplendidiſſimum in Deorum honorem fecit:& amicos prælauto accepit con-
uiuio.Eo & fœminæ:quæ corpore quæſtum faciebant:admiſſæ ſunt.crebris potatio-
nibus cum bene indulſiſſent:ebrietas & poſt eam inſania multos corripiebat. Tunc e
turba mulierum Thais quædam genere attica pulcherrimum eſſet inquit inter omnes Thais.
res:quas in Aſia geſſit Alexander:ſi ipſe Rex·nobiſcum inita ſaltatione ludicra·Perſe
polis regiam incendio abſumeret:ut res nobiliſſima apud Perſas manibus fœminarũ
breui temporis ſpatio delata prorſus fuiſſe diceretur.Exceptus eſt hic ſermo a iuueni-
bus:& qui per temulentiã parum quid deceret poſſent proſpicere.Itaq; unus agendũ
idipſum:incenſoſq; torres afferẽdos exclamauit.Commiſſa in Græcorũ ſacras ædes
impia facinora ut omnes ulciſcerentur:admonebat. Comprobarunt hanc ſententiã
& cæteri:tantumq; opus Alexãdro ſoli conueniens eſſe dicebant: Non defuit cœpto Incēſa Per-
Rex amicorum ſermonibus excitatus.A potatione igitur exultantes·pro parta uicto ſep.Regia.
ria feſtiuitatem Liberi patris ſe uelle agere prædicabant.ſubitoq; magna lampadum
ui allata:& muſicis mulieribus:quæ in conuiuio erant:accitis·Rex primus in pompã
cum cantu:tibiis & fiſtulis ꝓgreſſus eſt·meretricula Thaide rei totiꝰ autore & Duce:
quæ prima a Rege ardentem titionem in Regiam cõiecit.Idem cum a reliquis factũ
eſſet:cito ob ingentem flammam excitatam combuſta eſt tota Regia. Quodq; plu
rimum admirabile eſt:impietatem Xerxis Perſarum regis quã in Athenieñſium arcem
commiſit:unica fœmina gẽtis eius:quæ iniuriam illam ſuſtinuerat:poſt multos annos
in feſto ludicro eodẽ cladis genere ulta eſt. PER acta eiuſmodi re·Alexander ad cæ
teras urbes Perſidis occupandas contẽdit.earum aliquas ui apprehendit:alias·beni-
gnitatis ſuæ fama iam paſſim uulgata·per deditionem obtinuit.Inde in ipſum Dareũ Darii
caſtra mouit:qui cũ ex bactriana aliiſq; p̄fecturis militẽ cogere in animo haberet:feſti mors.
nanſq; cum millibus triginta Perſarum & Græcorum:qui ære merebant.Bactra ſe ex
fuga reciperet:a præfecto Beſſo per ſeditionem captus & interemptus eſt. Alexãder
interĩ cũ eqtatu ĩſequẽs de eiꝰ morte certior factꝰ eſt:curauitq; uti põpa & more regio
ſepeliretᷣ.A q̄buſdã ſcriptũ eſt:Dareo adhuc ſpirãti Alexandrum ſuperueniſſe:eiuſq;
calamitatem uehementer indoluiſſe:cumq; Dareus oraſſet:uti cædem ſuam ulciſci

uellet: Alexandrum ſe id facturũ recepiſſe: & in perſequendo Beſſo multum operæ
impendiſſe: ſed cum ille magno ſpatio iter præuertiſſet: atqꝫ in regionem Bactrianam
contenderet: Regem aſſequi eum ſe poſſe deſperantẽ reuertiſſe. DVM hæc ab Ale
xandro geruntur: Lacedæmonii in Europa magno prælio uicti compulſi ſunt lega-
tos ſupplices ad Antipatrum mittere: qui dandum eis reſponſum cum in Græcorũ cõ
uentum reieciſſet: Corynthum Amphictyones coacti ſunt. Ibi multis in utrãqꝫ partẽ
dictis decreuerunt tandem: ut integra eius rei deliberatio Alexandro relinqueretur.
Itaqꝫ obſides quinquaginta e primoribus Lacedæmoniis Antipater accepit: ciuitaſqꝫ
Ann° VII. legatos in Aſiam miſit ad ea: quæ temere commiſiſſent: deprecãda. IAMqꝫ præſen-
ti anno elapſo athenis Cephiſophon imperare cœperat: Romæqꝫ conſules erãt. C.
Valerius: &. M. Claudius. Tunc Beſſus: qui poſt Darei mortem fugiens cum Narba
no & Barxaente: aliiſqꝫ nonnullis Alexandri manus uitauerat: in Bactrianã perueniẽs
Satrapes eius terræ pridem a Dareo appellatus: proptereaqꝫ multis ibi notus & fami-
liaris gentem eam ad libertatis ſtudium adhortabatur: demonſtrabatqꝫ locum regio-
nis: quæ ferme in uia erat: magno eis adiumento eſſe poſſe: multitudinem autem ho-
minum ad libertatis propugnationem bene ſufficere. pollicebatur inſuper totius belli
Beſſus Rex. adminiſtrationem ſe ſubiturum. adeoqꝫ accommodata oratione uſus eſt: ut ſe Regẽ
nominari obtinuerit. Eo peracto milites ſcribere: armis eos inſtruere: omniaqꝫ: quæ tẽ
Alexã. liberalitas erga milites. poris neceſſitas exigebat: curare non ommiſit. ALEXander autẽ cum animaduertiſ
ſet: Macedonas militiæ finem ſibi propoſuiſſe Darei obitum: iamqꝫ eos animo ad re-
ditum in patriam inclinatos eſſe: concione habita perſuaſit humaniſſima oratione: ne
reliquo bello perficiendo deeſſe uellent: accerſitoſqꝫ auxiliares equites: quos a ciuitati
bus Græciæ impetrauerat: ob ea: quæ ſtrenue geſſiſſent: multum commendauit: eme
ritoſqꝫ eſſe iuſſit ſingulo talẽto equitibus: peditibus denis minis cõdonatis. Sup hæc
ſtipendia hactenus debita exoluit: addiditqꝫ uiaticum: quo in patriã reuerti poſſent.
Si qui eorum ſub Rege ſtipendia facere etiãnum maluerunt: eis ſingulis talenta tria
Magnitudo animi Alexan. geminiã. eſt largitus. In uniuerſumqꝫ milites omnes magnis muneribus eſt proſequutus. Id qđ
tum natura: quæ eum animi magnitudine inſigni decorauerat: tum facultate pecunia
rum ui magna: dum perſequitur Dareum: potitus faciebat. Accepit a cuſtodibus the-
ſauri regii octo millium talẽtorum numerum: ex militibus Darei tum pecuniam: tum
ornamenta & pocula: quæ tredecim millia talenta conficerent: ſuppreſſa & ablata to-
Hyrcania. Hecatompylos. tidem & amplius fuiſſe exiſtimatum eſt. ALExander motis uerſus Hyrcaniã caſtris
intra diem tertium metatus eſt prope urbẽ opulentã: cui Hecatompylo eſt nomẽ: ubi
cum omnium neceſſariarum rerum abundantia adeſſet: exercitum ad dies aliquot:
ut reficeretur: detinuit. progreſſus deinde ſtadia cẽtum quinquaginta caſtra poſuit
ad montem præaltum: ſub cuius radicibus antrum erat diuino quodam horrore ue-
Stiboetes flu. nerandum: unde fluuius Stiboetes nuncupatus erumpebat. Is ad tria ſtadia con-
citato curſu fertur: hinc diuiſus in parteis duas iuxta montem: cui mamillæ mulie-
bris eſt ſpecies: in ſubterraneam & ingentem ſpecum cum fragore magno & undis
in ſaxa illiſis ſpumoſus penetrat: itaque ſubter humum ad trecenta ſtadia currit: in
loca demum aperta iterum effunditur. POſtq̃ in Hyrcaniæ fines Alexander cum
Mare Caſpium. Pagi fortunati. exercitu intrauit: urbes regionis eius omnes recepit uſque ad mare: quod Caſpium
aliqui: alii Hircanum nominant. In eo multos & ingentes angues gigni aiunt:
piſces autẽ multorum generum colore plurimum a noſtratibus diuerſos. Dũ ita Hyr
caniam Rex

caniam Rex peragrat:peruenit ad pagos:qui fortunati nec ab re nuncupant᷑. Ea enī
terra fructuum abundantia cæteras multum antecedit. Vitem unamquãq; uini ſingu
lam metretam:arborem quãuis ficum tantum fructuum ſuorum:qui exiccati medim-
nos decem impleant:producere traditum eſt. Frumenta: quæ intermetēdum in terrā
deciduntːabſq; aliqua ſemēte per ſe ita creſcere & ad maximam frugum copiam per-
uenire dicuntur. Arborem etiam habet gens illa: quæ a quercu haud multum facie Arbores melliſluæ.
differat:e cuius frondibus guttæ mellis defluunt:idq; ab aliquibus colligit᷑: & in mul-
tos uſus adhibetur. Eſt & beſtiola quædam uolucris in eo tractu (anthredonē appel- Anthredō.
lant) ape aliquantulum minor:cætera multum conſimilis:quæ in mōtanis paſtus gra-
tia multum degit:floribuſq; omnis generis alitur. In cauatis autem ſaxis: aut arborꝝ la
tebris:quæ plerūq; ex ictu fulminis fieri ſolent:domicilium ſibi e fauis cōſtruit:ſuccūq;
nobiliſſimum ibi cogit:qui dulcedine melli noſtro haud multum cedat. Circuibat ita
Alexander Hyrcaniā totam & gentes ei conterminas. Interimq; Duces multi: qui cū
Dareo poſt aduerſam pugnā fugerāt:ſe ipſos in Alexādri poteſtatē dediderunt: qui-
bus humaniſſime receptis magnum ſibi clementiæ nomen cōparauit:eaq; res effecit:
ut græci:q ſub Dareo merebāt:circiter mille & quingēti fortiſſimi uiri & ipſi ī Alexādri
fidem ſe crediderint. eos Rex uenia cōdonata in ſuos ordines diſtribuit: uoluitq; ut
idem ſtipendium:quod ab hoſte accipiebant:apud ſe haberent. SED enim cū Ale-
xander per maritima Hyrcaniæ iter faceret:coactus eſt hoſtiliter in Mardorum terrā
irrumpere. Hi enim robore multum præſtantes tanti Regis magnitudinē nihili facie
bant:neq; legatione aut honore aliquo eum dignabantur: Itinera:quibus ad ſe intra-
ri poſſet:octo millibus hominum firmauerant: Macedonumq; aduentum ita confi-
denter operiebantur. Alexander igitur prælio cum eis congreſſus maiorem partem
interfecit:reliquos uſq; ad aſperiora regionis loca eſt inſequutus. deinde igne totā eo
rum terram uaſtare cœpit. Tunc pueris:qui equos regios ducebant paulum poſt Re
gem euntibus Barbari aliquot facto impetu equum:qui cæteris erat melior: abſtule-
runt. Hūc equū Regi donauerat corynthius Demarathus: eoq; Alexāder in oībus Bucephalas.
prælijs Aſiæ uſus erat. Is:cum eſſet nudus:ſibi etiam equiſonem inſidere patiebat᷑: at
cum ephippijs & regijs ornamentis erat inſtructus:ſeſſorem alium nullum q̃ Alexan-
drum accipiebat:cui & ultro adſtabat:corpuſq; inſcendenti reclinabat. Ob eiuſmodi
dotes equum eum ſibi ablatum eſſe ægerrime ferens Alexāder iuſſit loci arbores om
nes concidi:perq; homines eiuſdem linguæ incolis denūtiari:niſi equum reſtituerint:
omnes eorum agros & urbes uaſtari:homines ad internectionē occidi debere. Hac
cōminatione breui diuulgata Barbari perterriti ſunt:equumq; cū magnis muneribus
per uiros quinquagīta remiſerūt orātes uti ſecū clemēter agere uellet. Alexāder acce
ptis obſidib9 īſignioribus9 uiris pacē eis dedit:rurſuſq; ī Hircaniā eſt reuerſus:ubi Tha
leſtris Amazonū regina eū cōuenit. Impabat hæc regiōi:quæ eſt iter Phaſim & Ther
modoonta:pulchritudine & corporis robore excellēs ualde fœmina. Virtute autē & Thaleſtris regina.
& animi magnitudine cuiuis gentis ſuæ p̄ſtabat. Reliquerat copias ſuas in Hyrcaniæ
finibus. trecentas tantum amazonas bene ornatas ſecū adduxerat. Alexāder Regi-
næ aduentū inexpectatū: egregiamq; feminarum dignitatem nō mediocriter admira
tus interrogauit Thaleſtrim:cuius rei gratia:ad ſe ueniſſet: illa ſe prolis ſuſcipiendæ Prolis cauſa ad Alex.
cauſa ad eū ueniſſe reſpōdit. Cum enim ipſe rebus geſtis facile omnium mortaliū præ uēit Thal.
ſtantiſſimus ſit:ſe autem uiribus corporis & animi uirtute fœminas cunctas antecede

re cognoſcat:uerisimile eſſe:ex adeo excellentibus parentibus editos liberos reliquis hominibus fore meliores·pellectus eſt Alexáder & plurimú oblectatus talibus Reginæ ſermonibus.cúq; dies tredecim ſimul uerſati fuiſſent:magnis muneribus eam donatam Rex:ut domú rediret:dimiſit. Cœpit tunc primú Alexander in delicias & luxum aſiaticú deſciſcere·uidens Perſarum Imperio:quod affectauerat: ſe potitú: neq; parto Regno hoſtem aliquem timendú imminere. Ante omnia apparitores quoſcúq; aulæ in aſia natos homines eſſe uoluit. Clariſſimiſq; eiuſdem generis officiú iniúxit: ut circa ſecú telo ad corporis cuſtodiá eſſent.in iis erat Oxathres Darei frater. Diadema perſicum capiti induxit:& alba tunica cú cingulo Perſarú more utebat':omnéq; prorſus habitú peregrinú præter ſeminalia & uelamé:qué Candym núcupát: adſumpſit. Amicis etiá ueſtiméta diſtribuit:equoſq; inſtructu perſieo ornari fecit. Ad hæc cócubinas ſecú habere:ut Dareus conſueuerat:inſtituit. Earum numerus erat:qué habét anni dies.forma nó niſi excellétiſſima·utpote e tota aſia electæ·adhibebant'. Hæ nocte quacúq; regio cubili adſtabát:ut optioné eius:quæ ſecú cubitura eſſet:faceret. Huiuſ modi aút uoluptatibꝰ raro Alexáder uſus eſt:licet inter eas uerſaret'.timebat enim ne Macedonú animos offenderet:quoꝝ iam pleriq; cú eo expoſtulabát.hos Alexander muneribus cómitigare ſtuduit.cúq; audiuiſſet Satibarzané olim Darei præfectú milites:quos ab ſe acceperat:interfeciſſe:Beſſoq; adiunctú decreuiſſe cótra Macedonas bellum gerere:expeditionem aduerſus eú ſuſcepit. Ille exercitú ſuú Chortacana: quæ eſt urbs eius regionis maxime inſignis:& naturali ſitu munitiſſima:contraxit. Verum ut primum Alexander eo peruenit:Barbarus Macedonú multitudine: & ſtrenuitate: quæ iam ubiq; gentium nota erat:perterritus cum duobus millibus equitú ad Beſſum perfugit·petiturus ut quamprimum eius rebus auxilio uenire uellet. Reliquis ſuis perſuaſit:ut in montem quendam ſe reciperent:qui aditus haberet difficillimos: ubi etiá latebræ oportunæ eſſent:ſi hoſtium ui aperte obſiſtere non ualerent. Idq; factum eſt ab illis. Sed Rex ingenita ſibi in rebus perficiendis diligétia uſus in præcipitem & firmiſſimam rupem eos reductos acriter adeo oppugnauit:ut timore ad deditionem uenerint. Poſt hanc expugnationé:omnes eius præfecturæ urbes intra diem trigeſimú recepit. Poſtea diſcedens ex Hyrcania in regiam urbem dranginæ terræ ſe contulit: ubi moram aliquam facere & exercitum recreare conſtituit. TVNC temporis nefarium facinus: & eius bonitate prorſus indignum in ipſum Alexandrum patratum eſt. Quiſpiam enim e numero amicoꝝ Regis·Dimnus nomine·queſtus ei de quibuſdá: atq; inde ira concitus inſidias in eum moliri cœpit: adſumpſitq; incogitatæ rei cómunionem Nicomachum ab ſe habitum in deliciis:qui·utpote iuuenis·Cebalinum fratrem de facinore eo celandum non putauit. Is audita tanti momenti re·uereri multum ne aliquis e conſpiratis rem Alexandro indicaret: Ideoq; ipſe primus hoc facere deliberauit.in aulá itaq; ingreſſus Philotam conuenit:habitiſq; colloquiis·eú rogauit: ut ꝗprimum Regi rem notá faceret. Philotas ſiue conſcius inſidiarum:ſiue tarditate negotium iniunctú ſegniter perfecit. Intrans enimuero ad Alexandrú prolixos & uarios ſermones cú eo habuit:nec tamé de his:quæ a Cebalino audiuerat:uerbú fecit. Egreſſus dixit ſe idoneum tépus rei detegédæ non habuiſſe:ſed poſtero die ſibi eſſe in animo Regem ſolú alloqui:certioréq; de omnibꝰ facere. Sequéti die Philotas:ut pridie: rem in craſtinú diſtulit. Tunc Cebalinus timens:ne·enunciata per alterius indiciú conſpiratione·periculum ſibi immineret:dimiſſo Philota·ad puerú quendam regiú accedens ſingillatim

Alex. aſiatico luxu uti cœpit.

Candys.

CCCLXV concubinæ Alexan.

Satibarzanes.

Chortacana.

Conſpiratio contra Alex. inita. Dimnus.

deus ſingillatim facinus totũ ei expoſuit: orauitq; ut ſtatim id Regi ſignificaret. puer Cebalinũ in armamẽtariũ ĩtroduxit: iuſſitq; ut ibi latitaret. Ipſe ad Regẽ: q̃ lauabatur: ꝓfectus quæ ſibi dicta eſſent enarrauit. Rex cõmotus ualde Dimnũ ſtatim cõprehendi fecit: per quẽ oĩa intellexit. Ceballinũ & Philotã accerſitos diligenter interrogauit: reſciuitq; quid actũ erat. Tũc Dimn9 ſe ipſm̃ metu grauioris pœnæ ĩteremit. Philotas fatebat̃ negligẽtiã ſibi imputari poſſe: ſed cõiurationis nequaquã ſe participẽ fuiſſe aſſeuerabat. remiſſa eſt a Rege cognitio hæc Macedonũ conſilio. Ibi poſt multã diſputationẽ decretũ eſt tãdem Philotã alioſq; accuſatos morte mulctãdos eſſe: in quo numero & Parmenio ipſe: qui inter ꝓcipuos Alexãdri amicos habebat̃: cõprehẽſus eſt. Aberat is quidẽ: ſed creditũ eſt Philotã ex uoluntate patris tale facinus molitũ fuiſſe. Excruciatus eſt primũ tormẽtis Philotas: & cõfeſſus ſe Regi inſidias paraſſe. de eo demũ & dãnatis aliis ſecũdũ inſtituta Macedonũ capitale eſt ſumptũ ſuppliciũ. Eadem fuit cauſa Alexãdri lyncíſtis: qui machinationis in uitam Regis inſimulatus iã tres annos in cuſtodia tenebat̃. prorogataq; eius fuerat cognitio in antigoni gratiã: quo cum magnã familiaritatẽ habebat. Tunc igit̃: cũ in Macedonũ cõſeſſum uti iudicaret̃ ueniſſet: maleq; negotiũ ſuũ defenſare ſciuiſſet: pœna capitis affectus eſt. Rex aũt ꝑ celeres camelos quibuſdã miſſis: ut rumores de Philota extincto ꝓuerterẽt: interfici curauit Parmenionẽ Philotæ patrẽ: fidei cuius Mediæ Imperiũ & theſauros in Ecbatanis: ubi talẽta centũ & octoginta millia aſſeruabant̃: cõmiſerat. poſt id e toto exercitu ſelegit eos: qui grauius cõtra ſe loqui uulgo ſolebãt. & qui Parmenionis mortẽ iniquo ferebãt animo: eos etiã: a quibus aſperiores litteras in Macedoniã ad amicos de regiis negotiis ſcriptas fuiſſe cõpererat. atq; eorũ agmen unũ: quod extraordinariorũ appellabat: cõfecit: ne importuna & immodica ſua loquacitate reliquã turbã inficerẽt. EXpeditis his omnibus: atq; ordinatis: quæ in Drangina erãt neceſſaria: mouit caſtra in gentẽ: quæ prius Arimaſpi: tũc Euergetæ (id beneficos ſignificat) nũcupabat̃. Cauſa noui nominis eiuſmodi fuit. Cyrus: q a Medis ad Perſas Imperium tranſtulit: cum expeditione quadam coactus fuiſſet intrare regionem deſertam: & omnium uitæ neceſſariorum inopẽtiã graue ſubiuit diſcrimen: ut ſui milites ob uictus indigẽtiam commilitonũ corpora in cibũ uertere cõpulſi fuerint. Ibi cũ Arimaſpi curtus frumẽto onuſtos ad triginta millia adduxiſſent: præter ſpem ab ingenti calamitate omnes ſunt liberati: & Cyrus populũ eum deinceps a tributis omnibus immunẽ eſſe uoluit: magniſq; inſuper affecit muneribus: & priori dempto nomine pro Arimaſpis Euergetas appellauit. Ad hos cũ Alexander ducto exercitu perueniſſet: humaniſſime exceptus donis decentibus eos eſt proſequutus. Idem cũ factum eſſet a finitimis: qui Cedroſii dicuntur: experti ſunt & ipſi Alexandri liberalitatẽ in referendis gratiis. Duabus his gẽtibus Tiridates præeſſe iuſſus eſt. HÆC agẽti Regi nũtiatur Satibarzanẽ ex Bactriana cũ magno equitatu ad Arios ueniſſe: eoſq; induxiſſe ut ab Alexandro deficerent: non cunctatus partẽ exercitus. Ducib9 Erigyio & Staſanore cõtra eum miſit. Ipſe cum reliquis copiis arachoſiã contẽdens eã intra paucos dies ſuperauit: oppidanoſq; ad obſequium cõpulit. atq; ita annus hic exactus eſt. SEquenti: quo athenis princeps Euthycritus: Romæ cõſules fuerũt. L. Plautius & L. Papirius: atq; Olympias tertia decima ſupra centeſimã decucurrit: Alexãder in Paropamiſſadas ꝓfectus eſt. Huius gentis terra poſita eſt ſub ipſos ſeptẽtriones: atq; uniuerſa maximis obruit̃ niuibus: genteſq; externæ ob frigora ingẽtia eã intrare non audẽt. Eſt maior pars plana: & ubi ra

Inſidiæ detectæ.

Philotæ mors.

Parmeni. nex.

Extraordinariorum agmen.

Cur arimaſpi euergetæ dicti ſint

Cedroſii.

Arachoſia.

Ann° VIII

Paropamiſſadæ eorũq; regio aſpera

riſſima ſit materia:ideoq; cū pagis multis habitet̄:domuū tecta e laterib9 cōficiūt ca-
mera in anguſtum tēdente. In ſummo culmine relinquitur foramen:unde fumus emit
titur. inferiores etiā ædiū parietes omni ex parte bene extruunt̄:ut habitatores undiq;
ſint muniti. In eiuſmodi domiciliis maiorē partē anni ſe continēt ueluti niuib9 obſeſſi:
præparātq; idoneo tēpore:quæ uictui ſunt neceſſaria. Vites & fructiferas arbores ob
tegūt terra:ut frigoris hyemalis uim ſuſtineāt cū demū germinādi tēpus appetit: amo
ta terra in apertū eas educūt. Facies uero eoꝝ locoꝝ nō uiridis:nō amœna:ut alibi fert
natura:ſed cana & micās eſt ex niue: & ſup eā cōgelata glacie. Idcirco neq; aues ſuo cā
tu homines permulcēt:neq; feræ ibi e latebris excitantur. Sed inhoſpita & prorſus in
acceſſa regio ea uidetur. Neq; tamen his tantis difficultatibus impediri potuit Alexan
der:quin Macedonum ſuorum animo & tolerantia aſperitatem loci omnem ſupera-
ret. multi quidē milites & alii:qui extra ordines Regē ſequebātur: tātis incōmodis nō
ſufficiētes extincti ſunt. aliqui ex præmicanti fulgore niuis: & nimiæ claritudinis refu-
ſione graues offenſas cōtraxerūt. Neq; ſemota res aliqua conſpici poterat:niſi cum fu
mus exhalans pagos ipſos indicabat:quos citra ullum certamen Macedones occupa
uerunt. Ibi cum magnā cōmeatuum abundantiam inueniſſent:recreati ſunt a labori-
bus:quos dariſſimos ſuſtinuerant. Breui autem omnia eius tractus in Alexandri po-

Caucaſus idē qui Paropamiſſus.

teſtatem uenerunt. Dein progreſſus ad radices Caucaſi caſtra poſuit. Montem hunc
aliqui Paropamiſſum uocant. ſecundū eius latitudinem Alexander ſexdecim dierum
iter fecit. Ibiq; prope aditum:qui in Mediam ducit urbem:quā Alexandriam appella-

Alexādria. Promethei antrum.

runt:condidit. Ad mediū huius montis Caucaſi eſt rupes:quæ in partes quaſcūq; ſta-
dia decem:in altum quatuor protenditur ſtadia:in qua Promethei antrum: & fabulo-
ſi illius aquilæ nidus:cathenarū p̄ ſigna ab incolis oſtendebantur. Extruxit & alias ur
bes Alexāder prope Alexādriā ad unius diei iter:in quas colonos traduxit ſeptē millia
barbaroꝝ: & hominū:qui eum extra ordines ſequebātur:tria millia. Si qui etiā militū
ære merentium ibi remanere uoluerant:eis poteſtatem fecit. Ipſe in Bactrianā conten
dit:Beſſum diadema regium ſumpſiſſe: magnaſq; comparaſſe copias cū audiuiſſet.
Dum hæc ab Alexandro geruntur:Duces miſſi contra Arios cū inueniſſent ualidum
exercitum ab hoſtibus coactum:Ducēq; illis eē Satibarzanē:qui & rei militaris ſcien-
tia & uirtute multū p̄ſtabat:non temere agendum rati. prope hoſtē caſtrametati ſunt.
Cōmittebanturq; frequēter leuia certamina:nec q̄ magnis uiribus ad aliquod tempus
congredi uoluerūt. Tandē Barbari inſtructis copiis oībus in aciē pugnandi cauſa proceſ
ſerunt. Ipſeq; Satibarzanes ſuis manibus galeam deponens e capite ſeſe q̄s eſſet oſtē

Duorum Ducuꝫ pugna ſingularis.

ditq; e Ducibus hoſtium:qui ſecum uiritim pugnare uellet:inuitauit. Accepit cōdi-
tionem Erigyius:initaq; forti & plane heroica pugna Satibarzanes uictus eſt. Tunc
barbari ex ſui Ducis morte perterriti fide accepta ſe in Regis poteſtatem tradiderūt.
Beſſus autem:qui ſe Regem appellari fecerat: cum peractis in honorem Deorum ſa
crificiis amicos conuiuio accepiſſet:inter potandum cum Bagodara familiari ſuo alter
cari cœpit:paulatimq; contentione creſcente exaſperatus Beſſus eum interficere: niſi
amicorū caſtigationibus reuocatus fuiſſet: deliberauerat. Ille imminenti periculo ui-
tato noctu ad Alexandrum perfugit: a quo cum & ſalutem & munera impetraſſet:in

Beſſus Alexã. deditus & crudeliter necatus

uitati ea liberalitate primi Barbarorum Duces conſpirarunt: captumque Beſſum ad
Alexandrum adduxerunt. Eos honorificis muneribus Rex eſt proſequutus. Beſ-
ſum autem fratri Darei reliquiſq; eius conſanguineis: ut pro arbitrio ſupplicium de
eo ſummerent.

eo ſummerent:conceſſit. Illi cum omnia cõtumeliarum & cruciatus genera in eũ exer
cuiſſent:minutatim corpus conciderunt: membrorumq; fruſta fundis in partes ua
rias proiecerunt. Regina autem Beſſi uxor accepto iureiurando Alexãdri:cuius mã
gnitudinẽ animi plurimũ admirabatᷣ:ingentis pretii munera ad eum miſit:ſeq; impe
rata facturam pollicita eſt. Mercennarii milites ex pacto confeſtim urbe deceſſerunt:
progreſſiq; ad ſtadia octoginta nullo prohibente caſtra poſuerunt. quid nã de ſe ip
ſis futurum eẽt:nihil dum certi habentes. ALEXander:qui implacabili cõtra illos
ĩdignatione feruebat inſtructo exercitu in Barbaros inuaſit:factaq; derepente ĩpreſ
ſione multos interfecit. Tunc illi initio contra iuſiurandũ ſibi uim inferri exclamare:
atq; uiolatos deos implorare cœperunt. Alexander uoce alta:ut audiri ab eis poſſet:
ſe nõ impediuiſſe:quin urbe excederent:& eos nón uere Macedonũ amicos eſſe co
gnoſcere:reſpondit. Marcennarii magnitudinẽ periculi cernentes conſtrictos ordi
nes in orbem reduxerũt:pueros & fœminas in mediũ receperũt:ut minori cum incõ
modo hoſtibus omni ex parte reſiſtere poſſent. Cumq; ſpẽ uitæ prorſus abieciſſent:
animoq; & uirtute:quam in multis certaminibus ſibi parauerant: præſtantes pugnã
fortiter iniuiſſent:neq; Macedones aliquo pacto eis deteriores cognoſci uellent:res
in magnũ diſcrimen deducta ẽ. Cõminus enim ut manus conferere cœperunt:& cæ
des & uulnera omnis generis q̃plurima edebantur. Macedonas ſariſſis barbarorum
peltas penetrantes in eorũ uitalia cuſpides infigebant. & illi lanceas ſuas in confertiſ
ſimam Macedonum turbã conjicientes nunq̃ fruſtrabãtur:cum haud procul eſſent:
quos telo petebant. Vtrinq; multi interficiebãtur:nec pauciores ſauciabantᷣ. Fœmi
næ uirorũ cadentium arma ſibi induebant:& pugnãtibus militibus auxiliabatᷣ. Immi
nens enim periculum & rei difficultas faciebat:ut ſupra naturam auderent:& fortiter
præliarentur. Aliquæ igitur armatæ eodem ſtatu cum uiris pugnam ſuſtinebant
aliæ inermes ſcuto dumtaxat tectæ hoſtibus aliquid moleſtiæ inferebant. Tandem
omnes cum uxoribus ſtrenue pugnantes multitudine Macedonum ſuperati &
cæſi glorioſam mortẽ oppetere:q̃ turpiter captiui hoſtiũ uiuere maluerũt. Eorũ iner
mis & inutilis turba:fœminæq; ſuperſtites omnes equitibus: qui eos appellerent:ab
Alexandro dati ſunt. Multas quoq; alias urbes eius regionis obtinuit: quos ue ſibi
aduerſantes inuenit:eorum uitæ nõ pepercit. Confugerant in munitiſſimam quãdã
petram:cui Aorno erat nomen:cicumiacẽtis terræ habitatores:uti ab hoſtiũ ui inco
lumes eẽnt. ad hanc quoq; Alexãder uenit. cumq; fama eſſet antiquũ Herculem eã
quondam oppugnare adortũ ob tremores terræ & alia prodigia: quæ eum perter
ruerint:re ĩfecta diſceſſiſſe:eo magis hoc audito inflammatus eſt ad negotium perfi
ciendum:ut Dei illius gloriæ æmulus appareret. Saxi eius circuitus erat ſtadiorum cẽ
tum:ſexdecim autẽ in altum erigebatur:habebatq; undiq; æqualem & ſeſe in circulũ
uertentẽ ſpeciẽ. partẽ:quæ ad meridiẽ ſpectat:Indus ĩter Indiæ flumina maxíus allue
bat. partes alias profundæ ualles præcipitem rupem cingẽtes tutabantᷣ. Speculatus
Alexander oẽs loci difficultates deſperabat ui ſe aliqd poſſe efficere. Tunc ad eum
ſenex quidam cũ duobus filiis acceſſit. Is erat homo extremæ paupertatis: multoſq;
annos in eis locis uixerat. Inhabitabat cauũ quoddam ad radices eius petræ exciſum
hactenus:ut tres lectulos caperet. hoc ſenis & duorum filiorum erat domicilium: q
poſtq̃ Regem conuenit:de toto ſtatu ſuo eum reddidit certiorem: pollicituſq; eſt p
anguſtias quaſdam ad id loci eum ducturum:unde Barbaris:qui petram occupaue

Atrox pugna Alexã. cũ exercitu mercennario.

Fœminarũ audacia.

Aornos petre.

rantũim inferre poſſet. Magna munera ei Rex:ſi id faceret:promiſit. primumq; du- cēte ſene aditũ:qui unicus in ſaxum ferebat. occupauit:præſidiũq; impoſuit: ut nulla alia patente uia hoſtes ſpe auxilii deſtitutos expugnaret. poſt id operantium multitu dine ingenti coacta ſuper uallē & radices ſaxi aggerē iacere inſtituit:qui cum in editũ iā ſublatus eſſet:acriter & ſine ulla intermiſſione Barbaros cœpit oppugnare: ſempq; fatigatis integros ſummittēdo dies ſeptem & totidē noctes eos grauiter urgebat. Illi primo ſuperioribus locis adiuti Macedonas facile repellebant:& ſi qui audacter manus cōſerere conabāt:interficiebāt. Sed poſtq̃ aggere pfecto catapultæ:quib9 te la in hoſtem mittunt:aliaq; tormenta erecta ſunt:& apparebat Regem nullo pacto niſi facta expugnatione:ab incepto diſceſſurum:magnus terror obſeſſos corripuit.

Strategema. Tũc Alexander callidæ:quid euenturum eēt. pſpiciens iuſſit præſidia: quæ loco impoſuerat:ubi in ſaxum iter patebat:diſcedere:ut liberum diſceſſum Barbari haberēt q Macedonum uirtute & Alexandri animo ad laudē obtinendā pertinaci conſternati noctu deſerta petra aufugerunt. Eiuſmodi ſtrategemate uſus Alexander:citra aliquod detrimētum ſaxo eo eſt potitus. Senēquem autorē expugnationis habuerat pmiſſa munera liberaliter exoluit:atq; inde in ulteriores partes caſtra mouit. INterim

Aphices Aphices indus cum uiginti millibus hoīum:& elephantis tredecim loca:qua Alexandro tranſeundum erat:cum inſediſſet:interemptus eſt a quibuſdā & ab eiſdē caput ad Alexandrum portatum:quos ob tantũ beneficiũ Rex humaniſſime excepit: habuitq; in micorum numero. Elephantos qui uagabātur:conquiri:& ad ſe adduci iuſſit. Deī progrediens ad Indum flumē peruenit:ubi triginta remorum nauibus cō

Mophis. ſtructis:atq; ſimul iunctis pontem ad traiiciendum parauit. Cumq; exercitũ dies triginta quieſcere permiſiſſet:& magno ſacrificio Deos eſſet ueneratus: exercitum flumē trāſduxit. Vbi præter ſpem res proſpera ſtatim ei euenit. Taxiles Rex pridem deceſſerat:filiuſq; eius Mophis accepto paterno imperio cum etiamnum Alexander in Sogdiana eſſet:nũtios ad eum miſerat pollicitus:ſi in Indiam uenire uellet:ſe ei cō

Alexā. iuſta ſuſpicio tra Indos aduerſantes auxilio futurum. tunc autem legatis miſſis Regnum ſuum ei libere obtulit. Aberat Alexander ad ſtadia quadragita. Mophis agmine inſtructo: ueluti ſi in prælium proficiſceretē:& elephantis adornatis cum amicis ſuis obuiā Regi proceſſit. Alexander magnum exercitũ acie facta appropinquare conſpiciens ue

Liberal. Alexan. reri cœpit:ne Mophis pollicitationibus fraudulentis uſus eſſet:quo Macedonas de improuiſo adoriretur. Itaq; tubicines bellicum canere imperauit:diſpoſitiſq; ordini bus aduerſus Indos contendit. Tũc Mophis Macedonũ cōcitatione animaduerſa ſuſpicatus:qua de cauſa illud fieret:copias ſuas cōſiſtere iuſſit:cũq; paucis ipſe eques progreſſus omni errore Macedonas leuauit:& ſeipſum Alexandro dedidit quo fa-

Annus.IX cto multũ delectatus Alexander Regnum donatum ei reſtituit: Taxilemq; cognomēto appellauit:& deinceps eo amico & ſocio ſemper eſt uſus. Hactenus anni hui9 res geſtæ ſũt. SEquitē annus:quo Athenis princeps Chremes:& Romæ cōſules. P.

Pori copiæ Cornelius & Aulus Poſthumius Imperauit. Eo tēpore cũ alexāder milites ſuos i Taxilæ Regno bene refeciſſet:caſtra mouit aduerſus Porũ terræ finitimæ Regē:q peditũ qnquagita millia:Equites ad tria millia:bellicos currus plures q̃ mille:& Elephā

Sabiſarū. tos centum triginta cōparauerat. Ad hoc ſibi ſociũ aſciuerat uicinum Regem nomine Sabiſarum:cuius copiæ Pori exercitu nō multo erant minores. Hũc Alexāder audiuerat non ad huc Poro ſe adiunxiſſe:ſed diſtare ad ſtadia quadrigenta. Itaq; prius q̃s

uſq̄ is appropinquaret:prælio cũ Poro decertare deliberauit:caſtraq; propius iã cõ-
tulerat:cum Porus hoſtẽ ſibi imminere ſentiens:aciẽ q̄primũ inſtruxit. Equitatũ om-
nẽ in cornua diſtribuit. Elephantos cũ apparatu quodã terrifico in frõte parib9 inter
uallis cõſtituit: Vbi iter ipſas feras locus armatis militib9 eſt datus:quib9 iniunctum:
ut pugnãtes elephãtos adiuuarẽt:tuerẽturq;:ne a latere hoſtis iaculãdo eos offẽderet
Huiuſmodi erat totius Pori exercitus facies:quæ urbẽ rẽ pſentare uidebat̃. Elephan
tes eni turrib9:milites in medio ferarũ ſtãtes:interiecto turrib9 muro haud erãt abſi-
miles. Cõſiderauerat Alexãder hoſtis cõſiliũ in acie ordinãda:ipſeq;:ut res exigere ui
debat̃:copias ſuas diſpoſuerat:atq; inito certamie primus eqtũ & curruũ factus ẽ cõ
curſus. Ibi quoq; cũ & corpoꝝ mole:& ui magna elephantes impetũ in hoſtes feciſ-
ſent:Macedones multi feraꝝ pedib9 cõculcati:armis ſimul & oſſib9 cõtritis extigue
bãt̃. alii ꝓmuſcide apprehenſi:& in altũ coniecti ad terrã rurſus illidebant̃:& ita mi
ſere peribãt. Nõ pauci dentib9 tota traiecti corpora ſtati mortẽ obibãt. nec tamẽ tot
difficultatib9 p̄ſſi Macedonas ſuccumbebãt:quin ſurti aĩo oĩa ſuſtinerent:& eos: q
inter feras manus cõferebãt:ſariſſis paſſim interficerẽt:ut eo modo pugnæ diſcrimẽ
æquatũ uideret̃. Tãdẽ cũ belluæ telis multis cõfectæ dolorẽ uulnerũ ꝑpeti nõ poſſẽt
Indi:qui iſidebãt:eis regẽdis haud pares erãt:reluctanteſq; illæ i ſuos impetu:cui nul
la ui obſiſti poterat: ferebant̃:ac multos ita proſtratos cõprimebant. Magna aũt or
dinũ inde orta ꝑturbatione Porus ſibi nõ defuit:qui imminẽti detrimẽto prouideret.
I elephãto nãq; fortiſſimo cõſiſtens coegit ſecũ alios quadragĩta:qui nec dũ cõſterna
ti erãt:cũq; ea belluarũ uiolẽtia in hoſtes ipreſſionẽ fecit. Vt uero corporis robore an
te oẽs milites ſuos erat:magnã hoſtiũ cædem faciebat. Eius magnitudo cubitis quĩq;
pectus in latũ duplo: ei9 qđ uiri robuſtiſſimi ſit:porrigebat̃. ꝓpterea quæ coniĩciebat
Sunia eo ferebant̃ impetu:quo ferme ſi ex catapulta fuiſſent intorta. Eaq; Regis in-
di fortitudo mirifice Macedonũ:q obiecti ei erãt. aĩos perterruerat. Tũc Alexãder ſa
gittarios & leuis armaturæ ordines accitos iuſſit:ut tela oĩa ſua in Porũ mitterẽt. Eo ui
iubebat̃ ocyus facto:maxima miſſiliũ uis eodẽ tẽpore effuſa eſt: atq; oĩa ferme: ob
magnitudinẽ corporis:ipſum Porũ attigerũt:qui ſtrenuiſſime pugnãs:cũ undiq; tot
uulnerib9 cõfectus fuiſſet:ac ſanguinis multũ amiſiſſet:aĩo eſt defectus:pronuſq; ſu
per elephãtũ:deinceps:& in terrã decidit. Creditũ eſt tũc & paſſim rumoribus iacta
tum Regem interemptũ fuiſſe. Igit̃ Indorum exercitus facile ſeſe in fugam coniecit
plurimaq; eoꝝ cædes interim per Macedonas patrata eſt. Alexãder autẽ tã inſigni
potitus uictoria receptui tubicines iuſſit canere. inuẽtumq; eſt in ea pugna ĩdos plu-
res duodecĩ millib9 occubuiſſe:in quis duo filii regis Pori aliiq; duces & præfecti ma
gni nominis fuerunt. Viui milites nouẽ millia: Elephanti octoginta capti ſunt: Porus
ipſe adhuc aliqđ ſpiritus retinens traditus eſt ſuis Indis:uti eum curarent. Macedo-
nes equites ducenti octoginta pedites plures ſeptingentis deſyderati ſunt:quos Ale
xãder ſepeliri curauit: Viuentibus autem: qui fortem operam in prælio nauauerant:
pro cuiuſq; merito magna munera cõdonauit: Solemq; ipſum ſacrificio eſt uenera-
tus:quod ſibi orientalem terram ſuperare conceſſiſſet. CVM uero in uicinis mon-
tibus Abietem: Cedrum. Piceam aliamq; fabricandis nauibus idoneam materiem
multam eſſe comperiſſet:claſſem extruere inſtituit. Cogitabat enim poſtquã ad In-
diæ fines perueniſſet:genteſq; omnes ſuperaſſet:per Indum flumen in ipſum Ocea
num nauigare. Vrbes etiã duas conſtruxit:unam in ulteriori fluminis ripa:qua tra

Pugna atrox alex. & Pori.

Magnitudo pori regis.

Soli ſacrũ fecit Alex.

iecerat: alterá in eo loco: ubi Porú pugna ſuperauit. atq; utraq; cito ob multitudiné
Alexá. liberalitas erga Porum. operáriú pfecta é. Interi cú Porus adhibita curatione côualuiſſet: Alexander ei pro-
pter egregiá uirtuté Imperiú totú: qđ obtinuerat reſtituit: exercituiq; dierú triginta
qeté indulſit: qđ reꝝ oíum neceſſariaꝝ copia eſſet in eo loco. Môs uicinus íminebat:
í quo mirú & ſingulare quiddá reperiebať. pter. n. arbores: quæ nauium côſtructioni
erát idoneæ: habebat multos & inuſitatæ magnitudinis ſerpétes cubitoꝝ ſexdecí: ge
nus etiá ſimiarú: quæ & ɋ̄plurimæ & pgrádes erát eis uenatione capiédis ars ex bel-
Modus capiendi ſimias. luæ ipſius natura excogitata é. Sút ení res quaſcúq; fieri uiderint: imitádi plurimú ſtu
dioſæ. cúq; ualido corpore & aí ſagacitate præſtéi: haud facile uirib9 côprehédi poſ-
ſunt. Igiť e uenatoꝝ turba quiſpiá melle ſibi oculos pungere: alius belluis hæc oía ui
détib9 calciaméta ſibi induere: nónulli alii ſpecula capitib9 ſolét applicare. Calciamé
tis innectunť laquei: atq; ita ea diſcedétes relinquunt. ꝑ melle uiſcú ſupponút: & ſpe
culis adiiciút funes: qbus attrahi poſſint. Simiæ poſt uenatoꝝ abitú conanť ea: quæ
uiderút: facere & ipſæ ſed fruſtra. Cilia ení uiſco adglutinátur: pedeſq; laqueis impedi
ti: & corpora uincta remanét. Sed. n. Alexáder Sabiſarú: qui tardius cú auxiliis ad Po
Ingentes arbores. rú uenerat: iniecto terrore ad obſequiú: ut íperata faceret: compulit. Poſtea cum exer
citu flumen traiecit: ubi uaria erát arboꝝ genera: quæ ſeptuagita cubita in altum ſur-
gerent: craſſitudinis tantæ: ut q iatuor homines uix eas complecti poſſent: umbram
Serpentes. ad trecentos pedes extenderét. Erat in eo tractu magna uis ſerpentum: qui haud ma
gni corpoꝝ uarietate diſtinguebanť. aliqui æneis uirgis ſpecie erát côſimiles. nónulli
denſam & hirſutá criſtam arrigebant. atq; omniú ea erat morſus uis: ut mortem citiſſi
mam íferrent. Siqui enim ab eis læſi fuerant: grauiſſimo torquebanť dolore: fluebat
q; e toto corpore cruentatus qdá ſudor. magna proinde cú d fficultate a tanta peſte
ſeſe Macedones tuebanť. Suſpenderát ex arboribus lectos: multamq; partem no-
ctis íſomnem ducebant. Tandem a loci incolis radicem quádam optimum ei malo
remedium docti ſunt: illaq; uſi incolumes ſe a ſerpentibus ſeruarunt. Hinc Alexáder
caſtra mouerat: cum ei a quibuſdam nuntiatum eſt Porú Regé Pori: qué debellaue
rat: nepotem ex fratre deſerto ſuo Regno ad Gangaridas ſe contuliſſe. Motus eo
facto Alexander Hephæſtionem cú exercitu in illius Regnum miſſit: iuſſitq; ut occu
Andreſtæ. patum Poro: quem ſecú hebebat: concederet. Ipſeq; in Andreſtarum terram cú exer
Cathari. citu inuaſit: & urbibus partim ui: partim per deditionem receptis tranſiit ad Catha
Inſtitutú mirum. ros: quæ gens lege illud ſcitum habet atq; obſeruat: uti uxor cum marito mortuo in
cèndatur: Idq; ob fœminæ cuiuſdam ueneficium in marito patratum a barbaris
inſtitututum ferunt. Ibi oppidum maximum & muniriſſimum ſummo cum la-
bore Alexander expugnauit: atq; incendit. Inceperat & alterius oppugnatio-
nem: cum oppidani ſupplicantium inſignia prætendentes poſt multas preces pa-
cem impetrarunt. Exercitum poſt id duxit ad urbes: quæ Sopithæ parebant:
ac bonis legibus mirabiliter erant inſtitutæ. In eis alia multa publice: cum ſum-
Corporis pulchritudo in magna æſtimatiôe. ma laude ſeruabantur: Sed corporis pulchritudo præ omnibus in magna erat
æſtimation e. atq; in ipſa ſtatim infantia puerorum diſcrimen faciebant: ut qui
membra ac naturam ad bonum corporis ſtatum & robur idoneam habere uide-
rentur: eos educarent: quibus corpora eſſent infirmiora: iis alendi curam impen-
dere ſuperuacaneum exiſtimarent: ac mortem inferrent. Pariter & in matrimo-
niis contrahendis neq; dotis: neq; magni apparatus: ſed formæ duntaxat & pro-
ceritatis

ceritatis corporum ratio habebatur. propterea earum ciuitatum indigenæ cæteris ho
minibus ſpecie honeſta ualde præſtabant: & ante omnes ipſe rex Sopithes & inſigni
forma & corporis magnitudine cubitis quatuor eminẽtiori ſpectabilis tunc Alexãdro
obuiam e Regia ſua progreſſus eſt: ſeq; & totum Regnum in eius poteſtatem dedit:
atq; illud a benigno uictore rurſus obtinuit. Macedonas omnes aliquot dies honori
fice apud ſe recepit: & Alexandro ipſi præter multa & ſplendida dona alia dedit cen
tum quinquaginta canes: qui prægrandes robuſtiſſimi: aliuſq; naturæ donis præſtan
tes ualde erant. atq; cum tigribus commiſceri dicebantur. Eorum uirtus ut Alexãdro
re ipſa innoteſceret: Leonem fortiſſimum intra ſepta duci fecit Sopithes: duoſq; im
becilliores e numero canum quos donauerat: contra feram immiſit: qui cum ſuccum
bere uiderentur: duos alios addidit. ſimulq; quatuor leonem proſtrauerũt. Tunc a So
pithe quiſpiam cum gladio miſſus crus dextrum uniꝰ canis cœpit abſcindere. Ibi Ale
xandro inclamante regũ ſpiculatores adcurrerunt: manumq; hominis retraxerũt. Iuſ
ſit Sopithes æquo animo id ferrẽt pro eo cane tres ab ſe dono accepturi. Igitur uena
tor reprehenſum crus paulatim concidere. neq; unq̃ canis aut latratũ: aut clamorem
quempiam edidit. tantũmodo frendens dentibus carnificinam eam ſuſtinuit: donec
exanimatus ſuper leonem expirauerit. INterim Hephæſtio debellatis gentibꝰ mul
tis Indiæ cum exercitu ſecum miſſo ad Alexãdrum rediit: qui eum ob res egregie ge
ſtas multum laudauit: atq; cũ copiis oĩbꝰ in Phegei Regnũ inuaſit: Vbi a populis om
nibus gratiſſime eſt exceptus: & ipſe Phegeus cum magnis muneribꝰ ei obuiam pro
diuit. Tanta hoſtis fiducia motus Alexander: uti Regnum ſuum obtineret: permiſit.
duoſq; dies magnificentiſſime ab eo cum toto exercitu acceptus ad fluuium uſq; Hy
phaſim perrexit: cuius ſeptem ſtadiorũ erat latitudo: profunditas ulnarum ſex: curſus
autem concitatus adeo: ut nullo fere modo traiici poſſet. Factus eſt ibi certior a Phe
geo trans id flumen terram eſſe deſertam ad dierum duodecim iter excipere tunc flu
uium Gãgem omnium: quos India habeat: altiſſimũ: qui in latum ſtadia triginta duo
pateat: ab eo gentes duas eſſe Tabræſios & Gangaridas ſub rege Xãdrame: qui equi
tatum uiginti millium: peditum ducenta millia: curruum millia duo & elephanos belli
co more inſtructos ad quatuor millia haberet. Videbantur hæc parum credibilia Ale
xandro. Itaq; accerſitum Porum ſeuerius percũctatus eſt: quidnam de hiſce compert
tum teneret. Ille cætera omnia uera eſſe confirmauit. Sed Regem ipſum Gangarida
rum abiectum hominem & nullius æſtimationis eſſe dixit: utpote qui tõſoris filiꝰ fuiſ
ſe pro certo crederetur: quod patrem eius ſatis uenuſtum Regina cum deperiret: Re
gem maritum fraude interfecerit: & conſortem ita in Regnum induxerit. INTELli
gebat Alexander expeditionem in Gangaridas apprime difficilem fore: nihilominus
in cupiditate ſibi ſueta gloriæ cõſequẽdæ Macedonũ ſuorũ uirtuti cõfiſus perſtabat.
Confirmabatq́ etiã Oraculis: quæ acceperat: uictoriã cõtra barbaros haud eſſe deſpe
rãdã: cũ Pythia inſuperabilẽ eũ appellaſſet: & uniuerſi orbis Imperiũ ei Hãmon pro
miſiſſet. Sed cũ militem ſuũ bellis cõtinentibus fatigatũ ualde: iamq; annos octo in la
boribus & periculis maximis fuiſſe cognoſceret: oratione beniuola & accõmodata
ſuorum multitudinem ad nouum bellum adhortari neceſſarium duxit. Mirifice ordi
nes omnes ob prælia idẽtidem commiſſa erãt extenuati: neq; bellorum finis quiſpiã
uulgo ſperabatur. Abſumpta erant & diſrupta in longo itinere arma ferme omnia &
equorum & hominum. Veſtimentis græcis non amplius utebantur barbarica ad

Sopith. regnum donauit. & accepit.

Canes excel.

Canis pertinacia.

Phegeus.

Hyphaſis.

Tabræſii. Gangande Xãdramis magnæ copiæ.

Expeditionis in Gangaridas difficultates.

ſumere:in dorum tunicas cōciſas ſibi aptare coacti neceſſitate. Forte etiam euenerat: ut imbres magni & tonitrua cum fulminib9 ad dies ſeptuaginta cōtinētet tūc tpis fie-rent:quæ Alexāder ad ſe terrendū facta fuiſſe exiſtimās unicam deſyderii ſui ſpem ha bebat:munificētia milites ad id:quod moliebat̄:induci poſſe. Itaq; facta eis poteſta-te eundi prædatum in hoſtilem terram:quæ omnium rerum copia affluebat: interim dum abſunt in populatione:uxores omnes & filios eorū ad ſe uocauit:promiſitq; mu lieribus mēſe quouis dimenſum frumentū. pueris autem militare ſtipēdium:quantum eorum patribus dabat:perſoluit. Cumq; multis ſpoliis & omnis generis præda ditati milites in caſtra rediiſſent: Alexander in concionem eos uocauit:ibiq; oratione:quam meditatus fuerat:ne expeditionem contra Gangaridas detrectarent: perſuadere ſtu-

Expeditio num Alex. termini.

duit. Sed cū illi nullo pacto aſſentiri uellent:coactus eſt a propoſito deſiſtere. PRO inde cum ſtatuiſſet ſuorum bellorum ibi eſſe terminum:aras duodecim Diis magni-tudine quinquaginta cubitorum excitauit. Caſtroꝝ circuitum duplo: quā pri9 fuiſſet: ampliorē fieri iuſſit: ducta foſſa pedes quinquaginta lata:intra quā & agger & murus præaltus extructus eſt. pediti cuiuis:ut in ſuo tabernaculo lectos duos qnq; cubitoꝝ: equiti:ut idē inſuperq; præſepes ſolitis altero tāto maiores facerent: iniūxit. pariter & alia:quæ ī diſceſſu relicturi erāt ſpacio auctori ꝓduxerūt:qđ a Rege curatū eſt:ut ca-ſtra inſignia & plane heroica:opus ſuū:apparerēt:ſimul ut indicia & ueluti ueſtigia ui-roꝝ ꝑgrandiū:documēto eius loci incolis forēt:ꝑſtātiſſimā Macedonū fuiſſe fortitu-

Aceſines.

dinē. His peractis itinere eodē:quo ꝓgreſſus fuerat:rediēs diuertit ad fluuiū Aceſinē: ubi naues cōplures inchoatas abſoluit: aliaſq; cōſtruere inſtituit. Ei negocio dum curā

Supplemē tū miſſum ad Alexan.

impēdit:auxilia & milites ære cōductos ſub Ducibus ſuis e Græcia uenientes recepit. Erāt pedites plures triginta millib9: Equites ad ſex millia. cū iis arma:quæ uiginti qnq; millibus hominum ſufficerent: & medicamentorum talenta cētum ſunt aduecta:quæ militibus Alexander diſtribuit. Nauibus autem cum armentis omnibus: quarum du-centæ erant non tectæ:reliquæ minores ad miniſteria omnia obeunda agiles octingē tæ:atq; eodem tempore urbibus duabus iuxta flumē perfectis: harum unam: in uicto-

Nicæa. Bucephalea.

riæ partæ monimētum: Nicæam:alteram ab equi ſui nomine:qui in pugna cōtra Po-rum occiderat: Bucephaleam nominari iuſſit. Ingreſſuſq; cum amicis in claſſem flu-mine Oceanum uerſus meridionalem nauigare incepit. maiorem exercitus partē ter-ra non longe a flumine ducebāt Craterus & Hephæſtio. peruentum erat ad locum:

Ibi.

ubi Hydaſpes:& Aceſines in unum confluunt. Ibi Alexander naui egreſſus contra Ibos ductis copiis contendit:quam gentem fama erat ab iis:qui cū Hercule Aornon petram oppugnare adorti re infecta diſceſſerant: atq; in eis locis permiſſu Herculis conſederant:originem habuiſſe. Cumq; caſtra prope inſigniorem loci eius urbē po-ſuiſſet:exiuerunt ad eum primores oppidi ciues:commemorataq; ueteri cognatione: imperata omnia:ut conſanguineos deceret:ſe promptiſſime facturos dixerunt:addi-deruntq; pretioſa munera. Accepit eos Rex in ſuam amicitiam:ciuitateſq; omnes do-

Agalaſſes.

nauit libertate. Deinde in finitimas nationes cum exercitu profectus reperit Agalaſ-ſes coegiſſe peditum millia quadraginta; tria autem equitum: initoq; cum eis certa-mine: uictor maximum cecidit numerum: reliquos: qui in oppida propinqua fuge-rant expugnatos in captiuitatem traxit. Contulerant etiam ſe uiginti millia eius ter-ræ hominum in magnam quandam urbem: eo Alexander copias duxit: ubique in-tra mœnia irrupit: Indi uiarum anguſtiis communitis: acriter ex ædibus reſi-

ſtebant

ſtebant adeo:ut non pauci Macedones inter oppugnandum occubuerint. Tunc ira
concitatus Rex ignem domibus iniecit:ſicque maxima pars hoſtium eſt incenſa. qui
periculum uitare potuerunt:in arcem ſe recipientes pacem ſupplices ab Alexādro pe
tiuerunt:atqꝫ impetrarunt. IPSE rurſus in naues cum amicis ingreſſus iter flumine
continuauit:donec a duorum quos diximus: & Indi amnium confluenti claſſis exce- Naufragio
cepta perturbari ualde cœperit. Vbi.n.concitati aquaꝝ curſus ſimul collidebant uor periclitatus
tices & multi & tremendi abreptas naues diſtrahebant:& nonnunquā opprimebāt. Alexan.
Ad hoc impetus ipſe præcipitatus & uehementiſſimus trium fluminum omnem nau
tarum artem ſeu induſtriam ſuperabat adeo:ut ꝓuideri non potuerit:quin longæ duæ
naues ſumergerentur:& complures in terram coniicerentur. Nauis ipſa regia a rapi-
diſſimo fluctuum decurſu comprehenſa eſt:in ſummoqꝫ diſcrimine ita uerſabat Ale
xander:qui præſentem mortem uidens imminere ueſtimenta exuit:nudusqꝫ ad extre
mum natandi ſubſidium ſe expediuit. Regis amici periclitanti naui ſeſe appellabant:
ut ea a fluctuum ui retracta Alexandrum reciperent. magnuſqꝫ eo in loco tumultus
eſt excitatus Viris & nauibus fluminū uiolentiæ ſe opponētibus:illis autem ingeniū
& uires humanas facile ſuperantibus. Tandem ſumma cum difficultate nauium ſuc-
currentium auxilio factum eſt:ut ad ripam Alexander impelleret. Ita ꝑter ſpem ſerua
tus Diis ſacrum fecit:quod ueluti pugna cum flumine commiſſa maximum euaſiſſet
periculum. HINC cōtra Oxydracas & Mallos bellicoſos & maximos populos ca- Expeditio
ſtra mouit. Illi copias octoginta millium peditum:decem equitum:currus autē ſeptin in Mallos.
gentos coegerant. cumqꝫ ante Alexandri aduentum bellum inter ſe habuiſſent: tunc
externo hoſte appropinquāte diſcordias omnes poſuerūt:datiſqꝫ & acceptis mutuo
tuo decem millibus uirginum amicitiæ affinitatem adiunxerunt. non tamen ita recō-
ciliati ſimul in aciem uenerunt:ſed diſſenſione orta utros penes ſummum eſſet impe
rium in proximas quiqꝫ ſuas ciuitates ſe receperunt. Alexander cum prope totius re-
gionis maximam urbem conſediſſet:eam abſqꝫ mora aliqua oppugnare deliberauit.
Tunc Demophon quidam ex his:qui futura de oſtētis & ſignis aliis ſolent coniicere: Demopho
ad Regem accedens ex augurii obſeruatione ſe inquit adnotaſſe magnum ei pericu- uates.
lum portēdi ob uulnus:quod in oppugnatione accepturus eſſet. propterea admone
bat:uti pro tēpore ab inuadēda ea urbe animū ad res alias conuerteret. Hoīem Alexā Prædictio
der obiurgauit:quod talibus conſiliis uiroꝝ fortiū uirtutem frāgeret:atqꝫ his: quæ op- nibus finiſ
pugnationi erant neceſſaria:prouiſis ipſe primus ſequentibus copiis urbem aggreſ- ſtris uirtus
ſus eſt. uehemēter eā ui capere deſyderās. Ibi cū ſerius machinæ adducerent:portam frangitur.
unā adortus perfregit:irrumpenſqꝫ in urbē multos īterfecit:reliquos in fugam uerſos
uſqꝫ ad arcē eſt perſequutus. Interim uero Macedonū multitudine adhuc in tentādis
mœnibus occupata non cunctatus ipſe ſcalam propere arripuit:& muro arcis appli-
cauit:ſcutoqꝫ ſupra caput prætento inſcendere occepit. Tantā aūt his oībus celeritatē
adhibuit:ut prius:q̄ excubitores barbari in muri cuſtodiā uenirēt:ipſe iā in eū ſummū
conſcenderit. Nō audebāt hoſtes propi9 accedere:ut manus cum eo conſererent:ſed
eminus & iaculatores & ſagittarii ita eū grauiter urgebant: ut uix miſſiliū uim ſuſtine-
ret. Macedones ſcalis:quas duas appoſuerant:frequentes ſcandere conabantur: ſed
eis pondere perfractis omnes in terram deciderūt. Igitur omni deſtitutus auxilio Ale Incredibil.
xander facinus mirum & memorabile plurimum exequi auſus eſt. Cum enim indi- Alexan. au
gnum rebus ab ſe feliciſſime geſtis exiſtimaret ommiſſo quod tentauerat e muro ad dacia.

ſuos redire:ſolus & armis oneratus in ipſam arcem deſiliit:Indiſqꝫ impetu facto in eũ
incurrentibus audaciſſime reſiſtebat. Dextra arborem prope mœnia poſitam: Læua
murum ipſum:ne circumueniri poſſet:ſibi pro munimento accepit·atqꝫ ita cum hoſti-

Summum periculum Alexan.

bus manus cõſerebat·eo aĩo:ut tanq̃ Rex tot clariſſimis rebus geſtis ſummã uirtutem
demonſtraret:mortẽqꝫ glorioſam oppeteret. multos galea:multos clypeo ictus ſuſti-
nuit. tandem ſagitta ei infra mamillam infixa·ui doloris ingenua procumbere eſt coa-
ctus. Ibi ſtatim Indus:qui uulnus intulerat:ſecure ad hominem confectum accedens·
ferire eum aggrediebatur:cum Alexandri gladio ſubter ilia tranſfixus·ob partem cor
poris:quæ letale periculum facile contrahit:offenſam·ſubito mortuus concidit. Rex
ramo:qui de arbore prope ſe pendebat:comprehenſo adiutus ſurrexit:cœpitqꝫ pro-
uocare ex hoſtibus:ſi qui ſecum uellent decertare. Interim Peuceſtes unus e cuſtodi-
bus corporis regii·ſcala mœnibus ſuperatis·primus ad ſui principis defenſionem per
uenit:poſtqꝫ alii plures:qui uiſi barbaros perterruerunt. atqꝫ a periculo Alexandrũ ſer
uarunt. capta autem per uim & urbe & arce·hoſtes quicunqꝫ in Macedonum manus
inciderunt. ob conceptam ex periculo Regis indignationem·trucidati ſunt: omniaqꝫ
loca urbis cadaueribus ſunt repleta. CVM uero in terra hac Alexander multorũ die
rum moram traxiſſet:uti a uulnere curaretur:Græci qui Bactrianam & Sogdianã præ
fecturam incolentes diu antea ægre tulerant conditionem illam uiuendi inter Barba-
ros:tunc de uulnere & obitu Alexandri rumoribus uulgatis·contra Macedonas ſur-
rexerũt:coactiqꝫ in unum ad tria millia·magno tumultu excitato·in patriam redire co
nati ſunt. Poſtea Alexandro mortuo ſeditioſam eam omnem turbam Macedones in
terfecerunt. IAM Alexander a uulnere conualuerat:ſacrumqꝫ Diis ob acceptam ſa-
lutem fecerat:& magnificentiſſimo epulo amicos ſuos acceperat. Ibi ex ipſa potatio-

Pugna ſingularis athletæ & militis.

ne res rara & memoratu digna euenit. ERAT inter conuictores alios Macedo qui
dam Coragus nomine:qui corporis robore & rebus ſtrenue geſtis multũ præſtabat.
Is uino incaleſcens ad certamen ſingulare Dioxippum athenienſem athletam:cui·ob
pleraſqꝫ inſignes uictorias·coronæ præmium datum fuerat:inuitauit: ſtudiiſqꝫ omniũ
qui aderant:ut mos eſt in alterutrius gloriam arrectis·Dioxippus conditionem ſuſce
pit:atqꝫ ipſe Rex certaminis diem conſtituit:qui ut illuxit:multa hominũ millia ad eiuſ
modi ſpectaculum conuenerunt. Hinc Macedones & ipſe Alexander populari ſuo
Corago:Illinc Græci ſuo Dioxippo omnibus uotis fauebant. progreſſi ſunt in mediũ
bellatores duo:Macedo fulgentibus armis ornatiſſimus:Atheniẽſis nudus atqꝫ oleo
unctus cum ſerto maxime decenti. Cumqꝫ corporis uigor atqꝫ fortitudo in utroqꝫ ad
mirabilis eſſet:Deorum quodammodo certamen futurum uidebatᷣ:ut ſtatu ipſo atqꝫ
terrifico armorum apparatu Coragus Marti:Dioxippus autem firmitate membrorũ:
exercitatione pugnandi:& præcipue ex claua:quam geſtabat: Herculi eſſet cõſimilis.
Poſtq̃ igitur alter alteri cœpit ingruere:Macedo mediocri diſtans interuallo lanceam
in aduerſarium intorſit:quam ille paululum reclinatus euitauit. poſt id Sariſſa intenta
ad eum feriendum contendens ut propius acceſſit:Dioxippus claua Sariſſæ inflicta
totam eam confregit:ſicqꝫ Macedonis conatus bis fruſtra fuit. Tunc gladio rem gere
re deliberans·manu educere eum inſtituerat:cum aſſiliens Dioxippus præuenit:ſuaqꝫ
ſiniſtra manu illius manum:qua enſem ſtringere parabat: occupauit: dextra autem e
ſtatu ſuo eum deturbauit:cruribuſqꝫ ſubtractis in terram deiecit. Ibi ſuper iacentis cer
uicem pedem impreſſit:clauaqꝫ in ictum ſublata ad ſpectatores ſe conuertit:qui incre

dibili &

dibili & maxĩa uiri uirtute cõmoti clamorẽ ĩgẽtẽ ediderũt: Alexãder iuſſit ut uicto par
ceret: atq; ſpectaculo finito illic diſceſſit Macedonis cãum ægerrie ferẽs. Dioxippꝰ
aduerſario ſuo incolumi dimiſſo· ob partã adeo inſignẽ uictoriã· corona a ſuis popu
laribꝰ honoratꝰ ẽ: exiſtimatuſq; cõmunẽ Græcis oĩbꝰ gloriã acqſiuiſſe. Sed. n. for
tuna diutius hominẽ tãto gaudio frui nõ pmiſſit. Rex eni ſemp poſtea ab eo fuit alie
natꝰ: oẽſq; regñ amici & aulici Macedões uirtuti eiꝰ mirifice inuidẽtes· id tãdẽ excogi
tarũt: ut miniſter qdã ab ſe pſuaſus poculũ aureũ Dioxippi puluino ſubiiceret. poſt
modũ cõuiuio inito cõqueri cœperũt: de furto patrato: Veſtigãteſq; poculũ ablatũ ſe Dolus nefandus.
ĩueniſſe ſimularũt· cũ magno pudore & pbro Dioxippi: q Macedonũ cõſpirationẽ
cõtra ſe factã uidẽs· tũc qdẽ periculi uitãdi cã e cõuiuio aufugit: cæteꝶ poſt paulo mo
ri deliberãs· epiſtolã ad Alexãdrũ de fraude in ſe cõmiſſa ſcripſit: amiciſq;: uti eam Re
gi redderẽt: mãdauit: atq; eo facto uita ſe abdicauit· imprudẽs: q temere ĩ certamẽ cũ
Macedone deſcẽdit: ſed imprudentior longe quod ſibi tam ſtulte uim ĩtulit. ppterea
obtrectatores eius· ad hominis demẽtiã coarguendã· illđ paſſim iactabãt. Haud faci
le euenire: ut quiſpiã ĩgẽtes corporis uires: & ĩgeniũ ſubtile habeat. Rex aũt lecta epi Adagium.
ſtola grauiter illius obitũ tulit: frequẽterq; uirtutis eius deſyderio tactus eſt: & quẽ ui
uentẽ abhorruerat: mortuũ: quãdo id fruſtra erat: penes ſe habere cupiens· quãta eiꝰ
fuiſſet ĩnocẽtia ex calumniãtium ſcelere cognouit. AT copiis ad ripã fluminis: uti ſe
cundũ claſſem iter facerẽt: ductis· Alexãder nauigationẽ cœptã ad Oceanũ cõtinua
re inſtituit: pgreſſuſq; ad gẽtẽ: q Sãbaſtæ dicunt: puenit. Hi hominũ multitudĩe: at
q; egregia uirtute nulli populo Indiæ poſtponẽdi· ciuitates liberas: quæ populari ad Sambaſtæ
miniſtratione regerẽtur: habitabant. Auditoq; Macedonũ aduentu peditũ millia ſe
xagintã: equitatũ ſex milliũ: bellicos currus quingentos coegerant. Sed: cum flumĩe
claſſem Macedonũ appropinquare ſenſiſſent: nouo & inopinato genere acceſſus
perterriti cũ etiã toties uictoris exercitus nomẽ uererent: ſuaderẽtq; ſeniores ne præ
lii fortunæ res cõmitterent: quinquaginta inſigniores uiros legatos ad Alexãdrũ miſe
rũt oratũ: ne ad ſe: qui amici eſſe uellent: hoſtiliter ueniret. Rex laudato eoꝶ cõſilio pa
cem conceſſit· atq; magna munera· honores autem pluſquam humanos ab ea gen
te conſequutus in Maſſanos deinde & Sodras: qui utranq; fluminis ripam tenebãt:
contendit: quibus in locis ſecus flumen urbem Alexandriam cõdidit: decemq; millia Maſſani
hominum: qui eam incolerent: deſignauit. Hincin Muſicani Regnum ingreſſus· Sodræ.
eum captum interfecit: genteſq; deuictas ſibi parere cõpulit. Tranſiit deinde in ter Alxandria.
ram: cui Porticanus imperabat: ubi primo impetu urbes duas expugnauit: conceſſa Muſicanꝰ.
q; militibus præda incendit. Porticanum: qui in arcem bene munitam confugerat:
expugnatum oppreſſit. omnes eius urbes ui captas euertit: ut ita magnum ſui nomi Porticanus
nis terrorem finitimis populis iniiceret. Vaſtauit eodem modo Sambi Regnum· op
pidis cõpluribus occupatis ac dirutis: & hoĩum millibus ſupra octoginta paſſim in Sambus.
terfectis. Tantam calamitatem genti huic Brachmanum Alexander intulit. cæteras:
quæ ſupplices ueniam rogarunt· his tantum: qui ſumendi arma præcipui autores fue
rant: e medio ſublatis· clementius tractauit. Sambus ipſe Rex cum elephantis tri
ginta tranſmittens in ulteriorem Indi fluminis ripã· imminenti periculo ſe ſubſtraxit
Vltima erat Brachmanum ciuitas· nomine Harmata: quæ & ſuorum hominũ uirtuti
& loco munitiſſimo cõfiſa· Alexandri gratiam parui æſtimabat. Ad hanc pauci e re
gũs amicis miſſi ſunt: qui laceſſerent oppidanos: ut ſi ad exeundum elici poſſent: Harmata.

Strategema. ipſi retrocederẽt. Erãt quinquaginta numero: q mœnibꝰ appropinquãtes ob paucitatẽ
contẽpti ſũt. atq; ex urbe ad tria millia inſequẽdi gratia egreſſis. ſimulabãt ſe pterritos
pedẽ referre: donec ad uicinũ locũ hoſtes pducẽtes: ubi Alexãder inſtãtes Barbaros
excepit: manibuſq; acriter cõſertis aliquos iterfecit: reliquos uiuos comprehendit. In
ea pugna cũ Macedones pleriq; uulnerati fuiſſent: magnũ i iſ oẽs periculũ adiuerũt: ꝑ
pterea qd' barbaroꝝ ferramẽta letali ueneno fuerãt illita: quæ res illis fiduciã uenien
Veneni confecti ratio di in certamẽ dederat. Conficiebat' id ueneni genus e q̃buſdam ſerpentibꝰ: quos p
uenationẽ cõquiſitos & interemptos ponebãt in ſole. Ibi ſyderis cœleſtis ardor iacẽ
tia corpora: uti liquerent': ſoluebat: atq; ita ſudor quidã exprimebat': qui nil aliud erat
q̃ anguium ipſoꝝ humor oĩs uenenatus. Is igit' ubi p uulnus quẽpiam cõtigerat: eiꝰ
corpus ſtupẽs cõtinuo reddebat. poſt paulo acerrimi cõſequebant' dolores: contra
ctioq; & tremor oĩa mẽbra inuadebat. Cutis ipſa frigebat cum atro colore. Vomitu
bilis identidẽ reiiciebat'. E uulnere prodibat nigra quædã ſpuma: & ſanies inde facta
cõfeſtim nobiliores corporis partes attactu ſuo corrumpebat: morſq; ita miſerabilis
iſequebat'. Neq; minus periculi aut cruciatus leuiter ſauciis quã iis: qui maiora ſubiuiſ
ſent uulnera: accidebat: Eiuſmodi peſte cũ Macedones abſumerent': Alexander nõ
adeo cæteroꝝ oĩum miſerebat': quã unius Ptolemæi: qui ſuccedentibus tẽporibꝰ re
gnauit: tuncq; ei plurimũ erat dilectus: caſum dolebat. CONtigit uero rarũ & uix
Mirum de ſalute Ptolemæi. fidẽ capiens quiddã in Ptolemæi ſalutẽ: quod oẽs diuinæ prouidẽtiæ acceptũ refere
bant. Omnibus ob ſummas uirtutes: & cunctis gratificandi ſtudiũ æque carus hu
manitate: quã præſtabat: cõdignam mercedem hãc reportauit. Vidit dormiens Ale
xãder eam ſpeciem: quaſi draco ore herbam quandã teneret: & eius naturã: uirtutẽ:
atq; locũ: ubi naſceret': doceret. Poſtq̃ ſurrexit repertam herbam contriuit: & Ptole
mæi corpori applicauit: dedit etiã potionẽ inde medicatam: per quæ bonæ ualetudi
ni ſubito eum reſtituit. Cæteri: qui ex uulneribus laborabant: cognito herbæ profe
ctu eadem uſi curatione cõualuerunt. At urbem ipſam Harmata & magnam & mu
nitionibꝰ bene firmatã cũ exercitu oppugnandi cauſa acceſſerat Alexãder. Ibi egreſ
ſi oppidani ſupplicantes: ſeq; in eius poteſtatem dedẽtes pacẽ & ueniã impetrarunt.
Ipſe nauigatione repetita ad Oceanũ peruenit: ubi cũ Inſulas duas inueniſſet: Deos
Sacra in Oceano fecit Alexan. ſplẽdidiſſimo ſacrificio in eis peracto ueneratus eſt: magnaq; & multa aurea pocula
ſimul cum libaminibus in Mare ipſum coniecit: Tethydi & Oceano aras: quod ſum
Tethydi. & Oceano aræ. ptam expeditionem ibi finiſſet: excitauit: Ab Oceano rurſus claſſe iter relegens per
flumen ad Hyala inſignem urbem appulit: cuius Reſpu. eodem fere modo: quo
Hyala. Spartanorum: regebat'. E familiis duabus Reges duo per ſucceſſiones adſumeban
tur: qui bellicæ rei præeſſent. In omnibus autẽ: quæ gerenda eſſent: præcipua ſenectu
tis erat autoritas. Incendit Alexãder naues eas quæ labefactatæ multũ erãt: reliquas
omnes Nearcho aliiſue amicis quibuſdam tradens iniunxit: littorales gẽtes p Ocea
num adirent: atq; ad obſequium compellerent: ſibiq; ad Euphratis oſtia occurrerent
Ipſe autem cum terreſtribus copiis latiſſimam regionem peragrans cõtumaces: & ſi
bi aduerſos debellauit: qui imperata facere non recuſarunt: liberaliter & in fidem ac
cepit. donecq; per Orbitas & Gedroſiam terram tranſiuit: nihil ſenſit detrimenti.
Ab eis loca multa aquæ egentia: nec pauciora deſerta ingreſſus attigit tandem Ori
Orbitæ & Gedroſii. dis finitima. Ibi exercitu in treis parteis diuiſo: uni Ptolemæum ducem: alteri Leõ
natum præfecit: ut hic mediterranea: ille: quæ ſecundum mare eſſent: populabun
di percurrerent.

diperc̃urrerẽt. Ipſe cum tertia in montes & ſubiacentia loca uaſtans omnia inuaſit.
Cum igit̃ ſub unum atq; idem tempus multis in partibus regio ea deſtrui cœpiſſet:
ocyus igne: rapinis & cædibus oĩa ſunt repleta. Macedones ita magna præda ſunt
potiti: interẽptorũq; numerus exceſſit multa millia. Vicinæ gentes tali pterritæ exẽ-
plo in Regis poteſtatẽ uenerũt: q ad ſui nominis incremẽtũ urbẽ iuxta mare extruere
deliberauit. Cũ eni portũ naturali ſitu getiſſimũ inueniſſet: lociq; propinqui opportu
nitas placuiſſet: cõditã urbẽ Alexãdriã nomĩauit. POſtea itinere: qđ ſibi patentiſſimũ
fecerat: in Oritarũ agros irrumpens breui gẽtem eã totã ſibi coegit parere: quæ mo-
Alexãdria.
res & inſtituta reliquis Indis cõſimilia habet: uno excepto: quod eis peculiare uix fidẽ
capiat. OBEVntium apud eos cadauera cognati nudi & lanceas geſtantes in ſyl
uam aliquam efferunt: atq; ibi uinciunt. poſt id ueſtimẽta omnia & totũ funeris appa
Oritaru m beluinũ inſtitutum.
ratum diripiũt. relictiſq; corporibus uti a feris deuorent̃: raptas ueſtes conciduntac lo
ci eius genio ſacrificant. inde omnes domum reuertunt̃. PROGreſſus eſt dein-
de Alexander in Cedroſſiam propius mare iter faciens: īciditq; in gentem quandam
Cedroſſia
inhoſpitalem & prorſus feram: cuius homines a primo ortu ad ſenectutem uſq; un-
gues nutriunt: comam autem in unum collectam promittunt: quæ ob intemperatos
Solis ardores eis eſt aduſta: pellibus ferarum amiciunt̃. Cete: quæ mari ad terram
eiiciantur: eorũ carne ueſci ſoliti pro cibo habent. Conſtruẽdarum domuum eam ha
bent rationem: ut parietibus excitatis tectum e piſcis eiuſdẽ coſtis ſuperimponant:
atq; ex ea materia plerunq; trabes decem & octo cubitorũ ĩ ſtructura ipſa ſuſpendãt
ſquammis autem tegularum uice in cooperiendo tecto utant̃: Laborauit Alexander
hac in regione magnis commeatuũ anguſtiis: pergenſq; in deſertam: & omniũ quæ
uſui ſunt: inopem terram deuenit. Ibi cũ ex fame multi periiſſent: mirifice Macedo-
num oĩum animi fracti ſũt: & ipſe Rex dolore & curis ingẽtibus corripi cœpit: quã-
doquidem miſerabile illud paſſim uidebat: ut uirtute animi & optimis armis inſtru-
ctiſſimi homines in deſertis omnium egeni turpiter occumberent: quibus ut ſubueni
ret Alexander expeditos milites in Parthiam: drangianã: ariam: cæteraſq; deſertæ ter
ræ uicinas præfecturas miſit: mandans uti camelos celeres: aliaq; dorſuaria iumenta
frumento & rebus quibuſcunq; neceſſariis onuſta agerent ad Carmeniæ fines. Illi
propere euntes ad præfectos locorum fecerũt: ut magna commeatuum uis ad dictũ
locum comportaretur. Ammiſit initio Alexander milites multos ob uictus inopiam
& poſtea in ipſo itinere Oritæ aggreſſi agmen. quod Leonatus ducebat: multis in-
teremptis in ſuam terram ſe receperunt. His omnibus difficultatibus circumuenti
Macedones ſuperata tandem deſerta: ea ragione in habitabilem: ac rebus omnibus
affluentem peruenerunt. Vbi poſtea q̃ a toleratis incommodis recreati ſunt: Alexan
der ipſe ſeptẽ dies continuos ornatus inter hominum multitudinem ſuo præiuit exer
citui ad ludicrum feſtum in honorem liberi patris celebrãdum: atq; in uia media po-
tationes nec citra temulentiam exercuerunt. Quibus peractis cum præſides mul-
Liberi patris feſtum
tos: quibus regendæ terræ ab ſe deſignatæ fuerant: impotenter & præter æquum in
iuriis populos afficere audiuiſſet: minime id ratus ferendum in præfectos & Duces
pleroſq; animaduertit. Ea uero Regis in primores uiros ſe ueritas ut paſſim uulgata
eſt: Duces complures iniuriarum & patratorum ſcelerum cõſcii uehementer ſibi cœ
perunt timere: atq; aliqui cum mercennario milite: cui præerant: a Rege defecerunt:
nonnulli coacta undiq; pecunia aufugerunt: Quorum factus certior Alexander ad

Duces omnes & Satrapas Aſiæ ſcripſit: ut quáprimú litteras ſuas legiſſent: milites
omnes ſtipendio merentes dimitterét. EO auté tempore cú motá traheret in mari
Salmus. tima urbe: cui Salmunti erat nomé: ac ſcænica certamia i theatro ſpectaret: eo appul
ſi ſunt: quos per Oceanú ad maritima obeunda miſerat: ſtatimq; theatrum ingreſſi
Regé ſalutarút: ac quæcunq; ægiſſent renunciarút. Macedones ex ſocioꝝ aduentu
magna affecti lætitia·plauſum ingentem ediderút. atq; ita effu ſiſſimo gaudio oía diſ
Mira Oceani. fluebant. NAR rauerunt illi miros ſe in Oceano gurgites: quib9 aqua ſorbereť: &
rurſus effunderet: fluctuú etiam uaſtas agitationes inueniſſe: ac prope eos gurgites
inſulas magnas cóplures ab extremo cótinenti proſpici: neq; aditú ad eas modo ullo
patere·ob crebras æſtuáris maris exúdationes·uéto uiolentiſſimo ab inſulis i terrá p
flante: qbus·ex ſpumæ ui magna per fluct9 idétidé excitata·ſpecies candida eé uide
reť: quodq; magis admirabile: in multa & incredibilis magnitudinis Cete ſe incidiſ
ſe: unde conſternati ſpé omnem uitæ abiecerit: quippe qui arbitrareť uiros omnes
una cú nauibus ab illis ſubito abſumptú iri: Sed poſtea animis reſumptis clamorem
magnum oés ſe pariter edidiſſe: ſimulq; armis colliſis & perſonantib9 tubis tantum
ſtrepitus feciſſe: ut prerritæ belluæ ſubter aquam ſe demerſerint. His acceptis Alexá
der iuſſit uti ad nauigationé redirent. pergerentq; uſq; ad fluuium Euphratem. Ipſe
Calani phi mors. cum exercitu itinere per regiones uarias facto·ad Suſianæ fines peruenit. CIRCA
id temporis Calanus Indus magni nominis in Philoſophiæ ſtudiis: & qui ab Alexá
dro multum obſeruabať: miro mortis genere ſe iteremit. Cum enim annos tres & ſe
ptuaginta·omnis prorſus aduerſæ ualetudinis expers·uixiſſet: tuncq; morbo tenta
tus in dies grauius haberet: reputans felicitatis eius: quæ a natura: aut a fortuna acci
pi poſſit: terminú ſibi iniectú eé: ab hac uita decedere deliberauit. Rogauit igiť Ale
xandrú ut pyram cóſtrui: ac poſtea q̄ ab ſe ea inſcéſa fuerit: p ipſius apparitores igné
ſubiici faceret. Conatus eſt initio Rex a ꝓpoſito eum dimouere: Sed ut i ſnía perma
nere uidit: ſe quæcúq; oraſſet curaturꝫ recepit: regioq; iuſſu pyra ſtatim eſt compoſi
ta: & ingens hoíum multitudo ad tá inuſitatum confluxit ſpectaculú. Calanus: uti ſe
facturú aſſeuerauerat: ſumma alacritate pyram inſcédit: atq; ibi cú ea incéſus uitam fi
niuit: quæ res ab aſtátibus uario modo excepta eſt. hominis aliqui furoré: nonulli ina
né fortitudinis oſtentationé damnabát. Erant & q animi magnitudiné in contemné
da morte admirareť. Alexander ſummo cum honore eum ſepeliri curauit: ac dein
Statira Darei. F. Alex. nupta. de Suſa profectus Statirá maioré Darei filiam ſibi iunxit matrimonio, iunioré Dry
petim Hephæſtioni uxoré dedit. Suaſit inſignioribus amicis: uti exemplo ſuo ſpon
perſic9 exercitus Alexan. ſalia inirét: fecitq; ut nobiliſſimæ perſicæ puellæ eis nuberent. DVM hæc agerétur:
triginta Perſarum millia Suſa uenerunt: qui oés & iuniores & corporib9 bene cópa
ctis robuſtiſq; electi: Regis iuſſu ſimul ad idoneú tépus ſub magiſtris & præfectis
oía belli munia perdidicerant: ac macedonica armatura pulcherrime inſtructi fuerát
Hi caſtra ante urbé poſuerunt: cumq; bellica uſi meditatione ſe in armis Regi oſté
diſſent: maximis ab eo muneribus fút affecti. Quod enim Macedones Gangen flu
men traiicere recuſauerant: & frequenter in contionibus reclamare ei nó uerebanť:
opinionéq; de parte Hámone paſſim eleuabant: agmé hoc Perſarú: quorú unus &
Harpali luxus. idem eſſet aíus ad Macedonicæ phalágis animos reprimédos·comparauerat. Atq;
his quidé reb9 Alexáder operá dabat. HAR palus aút: qui theſauris & uectigalib9
ſeruádis Babylone pfectus fuerat: cú in India Alexandrú facile intraſſe audiuiſſet:

in eam

in eã uenit ſentẽtiã:ut illic eũ haud amplius reditur ũ crederet. Itaqꝫ deliciis:& ĩtẽperã
tiæ ſe dedẽs fœminis uĩ primo ĩferre:& oẽ libidinis genus cũ barbaris exercere ĩcepit
cuius rei magnã facultatẽ latiſſimæ terræ ĩperãs habebat. Pecuniaꝝ aũt uim magnã ĩ
turpiũ uoluptatũ uſũ ĩpẽdere. a mari ſiqdẽ uſqꝫ rubro:qđ maxĩe diſtat:piſces multos
ſibi afferri curabat: atqꝫ in oĩ uictu tãtũ ꝓdigebat:ut ĩde paſſim male audiret. Præter
hæc Athẽis ad ſe ĩſigne maxĩe ſcortũ:cui Pothynice erat nomẽ:acciuit:uiuentiqꝫ mu Pothynice
nera plane regia donauit:& mortuã magnis ſumptibꝰ ſepeliri fecit·cõdito ei in terra
attica p̄tioſiſſimo ſepulchro. Hĩc Attica itidẽ alia muliere:q̃ Glycerã nominabat:uo-
cata ad ſe·in ſũma moltitudine & ĩmoderatis ĩpẽdiis uitã ducebat. Ad oẽs uero fortu
næ caſus: Atheniẽſem populũ:quo:ſi opus eẽt:profugiũ haberet:ſibi p̄cipue deme- Glycera
reri ſtudebat. Cũ igiť ex India reuerſus Alexãder p̄fectos multos ſibi delatos morte
mulctaſſet:Harpalꝰ idẽ de ſe timẽs·collectis quĩqꝫ millibꝰ talẽtis argẽti·ſecũ adſũpſit
ad ſex millia mercennarioꝝ militũ ex Aſiaqꝫ ĩ atticã cõtẽdit:ubi cũ a nullo reciperꝫ: ad
Tænaron Laconiæ relicto milite·Athenas ſupplex cũ pecuniaꝝ parte ẽ ꝓfectꝰ. Su-
puenerũt ab Olympiade & antipatro nuntii:q eũ ab atheniẽſibꝰ repoſcerẽt. Tũc ip
ſe bonã pecuniã oratoribꝰ:q ad populũ pro ſe agerẽt:dilargitus aufugit:atqꝫ ad ſuos
milites iuit ĩ Tænaron. Illinc ĩ Cretã trãſmiſit:ubi a Thibrone·uno e ſuis familiaribus
per ĩſidias ẽ interẽptus. Atheniẽſes habita de his cognitiõe:q̃ pecũias ab Harpalo ac-
cepiſſent:Demoſthenẽ alios ue quoſdã oratores criminis eiꝰ damnauerũt. Alexãder Harpali mors.
in Olympicis ludis p̄ p̄cones ſignificari fecit:oĩbꝰ exulãtibꝰ præter:q̃ ſacrilegis & ho Exuxũ reſti
micidis:reditũ ĩ patriã ab ſe cõcedit:atqꝫ e ſuo exercitu decẽ millia ſenioꝝ hoſum ſe- tutio.
legit:hiſqꝫ uacationẽ militiæ indulſit. cũqꝫ eoꝝ multos ære alieno obſtrictos eẽ intel
lexiſſet:die uno exoluit debita paulo minus decẽ milliũ talẽtoꝝ. Macedones:qui ĩ or
dinibꝰ remãſerant:cõtumacius ſe gerentes:concionantiqꝫ ſibi obſtrepere auſos cõmo
tus acerrime obiurgauit:iniectoqꝫ multitudini terrore e tribũali deſilire nõ dubitauit: Audacia
ipſoſqꝫ tumultus autores ſuis mãibꝰ cõprehẽſos apparitoribꝰ puniẽdos tradere. Gli Alex. in ſe-
ſcente aũt in dies magis ſeditione·Alexander e Perſaꝝ lectorũ numero Duces adſũ ditioſos
pſit:primoſqꝫ eis honores in exercitu cõceſſit:qua cõtumelia Macedones affecti ſup mil.
plices lachrimãteſqꝫ a Rege ſũma cũ difficultate:ne nõ ei reconciliarenť:impetrarũt.
IAM uero athenis ĩperãte anticle:Romæ conſulibꝰ. L. Cornelio:&. Q u. Popilio· Annus. X.
Alexãder ordines:q militũ interitu extenuati erãt:e Perſis ſuppleuit. Eorundẽ & mille
in aula ad ſui cuſtodiã eẽ iuſſit. ĩ uniuerſumqꝫ Perſis nihilo minus:q̃ Macedõi cuiuiſ:
fidẽdũ cẽſuit. Venit & tẽpore eodẽ ad Regẽ Peuceſtes ducẽs funditores & ſagittari
os ad uiginti millia:quos prioribꝰ copiis immiſcuit:eaqꝫ nouatione mixtũ quẽdã ex
ercitum & ſibi audiẽtẽ fecit. Macedonũ filios:qui e fœminis captiuis fuerãt ſuſcepti:
diligẽter exquiſiuit:inuenitqꝫ numero eſſe ferme decẽ millia:quibꝰ oĩbus:ut liberali- Mixtus ex
ter educarenť:certã pecuniã de ſuo exolui·utqꝫ eis bene inſtituẽdis magiſtri & docto ercitus ob:
res præeſſent:conſtituit. Exercitu uero interim bene recreato:Suſis diſceſſit:traiecto ſequentior.
qꝫ Tigri flumine ad pagos:qui Cari dicũtur:caſtra poſuit:ubi quatuor moratus dies
in Sambana(id loci nomen)contendit: ſeptẽ dies ad quietẽ hic exercitui dati ſunt Cari.
poſtea caſtris tertiis ad Celonas peruentum eſt:qua in gente tunc etiam Beotum ꝓ Sambana.
les ſupererat·ex his orta:quid de Xerxis exercitu ibi conſederant. Hi igitur morum Celones.
patriæ etiamnum memores duplici utuntur ſermone·uno:qui ſit indigenarum:alte
ro:in quo plurima referant græca uerba. Inſtituta itidẽ quædã rerum agendarum an

tiqua retinēt. Expectauit Alexander ueſpertinum crepuſculum: tuncq̃ eo ex loco di
Bagiſtamē ſcedens rectum iter declinauit: ac Bagiſtamen uiuendi loci cauſa ē ꝓfectus. Eā regio
amœniſſima: & quæ diis etiā oblectandis idonea uideri queat: fructiferarum arborū
cæterorumq̃ omniū: quæ uſui & uoluptati eſſe poſſint: magnam habet copiā. Tran-
ſiit poſtea in terrā: quæ paſcuorum ubertate armētis equorum innumeris alendis ſuf-
ficiebat. Dicebatᷣ olim paſtionis gratia equorū millia centum & ſexaginta eō cogi
fuiſſe ſolida. Sed tempore aduentus Alexandri ſexagītā tantū millia numerata ſūt.
Ecbatana. Dierum triginta moram fecit in his locis. deinde dies ſeptem progreſſus attigit Ec-
batana: quæ ſunt in Media: ducentorum & quinquaginta ſtadiorum ambitum eā ha
bere: & totius Mediæ regiam eſſe: factoſq̃ ibi theſauros magnam pecuniæ uim ca-
pere prædicant. pluſculum temporis in hac urbe fuit Alexander: militi quietem cōceſ
ſit: ſcænica dedit certamina: continenterq̃ potationibus inſeruitum eſt. Tūc Hephæ
ſtio Regis amicus: cum largius ſe inuitaſſet: crapula correptus in morbum incidit: un
de obiit mortem. Ægerrime tulit Alexander caſum hunc: defunctiq̃ cadauer Per-
diccæ: ut Babylona deferri curaret: tradidit: ampliſſimo funere mortuum amicum ſe
Motus græciæ. pelire habens in animo. DVM hæc ab alexandro aguntur: magni motus in Græ
cia exorti ſunt: nouiſq̃ rebus pleriq̃ animum intenderūt: unde bellum: quod Lamia
cum nuncuparunt: huiuſmodi initiis & ratione eſt conflatum. Cum Rex per litteras
omnibus Aſiæ præfectis imperaſſet: ut ab ſe milites mercēnarios dimitterent: eoq̃
ut iuſſum erat facto: per Aſiam uniuerſam externi homines militia ſoluti paſſim ua-
garentur: & neceſſitate cogente uictum ſibi ex deprædationibus & latrociniis con-
quirerent: contigit ut undiq̃ hi omnes ad Tænaron laconiæ promontorium con-
uenirent. Perſidis etiam Satrapæ & Duces: qui Regem ueriti aufugerant: cum pecu
nia & militum ſuorum manu eodem tranſmiſerunt mari: omneſq̃ uires ſimul iunxe-
Leoſthenes. runt. Nouiſſime imperator Duxq̃ omniū adſumptus eſt Leoſtenes atheniēſis: uir
magnitudine animi præſtantiſſimus & Alexandro plurimum infenſus. Is habito cō-
ſilio cum de belli ratione diſſeruiſſet: talenta quinquaginta ſtipendiis perſoluendis:
armorum autem in omnes uſus magnum numerum obtinuit. Ad Ætolos: quibus &
Alexandro male conueniebat: legatos miſit: qui rogarent auxilia: & reliquis omni-
bus bello gerendo neceſſariis mirifice intentus erat: quippe qui negotium magnum
Expeditio i Coſſeos. ſibi imminere proſpiceret. INterea Alexander in Coſſeos ſibi parere detrectātes
cum expedito mouit exercitu. Ea eſt gens ſumma prædita fortitudine: quæ Mediæ
montem incolens loci difficultate & militari ſua uirtute confiſa nunquam externo
principi ſe ſummittere uoluit: atq̃ a Perſarum Regibus nulla ui ad obſequium com
pelli potuerat: tuncq̃ magna fiducia: Macedonum uires parui æſtimabat. Igitᷣ Rex
occupatis locis unde adiri poterant: ingreſſus in Coſſæam terram ferme eam totam
eſt populatus: frequenterq̃ manibus conſertis ſemper uictor magnam barbarorum
cædem fecit: ac longe plures uiuos prehendit. per quæ factum eſt: ut Coſſæi tot ad-
uerſis præliis & ſuorum magna captiuitate fracti ſeruitutem: recipiendorum ſuorum
cauſa: ſubire compulſi fuerunt. pax eis ſub conditione imperata faciendi data eſt.
eoq̃ modo Coſſæis intra diē quadrageſimum debellatis: & ubi difficultates loco-
Annus. XI. rum poſcebant oppidis extructis Alexāder exercitum reduxit. ROmæ autem cō
ſulibus. L. Cornelio Lētulo: & Q. Popilio: illinc diſcedens caſtra Babylonē uerſus
mouit: paruis itineribus: ne nō exercitus reficeretᷣ: cōtendens: identidemq̃ intereun-
dum

dũ quieſcens. Diſtabat ab ipſa Babylone ſtadia trecẽta. Cũ Chaldæi: qui maxiam ſy deralis ſciẽtiæ opinionẽ habebãt: quod per æternã quãdã cœleſtiũ obſeruationẽ futura p̃dicere cõſueuerint: e ſuo numero ſeniores: qbuſue plus erat experientiæ: elegerũt His datũ negociũ: ut Alexãdro irent nuntiatũ: ſe nouiſſe ex diuinatiõe aſtroꝝ Babylone ei mortis periculũ imminere: omniq; modo ſuaderent: ne urbẽ ingrederet̃: poſſe aũt id diſcriminis euitari: ſi Beli ſepulchro: quod a Perſis dirutũ fuerat: iſtaurato uiã: quã docuerint ipſi: introeat in urbẽ. Prĩceps eius legationis erat Belephãtes: qui Regem de tali re: ne forte detrimẽtũ aliquod ſibi inde accerſeret: minime auſus cõpellare: Nearcho uni ex amicis regiis: quo cũ familiaritas ei intercedebat: negociũ totũ indicauit: uriq; Regi id palã faceret rogauit. Alexander a Nearcho Chaldæorũ denũtiationẽ audiens territus eſt. Cumq; eoꝝ hominũ prudentiã & magnũ nomen identidem ſecũ reputaret: aĩo plurimũ frangebat̃. Igit̃ amicis pluribus in urbem miſſis: ipſe in tempus aliud profectionẽ eam differre inſtituit: metatuſq; caſtra ſtadiis ducẽtis procul Babylone: morã ibi trahebat: nõ ſine oĩum admiratione. Venerunt iterim ad eũ plures græci homines: & præcipue qui Philoſopho Anaxarcho operam dabãt Hi reſciſcentes: qua cauſa Rex nõ progrederet̃: rationibus philoſophiæ uariis acriter adeo diſſeruerunt: ut ille prorſus animũ mutauerit: omneq; diuinationis genus & maxime: quo utuntur Chaldæi: damnandũ iudicauerit. Ita Alexander animo undiq; oppugnato Philoſophoꝝ uerbis perſuaſus Babylona cum exercitu intrauit. Vbi humaniſſime a ciuibus: ueluti prius etiam factum fuerat: excepti ſeſe oẽs ad otium & uoluptates conuerterunt neceſſariarum rerum abundantia omniſariã ſuppetẽte. HOC quidem anno res geſtæ ita ſe habent: Sequenti: quo athenis ægeſias ĩperauit: & Romæ conſules fuerunt. C. Popilius: & Papirius: actaq; eſt Olympias quartadecima ſupra centeſimã. uictore Micina rhodio: Ex omnibus fere orbis terrarum partibus Legati ad Alexandrum uenerũt: aliqui ut ea: q̃ feliciter geſſiſſet: gratularent̃: Alii ut coronas offerrent: nõnulli amicitiã & ſocietatẽ eius petituri. A multis ſplendidiſſima afferebantur munera. Q uidã etiã de obiectis criminibus ſe expurgatũ uenerãt. Non tantum nationes: populi: principeſq; Aſiæ diuerſi legationes miſerant: Sed & pleræq; erant ex Europa & Aphrica: hinc quidẽ Chartaginenſium: Libophœnicum: gentiumq; omniũ iuxta mare ad columnas uſq; Herculis habitantiũ: illinc autem græcaꝝ complurium ciuitarum: Macedonum: Illiriorum. Miſſæ etiã ſunt ab his: qui uicina mari adriatico incolunt: a Thraciæ gentibus: ac gallis conterminis: quæ gens tũc primum græcis cœpit innoreſcere. Alexander audiens omnium legatorum uoluntatib9 conſtituit quibus primum & deinceps per ordinem ab ſe reſpondendum eſſet. Primi expediti ſunt: qui ſacrarũ rerum cauſa uenerant. Secũdi: qui munera attulerãt: Tertii: quorũ tractatio erat de obſidibus. Q uarti: quibus de priuatis negociis agendum. Vltimus fuit locus exulũ reſtitutionem detrectantibus. Ante omnes autem Hãmonii: Delphi: Corynthii: Epidaurii & alii quidã ob dignitatẽ ſacrorũ: de quibus agebãt cognitionem & reſponſum obtinuerunt: Cunctiq; in uniuerſũ legati benigna ac liberali reſponſione: quãtum eorum negotia patiebant̃: uti læti: ac bene erga ſe affecti dimitterentur. ſtuduit. LEgatorum re perfacta totus ſe ad Hephæſtionis funus celebrandam conuertit: tantaq; in eo diligentia eſt uſus: ut non tantum prioris ætatis q̃ſcunq; eiuſmodi funebres pompas ſuperauerit: ſed & poſteris excedendi: quod ipſe

Chaldei

Anaxarch9

Annus XII.

Legationes multæ ad Alexan.

Ordo reſpondendi legatis

Alex. affectus erga mortuum Hepheſtionem.

feciſſet: facultatem nullam reliquerit. Illum ſane tanto affectu dilexeratut eorum:
quos amicitia iunctiſſimos fuiſſe fama prædicat: animi propẽſioni nihil ceſſerit. poſt
obitum autem nullo modo ſeruato honorauit. Donec uixit Hephæſtio ante amicos
omnes ſemper a Rege æſtimatus eſt: licet Craterus minus nihilo amaretut adeo: ut
Craterus philobaſileᵘˢ. cum ſemel a quodam familiarium Craterum in Regis amicitia Hephæſtione haud
minorem eſſe: dictum fuiſſet: Alexander reſponderit: Craterum eſſe Philobaſilea: id
Hephæſtio philalexandros. eſt amicum Regis: Hephæſtionem Philalexandrõ id eſt Alexandri amicum. Darei
ſane mater cum in primo congreſſu ex ignorantia: Hephæſtionem pro Alexandro
ſalutaſſet: ac monita ſeſe ad Regẽ cõuerteret: illud ei dixit Alexander: Nihil curæ ha
beas o mater: hic nanq; etiam eſt Alexander. in oĩbus & potentia: & quod familiari
tatis multæ eſſe ſolet: loquendi fiducia adeo utebat᷑: ut Olympiade per inuidiam in-
fenſa ei: & litteris acerbius nõnunq̃ obloquente ac minante non dubitauerit haud
molliter ad eam reſcribere: & in epiſtolæ fine illud apponere. In me calumnias moliri
deſinas: neq; amplius aſperitate & minis mecũ utare: Sin perſeueraueris ſcito haud
magnæ curæ mihi eam rem fore: cum (uti nouiſti) Alexander æquitate omnibus p̃-
ſtet. Ad parandum itaq; tam cari hominis funus Alexander uicinas omnes ciuitates
mouit: uti oĩbus: quibus poſſent: præſentẽ põpã iuuarent. Gentibus aũt Aſiæ om-
nib9 ĩperauit: ignem: qui ſacer a Perſis dicit᷑: extinguerent: donec funus eſſet abſolu
tũ. Id autẽ apud Perſas tantũmodo in Regis obitu fieri ſolitũ erat. Idcirco populi in
Ignis ſacer malũ omẽ regiã iuſſionẽ traxerũt: ueluti Deus ita futurã Regis mortem ſignificaret.
Contingerunt pariter oſtenta alia quædam mira: quibus Alexandro uitæ finis eſt p̃-
nũtiatus: ut ſepulchrali hoc honore explicato a nobis narrabit᷑: Duces & amici om
Magnus apparatus funeris Hephæſtionis. nes Regis ſui uolũtati inſeruiẽtes ſigna ex ebore: auro & materia alia p̃tioſa fieri cura
runt. Ipſe autẽ architectos & diligentiores fabros multos cõquiſiuit: ac primũ moe-
nium ſtadia decem deiecit: latereſq; omnes colligi & exportari mandauit: quo locus
ad pyrã extruendam æqualis relinqueret᷑. Eã aũt quadratã erexit: ac latus quoduis in
ſtadii longitudinẽ produxit. Reliquã aream partitus eſt ĩ domos triginta: quæ extru
ctæ ſunt cũ tabulatis e ligno palmæ arboris. Totius autẽ ædificii formam quadra-
tam effici uoluit. deinde circumquaq; ornamenta applicabantur. Ad imam quidem
partem poſita ſunt Quinq; remium aurea roſtra ducenta quadragita numero. in eo
rum p̃minente utriq; aſſere: ut ſolet proris nauiũ: Sagittarii bini quatuor cubitorũ
magnitudinis genu innitebant᷑. in medio quĩq; cubitorꝝ ſtatuæ armatæ erant. Loca
oĩa itermedia tegebãt᷑ obductis uelis purpureis. In ſecũdo loco ſupra hæc erãt qn de
cim cubitorꝝ Lãpades: qs circa partẽ: quæ manib9 capit᷑: adnexæ erãt corõæ aureæ: ĩ
ſũmo: ubi ignis excitat᷑: Aqlæ alas p̃tẽdebãt: ac deorſum uerſus ĩtuebant᷑: ad ĩfima
iacebãt dracones Aquilas & ipſi ĩſpiciẽtes. Tertiũ ſuperiorẽ locũ: ferarũ omniũ: q̃ ue-
nando capiunt᷑: ĩgẽs tenebat multitudo. Quartus locus habebat Cẽtaurorꝝ pugnã
factã ex auro: Quintus tauros & leones alternos aureos. Sup hæc oĩa ĩ Sexto ordine
erãt ubiq; macedonica & barbarica arma: altera in uirtutis teſtimoniũ: barbarica: uti
gentium deuictarũ darent ſignificationem. Summũ faſtigiũ tenebant Sirenes ĩtror-
ſus cauatæ: in quis conditi homines funebrem næniam canerent. Totius operis altitu
do credita eſt fuiſſe cubitorum plus centũ triginta. Cumq; ſimul Duces: milites: lega
ti: & indigenæ homines ſũmo ſtudio pompæ eius apparatum adiuuiſſent: impenſa
XII.M. talẽtorum ĩpenſa in funus ſunt talentorũ millia pluſquam duodecĩ. Ad magnificentiæ huius rationem reliqua
omnia in funere ſummo cum ſplendore ſunt celebrata. Nouiſſime imperatum: ut He
phæſtioni

phæſtioni tāq̃ p̄ſidi deo oēs ſacrificarēt: forteq; tūc t̄pis Philippus unꝰ e regiis amicis Babylona ueniēs oraculū ab Hammone acceptum de Hephæſtione uti Deo ſacrificiis adorando renuntiauit: quod plurimum Alexādro: cū ſententiam ſuam a Deo cōprobari uideret: placuit. Primus itaq; ipſe ſacrum fecit: liberaliterq; hominum multitudinem ingentem ſuſcepit: uarii generis uictimis ad decem millia mactatis. HOnoribus autem mortuo amico exolutis Alexander ad remiſſionem animi ac uitam lætiorem ſeſe dederat: uidebaturq; potentiæ & felicitatis humanæ ſummum attigiſſe faſtigium: cum fati uiolentia tempori: quod eius uitæ natura cōcedebat: terminum iniecit: Deuſq; ipſe & miris oſtentis: neq; dubiis ſignis imminentem mortem demonſtrauit.

Hephæſtioni uti Deo ſacrificatū.

Signa Alexan. mortē denūtiātia.

CVM enim Alexandro unctioni uacante regia ueſtis cum diademate ſuper tribunal fuiſſet poſita: uir quidam indigena: qui uinctus tenebatur: rupis compedibus e cuſtodum manu clam aufugit: ingreſſuſq; aulam nullo in portis prohibente ad tribunal contendit: repertam ueſtem: & diadema induit: atq; ita ornatus cū ſumma animi ſecuritate cōſedit. Audito hoc inuſitato facinore Alexāder ualde eſt territus: ueniensq; ad hominem: qui nihil commotus quietiſſime ſedebat: eum interrogauit quiſnam eſſet: & cuius cauſa rem talē feciſſet: Illo ſimpliciter reſpondente ſe nihil ſcire: uiſum eſt Regi de hoc facto ad uates referre: quorū cōſilio hoīem īterfecit: ut ſiquid aduerſi eo oſtēto denuntiatū eſſet: in illius caput effunderet̄: Alexāder ueſtē recipiēs: Diis depulſoribus ſacrū fecit nō ſine magna animi triſtitia. Et Chaldæorum admonitionis identidē recordatus: Philoſophos: qui ſibi aduentū Babylonem in animum induxiſſent: deteſtabat̄: tantē rurſus & ſapientiam magnam Chaldeorum admiratione & cultu dignā iudicabat: omninoq; cuiuis contra uim fati argumentis & copioſis diſputationibus diſſerenti mirifice infenſus erat: & obloquebat̄. Haud multo poſt hæc ſignū aliud ad Regni mutationē pertinens diuinitus editū eſt. Correptus cupidine uiſendi paludē: quæ erat ꝓpe Babylonē: ingreſſuſq; naues cū amicis nauigare īcepat: Ibi regia naui a cæteris extracta coactꝰ eſt aliquot dies ſolus uagari a deo: ut ſalutē quoq; deſpōderit. Interim ꝑ anfractꝰ quoſdā difficiles & multis īpeditos arboribꝰ dū ꝓgredit̄: a ramis ſuꝑne pēdētibꝰ retētū Diadema deīde in aquā cecidit. Tūc e remigū nūero unꝰ adnatās receptū illud: ut ſecuriꝰ ferret: capiti ſuo īpoſuit: atq; ad nauē uenit. Errauit ita Alexander dies treis & totidē noctes. Liberatꝰ igit̄ a ꝑiculo: & Diademate p̄ter ſpem recupato ire ꝝ uates cōſuluit qd nā de eo: qd̄ ſibi euenerat: cēſerēt. Illi monuerant ut magnis & īſignibꝰ ſacrificiis Deos ſibi ꝓpitios redderet. Tūc t̄pis Mediꝰ qdā theſſalꝰ unus ex amicis regiis uehemēter eū rogauit: uti ad geniale cōuiuiū: qd̄ celebrabat: uenire nō recuſaret. Ibi mero multo ſe onerauit. nouiſſime cū repletū magnū Herculis poculum ebibiſſet: repēte ueluti fortiſſimo ictu uerberatꝰ: & clamorē & ſuſpiratū īgētē edidit. ſublatus adſtātiū amicoꝝ manibꝰ illinc diſceſſit: ſtatimq; adhibiti medici fecerunt uti cubaret: diligēterq; ei adſidebāt. Morbo aūt īualeſcēte cum medici nullo remedio ei poſſent ſuccurrere: doloreſq; acutiſſimi & ueluti cruciatꝰ eū torquerent: uitæ oēm ſpē abiecit: detractūq; e digito anulū Perdiccæ tradidit. Amicis rogātibꝰ cui Imperiū relīqueret: p̄ſtātiſſimo reſpōdit: atq; hac nouiſſima uoce illud nimiꝝ ſignificauit: magno primoꝝ ducū certamine ſibi iri parētatū. Eo: quē diximꝰ: mō Alexāder eſt mortuꝰ Regni ſui anno duodecīo: mēſe ſeptīo: maximis rebꝰ geſtis: ut Regū: q an̄ eū: poſtq; ad meā uſq; ætatē fuerūt: nullus ei cōparari poſſit. Sed qm̄ ſcriptores aliq in tradēda Regis huiꝰ morte uident̄ diſcrepare ueneno interēptū dicētes: opæpretiū fuerit & eorū

Dii depulſores.

Vim fati redarguentes odorat Alexan.

Medius.

Herculis poculum.

Præſtātiſſi. imperium linquo.

Alex. obitꝰ

Opinio al opinionē non prætermittere. Aiunt igiť Antipatrum: quem in Europa Ducē Alexā
tera d' mor der reliquerat: ueniſſe in magnas cōtrouerſias cū Regis matre Olympiade: ac primo:
te Alexan. quod Alexādrū expoſtulationibus de ſe fidē nō adhibere nouerat: fœminā contēptui
habuiſſe: poſtmodum auctis indies magis ſimultatibus Alexandrū: ex pietatis officio
cum matri in omnibus gratificari cuperet: pleraq; ſigna alienati ab antipatro animi de
diſſe: acceſſiſſe crudelem Parmenionis & Philoræ necem: ex qua amicis omnibus re-
giis nō mediocris iniectus ſit terror: Antipatrum idcirco per filium: qui erat a cyathis:
curaſſe uti Regi uenenū porrigeretur. poſt cuius obitum cum in Europa ipſe iperiū te
nuiſſet: & deinceps eo mortuo fili9 Caſſander: nō auſus eſt ſcriptor ueneni dati men
tionē facere: Illud ſane ex his: quæ facta ſunt: cōſtare Caſſandrū reb9 Alexādri aduer
ſum fuiſſe: cū Olympiadē interfectā abici: ne ſepeliretť: iuſſerit: & euerſas ab illo The
Siſyngam bas magna diligētia inſtaurauerit. Mortuo Alexādro Siſyngābris Darei mater: cum
bris mors multū & illius obitū: & ſuā calamitatē: quod tāto præſidio in extremo uitæ fuiſſet pri-
præ dolore uata: defleret: intra diē ſeptimū uita functa eſt· in ſumma quidē triſtitia: ſed non citra
laudē extincta. Nos uero ad alexādri mortē progreſſi: ueluti initio libri pmiſeramus:
ſequentibus libris ſucceſſorū eius res narrabimus.

FINIS.

ANGELVS COSPVS IACOBO BANNISSO A SECRETIS MAXIMILIANI CÆSARIS. S.P.D.

ESSET tibi merito nobiſcū expoſtulādi loc9: qđ anno pxīo: cū dies plu
ſculos in hac urbe morat9 fueris. nullā familiaritatis ſimul cōtrahēdæ cu-
rā habuerim· nō ignorās: quāto emolumēto & honori ea mihi eē poſſet
amicitia. Quid enī decorꝫ & cōmodū magis: quā uiro oī humanitate &
ſūma eloquētia ornato: prudētiæ aūt tātæ: ut Princeps ſapiētiſs. multos
iā annos ſecretiorꝫ curarꝫ ſuarꝫ participē eē uoluerit: pbatum & charꝫ haberiť Nō tue
bor cām meā ſecus: q̄ res ſe hēat. Fuit Cæſaris: Regū: Ducū: Antiſtitū & aliorꝫ pcerū
inſignis adeo cōuētus ille: ut plixiori lōge tēpore his ſolis: quæ p̄cipua erāt: cognoſcē-
dis op9 fuerit. Cū itaq; aliq̄ itroſpicere: pluria ommittere neceſſariū mihi eē uiderē: ſe
ci: qđ plerīq; oēs: ſpecioſa & fucata ueris honeſtiſq; p̄tuli. Neq; id prſus ſine rōne cō-
tigit: q̄ñquidē facili9 apud uirꝫ bonū: quā cū ambitioſo excuſari poſſum9. Tu æqui bo
niq; cōſules negligētiā noſtrā p̄cipue: cū munere (ut reor) nō igrato eā redimere ſum
paratus. Libris duob9 de Alexādro & Philippo adiunxi uitā magni Alexādri uerſam
ex Io. Monacho: qđ Diodorus ea tm̄: quæ Regni tpe & Illuſtriora Rex ille geſſerit:
narrat: ſint aūt in primis annis: atq; extra rē bellicā nō pauca ei9 memoratu digna: quæ
ſūmo cū delectu Monachus (uti uitā ſcribētē decuit) nō p̄teriuit. Innumeræ pene res
in cōpendiū hic ab eo ſcriptore collectæ ſunt: ut qđ Phauorinus de Lyſia: id nos de
Monacho nō incōmode poſſimus dicere. Si uerbū de eius orōne amoueris: ſentētiā
imminues. Tibi uero libellū hūc dicauim9: uti amicitiæ initæ pign9: Legētib9 meæ er
ga te obſeruātiæ ſit teſtimoniū: Rerum autem: quas multas legiſti & expertus es: me-
moriā uel imaginē· citra tēporis detrimētū· tibi ſubminiſtret. Partes tuæ erūt mun9 ex
autore non interprete pretioſiſſimū libēter ſuſcipere: exiſtimareq; animū meum: cuius
fructum hunc in præſens accipis: tibi eſſe deuinctum maxime. Vale.

¶ ALEXANDRI REGIS VITA EX LIBRIS HI- STORIARVM IOANNIS MONACHI VER SA IN LATINAM LINGVAM AB AN- GELO COSPO BONONIENSI.

PHILIPPI MACEDONIAE REGIS EX
Olympiade uxore filius fuit Alexander:licet fabuloſo quo
dam commento traditum ſit a nonnullis Hammone:(ita
Iouem nuncupant)qui ſub ſerpentis ſpecie cum matre cõ
ſuetudinem habuerit:eum genitum fuiſſe: quod totũ pro-
cul eſt a ueritate. Olympias ſane priori nocte: q̃ cum Phi-
lippo rem haberet:in quiete exiſtimauit fulmen in uterum
ſuum decidere:unde ignis excitatus: & circumquaq; diffu-
ſus ſit. Iam uero inito matrimonio· Philippus per ſomniũ
ſibi eſt uſus notam uxoris uentri imprimere:reddidiſſeque
ita impactam Leonis effigiem. Idipſum uates alii aliorſum interpretando trahebant.
Ariſtander futuram mulieris partionem illud dixit portendere:quod inanibus rebus ſi
gna non affigerentur:animi autem ingẽtis ac leonina natura ipſum fore puerum : qui
naſceretur. ¶Eo die eſt ortus:quo Dianæ templum incẽdio conflagrauit. Tunc magi: Magorum
qui forte aderant in eo ædis caſu:diſcurrentes cladem & graue infortunium toti Aſiæ prædictio.
diem eũ peperiſſe dictitabant. ¶Erat Alexandro color albus rubro tamen ſuffuſus præ
cipue in pectore & uultu: E membris atq; ore ſuauis quædam reddebatur fragrantia.
quod nimirum de caliditate ipſa ꝓueniebat:qua præditum corpus: & ignis inſtar fer-
uens humida omnia abſumebat:neq; putridum aliquid ad ſuperiora redundare patie
batur. Dedit autem a primis annis nonnulla cõſtantis ingenii indicia. Celer enim cur Decertarẽ
ſu interrogatus a quibuſdam num decertandi in Olympico ſtadio conditionem acci Olympiis ſ
peret: Certe inquit:ſi cum Regibus mihi certamen ineundum fuerit. Si quando uero ſed cũ Re
inſignem quampiam urbem captam a patre:aut in prælio eum uictorem fuiſſe audiue gibus.
rat:ſubtriſtis æqualibus ſuis dicebat: Nullam (ut uideo) occaſionẽ mihi reliquet pa-
ter nauandi uobiſcũ illuſtre aliquod facinus. Cumq; Philippo equus Bucephalas æſti
mationis talentorum tredecim adductus fuiſſet:neq; Rege inſpiciente ſeſſorem quẽ- Bucepha-
piam:aut etiam uocem pati uoluiſſet:ac propterea inutilis prorſus iudicaretur : qualem las.
inquit Alexander equum:cum eo uti neſciant:iſti reiiciendum arbitrantur? Commo-
tus pater ei dixit. Ecquid tu illo uti poſſes? Is reſpõdit. Commodius utiq; : q̃ hi faciãt: Prudentia
equum hunc tractauerim:accedenſq; habenas manu comprehendit:atq; equum con Alexan.
tra Solem fecit conſiſtere:quod eum ex umbræ motu: quæ oculis obuerſabatur: con-
ſternari animaduerterat. Tunc demulcto paulum animãti ſaltum arripiens inſedit.
progreſſuſq; leni paſſu non nihil in curſum eum concitauit:quæ res ſolicitudinem in-
ſpicientibus iniecit. Sed poſtquam audacter & cũ gaudio cõuerti uiſus eſt: qui cũ Phi
lippo erant acclamationibus: At Philippus lachrymis præ lætitia effuſis filium eſt pro
ſecutus. eumq; deoſculans Idoneum inquit: & tibi compar Regnũ fili inuenias. non
enim Macedonia tui eſt capax. ¶Erat Alexandri ingenium iuſſis & præceptis parum Macedõia
audiens : cæterum : ſi rationes & apti ad perſuadendum ſermones adhiberentur : tui non eſt
pronum ualde ad aſſentiendum. Operam dedit Ariſtoteli non tantum in moralibus capax.

& ciuilibus ſtudiis: Sed & ſecretioribus diſciplinis: quas paucis impertiebantur: uo-
Alex. epiſt. cabátq; ſpectatiuas atq; auſcultatorias. Circũferunt eius litteræ ad Ariſtotelẽ. Haud
» recte feciſti: cum auſcultatorios libros edideris. qua enim re aliis præſtabimus: ſi qbus
» diſciplinis inſtituti fuimus: iam omnibus eæ ſint factæ cõmunes? Reſcripſit ille edidiſ-
» ſe ſe & non edidiſſe: quod licet palam eſſent: obſcuritatis tamen plurimum haberent:
ut difficulter percipi poſſent. In Medicina non tantum: quæ ſpeculationis ſunt: ſed &
quæ in actu ipſo uerſantur attigit. ¶ Iam uero annos ſexdecim natus: cũ pleraq; pruden
tiæ & fortitudinis experimenta edidiſſet: a patre uehementer diligebatur. Sed cũ præ
ter ætatẽ amoribus indulgeret Philippus: proptereaq; zelotypia & ſumma indigna-
tio ureret Olympiadem: Alexãder graues cum patre ſuſcepit altercationes: Anno de-
mum ætatis uiceſimo ſucceſſit in Regnũ Macedoniæ post parẽtis obitum interẽpti
a Pauſania. Et cum initio tumultus undiq; contra eum exorti eſſent: audacia & animi
conſtantia incredibili citiſſime motus omnes compreſſit. Vrbem Thebas & cepit &
euertit. Athenienſes pace data ſibi conciliauit. Quo tempore Timocleam Thebanã
inſignẽ fœminam Thracius quidam Dux illata ui dicitur cõſtupraſſe: cũq; poſt id eã
poſceret pecuniam: ſolus a muliere ad puteum ſeductus fuiſſet: in quo diceret pretioſio
ra rerum ſuarum occultari. Ducem igitur ſuper os putei ſpectandi cauſa declinatũ illa
in profundum detruxit: ſuperneq; iniectis lapidibus oppreſſit. ob id facinus adductã
ad ſe in uinculis fœminam percunctatus eſt Alexander: quæ nã eſſet? Ea impertertita
Theagenis inquit ſum ſoror: qui cõtra Philippum electus imperator fortiter pugnãs
Mulieris cõſtãtia. pro Græciæ libertate occubuit. Magnanimitatem mulieris & cõſtantiam admiratus
Diogenes. Alexander liberam eam cum filiis dimiſit. ¶ profectus autem ad Sinopẽſem Diogenẽ
qui prope Corynthum degebat: eum ſe in ſole fouentem inuenit: atq; hominem ſalu
tatum rogauit: num rei cuiuſpiam indigeret? Ille ſe Solis radio dixit indigere: proinde
orauit: ut ſecederet: quo melius eo frui poſſet. Diſcedente illinc Alexandro Comites
eius Diogenem irridebãt. At ipſe illius contẽptorem animũ nõ ſine magna admiratio
Niſi eſſem Alex. Diogenes eſſe ne ſecũ cogitans Niſi eſſem inqt Alexãder: Diogenes omnino eſſem. ¶ Inita expeditio
ne cõtra Perſas prius: q̃ claſſem cõſcẽderet: amicis: huic quidẽ agros: alteri pagũ: aliis
uectigalia eſt dilargitus. Tunc Perdiccæ interrogãti: quid nam ſibi retineret: ſpem re-
Spem retineo mihi. ſpõdit Alexander. tranſgreſſus Helleſpõtum: inuenit Darei præfectos cum ualidis co
piis cõſediſſe ad flumen Granicum ut tranſitu eũ prohiberẽt. Macedones nõ medio-
cri timore ſunt correpti ex fluminis altitudine: ac rapiditate: & ſuper hæc ex impoſito
hoſtium præſidio. Verum ipſe acceptis Alis tredecim equitum in fluuium ipſum irru
pit cum eo: cum hoſtibus atq; ipſis ripis: quæ & altæ & præcipites erant: decertatu-
Furioſum facinus. rus: ut furioſi potius q̃ boni imperatoris facinus illud fuiſſe uideatur. Igitur in ipſo tra-
iectu nõ diſpoſitis ordinibus. pugnare eſt coactus: ac multis eum petentibus: quod
armis inſignibus erat conſpicuus: ſæpius quidem eſt ictus: non tamen uulneratus. In
Victoria ad granicum. ter alios cum gladio quidam eum grauiter in Galeam percuſſiſſet: adeo uis illa ua-
luit: ut diſiecta galea capilli eius perſtricti fuerint. Dũ ita acriter ꝓlio cõtẽdit: macedo
nicæ copiæ aquã trãſmiſerũt: neq; amplius Perſæ reſiſtẽtes ſeſe in fugã cõiecerunt. Ab
hac pugna magnũ felicitatis incremẽtũ factũ eſt rebꝰ Alexãdri. Sardeis. n. ꝓtinus: ac
alia quædã obnuuit. Deinde ad maritima cõuerſus recepit Pamphiliã: Ciliciã: Piſidiã:
Phrygiam. Paphlagonas etiam Cappadocaſq; in ius ſuum traxit. ¶ Dareus uero Suſis
cum millibus hominum ſexcentis diſceſſit contra Alexandrum copiarum ſuarum

multitudini

multitudini præfiſus:atq; audentior factus poſtea:ꝗ Alexandrũ moram trahere in Ci
licia audiuerat. Id quod ipſe ob timiditatẽ fieri exiſtimabat. Sed eius rei cauſa fuerat
ægrotatio:in qua curãda cum ſpem omnem reliqui medici abieciſſent: unus acarnan
Philippus medicamentis Alexãdrũ iuuare eſt aggreſſus. Interim a Parmeniõe miſſæ
litteræ Regem cõmonebãt:magnis muneribus & promiſſis Philippum a Dareo cor
ruptum fuiſſe:uti eum interimeret. Redditas litteras Alexander legit:nec alicui mon
ſtratas penes ſe retinuit. Cũq; Philippus medicatam potionem in calice attuliſſet:itre
pidus Alexander eã recepit:& Parmenionis epiſtolam medico legendam dedit. atq;
ille quidem bibens:hic autem legens:alter alterum intuebatur: Alexander amœno ac
hilari uultu Philippus cõſternato ac pleno anxietatis. Properabat ſummo ſtudio Da
reus in Alexandrum ueritus (ut dicebat) ne hoſtes effugerent. Tũc Amyntas mace
do:qui tranſfuga apud eum erat: Bono animo ſis inquit o Rex. non enim Alexander
fugiet:ſed iam iã cõtra te:quantum poteſt:contendit. Commiſſum eſt prælium ad Iſ
ſum Ciliciæ: Vbi Alexandro ad uictoriam obtinendam locoꝝ anguſtiæ magno adiu
mento: Sed maiori longe fuit egregia uirtus ſua imperatoria:qua prudẽtiſſime uſus:
dum inter primos dimicat:gladio femur eſt uulneratus. Ab hac tam inſigni uictoria
haud potuit Dareũ fugiẽtẽ capere:ſed currum & arcum eius recepit. Macedones ho
ſtium caſtris direptis Darei tabernaculũ cum famulatu:opibus & omni apparatu re
gio intactum Alexandro ſeruarunt. DEinceps cum matrẽ:uxorem:& duas Darei fi
lias adduci:ac uiſo Darei arcu in maximos ululatus eas interfectũ Dareum ratas pro
rupiſſe Alexandro ſignificatum eſſet:ad eum nuntiũ Rex animo affect9: quãta eſſet
fortunæ inconſtantia:ſecũ reputauit:ac quẽdã ad mulieres miſit: qui diceret Dareum
uiuere:eiſq; triſte nihil timẽdum eſſe:quãdoquidẽ nõ hoſtis loco Dareũ habebat: ſed
cum eo de principatu contendebat. Seruiẽtium numerum:qui prius erat: integrũ eis
retinuit:neq; ipſas uoluit cõſpicere. Indignũ aliquid aut pati aut uereri eas non permi
ſit. Potitus uictoria ad Iſſum Damaſcũ:in qua Dareus & Perſæ pecuniæ impedimen
torumq; uim magnam reliquerant: Cyprum deinde ac Phœniciam totam Tyro ex
cepta per deditionẽ obtinuit. Tyros expugnata eſt: Vbi occupato ei ſomnia duo ap
paruerunt. Viſus eſt primo Hercules appellans eũ de mœnibus manu ſuſcipere. Spe
cies altera oſtendebat Satyrum ei adludentem:quem cũ manibus apprehendere co
naretur fugientem:ultro tandem in ipſius manus profectum reciperet. Somniũ hoc
ita expoſitum eſt:ut facta nominis diuiſione diceretur: Sa.i. tua Tyrus erit. Inde cum
magnam Syriæ urbem Gazam inuaſiſſet:lapide humerum percuſſus eam expugna
uit. Superata autem Aegypto tactus eſt deſyderio extruendi in regione ea Græcã ur
bẽ:quã de ſuo nũcuparet noĩe. Iãq; locum deſignauerat:cum dormiẽti ei canus & ſe
nex uir quidã Homero conſimilis adſtare:& uerſus hoſce recitare exiſtimatus eſt.

» Inſula quin etiam undoſo iacet æquore ponti
» Ægypto prætenta: Pharon quam nomine dicunt.

Experrectus igit̃ cõfeſtim ad Pharon uiſendã cõtẽdit:lociq; opportuno ſitu delecta
tus urbẽ ibi cõdidit:aggereq; inſulã cõtinẽti iũxit:cuius poſitũ aptiſſimũ cũ ſummope
re adamaſſet:illud dixiſſe tradit̃. Homeꝝ in rebus aliis magnũ:inſupq; ſapiẽtẽ fuiſſe
architectũ. Suſcepto uero itinere ad templum Hammonis:intrauit in terram quandã
arenoſam:& aquæ egentẽ. Ibi felicitas illa:quæ in rebus omnibus ei obſequens erat:
uiæ difficultatem mitigauit. oborta ſiquidẽ ingenti pluuia ſitis periculum depulſum:

Fidei præſtitæ exemplum

Victoria ad Iſſum.

Alexan. clementia.

Somnia:

Species

Homeri Pharos.

Home. ſapiens architectus.

Felicitas ubiq; Alex. obſequens

& madefacta arena:uti coacta reſideret:aer temperatior redditus eſt: Turbatis etiam
Corui. ſemitæ indiciis cũ duces aberrarent:ſuperuolantes corui ad rectum iter eos duxerũt:
& ſi qui e numero comitum tardius euntes derelicti fuerant : ut noctis aduentu impe
direntur:eos quo contendere deberent:crocitatu cõmonuerunt. Emenſo ita Alexan
dro uarias itineris difficultates:ac delubrũ Hammonis ingredienti occurrit ſacerdos:
qui græco ſermone Regẽ alloqui cupiens barbare extremum uerbum enunciauit:di
cturus enim pædion id eſt filiole perperã pædios ꝓtulit: quod Iouis filiũ ſignificat.
Pædios. atq; hic error opinionẽ eã multis indidit Alexandrũ Deo genitum fuiſſe:cum rumori
bus illud paſſim iactaret:utẽ a ſacerdote filium Iouis eſſe nuncupatũ: Ipſeq; iter bar
Scomma Olympiadis I Alexã. baros diuinã originẽ præſeferebat adeo:ut mater Olympias dicere cõſueuerit. Haud
ceſſabit Alexãder me Iunoni per calumniã deferre? Temperabat ſibi tamẽ ab eiuſmo
di oſtẽtatione cũ græcis hoibus: & aliquãdo ſauciatus:cũ ſanguis flueret de uulnere:
huiuſmodi inquit cruor nõ mittitur e Deoꝝ imortaliũ corporibus. Cum uero Dareus
ei talenta decem millia in ſuoꝝ redemptionem:inſuperq; eas oẽs terras:quæ intra Eu
phratẽ eſſent:& filiarum alterã in matrimoniũ cũ amicitia ſua per litteras offerret:Par
menio. Si ego inquit eſſem Alexander ea acciperem:ille addidit per Iouem & ego : ſi
eſſem Parmenio. Dareoq;:ſi ad ſe ueniret:nihil humanitatis ei denegatũ iri reſcripſit.
Eunuchus quiſpiã uxoris Darei aufugerat:incolumiſq; ad dominũ perueniẽs de Regi
næ morte:quæ ex partu obierat:eũ certiorẽ reddidit:qui in luctũ uerſus:uxoris ſortẽ:
quæ non tãtum captiua:ſed & regio funere fuiſſet priuata cœpit lamentari. huic Spa
do non inde inquit anxius ſis:quoad enim uixit ea:tuaq; mater & liberi incommodũ
nullum ſunt perpeſſi:ac moriens proxime domina ſummo cũ honore eſt ſepulta:neq;
in eo officio hoſtiũ caruit lachrymis. Ad hæc Eunuchi uerba Dareus obſcœnum ali
quid ueritus hominem ſeduxit:& ſibi uti diceret:num Alexandri erga uxorem ſuã af
fectus quiſpiam uenerius fuiſſet:iuteiurando obſtrinxit. qua enim ratione alia inimicũ
& iuuenem uirum mulieri honoris tantum impendere potuiſſe? Ille meliora inquit o
Domine loquaris:neq; uxorem tuã probro eiuſmodi deturpes:ac ipſi Alexandro ca
Alexã. maior continẽtia q̃ fortitudo. lumniam impingas : qui certe plus continentiæ in perſicas mulieres: quam forti
tudinis contra uiros perſas præſtitit. modeſtiaque & uirtutibus aliis Alexandri expo
ſitis iuramento quæ dixerat confirmauit. Ibi Dareus:uti ſibi facultas remunerãdi ho
Darei uotũ ſtem pro tot acceptis erga ſuos beneficiis concederetur:quod ſi non poſſet:ne alius:
quã Alexãder Cyri ſolio potiretur:precibus a Diis optauit. Iam uero omni eo tractus
qui eſt intra Euphratẽ : potitus Alexander caſtra mouit contra Dareum: cuius copiæ
erant decies centum millium hominum:cumq; alteri alteris in conſpectum ueniſſent:
ſuperueniẽte nocte:quicquid ſpatii erat inter bina caſtra lucebat ob ignes innumeros
barbarorum:ac mirificus tumultus ex tanto hominum numero ſentiebatur proinde
Parmenio & alii regii amici ea multitudine perterriti Alexandro conſulebant : uti no
ctu in Barbaros inuaderet:haud enim:ſi aperto marte comminus pugnandum foret:
tanti exercitus uim ſuſtineri poſſe. His Alexander reſpondit ſibi non eſſe in animo ui
Victoriam furari nolumus. ctoriam furari. ac ſequẽti die prælio cõmiſſo ad Arbela:ut quidam:ut uero alii ſentiũt:
ad Gaugamela Barbari pedem cœperunt referre : inſtanteſq; Macedones eos urge
bant. Tunc Alexander uiſo Dareo:qui in eminentiori curru fortiſſime reſiſtebat:æqui
teſq; plurimos & inſignibus armis inſtructos circũ ſe habebat : in eã partem fugiẽtes
Perſas compellere inſtituit adeo:ut qui firmo gradu pugnam ſuſtinebant:perturbatis
atq;

atq; eorũ magna pars loco cedere coacti fuerint. Multis igit᷑ iuxta Dareũ interēptis
cũ frequentia cadauerũ regius currus quo quam impelli haud poſſet: Dareus eo deſi-
liens fœminã eq̃ ĩſcẽdit: atq; ita aufugit: Ac niſi Parmenio inſequẽtẽ Alexãdrũ reuo-
caſſet: uti cornui: cui præerat: laboranti ſubſidio ueniret: qui carperet᷑: nullo pacto ui
taſſet. Per hãc ĩſignẽ uictoriã Alexãdri Perſarũ ĩperiũ prorſus ſubuerſũ: ipſeq; Alexã
der Aſiæ Rex ẽ declaratus: cui tota regio babylonia ceſſit. Suſis aũt potitus q̃dragi
ta millia talenta: ſignatæ pecuniæ aliarũ ue opũ inexplicabilẽ numerũ in Regia inuẽ
nit. progreſſus uictor in Perſidem tantũdẽ nũmorũ ibi reperit diuitiarũ: quas præte
rea adeptus ſit: eam ui tradũt: ut mularũ iugis decẽ millibꝰ & q̃nq; millibꝰ camelis ex-
portatæ fuerit. Incẽdit poſt hæc Regiã ipſã: ſubitoq; pœnitẽtia affectus: uti ignis exti
gueret᷑: ĩperauit. Cũq; natura mũificꝰ eẽt: rebꝰ ſuis plurimũ auctis magis lõge: q̃ priꝰ
ſoleret: liberalitate utebat᷑. Animaduertẽs autẽ familiareis ſuos deliciis ĩdulgere: ac
ipſo ĩ uictu eſſe prælautos: modeſte eis obloquebat᷑ ſe inquiens admirari: qd᷑ facta
cõparatione uitæ Perſarũ ad eã q̃ ipſi ducerẽt: nõ hactenus nouiſſet: Seruile uolupta-
tibus ſe dedere: laboribus autẽ exerceri rem eẽ prĩcipibꝰ dignã. atq; ipſe quidẽ nihi-
lo animũ remittens ſemp̃ in expeditione aliqua: aut uenando difficultatibus omnibꝰ
inſueſcebat: quæ res amicis parta opulentia molliter frui cupientibus: & illum ſeq coa
ctis moleſtiſſima faciebat: ut maledictis eũ inceſſere nõ uererẽtur. Sed eni æquo aĩo
ferebat initio ſuorũ obloquutiones. Regium eſſe dictitans benemerentem inſimu-
lationes ſuſtinere. Poſtea uero pluribus calumniis adeo eſt irritatus: ut inſenſũ ac p̃
ſus inexorabilem aduerſus obtrectatores ſe exhibuerit. Solebat etiam antea: ſiquan
do capitalẽ cãm cognoſcere: manu aurẽ alterã obſtruere ueluti reo ĩtactam atq; accu
ſationis totius expertẽ ſeruaturus. Adſumpſerat ſecũ tria millia armatorũ. Dareumq;
perſequi inſtituit: ac multorũ dierũ iter progreſſus ob uiæ aſperitatem & aquæ indi-
gẽtiã plerosq; ſuorũ ammiſit. in ea profectione cũ macedonas quoſdã aquã utribus
deferenteis obuios habuiſſet: galeam illi aqua ĩpleuerũt: Regiq; nimia ſiti confecto
porrexerunt. Accepit alexander galeã comiteſq; uno obtutu in ſe uerſos conſyderãs
haud uoluit bibere: reddenſq; galeã iis qui dederant: Si ego inquit biberẽ: quãtum hi
aĩo frangerẽtur᷑ pergens tandẽ hoſtes aſſecutus eſt: inq; eorꝝ caſtra irrumpens: uti
Dareum caperet oĩ ſtudio cõtendebat. Ille autẽ multis uulneribus confoſſus iacebat
in curru: iamq; deficiens aquã popoſcit: quã allatã poſtquã bibit: Polyſtrato: qui eam
obtulerat: hoc meæ infelicitatis inquit extremũ eſt: quod bene habitꝰ tibi gratiarꝫ ni
hil poſſum rependere. Verum id ipſum ab Alexãdro debes expectare. ei autẽ ob ſũ
mã clemẽtiam: qua in matrẽ: uxorẽ & liberos meos uſus eſt: Dii gratias referent atq;
interdicendum animã efflauit. Mortuo cũ Alexander ſuperueniſſet: chlamidẽ ſuam
ei iniecit: regioq; cultu ornatũ cadauer ad matrẽ miſſit. Beſſum qui eius necis autor
fuerat: illo modo diſcerpſit. Reclinatis ui duabus arboribꝰ hominẽ alligari: eas de-
mum mitti iuſſit: uti ad naturalem ſtatum ualido cum impetu redeunte utraq; ille in
diuerſa auelleret᷑. Ingreſſus autem Hyrcaniam: cum barbari quidam iuxta hyrcanũ
mare quod & caſpium dicitur: habitãtes Bucephalam equum eius arripuiſſẽt: miſſis
nuntiis minatus eſt: niſi equum ſibi remiſerint: totam eorum gentem internectione
occiſum iri. Illi equum reduxerunt: atq; ſe ipſos Regi dediderunt. Hinc in Parthiam
caſtra mouit: ubi primum barbaricam ueſtem induit: adhibito temperamento: ut
Medorum habitu molliorem: Perſarumq; magis uirilem adſumeret. cuius rei aſpe-

Opes maximæ ex Perſide adnectæ.

Seruile dedi uoluptatibus.

Regiũ bene merentem male audire

Obſtructa aure altera cauſas audiebat Alexan.

Alexan. humanitas in Dareum mortuũ.

Truculenta mors

ctu Macedones non parua moleſtia affecti ſunt. E captiuorum multitudine triginta
millia omnes adoleſcenteis ſelegit:iuſſitq; uti græcas litteras docerentur : & Mace-
Rhoxane.
donica inſtruerentur armatura: Rhoxanen uenuſtatis egregiæ fœminam cũ adama
ret:haud alias:quam legitimo inſtituto:eius conſuetudine uti uoluit. Inter amicos re
gios cum Hephæſtio nouum eius habitum ualde cõmendaret: ipſeq; itidem ueſtitũ
Crateri & Hephæſtionis ſtatus apd Alex.
mutaſſet : eum Philalexandron.i.Alexandri amicum : Craterum autem : qui patriis
ueſtimentis uti omnino perſeueraret: Philobaſilea.i.regis amicũ uocitabat.atq; hoc
quidem ſi Macedones aut Græci alloquendi eſſent:illo autem in barbarorum nego
tiis utebatur. Philotam uero Parmenionis filium inſoleſcentem ea opinione:tanquã
rerum quas faciliter geſſiſſent Macedones:ipſe & pater autores fuiſſent:atq; Ale-
xandrum appellatione adoleſcentis eleuantem:cum præterea ſibi inſidias moliri per
cepiſſet:interfecit.ac miſſis quibuſdam in Mediam Parmenionem:qui ibi erat occi-
di curauit: & Clitũ unum ex amicis:cum poemata quædam in Duces quoſdam a bar
baris nuper ſuperatos:fuiſſent decantata ac animo libenti ea Alexander audiuiſſet:
commotum indignatione:nimiaq; procacitate & temulentia ſe efferentem:ac graui
bus conuitiis ei obloquentem pomo coniecto primum percuſſit : cumq; ille impu-
denter per ſummã audaciam ꝓueheretur:& Euripidis Iambica ẽnũtiaſſet. Heu quã
Cliti mors
" mali nunc Græciæ mores nocent: Et reliqua: Ira inflammatus Alexander telo confoſ
" ſum eum interemit. Statim ue animo ſedato pœnitentia correptus ſibi ipſi uim intu-
liſſet:niſi a ſtipatoribus retentus atq; in cubiculum portatus fuiſſet: Ibi noctem diem
q; ſequentem totam ĩ luctu tranſegit:ac nullo edito uerbo tanquam elinguis iace-
bat . tantummodo profundiſſimis ſuſpiriis æſtuans amicorum ad ſe accedentium
Ariſtander
ſermones nullo pacto auſcultare poterat. Tandem cum Ariſtander uates ſpeciem
quam de Clito uiderat : aliaq; ſigna ſibi cognita ei narraſſet : docuiſſetq; fato id ipſũ
quod fecerat : eueniſſe : leniri cœpit. ¶ Intraturus autem in Indiam:cum Sarci-
nis currus onerati fuiſſent:ſuis primo deinde amicorum ignem iniecit:poſtea mace-
donum omnium currus incendi iuſſit : quod ipſum pauci iniquius tulerunt : reliqui
cum clamore & ueluti diuino afflari ſpiritu ad eam rem patrandam exiluerunt :unde
alacritatis multum Alexandro ad ſumendam expeditionem additum eſt: Iam uero
ſuis erat terribilis: & ĩ eos qui deliquiſſent:abſq; aliqua clementiæ ſpe animaduerte-
bat. Igitur in præliis committẽdis frequenter pericula & grauia ſuſtinuit uulnera:ma
gnuſq; militum numerus ex rerum neceſſariarum inopia & aeris intemperie perdit9
eſt. Ipſe ſumma præditus audacia nihil audentibus inexpugnabile:nihil timidis tu-
tum ſatis arbitrabat. Cũ prærruptã q̃ndã petrã expugnare adortus eſſet:militem:cui
Alexandro erat nomen : appellans te inquit ob eiuſmodi nomen ſtrenue dimicare
opus eſt: Macedonas profundum fluuium uerentes tranſire conſpicatus : Cur ego
Acuphis.
inquit peſſimus natare haud didici? Miſſi erant legati a ciuitatibus:quas p̄mebat ob-
ſidione.in his natu grandior Acuphis nomine interrogauit quid nam agere debe-
rent:quo ei gratificarentur. Cum alexander reſpondiſſet:principem te eligant:mit-
tantq; ad me optimos cẽtum uiros: Addidit Acuphis ridens. cõmodius o Rex ego
imperauero:ſi ad te nequiſſimos non optimos miſerim. Imperabat Taxiles Indiæ
parti uberrimæ iuxta ac amœniſſimæ: quæ nihil ægypto ipſi cederet: Is ſapientia p̄-
ditus per legatos Alexandrum ſalutauit:quid ue ait nobis opus eſt bello:ſi nec aquæ
neq; neceſſarii cibi auferendi gratia ad nos ueniſti? in reliquis ſi ego potior ſum nõ

recuſo

recuſo:quin beneficiis te proſequar: Sin inferior: paratus ſum uti gratias tibi agam Tanlis apophtheg ma.
eorum: quæ in me contuleris. Hiſce permulctus alexander tecum reſpondit conten
do atq; decerto de ipſis gratiis:ne:cum ſis bonus melior me fuiſſe uidearis:acceptiſq;
multis muneribus plura longe reddidit. nouiſſime mille talentum pecuniam ei dona
uit. Dara uero ciuitati cuidam Indiæ pace·abeuntes illic mercennarios milites:qui In
dorum fortiſſimi exiſtimabantur:omnes interemit:quæ res magnis eius rebus belli
geſtis notam quandam iuſſit. Deinde motis contra Porum caſtris: qui & ipſe in par
te Indiæ regnabat:ac corpore cubitorum quattuor & palmi unius magnitudinem
explebat:eum ſuperauit atq; uiuum cepit:cumq; interrogaſſet quonam modo ab ſe
haberi deberet. Reſpondit ille Regie:percunctanteq; Alexandro num quidpiam ali Omnia in ſunt uerbo Regie.
ud diceret:omnia dixit Porus inſunt uerbo huic Regie. Eum itaq; liberauit: iuſſitq;
ſub præfecti appellatione uti imperaret nõ iis tantum:quæ habuerat:ſed & aliis mul-
tis. In hac pugna Bucephalas uulneratus poſt aliquot dies deceſſit: cum iam eſſet
grandior natu:eaq; res non minori dolore Alexandrum affecit:quam ſi neceſſarium
quempiam amiſiſſet. Experti uero Macedones quanto cum periculo aduerſus Porũ
decertaſſent:Alexandro fluuium Gangem tranſire deliberanti audientes eſſe no-
luerunt. Fluminis eius latitudo ſtadia duo & triginta perficit:altitudinis autem eſt ul
narum centum. Rex inde plurimum commotus intra tabernaculum: ut in plubli-
cum nunquam prodiret:ſe continebat· perinde ac ſi uictus fuiſſet: quod Gangem
non traiiceret:haberi exiſtimans. Amici tunc eum uariis ſermonibus ſolari: ac mi-
lites maximo cum fletu deprecari cœperunt:donec exoratus copias reducere inſti-
tuit:exſtructaque nauium ac ratium ui magna·Oceanum inuiſcere cupiens· eo per
flumina nauigationẽ iniuit:obiter ue urbes nõnullas occupauit. Peruenerat ad Mal Malli.
los:quæ gens Indorum omnium eſt bellicoſiſſima:ibi parum abfuit quin interimere
tur. primus nanque per ſcalam murum inſcendes·ea diffracta: ac hoſtibus undiq; ei
ingruentibus & tela coniicientibus·ex ſuperiori loco in medium hoſtium deſiluit:ea
ſuque rectus conſtitit. Ad eius rei aſpectum barbari inino perturbati ſunt:ſed poſtea
cum eum duoſq; tantum adiutores ibi eſſe conſpicerent: conuerſi oppugnare: ac
miſſilibus eos eminus conficere aggreſſi ſunt. in his unus: qui procul ſtabat:ſagitta
arcu miſſa Alexandrum petens·oſſibus ſub mamilla eam infixit: adeoq; itrorſum
uulnus penetrauit:ut ſe demiſſo corpore inclinare Rex coactus fuerit. Barbarus:qui
ictum intulerat:enſe ſtricto adcucurrit:Peuceſtas atq; Lemnæus: cum Regem ſuum
defendere conarentur:uulnerati ambo:hic quidem eſt interſectus: Peuceſtas uero Summum periculum Alexan.
perſtitit in pugna. Alexander ſuis manibus eum:a quo ictus fuerat:interemit:ſed cũ
iam multis ſauciatus uulneribus. nouiſſime inflicto malleo in ceruice grauiter cæſus
fuiſſet:muro ſeſe acclinauit:atq; ita barbaros intuebatur. Interea Macedones mul-
ti ſuperuenerant: qui eum ſenſibus deſtitutum ui receperunt: retuleruntque in
caſtra. Infixa oſſi ſagitta cum extraheretur dolores acutiſſimos: ac animi defectum
paſſus eſt adeo:ut mortem obiiſſe creditus ſit: Tandem periculo liberatus cũ i mul-
tum temporis curaretur:factus eſt in caſtris tumultus a militibus Regem ſuum uide
re deſyderantibus. Igitur in publicum prodiuit:poſteaq; ualetudini priſtinæ reddi-
tus:& in ulteriora deuectus loca urbes alquot cepit. Captis uero gymnoſophiſtis
quibuſdam:cũ eis inexplicabiles quæſtiones ꝓpoſuiſſet:permiſſit tandẽ ut acceptis
ab ſe muneribus diſcederent. Erat unus magne apud eos æſtimationis:quem Cala

num uocabāt. huic Taxiles perſuaſit uti ad alexandrum ſe cōferret. Veniens proinde ad Regē bubulā pellē aridam in medium coniecit: obambulanſq; eius extrema pedibus premebat. pellis cū ad unam tantum partem calcaretur: reliquis in altum attollebatur. eo facto media deinceps firmus inſtitit: at ita pellis undiq; immota congeuit. Tali exemplo Alexandrum ille cōmonuit: ne in longinquis locis tp̄s tereret: ſed i perii medium tueretur: ita enim in eius finibus quietura omnia. ¶Septem menſibus per flumina ad Oceanum nauigans Alexander cum in mare intraſſet: iter rurſus conuertit: nauibuſq; Indiæ littori: quod eis erat ad dexteram: iuſſis adnauigare. terra ipſe proficiſci cœperat: cum in magnam rerum omnium indigentiam incidens ſuorum numerum magnum adeo perdidit: ut uix totius exercitus partem quartam ex india reduxerit. idq; morbis: uictu noxio: æſtibus ac fame accidit. tranſiit enim per regionem inopem: quæ paucos tantummodo ouium greges habebat marinis piſcibus ſe alentes: ita: ut earum caro & parum ſalubris eſſet: ac grauiter oleret. die demū ſexageſimo ex ea terra egreſſus in opulenta Gedroſiæ loca intrauit: ibiq; & exercitus refectus eſt: atq; ipſe feſtis comeſſationibus operam dedit. ¶Deſcendēs autem uerſus mare in Duces quoſdā ſceleſtos animaduertit. ſuperiores enī expeditiones acceptumq; apud Mallos uulnus: exercitus etiam multitudo tanta amiſſa: fecerūt ut Duces ac p̄fecti pleriq; Regis ſalutem deſpondētes contumelioſe & iniquius in populos ſe gererent nō uererent: quæ res ad noua molienda nationes ſolicitabat. AB Vlitus quiſpiā præfectus in Regis aduentum nullos cōmeatus comperauerat: ſed pecuniā trium milliū talentorum attulit: iuſſit eam Rex equis apponi: quibus īde nihil tāgētib9: qd hac nobis inquit eſt opus? ¶AD Perſas profectus cum Cyri ſepulcrū ſuffoſſum ſuenisſet: eū qui id fecerat pellæū inſignem uirum interemit. Sepulchro hæc erant inſcripta. O uir quiſquis es & undecūq; aduenis: neq; enim te uenturum ignoraui. Ego ſū Cyrus: qui Perſis imperiū cōſtitui pusillum hoc terræ quo meū tegit corp9: mihi ne inuideas. Ea legenti Alexādro miſerationē iniecerūt cum ſecum reputaret: quanta eſſet rerū humanorū iconſtantia. ¶Matrimonio autem ſibi iungens Statiram Darei filiā in nuptiarum celebritate: conuiuis: qui ad nouem millia accepti ſunt: ſingulo auream phialam donauit. aliaq; multa liberaliter faciēs: pro his: qui ære alieno obſtricti erāt: debita fere decē millium talentorum exoluit. Tunc Antigonus unus e Ducū numero ſe debitis teneri ſimulans falſum adduxit creditorē: cui argumentum eſt datum. Sed dolo deprehenſo Rex ſucceſſus Antigonum ex aula pepulit: ac militum præfectura ſpoliauit: qui tanto eſt correptus dolore: ut ſuſpicio fuerit: eū ſibi ipſi uelle mortem conſciſcere: quod ne accideret ueritus Alexāder indignationē ſuam leniit: ac pecuniam illi reſtituit. ¶Cum uero adoleſcentes: quos triginta millia numero inſtitui iuſſerat: fortitudine: dexteritate: atq; exercitationum conſuetudine egregia præſtarent: magno inde gaudio Alexander: Macedonū rurſus aī nō mediocri afficiebātur moleſtia: Dimittenteque eo debiliores: & qui aliqua corporis parte māci erāt: uti mari in patriam nauigarent: contumeliæ ac probro maximo id ſibi uideri eſſe reclamarunt: potius omnes mitteret iuuenibus: qui bene pyrrhicam ſaltarent: contentus. Excanduit Alexander: atque coporis ſui cuſtodiam Perſis credidit. Macedonas poſt id humiliter ei ſatiſfacientes denuo recepit. Eorum: quos bello pārum utiles nouerat: bene donatos militia liberauit: Antipatroque per litteras iniunxit: ut cum ederentur certamina primus eis in theatro locus daretur: utque coronati ibi ſederent. ¶In Ecbatana

Margin notes: Exemplū inſigne — Ab ulitus — Cyri epitaph.

tana deinceps eo profecto Hephæſtio in febrem incidit:ex qua ob intẽperantiam ui
ctus inualeſcente morte obiit. Id quod Alexander nulla rõnis modeſtia ſeruata mole
ſtiſſime tulit. medicum cruce affecit:equos muloſq; tonderi:mœnium pinnas in urbi
bus deiici:diu tibicines reliquos ue muſicos nihil in caſtris canere imperauit. ¶CVM
uero Babylona iter ſuſcepiſſet:Nearchus:qui ex Oceano in Euphratem cum claſſe re
uerterat:ei occurrit. ſecum is dixit fuiſſe Chaldæos:q Alexãder urbi Babylone abſtine
ret conſulebãt. nihil fecit uerba ea Rex:pergenſq; cum iam mœnibus appropinqua
rẽt:corui in eius cõſpectu diutius inter ſe cõtendẽtes mortui ceciderũt. Renũciatum
eſt ei ſacra de Regis incolumitate ab Apollodoro Duce Babylonis fuiſſe facta. Igitur
uatem:qui ſacrificium illud curauerat:Pythagoram nomine interrogauit quonã mo
do ea res ſe habuiſſet:cum ille iecur fibris mutilatum apparuiſſe diceret: papæ inquit
ſignum hoc malum eſt:atq; ipſum uatem abſq; offenſa aliqua dimiſit. Verum & alia
euenerũt ꝓdigia:ueluti hoc fuit. Exuerat ſeſe ut pila atq; unctione uteret̃: adoleſcẽtes Prodigiũ.
peracto ludo cũ ueſtes uellẽt induere:conſpiciũt in Regis ſolio ſedentem hoĩem: qui
nihil loquebatur:ueſtemq; regiam ac diadema ſibi induxerat. quæſitus qui nam eſſet:
ad multum temporis uocem nullam edidit:tandem uixq; Dionyſium ſe appellari re
ſpondit:gente eſſe meſſenium:cumq; uinctus ob delationem quãdam adductus fue
rit:Serapim eum a uinculis liberaſſe:& eo adductum:uti ueſtem diademaq; adſume
ret:ac tacitus ſederet:iuſſiſſe. Virum hunc Alexander ex uatum conſilio interimi fecit:
fractuſq; inde animo timore ac mentis perturbatione nunquam liber erat adeo:ut ni
hil non portentum ei eſſe uideretur. ¶Lotus autem cum ad Medium comeſſandi cau
ſa ſe contuliſſet:ibiq; noctem ac totum ſequentem diem duxiſſet: febri eſt correptus
& ſitiens multum uini ebibit:ſic mente alienatus deinde & mortuus eſt. Vna hæc eſt Opiniones
opinio:de eius obitu. Altera traditum eſt plures dies eum febricitãtem balneo uſum: de Alexan.
hincq; adeo morbum inualuiſſe ut abſq; uſu uocis cubuerit: tunc Macedonas ueluti obitu.
defuncto Rege tumultum feciſſe:inclamatiſq; ducibus feciſſe:uti hoſtia aperirentur:
itaq; iacentem in lectulo Alexandrum ab eis conſpectum eſſe:qui poſtea diem ſuum
obierit. Non deſunt & qui dicant elapſo tempore aliquanto rumoribus uulgatum:ue
neno illum eſſe interemptum:eiuſq; facti Ariſtotelem Antipatro autorem fuiſſe:cuius
opera ad Regem res mortifera ſit delata:aqua ſcilicet frigore nimio prægelida: quam Aqua No
de Nonacridis ſaxo quodam fluere aiũt:tenuiſſimiq; roris inſtar ungula duntaxat aſi nacridis.
ni ſuſcipi poſſe: quodcunq;.n. uas aliud ob acerrimum uim frigoris diſiici. Id ip
ſum: quod ueneno Alexander extinctus fuerit: maior pars ſcriptorum uti fictum
reiiciunt:eaq; ducuntur coniectura:quod cadauer nulla adhibita cura dies complures
in locis calidis poſitũ:cũ ſeditiones inter Duces fuiſſent obortæ:non aliquã tamẽ eius
offenſæ ſignificationẽ dederit:Sed incolume & tãquam recens a morte uiſum fuerit.
prædicãt etiam Regem:cum omnem uiuendi ſpem abieciſſet: uoluiſſe clanculum ſe
in Euphratem demergere:ut eam de ſe reliqueret opinionẽ:ueluti ab hac uita ad deos
migraſſet:prohibitum autem ne id faceret fuiſſe a Rhoxane perſentiente: cui cũ ma
gno gemitu illud ab eo exprobratum ſit. Mihi o mulier diuinitatis famam: ne morta
lis fuiſſe crederer:inuidiſti. ¶Ad hunc modum Alexander ſummam fortunæ indulgen
tiam expertus deceſſit. ¶SED enim cum in Tyri oppugnatione occupatus eſſet: a
ſummo pontifice Iudæorum auxilia & commeatus per epiſtolam rogauit: ac Da
reo quæ pendebantur ſtipendia popoſcit. Illi ſe Dareo obſtrictum eſſe iureiurando

quod nunquam uiuente Rege eo uiolaturus eſſet: reſpondenti Alexander multũ ſuc
cenſuit: comminatuſq; eſt in Iudæam cum omnibus copiis ſe uenturum. Capta igitur Ty
ro uerſus Hieroſolimã mouit caſtra. Tunc Pontifex Ioad Regis iram ueritus Deum:
Ioad. ut genti ſuæ præſidio eſſet: orauit: qui interdormiendum ei conſuluit: bono eſſet ani
mo: populus urbe adornata portas pateſaceret: ipſe & ſacerdotes ueſtimentis conſue
tis induti: reliqua hominum turba amictu albo ueſtita: Regi obuiam prodirent. fecit
quod monitus fuerat. Iamq; Alexandro propius urbem accedente: exiuit pontif.
cum ſacerdotibus & populo in locum: unde urbs ac templum conſpici poterat.
Exiſtimabant comites Regis permiſſurum eum urbis direptionem: deq; ſum-
mo pontif. ſupplicium ſumpturum. Cæterum Alexander poſtquam populum ac ſa-
cerdotes, cum apparatu: quem diximus: pontificemq; hyacinthina ueſte: cui aurum in
tertextum indutum: ac Cydarim in capite geſtantem: ubi in laminula Dei nomen in-
Alexan. Iudæorum pont. ueneratus. ſcriptum legebatur: e longinquo uidit: progreſſus ſolus ſupplex pont. ſalutauit. Ma-
gna inde Macedonas omnes admiratio inceſſit. Parmenioni interroganti: quam ob
cauſam Iudæorum pon. adoraſſet: reſpõdit Alexander: ſe non illũ: ſed Deum ipſum:
cuius pontificatum gereret: adoraſſe: eius autem uenerandi hominis ſpeciẽ ſe in ſom
nis uidiſſe: cum adhuc prope Macedoniam eſſet: eiuſmodi habitu adornatam: quæ
Aſiæ imperio quanam uia potiri poſſet cogitantem ſe: ne uereretur: cõfirmauerit: atq;
expeditionis tantæ ducem fore: perſarumq; Regnum traditurum ſeſe pollicita ſit. cũ
itaq; alium nullum hactenus in eo habitu conſpexiſſet: q̃ iſtum: ueteris formæ: quæ in
ſomnis apparuerit: ſe reminiſci: & reputare Dei auxilio bellum conficere: in quo Da-
reo ſuperato Perſarum Imperium habiturus eſſet. His dictis humane excipiẽs pont.
cum eo in urbem & deinceps in templum intrauit: Vbi pont. præeunte ſacrum fecit.
Inſpectoq; Danielis libro id in eo ſcriptum reperit. græcum quẽdam Perſarum impe-
Danielis liber. rio finem allaturum. propterea gaudio affectus: quæcũq; ab ſe petebantur: Iudæis li-
beraliter conceſſit.

F I N I S.

ANGELVS COSPVS STVDIOSIS.S.P.D.

POſtquam procul a dulci patria:atq; ipſis Italiæ finibus uitam ducere nobis uiſum eſt:nihil antiquius habuimus:q̄ doctrinarum ſtudia ambitionis uitio intermiſſa repetere:ne quis exiſtimet temere aut per ignauiam magis:q̄ conſilio & melioris uitæ optione:ea nos poſt habuiſſe:quæ pleriq; omnes mortales nullo non periculo affectant.Et quoniam compertum eſt omne genus diſciplinarū latinos a græcis ea ſumpſiſſe conditione:ut ab archetypo plurimū deciderent:ac nō tam ipſi docerent:q̄ unde plenius diſcendum eſſet:indicarent:omnem curam & animi intentionem impendimus euoluendis græcæ linguæ exemplaribus:ut quãdoq; a nobiliſſimis oratoribus Cicerone & Plinio laudatum maxime ſtudēdi modum:interpretis uidelicet munus obituri:experiremur:qua in re plus multo laboris & diſcriminis:q̄ famæ & cōmendationis ſuſcipi licet certiſſimum habeam:nihilominus magnorum uirorum exemplo ingenium in hac arena periclitari inſtitui.Igitur cum libri aliquot Diodori ſiculi in manus noſtras uenerint beneficio Io.Cuſpiani:qui nō hunc tantum:ſed & alios pleroſq; primi nominis ſcriptores græcos mihi:quoties cupio:cãdidiſſime impertitur:ſelegi duos uarietate:remotioribus hiſtoriis & rerum magnitudine omnium pulcherrimos:in quis & ingenium & dicendi facultatem:ſi qua in me eſt:exercerem. Latinorum monimentis aut leuiter tractata:aut prorſus ommiſſa ſunt nō pauca:quæ primo libro deſcribuntur:ut nouitatem ei lenocinaturum non dubitem.At quæ libro altero continentur:uideantur fortaſſe eruditorum auribus inculcata:ex græci Arriani & Latini Curtii Voluminibus:niſi multa a Diodoto obiter narrentur:quorum apud illos mirum ſit ſilentium.Huius inſuper fides certior:& autoritas maior haberi debet: quod eorum utriq; non paruo annorum præiuit ſpatio.Subiuncta eſt Alexandri uita ex Io.Monachi libris:ut inde capi poſſit coniectura qua fide:ordine:delectu:& elegãtia res Cæſarum conſcripſerit:ac ſiqui nouitium hoc noſtrum opus aſpernandum nō iudicarint:uberiorem & cognitu iucundam magis eius autoris hiſtoriam latinitate a nobis donatam non multo poſt expectent.

REGISTRVM.

AA A B C D E F G H I K.

Omnes ſunt terni præter AA & K qui ſunt duerni.

Impreſſum Venetiis per Georgium de Ruſconibus Mediolanēſem.Anno Domini.M.D.XVIII.Die.XXII.Maii.